

کد کنترل

321

A

پنجشنبه

۱۴۰۳/۱۰/۲۰

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳

دفترچه شماره ۱

مرور نیم سال اول دوازدهم

ماز

گروه آزمایشی علوم انسانی - پایه دوازدهم
آزمون الکترونیکی ماز - مرحله ۷

مدت پاسخگویی: ۷۵ دقیقه

تعداد سؤال: ۶۵

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	زمان پاسخگویی
۱	ریاضی	۲۰	۱	۲۰	۳۱ دقیقه
۲	زبان و ادبیات فارسی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۱ دقیقه
۳	علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۳ دقیقه

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.
به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

[www.
arefonline.ir](http://www.arefonline.ir)

مرکز مشاوره عارف

بودجه‌بندی دروس این آزمون

علوم اجتماعی

جامعه‌شناسی (۳)

درس‌های اول تا پنجم
صفحه‌های ۲ تا ۵۳

زبان و ادبیات فارسی

علوم و فنون ادبی (۳)

فصل‌های یکم و دوم
صفحه‌های ۱۰ تا ۶۵

ریاضی

ریاضی و آمار (۳)

آمار و احتمال
الگوهای خطی
(مدل‌سازی و دنباله)
صفحه‌های ۱ تا ۶۰

فلسفه و منطق

فلسفه (۲)

درس‌های اول تا ششم
صفحه‌های ۱ تا ۵۱

تاریخ و جغرافیا

تاریخ (۳)

درس‌های اول تا ششم
صفحه‌های ۱ تا ۹۱

جغرافیا (۳)

درس‌های اول تا سوم
صفحه‌های ۱ تا ۵۸

زبان عربی

عربی، زبان قرآن (۳)

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ (ع)
الْوَجْهُ النَّافِعُ وَالْوَجْهُ الْمَضَرُّ
درس‌های اول و دوم
صفحه‌های ۱ تا ۳۶

استراتژی و هدف‌گذاری با ماز

اهداف کوتاه‌مدت:

- رسیدن به بودجه‌بندی و مباحث آزمون بعد

اهداف میان‌مدت:

- هدف میان‌مدت پاییز: مطالعه و تسلط کامل بر نیم‌سال اول دوازدهم + دروس پایه دهم
- هدف میان‌مدت زمستان: مطالعه و تسلط کامل بر نیم‌سال دوم دوازدهم + دروس پایه یازدهم
- هدف میان‌مدت فروردین‌ماه: مرور و جمع‌بندی بقچه‌ای به صورت پایه‌ای و نیم‌سال و آماده شدن برای شرکت در آزمون جامع
- هدف میان‌مدت سه هفته‌مانده به کنکور اردیبهشت: شرکت در آزمون‌های جامع کاملاً شبیه‌ساز کنکور با سطوح مختلف (آمادگی برای مواجهه با هر نوع کنکور)
- هدف میان‌مدت اردیبهشت و خرداد: کسب آمادگی کامل برای ۲۰ شدن در امتحانات نهایی
- هدف میان‌مدت دو هفته‌مانده به کنکور تیر: مرور سریع و آماده شدن برای کنکور تیر

اهداف بلندمدت:

- رسیدن به کنکور اردیبهشت (کنکور اصلی) + آمادگی برای ۲۰ شدن در امتحانات نهایی + کامبک برای کنکور تیر

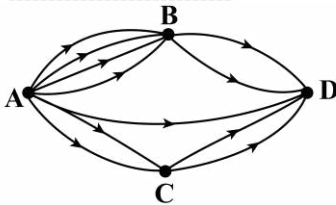
۱- گام سوم در چرخه آمار در حل مسائل، و گام چهارم آن می باشد.

مشابه تمرین کتاب درسی

- (۱) تحلیل داده ها - بحث و نتیجه گیری
(۲) گردآوری و پاک سازی داده ها - بحث و نتیجه گیری
(۳) طرح و برنامه ریزی - تحلیل داده ها
(۴) گردآوری و پاک سازی داده ها - تحلیل داده ها

۲- مطابق نقشه راه های زیر به چند طریق می توان از شهر A به شهر D سفر کرد به طوری که از شهر C عبور نکند؟

مشابه تمرین کتاب درسی

(۱) ۸

(۲) ۹

(۳) ۱۰

(۴) ۱۳

۳- کدام گزینه نادرست است؟

مشابه تمرین کتاب درسی

- (۱) در یک کلاس مدرسه برای به دست آوردن میانگین سن دانش آموزان به نمونه کوچکتری نسبت به میانگین معدل دانش آموزان نیاز داریم.
(۲) اگر در داده ها داده دور افتاده داشته باشیم، معیار پراکندگی انحراف معیار مناسب تر است.
(۳) تعداد اعضای جامعه را اندازه جامعه می گویند.
(۴) برای توصیف داده های کیفی، گزارش درصد باید همیشه با گزارش تعداد همراه باشد.

۴- از جعبه ای شامل ۶ مهره قرمز و ۳ مهره آبی، سه مهره به تصادف خارج می کنیم. A پیشامد آن است که سه مهره خارج شده هم رنگ باشند، احتمال آن که A رخ ندهد کدام است؟

مشابه تمرین کتاب درسی

(۴) $\frac{3}{4}$

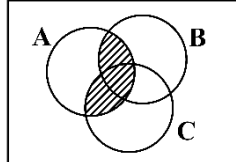
(۳) $\frac{2}{5}$

(۲) $\frac{4}{5}$

(۱) $\frac{3}{7}$

۵- قسمت هاشور خورده بیانگر کدام پیشامد زیر است؟

مشابه تمرین کتاب درسی

(۱) پیشامدهای A و C همزمان رخ دهند، ولی A یا C رخ ندهد.

(۲) پیشامدهای A و C همزمان رخ دهند، ولی B رخ ندهد.

(۳) پیشامدهای A، B و C همزمان رخ دهند.

(۴) پیشامدهای A و B همزمان رخ دهند یا A و C همزمان رخ دهند.

۶- با ارقام ۱، ۳، ۴، ۵، ۶، ۸، ۹ چند عدد چهار رقمی فرد بزرگتر از ۷۰۰۰ بدون تکرار ارقام می توان نوشت؟

(۴) ۱۸۰

(۳) ۱۶۰

(۲) ۱۲۰

(۱) ۱۴۰

محل انجام محاسبات

۷- احتمال آن که فردا بارانی باشد، $\frac{3}{5}$ احتمال آن است که فردا بارانی نباشد، احتمال بارانی بودن فردا کدام است؟

مشابه تمرین کتاب درسی

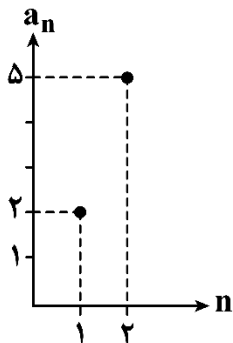
$\frac{4}{5}$ (۴)

$\frac{2}{5}$ (۳)

$\frac{5}{8}$ (۲)

$\frac{3}{8}$ (۱)

۸- نمودار دو جمله اول دنباله a_n با الگوی خطی به صورت زیر است. حاصل $\frac{a_3}{a_5}$ کدام است؟ آزمون وی ای پی

$\frac{4}{7}$ (۱)

$\frac{3}{7}$ (۲)

$\frac{3}{4}$ (۳)

$\frac{4}{5}$ (۴)

۹- با توجه به دنباله های $a_n = 2^{2n+1}$ ، $b_n = \frac{4}{n+1}$ و $c_n = \left(\frac{1}{3}\right)^{n-3}$ حاصل $a_2 + b_3 + c_4$ کدام است؟

مشابه تمرین کتاب درسی

$34\frac{1}{3}$ (۴)

۳۴ (۳)

$35\frac{1}{3}$ (۲)

۳۶ (۱)

مشابه تمرین کتاب درسی

۱۰- اگر $a_{n+1} = -2a_n + (-1)^n$ و $a_1 = 4$ آن گاه حاصل $a_2 + a_3$ کدام است؟

۱۰ (۴)

-۹ (۳)

۱۶ (۲)

-۶ (۱)

مشابه تمرین کتاب درسی

۱۱- احتمال آن که در بین ۳ نفر، ماه تولد آن ها سه ماه متفاوت باشد، کدام است؟

$\frac{1}{(12)^3}$ (۴)

$\frac{121}{144}$ (۳)

$\frac{55}{72}$ (۲)

$\frac{119}{144}$ (۱)

۱۲- از بین ۱۴ همکلاسی می خواهیم به تصادف یک تیم ۵ نفره تشکیل دهیم. اگر ۴ نفر از آن ها همزمان نتوانند همگی در تیم حضور یابند، احتمال تشکیل تیم چقدر است؟

$\frac{996}{1001}$ (۴)

$\frac{211}{286}$ (۳)

$\frac{1000}{1001}$ (۲)

$\frac{251}{286}$ (۱)

محل انجام محاسبات

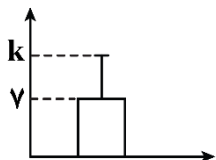
۱۳- کدام گزینه در مورد نمودار جعبه‌ای نادرست است؟

- (۱) مطمئن‌ترین نمودار برای متغیرهای کمی، نمودار جعبه‌ای است.
 (۲) در این نمودار از میانه به عنوان معیار گرایش به مرکز و از دامنه میان چارکی به عنوان معیار پراکندگی استفاده شده است.

(۳) در این نمودار تقریباً ۷۵ درصد داده‌ها بین کمترین داده و چارک اول قرار دارند.

(۴) این نمودار بهتر نشان می‌دهد که داده‌ها کجا متراکم‌تر و کجا پراکنده‌تر است.

۱۴- نمودار زیر مربوط به داده‌های ۱۲، ۱۰، ۲، ۱، ۲، ۳، ۲ است. مقدار k کدام است؟

(۱) $1/6\sqrt{5}$

(۲) $7 + 1/6\sqrt{5}$

(۳) $\sqrt{5}$

(۴) $7 + \sqrt{5}$

مشابه تمرین کتاب درسی

۱۵- دامنه مدل ریاضی کدام یک از مسائل زیر زیرمجموعه‌ای از اعداد طبیعی می‌باشد؟

(۱) کاهش دمای هوا با دور شدن از سطح زمین تا ارتفاع ۱۵ کیلومتر

(۲) میزان استفاده دانش‌آموزان یک مدرسه از اینترنت در هر روز از هفته

(۳) حجم مکعبی به ضلع x

(۴) تغییرات سطح دریاچه ارومیه در هر لحظه از بیست سال اخیر

۱۶- در دنباله خطی $a_n = -2n - \frac{b}{3}$ برای به دست آوردن هر جمله، کدام مقدار به جمله قبلی اضافه می‌شود؟

- (۱) -۶ (۲) ۶ (۳) ۲ (۴) -۲

۱۷- جمله عمومی دنباله زیر به صورت $a_n = k(n^2 + 2n - 3) + h$ است. مقدار $k + h$ کدام است؟

$1, \frac{7}{3}, 7, \frac{23}{3}, \dots$

- (۱) $\frac{3}{2}$ (۲) $\frac{1}{2}$ (۳) -۱ (۴) $-\frac{1}{2}$

محل انجام محاسبات

۱۸- جمله پنجاه و ششم دنباله $a_n = \frac{2}{a_{n+1} + 1}$ برابر $\frac{11}{7}$ است. جمله پنجاه و سوم این دنباله کدام است؟

$\frac{22}{43}$ (۴)

$\frac{25}{43}$ (۳)

$\frac{16}{17}$ (۲)

$\frac{15}{17}$ (۱)

۱۹- در دنباله $a_n = \begin{cases} n+4 & n \text{ زوج} \\ \frac{n^2-1}{n-3} & n \text{ فرد} \end{cases}$ دو جمله متوالی از دنباله برابر هستند. مجموع مقدار آن دو جمله کدام است؟

۲۴ (۴)

۲۰ (۳)

۱۵ (۲)

۱۶ (۱)

۲۰- در دنباله حاصل از مجموع اعداد هر سطر مثلث خیام رابطه بازگشتی به صورت $a_n = ka_{n+1}$ نوشته می شود. اگر

مشابه تمرین کتاب درسی

جمله عمومی این دنباله به صورت $a_n = 2^{n+b}$ باشد، مقدار $bk + a_5$ کدام است؟

۱۴ (۱)

۱۹ (۲)

۱۵/۵ (۳)

۱۶/۵ (۴)

$$\begin{array}{ccccccc} & & 1 & & 1 & & \\ & 1 & & 2 & & 1 & \\ 1 & 1 & 3 & 2 & 3 & 1 & 1 \end{array}$$

محل انجام محاسبات

- ۲۱- کدام عبارت با نام اثر و نویسنده مقابل آن مغایرت دارد؟^۱ زمون وی ای پی
- (۱) تا یک فراش قرمزپوش می‌بیند، دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد. هی می‌گوید: امان از هم‌نشین بد. (سرگذشت حاجی بابای اصفهانی: جیمز موریه)
- (۲) چه آن بزرگ‌مرد از آن یکه اشخاص بود که به قابلیت خود بدون اسباب و مساعدت خارجی از پستی به بلندی رسید. (تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی)
- (۳) اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی. (منشآت: قائم‌مقام فراهانی)
- (۴) گفت نخور، عسل و خربزه با هم نمی‌سازند! نشنید و خورد. (چرند و پرند: علامه دهخدا)

- ۲۲- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟
- «گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند صبای کاشانی و نشاط اصفهانی از این گروه‌اند.»
- ۱ یک ۲ دو ۳ سه ۴ چهار

- ۲۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی کدام موارد درست است؟
- الف: از اواخر دوره قاجار، مباحثی در مورد علل شکست و عقب‌افتادگی ایران در جامعه مطرح شد و شعر دوره بازگشت با انتقاد روبه‌رو شد.
- ب: در سال‌های اول مشروطه، بیش‌تر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.
- ج: اگرچه ایرج میرزا در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت داشت ولی در شعر او اندیشه‌های نوگرایانه وجود ندارد.
- د: پیش از انقلاب مشروطه، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های فلسفی غربی آغاز کردند.
- ه: با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات، پررونق‌تر از گذشته بود.

(۱) «الف» - «د» - «ه» (۲) «ب» - «ج» - «د» (۳) «الف» و «ب» (۴) «ب» و «ه»

- ۲۴- هریک از عبارات زیر به ترتیب، معرف چه کسی است؟
- وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.
- او علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.
- (۱) سید اشرف‌الدین گیلانی - فرخی یزدی - محمدتقی بهار
- (۲) ادیب‌الممالک فراهانی - عارف قزوینی - محمدتقی بهار
- (۳) سید اشرف‌الدین گیلانی - عارف قزوینی - قائم مقام فراهانی
- (۴) ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی - قائم مقام فراهانی

- ۲۵- کدام مورد را نمی‌توان ویژگی فکری «قرن دوازدهم و سیزدهم» دانست؟
- (۱) نگرش شاعران از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.
- (۲) مسائل اخلاقی تا حد زیادی کارایی خود را از دست داد.
- (۳) شاعران دوره بیداری گاه با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماع نوآوری‌هایی در عرصه تخیل پدید آوردند.
- (۴) غزل‌گویی کمرنگ شد و مضامین سیاسی، اجتماعی و وطنی رونق یافت.

۲۶- در چند مورد از ابیات زیر به درون مایه های شعر عصر بیداری اشاره شده است؟

- الف: گر گنه باشد که مردم بر ندارند از تو دیده
ب: چون نگریم ز درد و چون ننالم
ج: وادی عشق نگرده به گرانجانی قطع
د: چون پر و بالی نباشد، راه آزادی است بند
ه: هر بنایی ننهادند بر افکار عموم
- (۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

۲۷- کدام عبارات، بیانگر ویژگی های زبانی نثر دوره بیداری است؟

- الف: کاهش ترکیب های عربی نا آشنا
ب: کنار گذاشتن قید و بندهای نثر مصنوع و فنی
ج: کم توجهی کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی
د: ساده و قابل فهم بودن نثر
ه: حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه های داستان

- (۱) «الف» - «ب» - «ج» (۲) «ب» - «د» - «ه» (۳) «الف» - «د» (۴) «ج» - «ه»

۲۸- سراینده کدام بیت غلط معرفی شده است؟

- (۱) گریه را به مستی بهانه کردم
(۲) از ملک ادب حکم گزاران همه رفتند
(۳) از چه روی چون ارغنون ننالم؟
(۴) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی
- شکوه ها ز دست زمانه کردم (عارف قزوینی)
شو بار سفر بند که یاران همه رفتند (ملک الشعرا بهار)
از جفایت ای چرخ دون ننالم (سید اشرف الدین گیلانی)
دست خود ز جان شستم از برای آزادی (فرخی یزدی)

۲۹- تعداد تلمیح در ابیات کدام گزینه یکسان است؟

- الف: جسم خاک از عشق بر افلاک شد
ب: همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بپوشی
ج: دلی که غیب نمای است و جام جم دارد
د: بر تن از دار فنا بی جگران می لرزند
- کوه در رقص آمد و چالاک شد
همه بیشی تو بکاهی همه کمی تو فزایی
ز خاتمی که دمی گم شود، چه غم دارد؟
ما از این پنبه چو حلاج رسن ساخته ایم
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «ب» - «د» (۴) «الف» - «ج»

۳۰- در ابیات کدام گزینه آرایه لف و نشر به کار رفته است؟

- الف: در تماشای تو حیرانم ندانم چون کنم
ب: حاجت تیر و کمان نبود فتد مرغ از هوا
ج: ز سایه روشن عمرم رسید خاطر من
د: حدیث زلف و رخ دلکش تو خواهد بود
ه: خط و لب دلکشت طوطی و شکرستان
و: می و نقل و مرغ و قدح خواستند
- زلف و رخ یا خال و خط یا چشم و ابرو بنگرم
در پریدن گر سوی آن چشم و ابرو بنگرد
گذشته های سپید و سیه ز عیش و محن
که بر صحیفه لیل و نهار خواهد ماند
زلف و رخ مهوش تیره شب و ماهتاب
یکی بزم شاهانه آراستند
- (۱) «ه» - «د» - «الف» (۲) «د» - «ب» - «و» (۳) «ج» - «د» - «ب» (۴) «د» - «الف» - «ج»

۳۱- در کدام گزینه متناقض نما دیده می شود؟

- (۱) امام ما مگر از نرگس تو رخصت یافت
(۲) به هست و نیست مرنجان ضمیر و خوش می باش
(۳) از این رباط دو در، چون ضرورت است رحیل
(۴) شکوه اصفی و اسب باد و منطق طیر
- چنین که مست به محراب می رود پیوست
که نیستی است سرانجام هر کمال که هست
رواق و طاق معیشت، چه سربلند و چه پست
به باد رفت و از او خواجه هیچ طرف نبست

۳۲- تلمیح به کار رفته در کدام ابیات یکسان است؟

- الف: سوختند او را و از خاکسترش بر روی آب
ب: یار بی‌پرده از در و دیوار
ج: سخت جانی‌هاست دامنگیر ورنه هر شرار
د: رسد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۳۳- در تمام گزینه‌ها آرایه‌های «متناقض‌نما» و «تشبیه» به کار رفته است؛ به جز:

- (۱) می‌خورم جام غمی هر دم به شادی رخت
(۲) این بود همیشه رسم گیتی
(۳) در حلاوت‌خانه وحدت دویی را بار نیست
(۴) رحم به تیره‌روزی صائب دلشکسته کن

۳۴- کدام گزینه فاقد آرایه لف و نشر و دارای تشبیه و جناس است؟

- (۱) جهان‌دار گفت ای دل افروز من
(۲) چو آن نگار پدید آید از میان سپاه
(۳) شب و روز گویی در آمد به کین
(۴) حدیث زلف و رخ دلکش تو خواهد بود

۳۵- آرایه‌های مشترک ابیات زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟ آزمون وی ای پی

- «منصور بقا از گذر دار فنا یافت
دوام عشق اگر خواهی مکن با وصل آمیزش»
- (۱) متناقض‌نما - تشبیه (۲) متناقض‌نما - تلمیح (۳) تضاد - تلمیح (۴) تلمیح - تضمین

۳۶- ترتیب آرایه‌های «تلمیح، تضاد، لف و نشر، متناقض‌نما، تضمین» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- الف: گفت ای پسر این نه جای بازی است
ب: تو نه آن شکر جوابی که جواب من نیابی
ج: این همان مجلس و جایی‌ست که بربست و برید
د: به ساقیان طرب گو که خواجه فرماید
ه: هیچ‌کس را از عزیزان دل به حال من نسوخت
- (۱) «ه»، «ب»، «ج»، «الف»، «د» (۲) «ه»، «الف»، «د»، «ج»
(۳) «ب»، «الف»، «ج»، «ه»، «د» (۴) «الف»، «ه»، «ج»، «ب»، «د»

۳۷- کدام گزینه وزن بیت زیر را نشان می‌دهد؟

- «همه را از عنایت ازلی
چشم حق بین و گوش راز نیوش»
- (۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (۲) فعلاتن فعلاتن فعلن (۳) مفتعلن مفتعلن فاعلن (۴) فعلاتن مفاعلن فعلن

۳۸- اختیارات زبانی به کار رفته در بیت زیر، در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- «تاتار هجر کرد سیاهی و عنبری
زان مشک‌های آهوی تاتارم آرزوست»
- (۱) تغییر مصوت بلند به کوتاه - حذف همزه - تغییر مصوت کوتاه به بلند
(۲) اختیار حذف همزه - تغییر مصوت کوتاه به بلند
(۳) تغییر مصوت بلند به کوتاه - تغییر مصوت کوتاه به بلند
(۴) اختیار حذف همزه - تغییر مصوت بلند به کوتاه

۳۹- اختیارات زبانی بیت زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«گوئیا عزم ندارد که شود روز امشب یا در آید ز در آن شمع شبافروز امشب»

- (۱) چهار اختیار زبانی حذف همزه - بدون تغییر کمیت مصوت
- (۲) چهار اختیار زبانی حذف همزه - یک تغییر کمیت مصوت
- (۳) پنج اختیار زبانی حذف همزه - یک تغییر کمیت مصوت
- (۴) پنج اختیار زبانی حذف همزه - بدون تغییر کمیت مصوت

۴۰- پایه‌های آوایی کدام بیت به هر دو صورت همسان و ناهمسان تقسیم‌بندی می‌شود؟

- (۱) علم و فنی که داری محو خیالش اولی‌ست
- (۲) هر قطره زین محیط به موج گهر رسید
- (۳) بیدل نشوی بی‌خبر از سیر گریبان
- (۴) شب‌ها من و شمع می‌گدازیم

۴۱- کدام بیت در وزن «مفتعلن فاعلات مفتعلن فَع» سروده شده است؟

- (۱) کس نگذشت بر دلم تا تو به خاطر منی
- (۲) توبه کند مردم از گناه به شعبان
- (۳) سعدی اگر عاقلی عشق طریق تو نیست
- (۴) جور رقیب و سرزنش اهل روزگار

۴۲- با توجه به بیت «عود و چنگ و نی و دف و بربط / شمع و نُقل و گُل و مُل و ریحان» چند هجا باید از نظر کمیت مصوت

تغییر کند تا وزن بیت به درستی مشخص شود؟

- (۱) هشت
- (۲) پنج
- (۳) هفت
- (۴) شش

۴۳- در بیت زیر، همه موارد از دیدگاه «عروض» کاملاً درست است، به جز:

«خوش بود لب آب و گل و سبزه و نسرين افسوس که آن گنج روان رهگذری بود»

(۱) وزن بیت «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مُستَف» است.

(۲) پایه‌های آوایی بیت به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود.

(۳) در بیت اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت کوتاه پایان کلمه» و «تغییر کمیت مصوت کوتاه کسره اضافه» یافت می‌شود.

(۴) طبق اختیارات زبانی در بیت یک بار «تغییر کمیت مصوت کوتاه، به بلند «و» عطف» و یک بار «تغییر کمیت مصوت کوتاه کسره اضافه» صورت گرفته است.

۴۴- در کدام بیت در دو رکن، هر دو اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه» و «تغییر کمیت مصوت کوتاه به

بلند»، صورت گرفته است؟

- (۱) به غلامی تو مشهور جهان شد حافظ
- (۲) گیسوی من به سوی من نه دو ریحانست؟
- (۳) بجستی هر زمان زان میغ برقی
- (۴) باده صافی شد و مرغان چمن مست شدند

حلقه بندگی زلف تو در گوشش باد
گر به سوی تو همی تافته مار آید
که کردی گیتی تاریک روشن
موسم عاشقی و کار به بنیاد آمد

۴۵- توضیح کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟

«یک فرقه به عشرت در کاشانه گشادند
یک زمره به حسرت سر انگشت گزیدند»

(۱) بر وزن «مستفعل مستفعل مستفعل مستف» سروده شده است.

(۲) بیت فاقد اختیار زبانی حذف همزه و دارای اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت است.

(۳) بیت دارای آرایه جناس ناهمسان اختلافی و دارای آرایه کنایه است.

(۴) با مصراع «برخیز که در سایه سروی بنشینیم» هم وزن است.

۴۶- مفهوم کدام گزینه با بیت «همت طلب از باطن پیران سحرخیز / زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند» متناسب است؟

چون دل به یکی دادی آتش به دو عالم زن
کاین دو گم شد در آن جهان که منم
آن جهان جو که این جهان هیچ است
همچنان بر سر آنم که هواخواه تو باشم

(۱) گر عارف حق بینی چشم از همه بر هم زن
(۲) این جهان و آن جهان مرا مطلب
(۳) دل به دنیا مده که آن هیچ است
(۴) نه در این عالم دنیا که در آن عالم عقبی

۴۷- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

شور شیرین به سر هر که فتد کوهکن است
با کمان ابرو اگر جنگ نیاغازی (آغاز نکنی) به
باید که سپر باشد پیش همه پیکانها
خود را به پیش تیر ملامت سپر کنی

(۱) بیستون کردن فرهاد نه کاری است شگفت
(۲) سپر صبر تحمل نکند تیر فراق
(۳) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو
(۴) شرط است سعدیا که به میدان عشق دوست

۴۸- مفهوم کدام بیت با بیت «چون در این میدان نداری دست و پای همچو گوی / اختیار سر به گوی همچو چوگانش

گذار» متفاوت است؟

چه دست و پای تواند زدن در آب نفس
به جز بیچارگی عاشق ندارد چاره دیگر
که در بی دست و پای آنچه نتوان می توان کردن
اگر چه تنگ دست افتاده ام دست و دلی دارم

(۱) علاج خنجر سیراب عشق تسلیم است
(۲) به تسلیم از محیط بی کران جان می توان بردن
(۳) توان مختار عالم شد به ترک اختیار خود
(۴) نیچم گردن تسلیم اگر دشمن سرم خواهد

۴۹- مفهوم کدام گزینه با بیت «بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی / که ادریس از چنین مردن بهشتی

گشت پیش از ما» تناسب دارد؟

مرگ کو تا جان سپارم مرگ به زین زندگی
جز مرگ اگر تو چاره گری یافتی بگو
به مرگ پیش تر از مرگ زینهار بمیر
دل هر کس به مرگ دیگری خوشنود می گردد

(۱) زندگی بی روی خوش بدتر است از مردگی
(۲) مرگ است چاره زندگی ناگوار را
(۳) اگر چنان که پس از مرگ زندگی خواهی
(۴) بغل و کرده می تازد به استقبال مرگ خود

۵۰- مفهوم کدام بیت در برابر آن نادرست آمده است؟

که تنگنای رحم باغ دل گشاست جنین را
که صد دریای آتش از شراری می شود پیدا
کز گهر باشد هزاران عقده در دل بحر را
اگر به دست توان محو کرد نقش نگین را

(۱) چه حاجت است به گلگشت باغ، گوشه نشین را؟
(ستایش گوشه نشینی)
(۲) گرفتم سهل سوز عشق را اول ندانستم
(طغیان گر بودن عشق)
(۳) همت سرشار از بی سایی خون می خورد
(محتاج بودن کریم به سائل)
(۴) خراش درد ز دل می توان به چاره زدودن
(تلاش برای فراموشی درد و غم)

۵۱- به ترتیب هریک از عبارتهای زیر مربوط به کدام نوع از دانش است؟

- پیدا کردن راه حل صحیح برای حل مشکلات
- سهیم و شریک شدن با دیگران در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها
- دانش تخصصی زبان فارسی
- جهان اجتماعی این دانش را در اختیار ما قرار می‌دهد.
- در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌بریم.

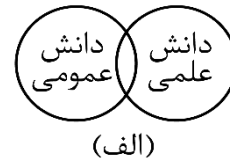
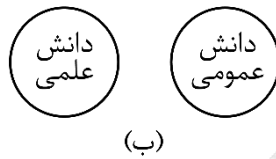
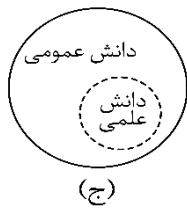
- (۱) دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی
- (۲) دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی
- (۳) دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش علمی - دانش عمومی
- (۴) دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی

۵۲- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چیست؟

- جهان‌های اجتماعی مختلف بر چه اساس تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند؟
- راه حل تعارض بین دانش علمی و عمومی چه می‌باشد؟
- حاصل تلاش‌های علمی در جهان اجتماعی چیست؟
- انسان چگونه از دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌هایش فراتر می‌رود؟

- (۱) بر اساس هویت فرهنگی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانش علمی به نفع بخشی دیگر - افزایش ذخیره دانش علمی - تمرکز بر حواس
- (۲) بر اساس هویت فرهنگی - طرح ایده‌های جدید - غنی‌تر شدن دانش عمومی - تفکر و تعقل
- (۳) بر اساس هویت اجتماعی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانش علمی به نفع بخشی دیگر - حل مشکلات اجتماعی - دانش علمی
- (۴) بر اساس هویت اجتماعی - تغییر بنیادی دانش عمومی - فراهم شدن زمینه رشد دانش علمی - تفکر و تعقل

۵۳- در کدام گزینه به ترتیب عباراتی درست در ارتباط با شکل‌های «الف»، «ب» و «ج» بیان شده است؟

(۱) این ادعا را که دانش علمی، راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است انکار می‌کند - دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است - دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد.

(۲) دانش عمومی و دانش علمی رابطه متقابل دارند - در این دیدگاه، تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست - دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد.

(۳) دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است - دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند - برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند و به‌عکس دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند.

(۴) هر دانش علمی، با هر دانش عمومی سازگار نیست - دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند - در برخی از نحله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرومی‌پاشد.

۵۴- به ترتیب علت هریک از عبارات زیر در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

- پیچیده‌تر بودن پیش‌بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- پدید آمدن شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت

(۱) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی

(۲) وابستگی کنش‌های انسانی به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - مطالعه کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن

(۳) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها - دارا بودن ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی

(۴) وابستگی کنش‌های انسانی به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - دارا بودن ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها - مطالعه کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن

۵۵- نتیجه هریک از عبارات‌های زیر به ترتیب، کدام است؟

- مطالعه علمی اجتماعات انسانی

- تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی

- فراهم شدن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر توسط علوم اجتماعی

(۱) شکل‌گیری علوم اجتماعی - عدم حمایت همه جانبه دانش عمومی از دانش علمی - فراهم شدن زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی

(۲) شکل‌گیری علوم انسانی جدید - عدم حمایت همه جانبه دانش علمی از دانش عمومی - غنی‌تر شدن دانش علمی

(۳) شکل‌گیری علوم انسانی - قطع ارتباط دو سویه دانش عمومی و دانش علمی - افزایش ذخیره دانش علمی

(۴) شکل‌گیری علوم اجتماعی - قطع ارتباط دو سویه دانش عمومی و دانش علمی - کمک به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها

۵۶- کدام گزینه به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر می‌باشد؟

- علوم اجتماعی با کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی چه کاری انجام می‌دهند؟

- علوم اجتماعی با دآوری و انتقاد درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی چه چیزی را برای دانشمندان فراهم می‌کند؟

- علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی چه امکانی را به انسان می‌دهد؟

(۱) قدرت پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی - فرصت واکنش و موضع‌گیری اجتماعی مناسب - امکان همدلی و همراهی با دیگران

(۲) توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی ما - فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح - قدرت پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی

(۳) قدرت پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی - فرصت واکنش و موضع‌گیری اجتماعی مناسب - افزایش همدلی و همراهی با دیگران

(۴) افزایش همدلی و همراهی با دیگران - فرصت دآوری و موضع‌گیری اجتماعی مناسب - توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی انسان

۵۷- به ترتیب هریک از عبارات زیر به چه مفهومی اشاره دارند؟

- رویکردی که به وحدت روش علوم اعتقاد دارد.

- نشان دادن علت ایجاد یا زوال پدیده

- چگونگی ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی

- نظم اجتماعی را بیشتر بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد.

- طرح روابط جدید میان پدیده‌هایی که پیش‌تر در ارتباط با هم دیده می‌شده‌اند.

(۱) رویکرد علوم طبیعی - علت - قواعد اجتماعی - تبیین - جامعه‌شناسی تفسیری

(۲) رویکرد تبیینی - تبیین - ساختار اجتماعی - جامعه‌شناسی تبیینی - تبیین

(۳) رویکرد تبیینی - علت - ساختار اجتماعی - تبیین - جامعه‌شناسی تفسیری

(۴) رویکرد علوم طبیعی - تبیین - قواعد اجتماعی - جامعه‌شناسی تبیینی - تبیین

۵۸- هریک از عبارات زیر به ترتیب علت، تعریف و پیامد کدام گزینه را نشان می‌دهد؟

- یکسان دانستن طبیعت و جامعه

- از دید یک فرد غربیه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف نگاه کردن

- تضمین پیش‌بینی رفتارها با تطمیع، تهدید و اجبار

(۱) تقلیل انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی - هویت زدایی - توضیح دادن نظم اجتماعی براساس مناسبات بیرونی

(۲) تسلط انسان بر جامعه - آشنایی زدایی - ایجاد قواعد اجتماعی که در جلب مشارکت افراد براساس رضایت موفق عمل نمی‌کند.

(۳) تقلیل انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی - آشنایی زدایی - برقراری نظم اجتماعی براساس الگوی تبیینی

(۴) مغلوب ساختن جامعه توسط انسان - هویت زدایی - افزایش قواعد و قوانین نظارتی و ابزارهای کنترل کننده

۵۹- به ترتیب علت، مفهوم و پیامد عبارت‌های زیر کدام است؟

- انتخاب نام فیزیک اجتماعی برای جامعه‌شناسی توسط کنت

- سامان دادن ارتباط انسان‌ها با یکدیگر

- شناخت قواعد زندگی در اجتماعات

(۱) در نظر گرفته شدن جامعه همانند طبیعت - نظم اجتماعی - پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی

(۲) نزدیک شدن جامعه‌شناسی به علم فیزیک - هم‌تغییری - فراهم آوردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح

(۳) نزدیک شدن جامعه‌شناسی به علم فیزیک - قواعد اجتماعی - برخورداری از فرصت‌ها و در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی آن

(۴) در نظر گرفته شدن جامعه همانند طبیعت - نظم اجتماعی - افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها

۶۰- به ترتیب، «نظم اجتماعی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی او دارد»، «قابل فهم نبودن ارزش‌های

مهربانی و فداکاری و ضد ارزش بودن کینه‌توزی و خودخواهی» و «محدود شدن مطالعات تبیینی به توصیف

خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده» با کدام موضوع مرتبط است؟

(۱) قفس آهنین - استفاده از روش تجربی - نادیده گرفتن معنای کنش

(۲) معنزدایی - استفاده از روش تجربی - نادیده گرفتن معنای کنش

(۳) قفس آهنین - نادیده گرفتن معنای کنش - استفاده از روش تجربی

(۴) قفس آهنین - استفاده از روش تجربی - استفاده از روش تجربی

۶۱- هریک از عبارات زیر به ترتیب به کدام موارد اشاره دارد؟

- عضویت افراد در جامعه و کنش اجتماعی

- انقلاب‌های اجتماعی و اختراعات بزرگ

- وقوع کشتار گسترده در جنگ‌های جهانی میان کشورهای توسعه‌یافته

(۱) خشت بنای جامعه - فراتر رفتن از نظم موجود - اخلاق‌گریزی

(۲) زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد یکدیگرند - یکسان انگاری نظم اجتماعی و نظم طبیعی - اخلاق‌گریزی

(۳) تأثیرگذاری افراد بر مسائل اجتماعی - فراتر رفتن از نظم موجود - پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی

(۴) همراهی همدلانه - یکسان انگاری نظم اجتماعی و نظم طبیعی - پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی

۶۲- به ترتیب، پاسخ هر یک از سؤالات زیر کدام است؟

- چگونه علوم طبیعی، امکان پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان‌ها فراهم می‌کند؟

- به چه دلیل کنش انسان را نمی‌توان فقط با روش تجربی تحلیل کرد؟

- چه عاملی موجب می‌شود افراد بدون آن که بدانند نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند؟

- (۱) همانند در نظر گرفتن پدیده‌های طبیعی و جامعه - وجود رفتارهای متفاوت انسان‌ها - سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها
- (۲) شناخت نظم اجتماعی - رفتارهای مختلف انسان‌ها در شرایط متنوع - یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی
- (۳) یکسان دانستن روش مطالعه طبیعت و جامعه - عدم توان فهم معانی کنش‌ها به وسیله روش تجربی - نادیده گرفتن اراده و خلاقیت انسان‌ها

(۴) شناخت نظم موجود در طبیعت - آگاهانه و معنادار بودن کنش انسان‌ها - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی

۶۳- پاسخ هر یک از عبارات‌های زیر کدام گزینه است؟

- عده‌ای از جامعه‌شناسان در تحلیل خود از خودکشی، به عوامل اقتصادی، کاهش رفاه عمومی و ... توجه کردند. این

دیدگاه با چه انتقاداتی از طرف دیگر جامعه‌شناسان روبه‌رو شد؟

- چه عاملی باعث تفاوت سه پدیده خودکشی، شهادت‌طلبی و فدا کردن جان برای وطن در عین شباهت میان آن‌ها می‌شود؟

- وجود نظرات متفاوت در جامعه‌شناسی، نشانه چیست؟

- (۱) نرخ خودکشی در همه کشورها با سطح رفاه پایین، بیشتر از جوامع با سطح رفاه بالاتر است. - تفاوت در عقیده - نشانه سادگی پدیده‌های طبیعی و انسانی و روش متفاوت بررسی است.
- (۲) نرخ خودکشی در همه کشورها با سطح رفاه بالا، بیشتر از جوامع با سطح رفاه پایین‌تر است. - تفاوت در هدف - دلیلی بر تنوع اندیشه و ناقص بودن برداشت‌های انسان از زندگی است.
- (۳) نرخ خودکشی در برخی کشورها با سطح رفاه بالا، بیشتر از جوامع با سطح رفاه پایین‌تر است. - تفاوت در معنا - نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌ها است.
- (۴) نرخ خودکشی در برخی کشورها با سطح رفاه پایین، بیشتر از جوامع با سطح رفاه بالاتر است. - تفاوت در فرهنگ - دلیلی بر پیچیدگی و تنوع روش‌های بررسی موضوع جامعه‌شناسی است.

۶۴- علت هریک از عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- نتیجه‌گیری‌های اشتباه در بررسی پدیده‌های اجتماعی

- هویت زدایی

- استفاده از روش‌های کیفی

(۱) توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های پدیده‌های اجتماعی - دستیابی به پاسخ‌های ساده و سراسر - فهم کنش‌های اجتماعی

(۲) عدم توجه به عمق پدیده‌های اجتماعی - نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی - فهم کنش‌های اجتماعی

(۳) فعال و خلاق بودن کنش‌گران فردی و اجتماعی - دستیابی به پاسخ‌های کاملاً قابل پیش‌بینی - عدم توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های کنش‌های اجتماعی

(۴) عدم توجه به عمق پدیده‌های اجتماعی - توجه توأمان به تفاوت‌های فردی و اجتماعی - عدم توجه به تنوع‌ها و تفاوت‌های کنش انسانی

۶۵- به ترتیب مشخص کنید موارد ذکر شده با کدام رویکرد یا کدام نوع جامعه‌شناسی در ارتباط هستند؟

- از منظر آن برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند.
- بر آنچه مشاهده می‌شود، تمرکز می‌کند.

- اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند.

- عبور از ظاهر پدیده‌های اجتماعی و راه‌یابی به معانی نهفته در کنش‌ها برای فهم زندگی اجتماعی را مد نظر قرار می‌دهند.

(۲) تبیینی - تفسیری - تبیینی - تفسیری

(۱) تفسیری - تفسیری - تبیینی - تبیینی

(۴) تبیینی - تبیینی - تفسیری - تفسیری

(۳) تبیینی - تبیینی - تفسیری - تبیینی

پنجشنبه

۱۴۰۳/۱۰/۲۰

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳

دفترچه شماره ۲

مرور نیم سال اول دوازدهم

ماز

گروه آزمایشی علوم انسانی - پایه دوازدهم
آزمون الکترونیکی ماز - مرحله ۲

مدت پاسخگویی: ۶۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۶۵

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	زمان پاسخگویی
۱	زبان عربی	۲۰	۶۶	۸۵	۲۰ دقیقه
۲	تاریخ	۱۳	۸۶	۹۸	۲۰ دقیقه
۳	جغرافیا	۱۲	۹۹	۱۱۰	
۴	فلسفه و منطق	۲۰	۱۱۱	۱۳۰	۲۰ دقیقه

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.
به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٦٦ - ٧٤)

- ۶۶- ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾:
- (۱) ولی شما همانا خدا و رسولش و کسانی هستند که ایمان آوردند، کسانی که نماز را بر پا می‌دارند و با اینکه در رکوع اند، زکات را می‌دهند!
- (۲) الله و پیامبرش و کسانی که ایمان آوردند تنها ولی شما، کسانی که نماز را به پا می‌دارند و در حالیکه در رکوع هستند، زکات را می‌دهند!
- (۳) تنها خدا و پیامبر او و کسانی که ایمان آوردند ولی شما می‌باشند، کسانی که نماز را بر پا می‌دارند و در حالیکه در رکوع اند، زکات می‌دهند!
- (۴) ولی شما فقط الله و پیامبرش و کسانی اند که مؤمن هستند، کسانی که نماز را به پا می‌دارند و در حالیکه در رکوع هستند، زکات خواهند داد!
- ۶۷- «لَيْتَ هَؤُلَاءِ الطَّلَابُ يَعْلَمُونَ أَنَّ الْفِشْلَ لَيْسَ نِهَايَةَ الطَّرِيقِ بَلْ هُوَ بَابٌ جَدِيدٌ إِلَى النَّجَاحِ!»:
- (۱) ای کاش این دانشجویان بدانند که شکست پایان راه نیست بلکه دری جدید به سوی موفقیت است!
- (۲) شاید این دانش آموزان بدانند که شکست پایان راه نیست بلکه دری جدید برایشان به سمت موفقیت است!
- (۳) ای کاش دانش آموزان می‌دانستند که شکست پایان راهشان نیست بلکه دری جدید به سمت موفقیت است!
- (۴) امید است که این دانشجویان بدانند که شکست پایان راهشان نیست بلکه دری جدید به سوی موفقیت است!
- ۶۸- «إِنَّ النَّاجِحِينَ تَعَلَّمُوا كَيْفَ يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يُوَاصِلُوا مُحَاوَلَاتِهِمْ بَعْدَ كُلِّ فِشْلٍ وَلَا يَتَأَثَّرُوا بِكَلَامِ الَّذِينَ يَتَكَلَّمُونَ عَنِ الْمُسْتَقْبَلِ خَائِبِينَ!»:
- (۱) همانا افراد موفق یاد گرفتند چگونه می‌توانند بعد از هر شکستی به تلاش‌های خود ادامه بدهند و سخن کسانی که ناامید هستند و درباره آینده صحبت می‌کنند روی آن‌ها تأثیر نگذارد!
- (۲) افراد موفق این را آموختند چگونه می‌توانند بعد از هر شکستی ادامه‌دهنده تلاش‌های خودشان باشند و از سخن کسانی که درباره آینده با ناامیدی صحبت می‌کنند تأثیر نپذیرند!
- (۳) همانا افراد موفق یاد گرفته‌اند چگونه می‌توانند بعد از هر شکستی به تلاش‌های خویش ادامه دهند و تحت تأثیر سخن کسانی که درباره آینده با ناامیدی صحبت می‌کنند قرار نگیرند!
- (۴) افراد موفق بی‌شک آموخته‌اند چگونه می‌توانند بعد از هر بار شکست به تلاش‌هایشان ادامه بدهند و تحت تأثیر سخن کسانی که درباره آینده با ناامیدی صحبت می‌کنند قرار نگیرند!
- ۶۹- «مَا أَغْفَلَ الشَّخْصَ الَّذِي يَفْتَخِرُ بِالْأَصْلِ وَالنَّسَبِ دَائِمًا؛ كَأَنَّهُ نَسِيَ أَنَّ النَّاسَ خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ وَلَا فَرْقَ بَيْنَهُمْ!»:
- (۱) شخصی که به اصل و نسب افتخار می‌کند چه غافل می‌باشد؛ گویا او فراموش کرده است مردم از یک گل آفریده شده‌اند و فرقی بینشان نیست!
- (۲) چقدر شخصی که همیشه به اصل و نسب افتخار می‌کند ناآگاه می‌باشد؛ گویا او فراموش کرده که مردم از یک گل خلق شدند و هیچ فرقی بینشان نیست!
- (۳) غافل‌ترین شخص کسی است که همواره به اصل و نسب افتخار می‌کند؛ گویا او فراموش می‌کند مردم از یک گل آفریده شدند و هیچ فرقی میان آن‌ها نیست!
- (۴) چه غافل است شخصی که به اصل و نسب افتخار می‌کند؛ زیرا او فراموش کرده مردم را از یک گل خلق کرده‌اند و فرقی میان آن‌ها نیست!

۷۰- «إِنْ تَطْلُبْ أَنْ تَفُوزَ فِي الدُّنْيَا وَيَذْكُرَكَ الْآخِرُونَ بِالْخَيْرِ بَعْدَ مَوْتِكَ، فَفِزْ بِعِلْمٍ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِهِ جَمِيعُ النَّاسِ!»:
(۱) اگر بخواهی در دنیا رستگار شوی و آیندگان پس از مرگت از تو به نیکی یاد کنند؛ پس دانشی به دست آور تا همه مردم از آن سود ببرند!

(۲) چنانچه بخواهی در این دنیا رستگار شوی و دیگران پس از مرگت از تو به خوبی یاد کنند؛ پس با دانشی رستگار شو تا به تمام مردم سود برساند!

(۳) اگر بخواهی در دنیا رستگار شوی و آیندگان پس از مرگت از تو به نیکی یاد کنند؛ پس با دانشی رستگار شو تا همه مردم از آن سود ببرند!

(۴) چنانچه بخواهی در دنیا رستگار شوی و دیگران پس از مرگت از تو به خوبی یاد کنند؛ پس دانشی به دست آور تا به تمام مردم سود برساند!

۷۱- عَيْنُ الْخَطَا:

(۱) هناك لحظات صعبة في حياة كلِّ إنسان يَجِبُ عليه أن يمُرَّ بها!: لحظه‌های سختی در زندگی هر انسانی وجود دارد که باید از آن‌ها بگذرد!

(۲) إِنَّ الزَّرافَةَ لَا تَتَكَلَّمُ مَعَ حَيَوَانَاتِ الْآخَرَى لِأَنَّهَا لَا تَمْتَلِكُ الْأَحْبَالَ الصَّوْتِيَّةَ!: زرافه با حیوانات دیگر صحبت نمی‌کند زیرا تارهای صوتی ندارد!

(۳) اعلم أَنَّ التَّردُّدَ فِي الْأُمُورِ يُسَبِّبُ أَنْ لَا تَقُومَ بِعَمَلٍ وَتَشْعُرَ بِالضَّعْفِ!: بدان که تردید در کارها باعث می‌شود به کاری برنخیزی و احساس ضعف کنی!

(۴) يَهْتَمُّ صَدِيقِي بِرَأْيِ النَّاسِ عَنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْعَمَلَ يُضَيِّعُ عَمْرَهُ!: دوستم به نظر مردم درباره خودش اهمیت می‌دهد در حالی که نمی‌داند این کار عمرش را تلف می‌کند!

۷۲- عَيْنُ الصَّحِيح:

(۱) يَسْتَفِيدُ الْأَطِبَّاءُ مِنْ هَذِهِ التَّقْنِيَّاتِ لِمُعَالَجَةِ كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ!: پزشک از این تکنولوژی‌ها برای درمان بیماری‌های مختلف بسیاری استفاده می‌کند!

(۲) السَّعَادَةُ وَالرَّاحَةُ لَا يَتَحَقَّقَانِ بِالصَّبْرِ، بَلْ يَحْتَاجَانِ إِلَى إِقْدَامِكَ أَيْضاً!: خوشبختی و راحتی تنها با صبر کردن محقق نمی‌شود بلکه به قدم‌های تو نیز نیاز دارد!

(۳) مَا يَرْفَعُ مَنَازِلَةَ الْمَرْءِ فِي الْمَجْتَمَعِ هُوَ عَمَلُهُ الَّذِي يُحْسِنُهُ!: آنچه جایگاه آدمی را در جامعه بالا می‌برد همان کارش است که آن را خوب انجام می‌دهد!

(۴) حَفَرَ الْعُمَّالُ عِدَّةَ أَنْفَاقٍ فِي هَذَا الطَّرِيقِ حَتَّى تُسَهَّلَ أَعْمَالُهُمْ!: کارگران تونل‌های بسیار زیادی در این مسیر حفر کردند تا کارهایشان آسان شود! آزمون وی ای پی

۷۳- «هنگامی که این جنگ‌ها در این مناطق رخ داد، مردم با نگرانی روستا را ترک کردند!»:

(۱) عندما حدثت هذه الحروب في هذه المنطقة، تركوا الناس المضطربين القرية!

(۲) حينما حدثت هذه الحروب في هذه المناطق، ترك الناس القرية مضطربين!

(۳) عندما حدثت هذه الحروب في هذه المنطقة، يترك الناس المضطربين الرِّيف!

(۴) حينما حدثت هذه الحروب في هذه المناطق، يترك الناس الرِّيف مضطربين!

۷۴- عَيْنِ الْخَطَا فِي الْمَفْهُوم: «اعلم أَنَّ الصَّبْرَ مفتاح الفرج»:

- (۱) صبر کردن جان تسبیحات تست
- (۲) در عشق صبر باید تا وصل رو نماید
- (۳) من عمر خویش را به صبوری گذاشتم
- (۴) شکیبایی و صبر کاری نکوست
- صبر کن کانتست تسبیح درست!
- این جا به کار ناید تدبیر کاردانا!
- عمری دگر ببايد تا صبر بر دهد!
- کسی را که تنها بماند ز دوست!

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۷۵ - ۷۹) بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا عَمَلًا. إِذَا يَعْمَلُ الْإِنْسَانُ عَمَلًا يُفِيدُ النَّاسَ فَاللَّهُ يَعْطِيهِ جَزَاءً. كَانَ أَلْفَرْدُ نوبَلٍ عَالِمًا يَهْتَمُّ بِمَادَّةِ النِّيتْرُوغليسرين و بعد تجارب كثيرة و صعبة استطاع أن يَخْتَرِعَ الدِّينَامِيْت. بعد اختراعه أقبل على شرائها رؤساء شركات البناء و المناجم فانتشر الدِّينَامِيْت في أنحاء العالم. النَّاسُ استفادوا من الدِّينَامِيْت في وجوه الإعمار و البناء و أيضاً في مجالات القتل و التَّخريب.

عندما مات أخو نوبل، نشرت إحدى الصُّحفِ الْفَرَنْسِيَّةِ عنواناً خطأً و قال: مات نوبل تاجر الموت الذي أصبح غَنِيًّا من خلال إيجاد طرق لقتل المزيد من النَّاسِ. حزن نوبل و شعر بالذَّنْبِ من هذا العنوان و خاف أن يذكره النَّاسُ بالسَّوءِ بعد موته. لذلك فقد بَنَى مؤسَّسةَ لمنح الجوائز الشَّهيرة باسم «جائزة نوبل» في المَجَالَاتِ المختلفة ليصحَّحَ خطأه.

۷۵- عَيْنِ الصَّحِيحِ حَسَبِ النَّصِّ:

- (۱) عندما مات نوبل، نشرت إحدى الصُّحفِ عنواناً خطأً!
- (۲) استفاد النَّاسُ من الدِّينَامِيْت في المَجَالَاتِ المفيدة فقط!
- (۳) بَنَى نوبل مؤسَّسةَ ليصحَّحَ خطأه!
- (۴) فَرَحَ نوبل من العنوان الذي نشرت الصَّحِيفَةُ!

۷۶- عَيْنِ سَوْأَلٍ لَيْسَ جَوَابُهُ فِي النَّصِّ:

- (۱) من أقبل على شراء الدِّينَامِيْت؟
- (۲) من اهتمَّ بِمَادَّةِ النِّيتْرُوغليسرين؟
- (۳) في أين انتشر الدِّينَامِيْت؟
- (۴) متى اخترع نوبل الدِّينَامِيْت؟

۷۷- عَيْنِ الْخَطَا حَسَبِ النَّصِّ:

- (۱) اخترع الدِّينَامِيْت بسهولة!
- (۲) تعطي مؤسَّسة نوبل جوائز في المَجَالَاتِ المختلفة!
- (۳) إنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ!
- (۴) عندما نشرت الصَّحِيفَةُ عنواناً خطأً كان نوبل حيًّا!

■ عَيْنِ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۷۸ و ۷۹)

۷۸- «اللَّهُ - أَحْسَنُوا - تَجَارِبَ - يَخْتَرَعُ»:

- (۱) اللَّهُ: اسم - مفرد - مذكّر - معرب - معرفة / اسم «إِنَّ» و منصوب بالفتحة
- (۲) أَحْسَنُوا: فعل ماضٍ - من باب إفعال - له حرف زائد - معلوم
- (۳) تَجَارِبَ: اسم - جمع تكسير - مفرد «تجربة» و مؤنث - معرب - نكرة / مضاف إليه و مجرور
- (۴) يَخْتَرَعُ: فعل مضارع - مجرّد ثلاثي - مصدره «إخترع» على وزن «إفعال» - مجهول - متعدّد

۷۹- «الْفَرَنْسِيَّةِ - غَنِيًّا - بَنَى - المَجَالَاتِ»:

- (۱) الْفَرَنْسِيَّةِ: اسم - مفرد - مؤنث - معرب / صفة لـ «الصُّحفِ» و مجرور
- (۲) غَنِيًّا: اسم - مذكّر - معرّف بالعلميّة - معرب - مفرد / حال و مجرور
- (۳) بَنَى: فعل ماضٍ - ليس له حرف زائد - للمفرد الغائب - معلوم
- (۴) المَجَالَاتِ: اسم - مفرد «المجال» - معرّف بـ «بأل» / مجرور بالحرف الجارّ

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٨٠ - ٨٥)

٨٠- عَيْنُ الْخَطَا عَنْ ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) زَمِيلِي يُصْبِحُ فَائِزًا فِي مُسَابِقَاتِ كُرَّةِ الْمِنْصَدَةِ!
- (٢) هَذَا مُعْجَمٌ صَغِيرٌ لَمْ يَأْتِ فِيهِ بَعْضُ الْمُفْرَدَاتِ الَّتِي أَحْتَاجُ إِلَيْهَا!
- (٣) النُّحَاسُ مِنْ عَنَاصِرِ فِلْزِيَّةٍ كَالْحَدِيدِ وَهُوَ مِنْ أَفْضَلِ مُوَصَّلَاتِ الْكَهْرَبَاءِ!
- (٤) وَالِدُ الْفَرْدِ كَانَ قَدْ أَقَامَ مَصْنَعًا حَتَّى يَسْتَطِيعَ أَنْ يَصْنَعَ مَادَّةً سَرِيعَةً الْانْفِجَارِ!

٨١- عَيْنُ مَا لَا نَرْجُو وَقُوعَهُ:

- (١) لَبِثَ هَؤُلَاءِ التَّلَامِيذُ إِهْتَمَّوْا بِدُرُوسِهِمْ أَكْثَرَ مِنَ السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ!
- (٢) فَقَدْ اسْتَفَادَ الْإِنْسَانُ مِنَ الدِّينَامِيْتِ، وَ سَهَّلَ أَعْمَالَهُ الصَّعْبَةَ!
- (٣) ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا﴾
- (٤) ﴿...قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

٨٢- عَيْنُ حَرْفًا مِنَ الْخُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ: اِزْمُونِ وَيْ اِيْ پِيْ

- (١) لَعَلَّ فَضْلَ الْخَرِيفِ قَصِيرٌ فِي هَذِهِ الْبِلَادِ!
- (٢) هَذَا الْحَيَوَانُ أَبْكَمَ لَيْسَتْ لَهُ أَحْبَالٌ صَوْتِيَّةٌ!
- (٣) ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ...﴾
- (٤) يُصَادُّ هَذَا الْحَيَوَانُ لِيُسْتَخْرَجَ الرِّيثُ مِنْ كَبِدِهِ لِصِنَاعَةِ الْبَضَائِعِ!

٨٣- عَيْنُ لَا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- (١) ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا﴾
- (٢) ﴿وَلَا يَخْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا...﴾
- (٣) أَنَا لَا أَبْحَثُ عَنْ مَعْنَى «الطَّيْنِ» فِي الْمَعْجَمِ!
- (٤) لَا طَالِبٌ نَرَى فِي صَفُوفِ هَذِهِ الْمَدْرَسَةِ الْيَوْمِ!

٨٤- عَيْنُ الْحَالِ يَخْتَلِفُ نَوْعُهُ:

- (١) وَاصَلْتُ مُعَلِّمَتِي تَعْلِيمَهَا فِي تِلْكَ الْمَدَارِسِ دَوَّوبَةً!
- (٢) رَجَعَ الْمُهَنْدِسُونَ إِلَى الْمَصْنَعِ وَهُمْ يَبْتَسِمُونَ!
- (٣) جَلَسْتُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فِي الْحَدِيقَةِ وَأَنَا مَسْرُورٌ!
- (٤) شَاهَدَ الطَّالِبُ مُعَلِّمَهُ وَهُوَ وَاقِفٌ أَمَامَ اللُّوحِ!

٨٥- عَيْنُ مَا لَا يَنَاسِبُ الْفَرَاغَ لِإِيجَادِ الْحَالِ: «هَجَمَ الْمَسْمَلُونَ عَلَى الْأَعْدَاءِ!»

- (١) مُتَّحِدِينَ
- (٢) وَ مُتَّحِدِينَ
- (٣) وَ هُمْ يُكْتَبِرُونَ
- (٤) وَ هُمْ كَانُوا مُتَّحِدِينَ

۸۶- هر یک از توصیفات زیر به ترتیب، مربوط به کدام یک از مورخان یا متفکران دوره قاجار است؟
 الف: شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها مورد انتقاد قرار داد.
 ب: او به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد.
 ج: گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور کند.

(۱) خاوری شیرازی - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه - میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده
 (۲) خاوری شیرازی - میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه
 (۳) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - خاوری شیرازی - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه
 (۴) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه - خاوری شیرازی

۸۷- به دنبال کدام یک از رویدادهای زیر، اطلاعات جدیدی درباره تاریخ ایران به دست آمد؟

(۱) گسترش فعالیت‌های علمی شرق‌شناسان در ایران دوره قاجار
 (۲) رمزگشایی شدن کتیبه‌های بیستون و طاق بستان
 (۳) بروز دو دوره جنگ میان ایران و روسیه در زمان فتحعلی‌شاه قاجار
 (۴) تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی

۸۸- کدام موارد زیر بیانگر وضعیت نظام اداری و سیاسی در حکومت نادرشاه است؟

الف: تداوم شیوه اداره ولایات و ایالات دوره صفوی در این دوره
 ب: ایجاد زمینه برای ثبات و امنیت پایدار در کشور
 ج: اقتدارگرایی و تمرکز برای امور نظامی و تقویت این قوا
 د: رونق مناسبات سیاسی و ارتباطات فرهنگی با کشورهای اروپایی

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «ج» - «د»

۸۹- درباره دو موضوع «الف» و «ب» موارد زیر مطرح است. کدام موارد به ترتیب مربوط به «الف» و «ب» است؟
 الف: زندیه
 ب: افشاریه
 - کاخ خورشید ساخته شد.
 - مکتب نقاشی شیراز به اوج رونق و زیبایی رسید.
 - شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند.
 - اصفهان بازسازی شد.

(۱) «الف» - «الف» - «ب» (۲) «ب» - «الف» - «ب» - «الف»
 (۳) «الف» - «ب» - «ب» - «الف» (۴) «ب» - «الف» - «الف» - «ب»

۹۰- کدام یک از قضاوت‌های زیر درباره شاهان قاجاری تا پیش از ناصرالدین‌شاه درست است؟
 (۱) فتحعلی‌شاه در حفظ یکپارچگی کشور و قلمرو که پیش از او آقامحمدخان ایجاد کرده بود، موفق بود.
 (۲) در زمان مظفرالدین‌شاه و دوران صدارت حاجی میرزا آقاسی، نفوذ دولت‌های روس و انگلیس در کشور افزایش یافت.
 (۳) در زمان محمدشاه، انگلستان توانست با تحمیل معاهده پاریس به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کند.
 (۴) از جمله نقدهایی که به محمدعلی‌شاه وارد است، ناکامی او در مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشورهای اروپایی در ایران به شمار می‌رود.

- ۹۱- کدام عبارت زیر دربارهٔ دور اول و دوم جنگ‌های ایران و روسیه درست است؟
- الف: دور دوم جنگ‌های ایران و روس حدود ده سال پس از دور اول شروع شد.
- ب: با صدور فتوای جهاد تمام علما، حکومت قاجار به اقدام نظامی برای آزادی سرزمین‌های ایرانی ترغیب شد.
- ج: پیمان‌شکنی دولت‌های فرانسه و انگلستان در پیروزی روسیه در دور اول تأثیرگذار بود.
- د: ادعاهای ارضی جدید روس‌ها از علل شروع دور دوم و عدم توازن قدرت نظامی و اقتصادی دو کشور از علل پیروزی روسیه در دور اول بود.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «ج» - «د»

- ۹۲- کدام عبارت داده شده زیر با متن داخل پرانتز هم‌خوانی لازم را دارد؟
- الف: در زمان این دو شاه قاجار به سبب اختلافات مرزی و مشکلات تجاری، تنش‌هایی میان ایران و عثمانی بروز کرد. (محمدشاه و ناصرالدین‌شاه)
- ب: در زمان این دو شاه قاجار، دولت انگلیس از حاکم نافرمان هرات و دیگر امیران شورشی افغان حمایت کرد. (فتح‌علی‌شاه و محمدشاه)
- ج: هم‌زمان با روی کار آمدن قاجارها، ناپلئون بناپارت نخست این کشور را تصرف کرد و درصدد حمله به دیگری برآمد. (مصر، هندوستان)
- د: با وساطت این دو کشور، مذاکراتی میان ایران و عثمانی صورت گرفت که به قراردادهای ارزنده‌الروم اول و دوم منجر شد. (روسیه و انگلستان)

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «د» (۳) «ج» - «د» (۴) «ب» - «د»

- ۹۳- کدام موارد زیر دربارهٔ «رویدادهای اوایل دورهٔ قاجار» درست است؟
- الف: رشد و رونق صنایع دستی و فروکش کردن جنگ‌های داخلی
- ب: شکل‌گیری دسته‌بندی‌های سیاسی - نظامی تازه در اروپا
- ج: کوشش دولت انگلیس به اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مجمل و مفصل
- د: تلاش عثمانی برای جلب توجه اندیشمندان ایرانی با شعار «اتحاد اسلام»

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «ج» (۴) «ب» - «د»

- ۹۴- در کدام گزینه تقدم و تأخر زمانی رویدادهای زیر به‌درستی آمده است؟

الف: تحصن بازرگانان در حرم حضرت عبدالعظیم (ع)

ب: ماجرای بانک استقراضی روس

ج: ماجرای نوز بلژیکی

د: تحصن روحانیون و مردم در حرم حضرت عبدالعظیم (ع) (آزمون وی‌ای‌پی)

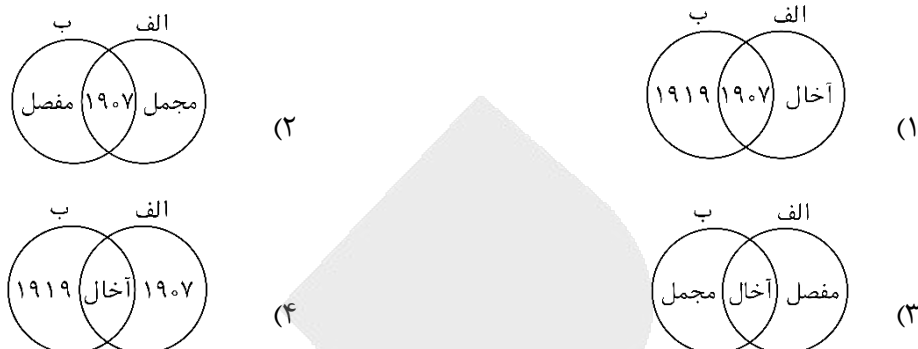
(۱) «ب» بعد از «ج» و قبل از «د» رخ داده است.

(۲) «الف» بعد از «د» و قبل از «ج» رخ داده است.

(۳) «ج» بعد از «الف» و قبل از «د» رخ داده است.

(۴) «د» بعد از «ج» و قبل از «ب» رخ داده است.

۹۵- در دوره حکومت قاجار در ایران، روس «الف» و انگلیس «ب» معاهدات بسیاری را تحمیل کردند. در این باره، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

۹۶- کدام موارد درباره زمینه ها و علل جنگ جهانی اول به درستی بیان شده است؟
 الف: رشد اندیشه ملی گرایی و ظهور قدرت های جدید در قرن ۱۹ م، موجب گسترش استعمار در جهان شد.
 ب: پیش گرفتن سیاست توسعه طلبانه مرزی توسط روسیه، سبب مواجهه با سایر کشورهای استعمارگر گردید.
 ج: آمریکا در سده ۱۹ م با بهره گیری از توان نظامی و اقتصادی خود اقدام به مداخله در امور کشورهای آمریکای لاتین کرد.
 د: آلمان از طریق توسعه مناطق تحت نفوذ در اروپا و گسترش مستعمرات، خواهان دستیابی به مقام یک قدرت جهانی بود.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «ج» - «د»

۹۷- کدام موارد درباره امپراتوری عثمانی درست است؟

الف: یکی از مسیرهای آشنایی ایرانیان با پیشرفت های اروپا و تحولات نظام جهانی بود.
 ب: زوال آن تقریباً هم زمان با روی کار آمدن زندیان در قرن ۱۸ م در ایران بود.
 ج: با شروع جنگ جهانی اول به متحدین پیوست ولی در نهایت توسط متفقین اشغال شد.
 د: اقدامات نظامی جانشینان پترکبیر، موجب جنگ روسیه و آن شد.

(۱) «الف» - «ب» - «ج» (۲) «ب» - «ج» - «د» (۳) «الف» - «ج» - «د» (۴) «الف» - «ب» - «د»

۹۸- با توجه به ویژگی های تاریخ نگاری سنتی (۱) و تاریخ نگاری جدید (۲)، هر یک از گزاره های زیر مثالی از کدام نوع از تاریخ نگاری های ذکر شده محسوب می شود؟

الف: از جمله دلایلی که سبب گسترش استعمار در جهان گردید، انقلاب صنعتی و تولید سلاح های پیشرفته مانند توپ و کشتی های جنگی بود.
 ب: خدیو بی همال (نادرشاه) از بدو حال تا هنگامی که از سفر خوارزم برگشته، عازم داغستان شدند در امر سلطنت و جهان داری یگانه و در راه و رسم عاجز نوازی مردانه بودند.
 ج: شاید بتوان گفت جریان نهضت مشروطه، نخستین رویدادی بود که مردم از هر قشری در آن حضور داشته و طالب عدالت بودند.

د: شاه جهان گیر، آقامحمدخان هنگامی که عازم سفر قفقاز بود، توسط چند غلام بی مایه، به قتل رسید.

(۱) «الف» و «د» مثالی از (۲)، «ب» و «ج» مثالی از (۱) محسوب می شود.

(۲) «الف» و «د» و «ج» مثالی از (۲) و «ب» مثالی از (۱) است.

(۳) «الف» و «ب» و «د» مثالی از (۱) و «ج» مثالی از (۲) است.

(۴) «الف» و «ج» مثالی از (۲) و «ب» و «د» مثالی از (۱) هستند.

۹۹- با بررسی موارد «الف» و «ب» در خصوص مادرشهر، کدام مورد به درستی تدوین شده است؟

الف: مادرشهر، بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.

ب: به زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها، مگالاپلیس گفته می‌شود.

(۱) برخی، مادرشهرها را منطقه ابرشهری نامیده‌اند.

(۲) در مادرشهر، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک شهر به حومه‌ها و شهرک‌های اقماری شهر دیگر پیوند می‌خورند.

(۳) در ایران به مادرشهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر گفته می‌شود.

(۴) به شهرهایی که حوزه و نفوذ بسیاری در سطح جهان دارند مگالاپلیس گفته می‌شود.

۱۰۰- باتوجه به موارد زیر، کدام عبارت به درستی تدوین شده است؟

الف: از شیوه‌های متداول حمل و نقل

ب: آلاینده‌های آن برای محیط زیست کمتر است.

ج: ارزان‌ترین روش برای حمل کالاهای حجیم در مسافت طولانی

د: مصرف سوختی بسیار بیشتر از سایر وسایل حمل و نقل دارد.

ه: برای انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی مناسب است.

(۱) مورد «ج» و «د» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل ریلی و هوایی است و برخلاف مورد «الف» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.

(۲) مورد «ه» و «ج» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل لوله‌ای و حمل‌ونقل آبی است و برخلاف مورد «الف» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.

(۳) مورد «ب» و «د» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل آبی و لوله‌ای است و برخلاف مورد «ه» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.

(۴) مورد «الف» و «ه» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل ریلی و آبی است و برخلاف مورد «ب» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.

۱۰۱- کدام مورد در خصوص موقعیت یک سکونتگاه درست است؟

(۱) موقعیت یک سکونتگاه، مکان اصلی و دقیق آن و محل استقرار آن روی زمین است.

(۲) موقعیت هر روستا یا شهر، هسته اولیه آن را شامل می‌شود و هسته اولیه، مکانی است که مردم برای زندگی انتخاب کرده‌اند.

(۳) موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به کشور را نشان می‌دهد.

(۴) موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون و جایگاه آن در ناحیه است.

۱۰۲- در خصوص نیازها و مسائل شهرهای امروز، کدام مورد درست است؟

(۱) یکی از پدیده‌های ناشی از نظام اقتصادی سرمایه‌داری، ایجاد زاغه‌نشینی است.

(۲) منظور از وندالیسم شهری، خسارت وارد کردن به اموال عمومی، بناها و آثار فرهنگی است.

(۳) درآمد کم، بیکاری و مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی در نتیجه نابرابری فضایی ایجاد می‌شود.

(۴) استفاده از انواع حسگرها در جهت مبللمان شهری انجام می‌گیرد.

۱۰۳- در خصوص سلسله مراتب سکونتگاه‌های اروپا، در صورتی که علامت «←» کاهش جمعیت را نشان دهد، کدام مورد درست است؟

- (۱) شهر منطقه‌ای ← پایتخت ← هاملت ← روستا
- (۲) پایتخت ← شهر متوسط ← شهر منطقه‌ای ← شهر کوچک
- (۳) پایتخت ← شهر منطقه‌ای ← شهر کوچک ← روستا
- (۴) شهر متوسط ← شهر منطقه‌ای ← هاملت ← شهر کوچک

۱۰۴- کدام مورد، عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

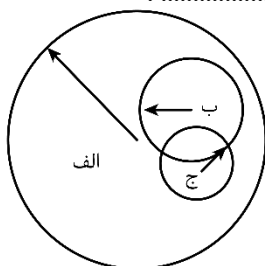
«شهر پایدار، شهری است که در آن نیازهای اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی ساکنان به طور مناسب و عادلانه برطرف شود؛». از م. و. ای. پی

- (۱) بدون اینکه منافع نسل‌های آینده به خطر بیفتد و فعالیت‌های شهری کمترین تأثیر نامطلوب را بر محیط زیست دارد
- (۲) و با توجه به کاربری زمین یا کاربری اراضی، فضاهای مورد نیاز ایجاد شود
- (۳) و شهروندان از طریق شبکه اینترنت بسیاری از کارهای خود را انجام دهند
- (۴) و آلودگی و تخریب محیط زیست به حداقل برسد

۱۰۵- با بررسی موارد زیر در چارچوب «مدیریت روستاها» کدام مورد درست است؟

- الف: روستاییان عمدتاً به درآمد حاصل از کشاورزی وابسته‌اند.
 - ب: در کشور نیجریه، زنان روستایی در کنار جاده سیب‌زمینی می‌فروشند.
 - ج: گسترش انقلاب سبز و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری در کشاورزی
 - د: در روستایی در هند، در زمینه بهداشت و پیشگیری از بیماری‌های واگیردار آموزش‌هایی داده می‌شود.
- (۱) «الف» و «ج» بر خلاف «ب» و «د» از مشکلات روستاها به حساب می‌آید.
 - (۲) «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» از مشکلات روستاها به حساب می‌آید.
 - (۳) «الف» و «د» برخلاف «ب» و «ج» در جهت توسعه روستاها هستند.
 - (۴) «ج» و «د» برخلاف «الف» و «ب» در جهت توسعه روستاها هستند.

۱۰۶- مطابق با تصویر زیر، اگر مورد «الف» یا مادرشهر باشد، انتظار داریم مورد «ج»

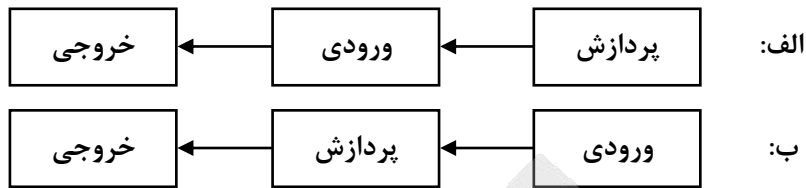

- (۱) متروپل - حوزه نفوذ یک شهر کوچک باشد
- (۲) متروپل - حوزه نفوذ یک روستا باشد
- (۳) کلان‌شهر - حوزه نفوذ یک متروپل باشد
- (۴) شهرک اقماری - حوزه نفوذ یک شهر منطقه‌ای باشد

۱۰۷- در کدام مورد، مهم‌ترین جنبه‌های حمل‌ونقل در زندگی جوامع، به درستی مطرح شده است؟

- (۱) افزایش جمعیت و تقاضا برای حمل‌ونقل - گسترش تجارت
- (۲) اهمیت سیاسی و دفاعی - ارتباط مردم و تبادل فرهنگی
- (۳) پیشرفت‌های علمی و فناوری در حمل‌ونقل - تغییر چهره فضاهای شهری و خارج از شهرها
- (۴) اقتصاد جهانی - مکان‌یابی

۱۰۸- با توجه به دو شکل «الف» و «ب» کدام مورد درست است؟

- (۱) «ب»: زیرا در ابتدا اطلاعات به صورت رقومی درمی آید و کدبندی می شود و بعداً نتایج بهینه ارائه می شود.
 (۲) «الف»: زیرا اطلاعات به صورت اشکال، نمودار و ... ابتدا پردازش می شود و مدل سازی شده و سپس نتایج ارائه می شود.
 (۳) «ب»: زیرا ابتدا اطلاعات به صورت اشکال، نمودار و ... ذخیره می شوند و سپس تجزیه و تحلیل می شوند.
 (۴) «الف»: زیرا ابتدا اطلاعات از محیط تجزیه و تحلیل می شود و سپس به صورت رقومی کدبندی می شوند.
- ۱۰۹- با توجه به موارد زیر، اقدامات به طور مشترک منجر به می شوند در صورتی که یکی از آسیب های اجتماعی است.

الف: ایجاد غرفه های ارزان قیمت برای فروشندگان دوره گرد

ب: مهاجرت به شهرها برای درآمد بیشتر

ج: مجهز کردن ساختمان ها به حسگر

د: عدم آب آشامیدنی سالم در روستاها

(۱) «الف» و «ب» - فقر شهری - مهاجرت

(۲) «الف» و «ج» - مدیریت شهری - اسکان غیررسمی

(۳) «الف» و «د» - زاغه نشینی - نابرابری فضایی

(۴) «الف» و «ج» - مدیریت شهری - حاشیه نشینی

۱۱۰- برای منتقل کردن نفت خام، کدام مورد ترتیب این انتقال از خطوط لوله را به درستی مشخص کرده است؟

الف: انتقال نفت خام از چاه ها به پالایشگاه

ب: انتقال گازوئیل، بنزین و نفت سفید به مخازن و انبارهای سراسر کشور

ج: حمل فرآورده های نفتی با تانکر به جایگاه های سوخت

د: استفاده از خطوط لوله ترانزیت برای ارسال فرآورده ها به کشور دیگر

(۱) مورد «الف» پس از مورد «ج» و پیش از مورد «ب» انجام می شود.

(۲) مورد «ب» پیش از مورد «ج» و پس از مورد «الف» انجام می شود.

(۳) مورد «ج» پیش از مورد «الف» و پس از مورد «ب» انجام می شود.

(۴) مورد «د» پس از مورد «ب» و سپس مورد «ج» انجام می شود.

۱۱۱- کدام عبارت درباره هستی و چیستی و مغایرت میان آنها دقیق تر بیان شده است؟

- (۱) گام اول از مغایرت وجود و ماهیت، حاکی از تشخیص عامل تمایز موجودات است.
- (۲) هستی داشتن برخی موجودات در عالم مادی را می توان محل تردید دانست.
- (۳) چیستی و ماهیت، بدون هستی و وجود، نمی تواند منشأ اثر خارجی باشد.
- (۴) همه مفاهیم ذهنی در عالم خارج از ذهن، دارای وجود واقعی هستند.

۱۱۲- کدام عبارت در رابطه با گام سوم از تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت درست است؟

- (۱) درباره واقعیت یک موجود در جهان خارج می توان گفت که بخشی به وجود و بخشی به ماهیت مربوط است.
- (۲) ما انسان ها می دانیم که اشیاء و موجوداتی پیرامون ما وجود دارند که حتماً می توانیم به چیستی آنها پی ببریم.
- (۳) هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیزند و این موضوع، بدان معناست که آنها، دو جنبه از یک موجودند.
- (۴) علم به وجود یک واقعیت در جهان خارج، حتماً آگاهی به چیستی و ماهیت آن موجود در ذهن را به دنبال دارد.

۱۱۳- در کدام یک از موارد زیر، نمی توان با اطمینان پذیرفت که حمل موجود، از نوع بی نیاز از دلیل خواهد بود؟

- (۱) محمول، در تکرار موضوع آمده باشد.
- (۲) محمول، تمام ذات موضوع باشد.
- (۳) محمول، جزئی از ذات موضوع باشد.
- (۴) محمول، یکی از ویژگی های موضوع باشد.

۱۱۴- ماهیتی خیالی را تصور کنید که در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار دارد؛ اگر پدید آمدن آن ماهیت در جهان خارج، مستلزم نقض قوانین تجربی باشد؛ آن ماهیت می تواند

- (۱) ممتنع الوجود بالغیر باشد؛ مانند کوه آتش
- (۲) ممتنع الوجود بالذات باشد؛ مانند مربع سه ضلعی
- (۳) ممتنع الوجود بالغیر باشد؛ مانند سیاه سفید
- (۴) ممتنع الوجود بالذات باشد؛ مانند انسان ۶ سر

۱۱۵- با توجه به آموخته های خود در فلسفه اسلامی، کدام گزینه در تفسیر گزاره زیر، دقیق تر بیان شده است؟

«شریک خداوند، وجود دارد»

- (۱) برقراری ارتباط میان موضوع و محمول غیرممکن است. (۲) موضوع، می تواند محمول را بپذیرد یا نپذیرد.
- (۳) موضوع، گرایشی به سوی پذیرش آن محمول ندارد. (۴) پذیرش محمول برای آن موضوع واجب است.

۱۱۶- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) موجودات جهان از حیث موجودیتشان، واجب الوجود بالذات یا واجب الوجود بالغیر هستند.
- (۲) همه ماهیت هایی که مشاهده می کنیم، به واسطه علت هایشان واجب الوجود شده اند.
- (۳) اینگونه نیست که هر موجودی که واجب است، نیازمند به یک علت خارجی باشد.
- (۴) موجودی خارجی که حمل هستی بر آن ممکن نیست را ممتنع الوجود می نامند.

۱۱۷- کدام گزینه درست است؟ آزمون وی ای پی

- (۱) اختلاف تجربه گرایان و هیوم ← تنها راه شناخت واقعیت های جهان، حس و تجربه است.
- (۲) اختلاف دکارت و مسلمانان ← اصل علیت، پایه و مقدمه هر تجربه و آزمایشی در جهان خارج است.
- (۳) شباهت فیلسوفان مسلمان و هیوم ← نمی توان اصل علیت را از راه تجربه و مشاهدات حسی به دست آورد.
- (۴) شباهت فیلسوفان مسلمان و دکارت ← علیت از اصول اولیه ای محسوب می شود که به طور مادرزادی قابل درک است.

۱۱۸- کدام تعریف کامل تر است؟

- (۱) تداعی اصل علیت: توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌های ضروری.
- (۲) رابطه علیت: رابطه‌ای حاکی از افاضه وجود به معلول از سوی علت خارجی.
- (۳) امتناع اجتماع نقیضین: یعنی پدیده‌ها خودبه‌خود به وجود نمی‌آیند.
- (۴) قواعد عقلی: اصول اولیه‌ای که به صورت فطری و مادرزادی درک می‌شود.

۱۱۹- انکار اصل سنخیت، همه عواقب زیر را در پی دارد؛ به جز

- (۱) نظم موجود در جهان هستی، قابلیت تبیین عقلانی نخواهد داشت.
- (۲) امکان پیش‌بینی هوا یا بارش باران از انسان سلب خواهد شد.
- (۳) علت ویژه پدیده‌های طبیعی را به‌دشواری می‌توان معرفی کرد.
- (۴) دانشمندان نمی‌توانند تحقیقات علمی خود را پیگیری کنند.

۱۲۰- هر کدام از مسائل زیر به‌صورت مستقیم مربوط به کدام اصل است؟

- الف: وارد شدن یک فرد به شغل وکالت و فکر کردن به آینده خاص این شغل.
 ب: هنگام بازی دومینو، مهره‌ها می‌ریزد و همه به کسی که مهره‌ها را ریخته نگاه می‌کنند.
 ج: روشن نشدن ماشین و مراجعه مستقیم راننده به کاپوت همان ماشین برای بررسی مشکل.
 د: امید به موفقیت قطعی کودک در نتیجه فراهم کردن لوازم مورد نیاز کودک و رسیدگی کامل به او.

- (۱) سنخیت - علیت - وجوب علی و معلولی - وجوب علی و معلولی
- (۲) وجوب علی و معلولی - علیت - علیت - وجوب علی و معلولی
- (۳) علیت - سنخیت - وجوب علی و معلولی - سنخیت
- (۴) وجوب علی و معلولی - سنخیت - علیت - سنخیت

۱۲۱- کدام گزینه بیانگر معنای دوم اتفاق است؟

- (۱) تخلف‌پذیری معلول از علت
- (۲) عدم وجود ضرورت علی و معلولی
- (۳) پدید آمدن معلول بدون وجود علت
- (۴) عدم وجود مناسبت میان علت و معلول

۱۲۲- کدام گزینه به نحو دقیق‌تری به تفاوت علت تامه و علت ناقصه اشاره می‌کند؟

- (۱) عدم وجود علت ناقصه موجب عدم وجود معلول نمی‌شود؛ اما عدم وجود علت تامه، عدم معلول را در پی دارد.
- (۲) وجود علت تامه برای وجود معلول لازم و ضروری است؛ اما علت ناقصه برای پدید آمدن معلول، لازم نیست.
- (۳) علت تامه در کلیه موارد، از مجموعه علل مختلف و متعدد تشکیل می‌شود؛ اما علت ناقصه، همواره واحد است.
- (۴) علت تامه شرط لازم و کافی برای وجود معلول محسوب می‌شود؛ اما علت ناقصه شرط کافی محسوب نمی‌شود.

۱۲۳- کدام عبارت درست است؟

- (۱) انکار معنای سوم اتفاق معمولاً نفی «علت نخستین» و «آفریننده» را به دنبال دارد.
- (۲) فلاسفه‌ای که به وجود خداوند باور دارند، کمال تدریجی برای پدیده‌های عالم، قائل‌اند.
- (۳) فیلسوفانی که منکر خداوند هستند، همگی غایتمندی جهان را ناممکن می‌دانند.
- (۴) باور به وجود غایت از پیش تعیین‌شده، منافاتی با باور نداشتن به وجود خداوند ندارد.

۱۲۴- کدام گزینه از مقدمات برهان حرکت ارسطو است؟

- (۱) هر متحرکی، نیازمند محرک است.
- (۲) محرک نخستین، ضرورتاً موجود است.
- (۳) هر محرکی، نیازمند محرکی دیگر است.
- (۴) محرکی وجود دارد که خود متحرک نیست.

۱۲۵- کدام گزینه از برهان دکارت بر اثبات خدا قابل برداشت نیست؟

- (۱) موجود متناهی، نمی تواند سازنده تصور موجود نامتناهی باشد.
- (۲) حقیقت نامتناهی با صفاتی همچون دانا و توانا توسط انسان درک می شود.
- (۳) انسان، هیچ گاه نمی تواند درک کننده موجودی باشد که آن موجود، نامتناهی است.
- (۴) موجود نامتناهی و دانا و توانا، خالق همه موجودات و عناصر متناهی در جهان هستی است.

۱۲۶- طبق دیدگاه کاتینگهام،

- (۱) اگر خدا وجود نداشته باشد، هر کاری به لحاظ اخلاقی مجاز است
- (۲) دلیل وجود خداوند، در تجربه های شخصی هر فردی نهفته است
- (۳) ارزش و اهمیت زندگی، معلول پذیرش وجود خداوند است
- (۴) ایمان به خداوند بی نیاز از هر گونه استدلال عقلانی است

۱۲۷- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) همه فیلسوفان مسلمان، اثبات عقلانی وجود خداوند را امکان پذیر می دانند.
- (۲) شرط فلسفی بودن بحث یک فیلسوف درباره خدا، پایبندی او به روش عقلی است.
- (۳) بحث دکارت و کانت درباره خداوند به همان اندازه بحث ملاصدرا و ابن سینا، فلسفی است.
- (۴) فیلسوف کسی نیست که دین و آیینی نداشته باشد؛ بنابراین همه فیلسوفان تاریخ موحد بوده اند.

۱۲۸- کدام گزینه طبق مقدمات برهان فارابی نادرست است؟

- (۱) علت دارای تقدم ذاتی بر معلول است.
- (۲) هر آنچه هست، نیازمند علتی خارجی است.
- (۳) واقعیتی مستقل از ذهن ما در خارج موجود است.
- (۴) سلسله علت ها برخلاف معلول ها، نمی تواند نامتناهی باشد.

۱۲۹- فارابی، موجودات جهان را «معلول» می دانست؛ تعبیر دقیق تر ابن سینا در این خصوص، در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) فقیر و نیازمند
- (۲) ممکن الوجود بالذات
- (۳) واجب الوجود بالذات
- (۴) ممکن الوجود بالغير

۱۳۰- کدام گزینه به نحو دقیق تری به تفاوت برهان ابن سینا و ملاصدرا اشاره می کند؟

- (۱) ابن سینا برخلاف ملاصدرا، توجهی به مفهوم وجود نداشته است.
- (۲) ملاصدرا به جای امکان ماهوی، از امکان فقری در برهان خود استفاده کرده است.
- (۳) ابن سینا ملاک نیازمندی معلول به علت را در ماهیت می داند و ملاصدرا در خود واقعیت معلول. آزمون وی ای پی
- (۴) ملاصدرا برخلاف ابن سینا که از مفهوم فقر ماهوی در برهان خود استفاده کرده بود، از مفهوم فقر وجودی بهره می برد.

بودجه‌بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۱۱ بهمن

میزان پیشروی:

زبان عربی

عربی، زبان قرآن (۳)

ثلاث قصص قصيرة
(متن درس ۳)
صفحه‌های ۳۷ تا ۴۲

عربی، زبان قرآن (۲)

عجائب المخلوقات
تأثير اللغة الفارسية على
اللغة العربية
درس‌های ۳ و ۴
صفحه‌های ۳۱ تا ۶۴

روانشناسی

تفکر (۲)
تصمیم‌گیری
صفحه‌های ۱۳۴ تا ۱۵۷

علوم اجتماعی

جامعه‌شناسی (۳)

درس ششم: قدرت اجتماعی
(تا پایان مطالعه علمی
قدرت و سیاست)
صفحه‌های ۵۴ تا ۶۴

جامعه‌شناسی (۲)

فرهنگ جهانی (نمونه‌های فرهنگ
جهانی (۲)
فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین
جهانی (باورها و ارزش‌های بنیادین
فرهنگ غرب، چگونگی تکوین
فرهنگ معاصر غرب)
صفحه‌های ۲۷ تا ۵۴

زبان و ادبیات فارسی

علوم و فنون ادبی (۳)

تاریخ ادبیات
قرن چهاردهم
(دوره معاصر و انقلاب اسلامی)
صفحه‌های ۶۶ تا ۸۲

علوم و فنون ادبی (۲)

فصل دوم
(درس‌های ۴ تا ۶)
و کارگاه تحلیل فصل دوم
صفحه‌های ۳۵ تا ۵۶

ریاضی

ریاضی و آمار (۳)

دنباله‌های حسابی
(تا پایان جمله عمومی
و نمایش دنباله)
صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸

ریاضی و آمار (۱)

کار با داده‌های آماری
نمایش داده‌ها
(نمودارهای یک متغیره)
صفحه‌های ۷۱ تا ۱۰۹

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
(درس‌های ۸ و ۹)
صفحه‌های ۸۱ تا ۱۰۴

فلسفه و منطق

فلسفه (۲)

درس هفتم:
عقل در فلسفه
(قسمت اول)
صفحه‌های ۵۲ تا ۵۸

فلسفه (۱)

نگاهی به تاریخچه معرفت
(درس ۸)
صفحه‌های ۵۸ تا ۶۸

منطق

قضیه حملی
احکام قضایا
(درس‌های ۶ و ۷)
صفحه‌های ۵۳ تا ۷۱

تاریخ و جغرافیا

جغرافیا (۳)

درس چهارم: مدیریت
حمل و نقل
(تا پایان ایمنی)
صفحه‌های ۵۹ تا ۶۵

جغرافیا (۲)

فصل دوم: نواحی طبیعی
(درس‌های ۳ و ۴)
صفحه‌های ۱۹ تا ۵۲

تاریخ (۳)

درس هفتم:
ایران در دوره حکومت رضاشاه
صفحه‌های ۹۲ تا ۹۸

تاریخ (۲)

فصل دوم: ظهور اسلام
(درس‌های ۴ تا ۶)
صفحه‌های ۳۰ تا ۶۵

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

[www.
arefonline.ir](http://www.arefonline.ir)

مرکز مشاوره عارف

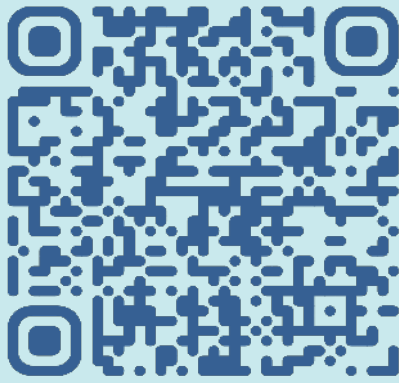
دفترچه پاسخ

مرور نیم سال اول دوازدهم

پنجشنبه

۱۴۰۳/۱۰/۲۰

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QRcode بالارو اسکن یا روی لینک زیر کلیک کن!

مشاهده پاسخنامه ویدئویی آزمون

گروه آزمایشی علوم انسانی - پایه دوازدهم آزمون الکترونیکی ماز - مرحله ۷

دروس	مسئول درس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - سعید عزیزخانی	فرزانه خاکپاش - نرجس تیمناک نوید دژبرد
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - افشین محی الدین مهدی ضیایی - مجتبی بلاغتی - شیدا شهرزاد ابوالفضل غلامی - علیرضا بدیع	فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا کتایون صاحب نسق - مریم خسروی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان	آزاده میرزایی - عرفان شهرآیینی مریم خسروی
زبان عربی	هاله کریمی	کاظم غلامی - روح الله گلشن - محمد علی تابانفر	کیارش پورمهدی - مریم آقاپاری
تاریخ	علی رضا کاهیدوند	علی رضا کاهیدوند - کیان کیانی دوست	سارا خداوردیان - محمد رسایی محمد حسین هاشمی
جغرافیا	فرشید مشعرپور	فرشید مشعرپور - علی رضا کاهیدوند	زهرا فروغی - زهرا طلح خانی مریم خسروی
فلسفه و منطق	امیر محمد نصیری	امیر محمد نصیری - حسن صدری مهشید رستمی	کیما طهماسبی - حسن صدری ساناز نامداری - مریم خسروی

مدیر آزمون: دکتر رسول خنجری

خیال کن میخوای توی شب تاریک از یک جنگل عبور کنی و به مقصدی که اولین باره سمتش میری برسی. اگه توی این مسیر یک چراغ و یک مسیریاب داشته باشی خیالت راحت‌تره ولی قدم‌ها رو خودت باید برداری ما همراهت هستیم تا توی این مسیر که بارها با دانش‌آموزهای موفق دیگه طی کردیم، تو رو به سمت هدفت راهنمایی کنیم. امسال بیش از ۲۰۰ هزار نفر در آزمون‌های متوسطه دوم ماز شرکت می‌کنن و شما میتونی ارزیابی دقیقی از خودت داشته باشی و با این بازخورد از یک جامعه آماری بالا ساعت مطالعات رو بالا ببری و روش مطالعات رو اصلاح کنی و مرحله به مرحله خودت رو به هدفت نزدیک‌تر کنی. ما هم تلاشمون رو می‌کنیم که هرچی به عنوان چراغ و مسیریابی نیاز داری در اختیارت بذاریم تا با خیال راحت این مسیر رو طی کنی :) حالیکه سری از کارهایی که به ویژگی‌های آزمون اضافه کردیم رو بهت میگم...

بخشی از کارهایی که اخیراً برای ارتقای کیفیت و خدمات آزمون ماز انجام شده:

برنامه مطالعاتی برای تمام رشته‌ها و تمام پایه‌ها: می‌دونیم که برنامه‌ریزی و رسیدن به بودجه‌بندی آزمون کار سخته و کلی انرژی باید صرف این برنامه‌ریزی بشه! پس ما بعد از هر آزمون، تمام لقمه‌های مطالعاتی + یک پلتفرم مطالعاتی (کاربرگ مطالعاتی) برای رسیدن به آزمون بعد در اختیارتون قرار می‌دیم تا با خیال راحت و بدون دغدغه، برنامه‌ریزی کنید و به آزمون بعد برسید.

پاسخنامه ویدیویی: با اینکه پاسخنامه آزمون رو سعی می‌کنیم به کامل‌ترین شکل ممکن براتون بنویسیم؛ اما باز هم اگه برای حل برخی سؤالات دچار ابهام شدین می‌تونید از پاسخنامه ویدیویی آزمون استفاده کنید. این پاسخنامه توسط اساتید کلاس آنلاین ماز و مؤلفان و طراحان آزمون ماز حاضر میشه.

آزمون‌های تیک آبی برای جلوگیری از تقلب: درسته که ما تبلیغات تلویزیونی آن چنانی نداریم، اما به لطف نظرات مثبت شما، جامعه آماری ماز خیلی زیاد شده و کسب رتبه واقعی در این جامعه آماری می‌تونه بهتون کمک کنه که رتبه واقعی‌تون در کنکور رو هم تخمین بزنید. حالا برای اینکه شانس تقلب در آزمون به حداقل برسه، در برخی از آزمون‌های ماز برای یک درس، آزمون تیک آبی گرفته میشه (حدود ۱۰ تا ۱۵ سؤال) که این آزمون برای هر فرد متفاوت از بقیه افراد هست، تأثیری هم در درصد و کارنامه نداره، اما اگه تفاوت تراز یک نفر در این آزمون با همون درس در آزمون ماز، فاحش باشه، به این معنی هست که احتمالاً این فرد تقلب کرده و به این فرد رتبه داده نمیشه، تا کسانی که تقلب نکردن، رتبه واقعی خودشون رو ببینن. پس حتماً در آزمون تیک آبی شرکت کنید و به همه سؤالاتش پاسخ بدید.

درجه سختی تصادفی: حتماً از کسانی که کنکور دادن شنیدین که در کنکور هر سال، به صورت کاملاً تصادفی یک یا چند تا از دروس، سخت‌تر از حالت عادی طراحی میشن! و ممکنه سر جلسه کنکور خیلی متعجب بشید و استراتژی کنکورتون به طور کل به هم بخوره! ما برای آمادگی این حالت، در آزمون‌های نیمسال دوم ماز، در هر آزمون یک درس رو به صورت تصادفی سخت‌تر از حالت عادی طراحی می‌کنیم تا برای هر شرایطی در کنکور سراسری، آمادگی کامل داشته باشید.

سرنخ برای درصد گرفتن در درس‌های دشوار: بعضی درس‌ها ذاتاً دشوار هستن، نه فقط برای شما، برای همه! به طور مثال درس ریاضی برای خود من (رسول خنجری)، درس سختی بوده همیشه! اما توی کنکور خودم (کنکور ۹۲)، ریاضی رو تقریباً ۵۷ درصد زدم! چطوری؟ با پیدا کردن سؤال‌های آسون (به جای اتلاف وقت سر سؤال‌های سخت)! حالا برای یادگیری این استراتژی و درصد گرفتن در درس‌های دشوار، داخل بعضی از آزمون‌ها براتون سرنخ‌هایی گذاشتیم، مثلاً سرنخ سؤالات «مشابه تمرین کتاب درسی» در این آزمون! این سؤالات هم به درد امتحان نهایی‌تون می‌خورن، هم میتونن توی کنکور طرح بشن! و هم حل کردنشون براتون راحت‌تره! و باید یاد بگیرید این جنس سؤالات رو داخل هر آزمونی از جمله کنکور، پیدا کنید و اول اونارو حل کنید.

کلام آخر:

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده‌تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین.

راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

۱۵- با حروف کلمه «ورامین»، چند کلمه پنج حرفی بدون تکرار حروف می توان

ساخت که حرف آخر را نقطه دار ببینیم؟

✓ ۱۲۰ (۴)

۲۴۰ (۳)

۴۸۰ (۲)

۶۰ (۱)

(مرحله ۲۱ آزمون های سالیانه - ریاضی و آمار)

۱۵- با حروف کلمه «پارسی» چند کلمه ۵ حرفی می توان نوشت به طوری که در

نوشتن آن فقط یک حرف، نقطه دار ظاهر شود؟

۱۲ (۴)

✓ ۲۴ (۳)

۳۶ (۲)

۷۲ (۱)

(کنکور تیر ۱۴۰۳ - ریاضی و آمار)

اهمیت مباحث این آزمون در کنکورهای سراسری چند سال اخیر

دانش آموزان عزیز امیدوارم که این مبحث (شمارش) را خوب یاد گرفته باشید چرا که این درس مقدمه و لازمه یادگیری درس بعدی (احتمال) است که در کنکور هر سال یک سؤال احتمال مطرح شده است.

کنکور	مبحث	درس اول: شمارش	درس دوم: احتمال	درس سوم: چرخه آمار	مجموع
سال ۹۸		۱	۱	×	۲
سال ۹۹		۱	۲	×	۳
سال ۱۴۰۰		×	۲	×	۲
سال ۱۴۰۱		۱	۱	×	۲
دی ماه ۱۴۰۱		۱	۱	×	۲
سال ۱۴۰۲		۱	۱	×	۲
اردیبهشت ۱۴۰۳		۱	۱	۱	۳
تیر ۱۴۰۳		۱	۱	۱	۳
مجموع		۷ سؤال	۱۰ سؤال	۲ سؤال	۱۹ سؤال

اگرچه از مبحث چرخه آمار تاکنون در آزمونهای کنکور سراسری داخل و خارج تا قبل از اردیبهشت ۱۴۰۳ سؤالی مطرح نشده است؛ اما با توجه به مفاهیم ساده و حفظی بودن آن و همچنین بخش نمودارهای تحلیلی آن (نمودار جعبه‌ای، دایره‌ای، میله‌ای) و نمودار میانگین و انحراف معیار که مرتبط با آمار کتاب سال دهم است. حتماً به طور دقیق و کامل مطالعه شود.

در مبحث اعمال روی پیشامدها در سالهای گذشته سؤالاتی مطرح شده که بیشتر به نکات اعمال روی مجموعه‌ها مربوط می‌شود که در کتاب مطرح نشده است. این نکات عبارتند از:

$A \cap B$: شامل عضوهایی است که هم در A و هم در B وجود دارند.

$A \cup B$: شامل همه عضوهایی است که در A یا در B یا در هر دو وجود دارند.

$A - B$: شامل عضوهایی است که در A وجود دارند ولی در B وجود ندارند.

اگر $A \subset B$ باشد، آنگاه $A \cup B = B$ و $A \cap B = A$

برای دو مجموعه متمم A' ، داریم: (فضای نمونه) $A \cup A' = S$ و $A \cap A' = \emptyset$

اگر $A \cap B = \emptyset$ آنگاه: $A - B = A$ ، $n(A \cup B) = n(A) + n(B)$

اگر $A \subset B'$ آنگاه $A \cap B = \emptyset$

اهمیت مباحث الگوهای خطی (مدل سازی و دنباله) در کنکور

تعداد سؤالات طراحی شده در کنکورهای چند سال اخیر به صورت زیر بوده است.

کنکور	مبحث	مدل سازی و دنباله
داخل ۹۸		۱ سؤال
داخل ۹۹		۱ سؤال
داخل ۱۴۰۰		۱ سؤال
داخل ۱۴۰۱		۱ سؤال
دی ماه ۱۴۰۱		۱ سؤال
تیر ماه ۱۴۰۲		۱ سؤال
اردیبهشت ۱۴۰۳		۱ سؤال
تیر ۱۴۰۳		۱ سؤال
مجموع		۸ سؤال

با توجه به جدول بالا می‌توان به اهمیت درس الگوهای خطی (دنباله و مدل سازی) پی برد.

محمد نوربخش - مسئول درس ریاضی و آمار آزمون ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۱- گام سوم در چرخه آمار در حل مسائل، و گام چهارم آن می باشد.

- (۱) تحلیل داده ها - بحث و نتیجه گیری
(۲) گردآوری و پاک سازی داده ها - بحث و نتیجه گیری
(۳) طرح و برنامه ریزی - تحلیل داده ها
(۴) گردآوری و پاک سازی داده ها - تحلیل داده ها

(آسان - گام های چرخه آمار - خط به خط - ۱۲۰۱)

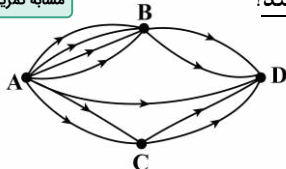
پاسخ: گزینه ۴

در چرخه آمار در حل مسائل، گام سوم گردآوری و پاک سازی داده ها و گام چهارم تحلیل داده ها است.

گروه آموزشی ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۲- مطابق نقشه راه های زیر به چند طریق می توان از شهر A به شهر D سفر کرد به طوری که از شهر C عبور نکند؟

- (۱) ۸
(۲) ۹
(۳) ۱۰
(۴) ۱۳

(آسان - اصل ضرب و جمع فاکتوریل - محاسباتی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

اصل ضرب

اگر عملی طی دو مرحله انجام شود به طوری که مرحله اول به m طریق و در صورت انتخاب هر کدام از m طریق مرحله اول، مرحله دوم به n طریق امکان پذیر باشد، در کل آن عمل دو مرحله ای به $m \times n$ طریق انجام پذیر است.

چون از شهر C نمی توان عبور کرد پس باید یا از شهر B عبور کنیم یا از مسیر مستقیم به شهر D برویم، طبق اصل ضرب و جمع داریم:

$$A \longrightarrow B \longrightarrow D : 4 \times 2 = 8$$

$$A \longrightarrow D : 1$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} 8 + 1 = 9$$

گروه آموزشی ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۳- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) در یک کلاس مدرسه برای به دست آوردن میانگین سن دانش آموزان به نمونه کوچکتری نسبت به میانگین معدل دانش آموزان نیاز داریم.
(۲) اگر در داده ها داده دور افتاده داشته باشیم، معیار پراکندگی انحراف معیار مناسب تر است.
(۳) تعداد اعضای جامعه را اندازه جامعه می گویند.
(۴) برای توصیف داده های کیفی، گزارش درصد باید همیشه با گزارش تعداد همراه باشد.

(آسان - گام های چرخه آمار - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

زمانی که داده دور افتاده داشته باشیم شاخص پراکندگی مناسب دامنه میان چارکی است. همچنین شاخص مرکزی میانه نسبت به میانگین مناسب تر است.
در حالتی که داده دور افتاده داریم نمودار جعبه ای برای توصیف داده ها مناسب تر است.

تذکره!

در یک کلاس مدرسه سن دانش آموزان معمولاً یک الی دو سال اختلاف دارند، اما معدل دانش آموزان که ممکن است اختلاف بین صفر تا ۲۰ نمره داشته باشند. پس متغیر سن، نمونه کوچکتری نسبت به معدل نیاز دارد.

گروه آموزشی ماز

۴- از جعبه ای شامل ۶ مهره قرمز و ۳ مهره آبی، سه مهره به تصادف خارج می کنیم. A پیشامد آن است که سه مهره خارج شده هم رنگ باشند، احتمال آن که A رخ ندهد کدام است؟

مشابه تمرین کتاب درسی

$$\frac{3}{4} \quad (4)$$

$$\frac{2}{5} \quad (3)$$

$$\frac{4}{5} \quad (2)$$

$$\frac{3}{7} \quad (1)$$

(متوسط - احتمال یک پیشامد - محاسباتی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

اگر بخواهیم از بین n مهره با رنگ های مختلف، k مهره به تصادف برداریم، این عمل به $\binom{n}{k}$ حالت امکان پذیر است که در مسائل کیسه و مهره در احتمال برابر

$n(S)$ است. یعنی:

$$n(S) = \binom{n}{k} = \frac{n!}{(n-k)! \times k!}$$

تعداد کل مهره‌ها $6 + 3 = 9$

$$n(S) = \binom{9}{3} = \frac{9!}{6! \times 3!} = \frac{9 \times 8 \times 7}{3 \times 2 \times 1} = 84$$

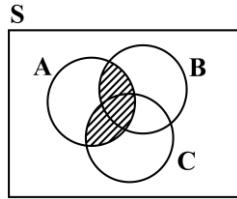
$$n(A) = \underbrace{\binom{3}{3}}_{\text{هر سه مهره آبی}} + \underbrace{\binom{6}{3}}_{\text{هر سه مهره قرمز}} = 1 + \frac{6!}{3! \times 3!} = 1 + \frac{6 \times 5 \times 4}{3 \times 2 \times 1} = 21$$

A' زمانی رخ می‌دهد که A رخ ندهد، پس:

$$\Rightarrow n(A') = 84 - 21 = 63$$

$$\Rightarrow P(A') = \frac{63}{84} = \frac{3}{4}$$

گروه آموزشی ماز

۵- قسمت هاشور خورده بیانگر کدام پیشامد زیر است؟

(۱) پیشامدهای A و C همزمان رخ دهند، ولی A یا C رخ ندهد.

(۲) پیشامدهای A و C همزمان رخ دهند، ولی B رخ ندهد.

(۳) پیشامدهای A ، B و C همزمان رخ دهند.

(۴) پیشامدهای A و B همزمان رخ دهند یا A و C همزمان رخ دهند.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - پیشامد و اعمال روی آن - مفهومی - ۱۴۰۱)

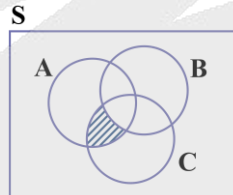
برای پیشامدهای A و B در فضای نمونه S ، پیشامد آن که A و B رخ دهند با $A \cap B$ و پیشامد A یا B رخ دهد با $A \cup B$ و پیشامد A رخ دهد ولی B رخ ندهد با $A - B$ نمایش داده می‌شود. همچنین پیشامد آن که A رخ ندهد با A' نمایش داده می‌شود.

بررسی گزینه‌ها:

۱- پیشامدهای A و C همزمان رخ دهند برابر $A \cap C$ و پیشامد A یا C برابر $A \cup C$ است. بنابراین داریم:

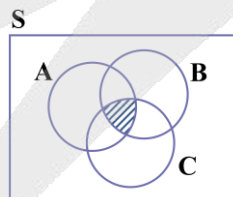
$$(A \cap C) - (A \cup C) = \emptyset$$

۲- A و C همزمان رخ دهند برابر $A \cap C$ ، ولی B رخ ندهد، پس:

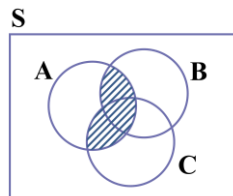
$$(A \cap C) - B$$

۳- A ، B و C همزمان رخ دهند، به صورت $A \cap B \cap C$ است. پس:

۴- A و B همزمان رخ دهند به صورت $A \cap B$ و A و C همزمان رخ دهند به صورت $A \cap C$ است، پس کل پیشامد به صورت $(A \cap B) \cup (A \cap C)$

است. پس:

گروه آموزشی ماز

۶- با ارقام ۱، ۳، ۴، ۵، ۶، ۸، ۹ چند عدد چهاررقمی فرد بزرگ‌تر از ۷۰۰۰ بدون تکرار ارقام می‌توان نوشت؟

(۴) ۱۸۰

(۳) ۱۶۰

(۲) ۱۲۰

(۱) ۱۴۰

فرض کنید عملی را به m طریق و عمل دیگری را به n طریق می‌توان انجام داد. اگر بخواهیم یکی از این دو عمل را انجام دهیم $m+n$ روش برای انتخاب وجود دارد.
و اگر بخواهیم هر دو عمل را انجام دهیم برای انتخاب $m \times n$ روش وجود دارد تا هر دو عمل را انجام دهیم.

برای آن که عدد بزرگ‌تر از ۷۰۰۰ باشد باید رقم هزارگان ۸ یا ۹ باشد؛ بنابراین:
(رقم یکان باید فرد باشد و رقم‌ها غیرتکراری باشند).

$$\frac{1}{8} \times \frac{5}{4} \times \frac{4}{\{1, 3, 5, 9\}} = 80$$

$$\frac{1}{9} \times \frac{5}{4} \times \frac{4}{\{1, 3, 5\}} = 60$$

اصل جمع $\rightarrow 80 + 60 = 140$

گروه آموزشی ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۷- احتمال آن که فردا بارانی باشد، $\frac{3}{5}$ احتمال آن است که فردا بارانی نباشد، احتمال بارانی بودن فردا کدام است؟

$\frac{4}{5}$ (۴)

$\frac{2}{5}$ (۳)

$\frac{5}{8}$ (۲)

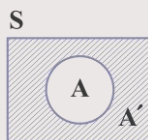
$\frac{3}{8}$ (۱)

اگر $P(A)$ احتمال وقوع پیشامد A در فضای نمونه باشد، در این صورت، احتمال واقع نشدن آن پیشامد را با $P(A')$ نمایش می‌دهیم و داریم:

$$P(A) + P(A') = 1$$

$$P(A) = 1 - P(A')$$

$$P(A') = 1 - P(A)$$

روش اول:

$P(A)$ احتمال بارانی بودن و $P(A')$ احتمال بارانی نبودن است؛ بنابراین طبق فرض داریم:

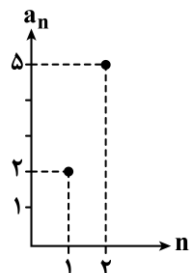
$$P(A) = \frac{3}{5} P(A') \Rightarrow P(A') = \frac{5}{3} P(A)$$

$$P(A) + P(A') = 1$$

$$\Rightarrow P(A) + \frac{5}{3} P(A) = 1 \Rightarrow \frac{8}{3} P(A) = 1 \Rightarrow P(A) = \frac{3}{8}$$

گروه آموزشی ماز

۸- نمودار دو جمله اول دنباله a_n با الگوی خطی به صورت زیر است. حاصل $\frac{a_3}{a_5}$ کدام است؟

$\frac{4}{7}$ (۱)

$\frac{3}{7}$ (۲)

$\frac{3}{4}$ (۳)

$\frac{4}{5}$ (۴)

با توجه به نمودار داریم:

$$a_1 = 2, a_2 = 5$$

چون دنباله الگوی خطی دارد و جمله دوم ۳ واحد بیش‌تر از جمله اول است، پس رابطه بازگشتی آن به صورت $a_{n+1} = a_n + 3$ است، پس:

$$a_3 = 5 + 3 = 8$$

$$a_4 = 8 + 3 = 11$$

$$a_5 = 11 + 3 = 14$$

$$\Rightarrow \frac{a_3}{a_5} = \frac{8}{14} = \frac{4}{7}$$

در نمایش جملات دنباله روی محورهای مختصات، محور افقی بیانگر شماره جمله و محور عمودی بیانگر مقدار جمله است.

گروه آموزشی ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۹- با توجه به دنباله‌های $a_n = 2^{2n+1}$ ، $b_n = \frac{4}{n+1}$ و $c_n = \left(\frac{1}{3}\right)^{n-3}$ حاصل $a_3 + b_3 + c_3$ کدام است؟

۳۴ $\frac{1}{3}$ (۴)

۳۴ (۳)

۳۵ $\frac{1}{3}$ (۲)

۳۶ (۱)

(آسان - دنباله - محاسباتی - ۱۳۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

در هر دنباله با توجه به مقدار خواسته شده مقدار n را تعیین می‌کنیم:

$$a_3 = 2^{2 \times 2 + 1} = 2^5 = 32$$

$$b_3 = \frac{4}{3+1} = \frac{4}{4} = 1$$

$$c_3 = \left(\frac{1}{3}\right)^{3-3} = \left(\frac{1}{3}\right)^0 = 1$$

$$\Rightarrow a_3 + b_3 + c_3 = 32 + 1 + 1 = 34$$

گروه آموزشی ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۱۰- اگر $a_{n+1} = -2a_n + (-1)^n$ و $a_1 = 4$ آن گاه حاصل $a_2 + a_3$ کدام است؟

۱۰ (۴)

-۹ (۳)

۱۶ (۲)

-۶ (۱)

(متوسط - دنباله - محاسباتی - ۱۳۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

با قرار دادن $n=1$ در رابطه بازگشتی ابتدا جمله دوم و سپس با قرار دادن $n=2$ جمله سوم را به دست می‌آوریم:

$$a_1 = 4, a_{n+1} = -2a_n + (-1)^n$$

$$\xrightarrow{n=1} a_2 = -2a_1 + (-1)^1 = -8 - 1 = -9$$

$$\xrightarrow{n=2} a_3 = -2a_2 + (-1)^2 = 18 + 1 = 19$$

$$\Rightarrow a_2 + a_3 = -9 + 19 = 10$$

گروه آموزشی ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۱۱- احتمال آن که در بین ۳ نفر، ماه تولد آن‌ها سه ماه متفاوت باشد، کدام است؟

$\frac{1}{(12)^3}$ (۴)

$\frac{121}{144}$ (۳)

$\frac{55}{72}$ (۲)

$\frac{119}{144}$ (۱)

(آسان - احتمال یک پیشامد - محاسباتی - ۱۳۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

هر کدام از ۳ نفر برای ماه تولد خود ۱۲ انتخاب دارند؛ بنابراین تعداد اعضای فضای نمونه‌ای برابر است با:

$$n(S) = 12 \times 12 \times 12 = 12^3$$

نفر اول برای ماه تولد ۱۲ انتخاب دارد و نفر دوم ۱۱ انتخاب (ماه تولدش با نفر اول یکی نباشد) و نفر سوم ۱۰ انتخاب (ماه تولدش با نفرات اول و دوم یکی نباشد) دارد؛ بنابراین:

$$n(A) = 12 \times 11 \times 10$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{12 \times 11 \times 10}{12 \times 12 \times 12} = \frac{55}{72}$$

در نهایت داریم:

گروه آموزشی ماز

۱۲- از بین ۱۴ همکلاسی می‌خواهیم به تصادف یک تیم ۵ نفره تشکیل دهیم. اگر ۴ نفر از آن‌ها همزمان نتوانند همگی در تیم حضور یابند، احتمال تشکیل تیم چقدر است؟

$\frac{996}{1001}$ (۴)

$\frac{211}{286}$ (۳)

$\frac{1000}{1001}$ (۲)

$\frac{251}{286}$ (۱)

تعداد اعضای فضای نمونه برابر است با تعداد حالت‌های انتخاب ۵ نفر از ۱۴ نفر، بنابراین:

$$n(S) = \binom{14}{5} = \frac{14 \times 13 \times 12 \times 11 \times 10}{5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1} = 14 \times 13 \times 11$$

۴ نفر از این همکلاسی‌ها همزمان نمی‌توانند در تیم باشند اما ۱۰ نفر دیگر هیچ محدودیتی ندارند. کلاس را به دو گروه تقسیم می‌کنیم. گروه A که شامل ۴ نفری هستند که همزمان نمی‌توانند در تیم باشند و گروه B که شامل ۱۰ نفری است که هیچ محدودیتی ندارند. بنابراین پیشامد را می‌توان به صورت زیر توصیف کرد:

«هر ۵ نفر از گروه B انتخاب شوند» یا «یک نفر از گروه A و ۴ نفر از گروه B انتخاب شوند» یا «دو نفر از گروه A و ۳ نفر از گروه B انتخاب شوند» یا «۳ نفر از گروه A و دو نفر از گروه B انتخاب شوند».

$$n(A) = \binom{10}{5} + \binom{4}{1} \times \binom{10}{4} + \binom{4}{2} \times \binom{10}{3} + \binom{4}{3} \times \binom{10}{2} = 252 + (4 \times 210) + (6 \times 120) + (4 \times 45) = 1992$$

در نهایت داریم:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{1992}{14 \times 13 \times 11} = \frac{996}{1001}$$

میانبر

در این روش از متمم پیشامد تعریف شده استفاده می‌کنیم. متمم پیشامد را به صورت زیر تعریف می‌کنیم:
«۴ نفر از گروه A و یک نفر از گروه B انتخاب شود».

$$n(A') = \binom{4}{1} \times \binom{10}{4} = 1 \times 210 = 210$$

$$P(A') = \frac{n(A')}{n(S)} = \frac{210}{14 \times 13 \times 11} = \frac{5}{1001}$$

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{5}{1001} = \frac{996}{1001}$$

مشابه این سوال در کنکور سراسری ۱۴۰۲ تیرماه طراحی شده بود.

خانواده‌ای دارای ۵ فرزند شامل ۲ فرزند پسر و ۳ فرزند دختر است. قرار است ۵ نفر از اعضای این خانواده با اتومبیل شخصی به مسافرت بروند. احتمال این که فقط والدین حق رانندگی داشته باشند و دو فرزند پسر با هم به مسافرت نروند، کدام است؟

$\frac{1}{5}$ (۴)	$\frac{3}{5}$ (۳)	$\frac{10}{21}$ (۲)	$\frac{11}{21}$ (۱)
-------------------	-------------------	---------------------	---------------------

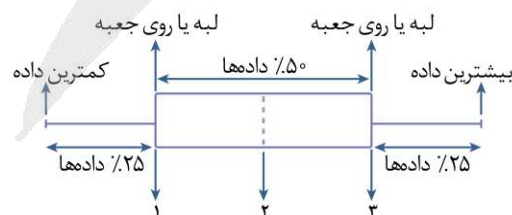
پاسخ: گزینه ۱

گروه آموزشی ماز

۱۳- کدام گزینه در مورد نمودار جعبه‌ای نادرست است؟

- (۱) مطمئن‌ترین نمودار برای متغیرهای کمی، نمودار جعبه‌ای است.
- (۲) در این نمودار از میانه به عنوان معیار گرایش به مرکز و از دامنهٔ میان‌چارکی به عنوان معیار پراکندگی استفاده شده است.
- (۳) در این نمودار تقریباً ۷۵ درصد داده‌ها بین کمترین داده و چارک اول قرار دارند.
- (۴) این نمودار بهتر نشان می‌دهد که داده‌ها کجا متراکم‌تر و کجا پراکنده‌تر است.

نمودار جعبه‌ای به صورت زیر است.

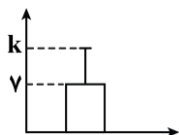
با توجه به نمودار تقریباً ۲۵ درصد داده‌ها بین کمترین داده و چارک اول قرار دارند.

زمانی که پراکندگی داده‌ها زیاد باشد از میانه به جای میانگین به عنوان معیار گرایش به مرکز استفاده می‌کنیم و بهترین نمودار برای نمایش داده‌ها نمودار جعبه‌ای است.

گروه آموزشی ماز

۱۴- نمودار زیر مربوط به داده‌های ۱۲، ۱۰، ۲، ۳، ۱، ۲، ۳، ۲، ۱ است. مقدار k کدام است؟

(۱) $1/6\sqrt{5}$

(۲) $7 + 1/6\sqrt{5}$

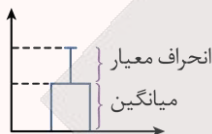
(۳) $\sqrt{5}$

(۴) $7 + \sqrt{5}$

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - احتمال یک پیشامد - محاسباتی - ۱۳۰۱)

در مرحله چهارم از علم آمار، مرحله تحلیل داده‌ها برای نمایش بهتر داده‌هایی که پراکندگی آن‌ها کمتر است از نموداری استفاده می‌کنیم که شبیه یک بستنی چوبی برعکس می‌باشد.

با توجه به نمودار، میانگین داده‌ها برابر $\bar{x} = 7$ است؛ بنابراین داریم:

$$\frac{2+3x-1+2x+2+10+12}{5} = 7 \Rightarrow 5x + 25 = 35 \Rightarrow 5x = 10 \Rightarrow x = 2$$

با جایگذاری $x = 2$ داده‌ها به صورت ۱۲، ۱۰، ۲، ۳، ۱، ۲، ۳، ۲، ۱ هستند. انحراف معیار آن‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + (x_3 - \bar{x})^2 + (x_4 - \bar{x})^2 + (x_5 - \bar{x})^2}{5}} = \sqrt{\frac{(2-7)^2 + (5-7)^2 + (6-7)^2 + (10-7)^2 + (12-7)^2}{5}} = \sqrt{\frac{25+4+1+9+25}{5}} = \sqrt{\frac{64}{5}} = \frac{8}{\sqrt{5}} = \frac{8}{\sqrt{5}} \times \frac{\sqrt{5}}{\sqrt{5}} = \frac{8\sqrt{5}}{5} = 1/6\sqrt{5}$$

در نهایت داریم:

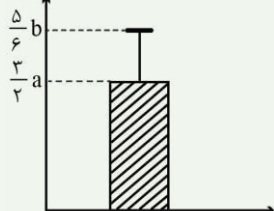
$$k = \bar{x} + \sigma = 7 + 1/6\sqrt{5}$$

دام تستی

دقت کنید، مقدار k برابر انحراف معیار نیست بلکه $k = \bar{x} + \sigma$ است.

مشابه این سوال در کنکور سراسری اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ طراحی شده بود.

نمودار زیر توصیف‌کننده شاخص‌های (مرکزی و پراکندگی) مناسب داده‌های $a, b, \frac{a}{2}, \frac{a}{4}, 6, 12$ است. اگر انحراف معیار این داده‌ها $\frac{1}{4}$ میانگین باشد، انحراف معیار داده‌ها

کدام است؟

(۱) $1/2$

(۲) $1/8$

(۳) $2/4$

(۴) $3/6$

پاسخ: گزینه ۲

گروه آموزشی ماز

مشابه تمرین کتاب درسی

۱۵- دامنه مدل ریاضی کدام یک از مسائل زیر زیرمجموعه‌ای از اعداد طبیعی می‌باشد؟

(۱) کاهش دمای هوا با دور شدن از سطح زمین تا ارتفاع ۱۵ کیلومتر

(۲) میزان استفاده دانش‌آموزان یک مدرسه از اینترنت در هر روز از هفته

(۳) حجم مکعبی به ضلع x

(۴) تغییرات سطح دریای ارومیه در هر لحظه از بیست سال اخیر

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - مدل‌سازی و الگو - خط به خط / مفهومی - ۱۳۰۱)

بررسی گزینه‌ها:

مدل ریاضی برای توصیف روند حرکتی یک مسئله در اثر تغییر، تعریف می‌شود. گزینه‌ها را جداگانه بررسی می‌کنیم:

۱ در این مسئله، دامنه برابر ارتفاع از سطح زمین است. چون گفته شده تا ارتفاع ۱۵ کیلومتر، پس هر عدد حقیقی از صفر تا ۱۵ مورد قبول است و دامنه آن زیرمجموعه اعداد حقیقی می‌باشد.

۲ در این مسئله، دامنه برابر روزهای هفته است، بنابراین دامنه برابر است با $\{1, 2, \dots, 7\}$ که زیرمجموعه اعداد طبیعی است.

- ۳ در این مسئله، دامنه برابر اندازه ضلع مکعب است که هر عدد حقیقی را می‌تواند اختیار کند بنابراین دامنه زیر مجموعه اعداد حقیقی است.
- ۴ در این مسئله، دامنه برابر مدت زمان مورد نظر است. چون گفته شده هر لحظه از ۲۰ سال اخیر، بنابراین هر لحظه‌ای از این ۲۰ سال را می‌توان در نظر گرفت، بنابراین دامنه زیر مجموعه اعداد حقیقی است.

گروه آموزشی ماز

۱۶- در دنباله خطی $a_n = -2n - \frac{b}{3}$ برای به دست آوردن هر جمله، کدام مقدار به جمله قبلی اضافه می‌شود؟

۲ (۴)

۲ (۳)

۶ (۲)

-۶ (۱)

(آسان - دنباله - محاسباتی - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

در دنباله خطی به فرم $a_n = an + b$ ، برای ساختن هر جمله، مقدار ثابتی را به جمله قبل اضافه می‌کنیم که آن مقدار ثابت برابر a است. به عنوان مثال در دنباله خطی $۱, ۷, ۱۳, ۱۹, \dots$ مقداری که به هر جمله اضافه می‌شود تا جمله بعدی ساخته شود $a = ۶$ است.

$$a_n = -2n - \frac{b}{3}$$

با توجه به فرم داده شده $a = -2$ است، بنابراین برای ساختن هر جمله، -2 واحد به جمله قبلی اضافه می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۱۷- جمله عمومی دنباله زیر به صورت $a_n = k(n^2 + 2n - 3) + h$ است. مقدار $k + h$ کدام است؟

$$۱, \frac{7}{2}, ۷, \frac{۲۳}{۲}, \dots$$

$-\frac{1}{2}$ (۴)

-۱ (۳)

$\frac{1}{2}$ (۲)

$\frac{3}{2}$ (۱)

(دشوار - دنباله - محاسباتی - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

در دنباله درجه دوم اعدادی که به هر جمله اضافه می‌شوند تا جمله بعدی را بسازند، خودشان تشکیل یک دنباله خطی می‌دهند. اگر فرم دنباله درجه دوم به صورت $a_n = an^2 + bn + c$ (و a و b و c اعداد حقیقی و $a \neq 0$ هستند) باشد، در دنباله خطی حاصل، مقدار ثابتی که به هر جمله اضافه می‌شود تا جمله بعدی را بسازد برابر $2a$ است.

روش اول:

دنباله درجه دوم را در نظر بگیرید:

$$۱, \frac{7}{2}, ۷, \frac{۲۳}{۲}, \dots$$

$$\begin{array}{ccccccc} & \nearrow & & \nearrow & & \nearrow & \\ +\frac{2}{5} & & +\frac{3}{5} & & +\frac{4}{5} & & \\ & \nwarrow & & \nwarrow & & \nwarrow & \\ & +1 & & +1 & & & \end{array}$$

→ دنباله خطی

با توجه به درسنامه فرم معادله درجه دوم را به صورت $a_n = an^2 + bn + c$ در نظر می‌گیریم و داریم:

$$2a = 1 \Rightarrow a = \frac{1}{2}$$

جملات اول و دوم دنباله را در نظر گرفته و روابط زیر را می‌نویسیم:

$$\begin{array}{l} a_1 = 1 \xrightarrow{\text{مقدار } n=1 \text{ را جایگذاری می‌کنیم}} a + b + c = 1 \xrightarrow{a=\frac{1}{2}} \begin{cases} b + c = \frac{1}{2} \\ 2b + c = \frac{3}{2} \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} b = 1 \\ c = -\frac{1}{2} \end{cases} \\ a_2 = \frac{7}{2} \xrightarrow{\text{مقدار } n=2 \text{ را جایگذاری می‌کنیم}} 4a + 2b + c = \frac{7}{2} \xrightarrow{a=\frac{1}{2}} \end{array}$$

مقدار $a = \frac{1}{2}$ و $b = 1$ و $c = -\frac{1}{2}$ را جایگذاری کرده و دنباله را بازنویسی می‌کنیم:

$$a_n = \frac{1}{2}n^2 + n - \frac{1}{2}$$

در دنباله داده شده در صورت سؤال k را در پراتز ضرب می‌کنیم:

$$a_n = k(n^2 + 2n - 3) + h = kn^2 + 2kn - 3k + h$$

با مقایسه دنباله حاصل با دنباله قبلی داریم:

$$k = \frac{1}{2} = \text{ضریب } n^2 \text{ در هر دو دنباله}$$

$$2k = 1 \Rightarrow k = \frac{1}{2}$$

$$-3k + h = -\frac{1}{2} \xrightarrow{k=\frac{1}{2}} h = \frac{3}{2} - \frac{1}{2} = 1$$

در نهایت داریم:

$$k + h = \frac{1}{2} + 1 = \frac{3}{2}$$

روش دوم:

$$a_n = k(n^2 + 2n - 3) + h, \left\{1, \frac{7}{2}, 7, \frac{23}{2}, \dots\right\}$$

$$a_n = k(n-1)(n+3) + h$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a_1 = k(0)(4) + h = h = 1 \\ a_3 = k(2)(6) + h = 12k + 1 = 7 \Rightarrow k = \frac{1}{2} \end{cases}$$

$$\Rightarrow k + h = \frac{3}{2}$$

گروه آموزشی ماز

۱۸- جمله پنجاه و ششم دنباله $a_n = \frac{2}{a_{n+1} + 1}$ برابر $\frac{11}{7}$ است. جمله پنجاه و سوم این دنباله کدام است؟

$$\frac{22}{43} \quad (4)$$

$$\frac{25}{43} \quad (3)$$

$$\frac{16}{17} \quad (2)$$

$$\frac{15}{17} \quad (1)$$

(خیلی دشوار - دنباله - محاسباتی - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

جمله a_{n+1} یک جمله بعد از جمله a_n است، بنابراین با داشتن $a_{56} = \frac{11}{7}$ باید مقدار $n = 55$ قرار دهیم تا بتوانیم a_{55} را به دست بیاوریم. به همین ترتیب تا رسیدن به جمله پنجاه و سوم ادامه می‌دهیم:

$$n = 55 \Rightarrow a_{55} = \frac{2}{a_{56} + 1} = \frac{2}{\frac{11}{7} + 1} = \frac{2}{\frac{18}{7}} = \frac{14}{18} = \frac{7}{9}$$

$$n = 54 \Rightarrow a_{54} = \frac{2}{a_{55} + 1} = \frac{2}{\frac{7}{9} + 1} = \frac{2}{\frac{16}{9}} = \frac{18}{16} = \frac{9}{8}$$

$$n = 53 \Rightarrow a_{53} = \frac{2}{a_{54} + 1} = \frac{2}{\frac{9}{8} + 1} = \frac{2}{\frac{17}{8}} = \frac{16}{17}$$

مشابه این سوال در کنکور سراسری ۱۴۰۰ داخل کشور طراحی شده بود.

جمله چهاردهم دنباله بازگشتی $a_{n+1} = \frac{1}{a_n} + 1$ با فرض $a_{16} = \frac{1597}{987}$ ، کدام است؟

$$\frac{610}{377} \quad (4)$$

$$\frac{377}{233} \quad (3)$$

$$\frac{377}{610} \quad (2)$$

$$\frac{233}{377} \quad (1)$$

پاسخ: گزینه ۴

گروه آموزشی ماز

۱۹- در دنباله $a_n = \begin{cases} n+4 & \text{زوج } n \\ \frac{n^2-1}{n-3} & \text{فرد } n \end{cases}$ دو جمله متوالی از دنباله برابر هستند. مجموع مقدار آن دو جمله کدام است؟

$$24 \quad (4)$$

$$20 \quad (3)$$

$$15 \quad (2)$$

$$16 \quad (1)$$

پاسخ: گزینه ۴

(خیلی دشوار - دنباله - محاسباتی - ۱۲۰۲)

فرض می‌کنیم n فرد است. در ضابطه پایینی دنباله، با توجه به فرد بودن n همان ضابطه را انتخاب می‌کنیم، در ضابطه بالایی به جای n ، $n+1$ جایگذاری می‌کنیم تا مقداری که وارد ضابطه می‌شود زوج باشد. این دو ضابطه با هم برابر هستند، بنابراین:

$$\frac{n^2-1}{n-3} = n+1+4 \xrightarrow{\text{طرفين وسطين}} \cancel{n}^{\nearrow}-1 = \cancel{n}^{\nearrow} + 2n-15 \Rightarrow 2n=14 \Rightarrow n=7$$

جملہ ہفتم یا ہشتم را بہ دست می آوریم:

$$\underbrace{n = \gamma}_{\text{فرداست } n} \Rightarrow a_\gamma = \frac{(\gamma)^2 - 1}{\gamma - 3} = \frac{4\lambda}{4} = 12 \Rightarrow a_\gamma + a_\lambda = 24$$

مشابه این سوال در کنکور سراسری ۱۴۰۱ خارج کشور طراحی شده بود.

$$a_n = \begin{cases} 100 - \frac{1}{2}n^2 & \text{زوج } n \\ \frac{2}{15}n & \text{فرد } n \end{cases}$$

دو جمله متوالی دنباله

برابر هستند. اگر مقدار این دو جمله متوالی، برابر مقدار صحیح k باشد، حاصل $k - a_6$ کدام است؟

پاسخ: گزینه ۳

گروه آموزشی ماز

۲۰- در دنباله حاصل از مجموع اعداد هر سطر مثلث خیام رابطه بازگشتی به صورت $a_n = ka_{n+1}$ نوشته می‌شود. اگر جمله عمومی این دنباله به صورت

مشابه تمرین کتاب درسی

$a_n = 2^{n+b}$ باشد، مقدار $bk + a_5$ کدام است؟

١ ٢ ٣ ٤ ٥

۱۴ (۱)

19 (2)

۱۵/۵ (۳

16/5 (F)

(متوسط - دنباله - محاسباتی - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

مثلت زیر به مثلث خیام معروف است که با نوشتن جمع اعداد حاضر در هر سطر آن، دنباله زیر حاصل می‌شود.

عدد سطر نخست

	۱								
جمع اعداد سطر دوم	۱	۱							
جمع اعداد سطر سوم		۱	۲	۱					
جمع اعداد سطر چهارم			۱	۳	۳	۱			
جمع اعداد سطر پنجم				۱	۴	۶	۴		
								:	
								:	

۱ ، ۲ ، ۴ ، ۸ ، ۱۶ ، ...

با توجه به دنباله حاصل برای به دست آوردن هر جمله کافی است جمله قبلی را دو برابر کنیم، بنابراین رابطه بازگشتی آن به صورت $a_{n+1} = 2a_n$ نوشته می‌شود. از طرفی جمله عمومی این دنباله به صورت $a_n = 2^{n-1}$ است.

رابطه بازگشتی داده شده در صورت سؤال یعنی $a_n = ka_{n+1}$ را به صورت $a_{n+1} = \frac{1}{k} a_n$ می‌نویسیم و با مقایسه آن با رابطه بازگشتی حاضر در درسنامه داریم:

$$\frac{1}{k} = r \Rightarrow k = \frac{1}{r}$$

از طرفی با مقایسه جمله عمومی داده شده در صورت سؤال یعنی $a_n = 2^{n+b}$ با جمله عمومی حاضر در درسنامه یعنی $a_n = 2^{n-1}$ داریم:

$$\mathbf{b} = -\mathbf{1}$$

در نهایت برای به دست آوردن a_5 داریم:

$$a_n = r^{n-1} \xrightarrow{n=5} a_5 = r^5 = 16$$

حالا مقدار خواسته شده را به دست می آوریم:

$$bk + a_\Delta = -\frac{1}{2} + 16 = 15/2$$

۲۸- کدام گزینه درباره ویژگی‌های نثر در دوره بیداری صحیح است؟

- (۱) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی اول شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده است که امروزه کاربرد چندانی ندارد.
- (۲) نثر این دوره ساده و قابل فهم است. در ساختار و ترکیب دستوری کلام نیز جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر می‌شود.
- (۳) اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق خود می‌نوشتند و سبک نویسندگی آنان توجهی به ذوق عامه مردم نداشت.
- (۴) دشمنی با استعمار و استبداد یکی از موضوعاتی بود که در نثر داستانی بسیار مورد توجه قرار گرفت. (مرحله ۵ آزمون‌های سالیانه - زبان و ادبیات فارسی)

۲۸- از دیدگاه سبک‌شناسی، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟

«یکی از نقاط قوت تکنیکی در اغلب داستان‌های دوره مشروطه، حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده است. اکثر نویسندگان این دوره داستان را مطابق ذوق عامه مردم می‌نوشتند و سبک نویسندگی آنان مطابقت کاملی با ادبیات داستانی جدید نداشت.»^۳

- (۱) یک ✓ (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- (کنکور تیر ۱۴۰۳ - زبان و ادبیات فارسی)

برای اطلاع از پراکندگی بودجه‌بندی مباحث این آزمون در کنکور سراسری جداول زیر را مشاهده کنید:

کنکور داخل کشور					
نام درس	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
درس یکم	-	۲	۱	۱	نوبت اول
درس دوم	۲	۱	۱	-	نوبت دوم
درس سوم	۱	-	۱	۱	۲
درس چهارم	۱	-	-	-	-
درس پنجم	۲	۳	۲	۴	۴
درس ششم	۲	۳	۵	۵	۳

کنکور خارج کشور					
نام درس	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
درس یکم	۱	-	۱	۱	-
درس دوم	-	۱	-	۳	-
درس سوم	-	-	۲	۱	۱
درس چهارم	۱	-	-	-	-
درس پنجم	۲	۳	۱	۳	۳
درس ششم	۳	۳	۲	۳	۴

- در مبحث **تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی**، از درس اول علوم و فنون ادبی ۳ یعنی «**تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم**» تقریباً **هر سال حداقل یک بار** در کنکور سراسری سوال طرح شده‌است و این امر حاکی از **اهمیت زیاد این مبحث** است. درس چهارم این کتاب یعنی «**سبک‌شناسی قرن‌های دوازدهم و سیزدهم**» چندان مورد توجه طراحان نبوده‌است.
- در مبحث **عروض**، از درس دوم علوم و فنون ادبی ۳ یعنی «**اوزان ناهمساز**» نیز **هر سال حداقل یک سوال** طرح شده‌است؛ نتیجتاً شما باید به‌خوبی با این اوزان آشنا باشید. اما درس پنجم این کتاب یعنی «**اختیارات زبانی**» اهمیتش بیشتر هم هست؛ زیرا کمتر سالی بوده که از این مبحث تنها یک سوال طرح شده باشد و معمولاً **بین ۲ تا ۴ سوال** از این مبحث، چه به صورت **ترکیبی** و چه **تک‌مبحثی**، در کنکور سراسری آمده‌است. معمولاً در سوال آخر بخش عروض و قافیه که در آن یک بیت از منظرهای مختلف نگریسته می‌شود، حداقل یک گزینه به این اختیارات اختصاص دارد.
- در مبحث **آرایه‌های ادبی**، از دروس سوم و ششم علوم و فنون ادبی ۳ یعنی «**مراعات نظیر، تلمیح و تضمین**» و «**لف و نشر، تضاد و متناقض‌نما (پارادوکس)**» **هر سال بین ۲ تا ۵ سوال** در کنکور سراسری می‌آید. بدیهی است که این مباحث از اهمیت بسیاری برخوردارند. این آرایه‌ها معمولاً در سوالات **ترکیبی** مطرح می‌شوند. **دکتر حسن وسکری - مسئول درس زبان و ادبیات فارسی آزمون ماز**

۲۱- کدام عبارت با نام اثر و نویسندهٔ مقابل آن مغایرت دارد؟

- ۱) تا یک فراش قرمزپوش می‌بیند، دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد. هی می‌گوید: امان از هم‌نشین بد. (سرگذشت حاجی بابای اصفهانی: جیمز موریه)
- ۲) چه آن بزرگ‌مرد از آن یگانه اشخاص بود که به قابلیت خود بدون اسباب و مساعدت خارجی از پستی به بلندی رسید. (تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی)
- ۳) اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی. (منشآت: قائم‌مقام فراهانی)
- ۴) گفت نخور، عسل و خربزه با هم نمی‌سازند! نشنید و خورد. (چرند و پرند: علامه دهخدا)

(متوسط - ترکیبی - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - ۱۲۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

عبارت گزینه «۱» از کتاب «چرند و پرند» اثر علامه دهخدا انتخاب شده که در صفحه ۶۵ کتاب درسی (علوم و فنون ادبی ۳) به آن اشاره شده است.

گروه آموزشی ماز

- ۲۲- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص‌شده نادرست است؟
«گروهی از شاعران دورهٔ بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند: افرادی مانند صباي کاشانی و نشاط اصفهانی از این گروه‌اند.»

۴

۳

۲

۱

چهار (۴)

سه (۳)

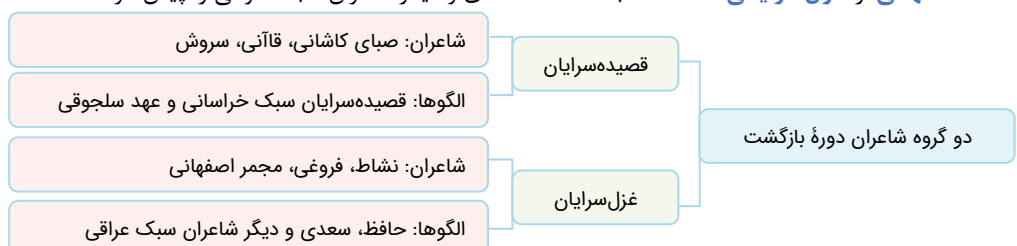
دو (۲)

یک (۱)

(متوسط - خط به خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

نشاط اصفهانی از غزل‌سرایانی است که سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را پیش گرفت.

۲۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی کدام موارد درست است؟

- الف: از اواخر دوره قاجار، مباحثی در مورد علل شکست و عقب‌افتادگی ایران در جامعه مطرح شد و شعر دوره بازگشت با انتقاد روبه‌رو شد.
 ب: در سال‌های اول مشروطه، بیش‌تر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.
 ج: اگرچه ایرج میرزا در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت داشت ولی در شعر او اندیشه‌های نوگرایانه وجود ندارد.
 د: پیش از انقلاب مشروطه، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های فلسفی غربی آغاز کردند.
 هـ: با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات، پرونق‌تر از گذشته بود.
- (۱) «الف» - «د» - «ه» (۲) «ب» - «ج» - «د» (۳) «الف» و «ب» (۴) «ب» و «ه»

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

- «الف»: از اواسط دوره قاجار، مباحثی در مورد علل شکست و عقب‌افتادگی ایران در جامعه مطرح شد و شعر دوره بازگشت با انتقاد روبه‌رو شد.
 «ج»: در شعر ایرج میرزا اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد.
 «د»: پیش از انقلاب مشروطه، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان (داستان بلند) به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند.

گروه آموزشی ماز

۲۴- هریک از عبارات زیر به‌ترتیب، معرف چه کسی است؟

- وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
 - عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.
 - او علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.
- (۱) سید اشرف‌الدین گیلانی - فرخی یزدی - محمدتقی بهار (۲) ادیب‌الممالک فراهانی - عارف قزوینی - محمدتقی بهار
 (۳) سید اشرف‌الدین گیلانی - عارف قزوینی - قائم مقام فراهانی (۴) ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی - قائم مقام فراهانی

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

- ادیب‌الممالک فراهانی: شعر ادیب از زندگی سیاسی او جدا نبود و دیوان او شامل قصاید، ترجیع‌بندها و مسطه‌هایی است که بسیاری از حوادث و اوضاع آن روزگار را بیان می‌کنند. وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
 عارف قزوینی: شاعر وطنی و از موسیقی‌دانان بزرگ عهد مشروطیت بود. عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.
 محمدتقی بهار: بهار علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد. او در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود. او علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.

عارف قزوینی

شاعر وطنی و موسیقی‌دان

عرصه هنر: تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی

ویژگی شعر: سادگی

مضامین: وطن‌دوستی، ستیز با نادانی

ادیب‌الممالک
(میرزا محمدصادق فراهانی)

لقب: از سوی مظفرالدین شاه

فعالیت اصلی: روزنامه نگاری سردبیر روزنامه مجلس

دیوان:

مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی

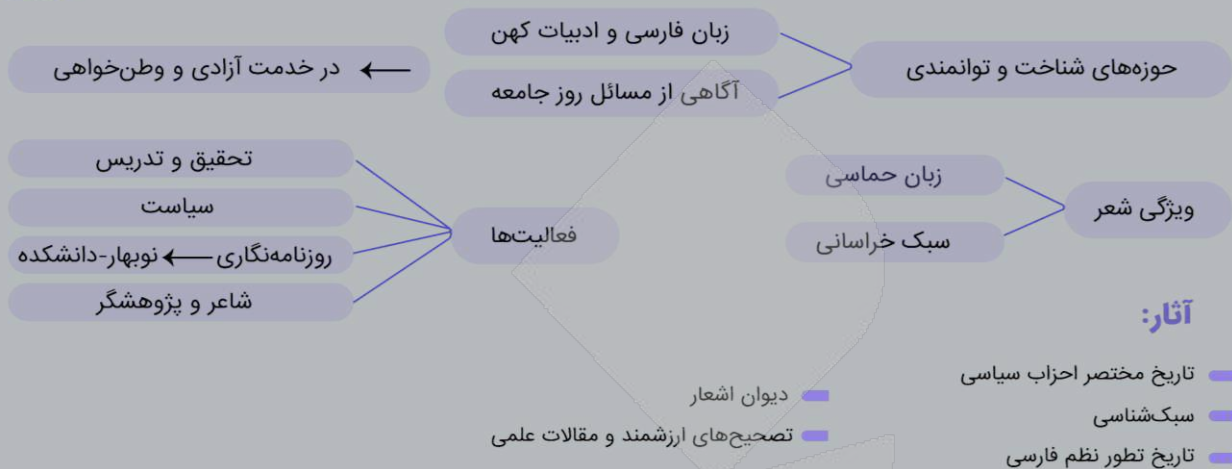
بیوند شعر و سیاست

طبع آزمایی بیشتر در قالب قصیده

بیان اوضاع و حوادث روزگار

محمدتقی بهار (ملک الشعرا)

گروه آموزشی ماز

۲۵- کدام مورد را نمی‌توان ویژگی فکری «قرن دوازدهم و سیزدهم» دانست؟

- ۱) نگرش شاعران از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.
- ۲) مسائل اخلاقی تا حد زیادی کارایی خود را از دست داد.
- ۳) شاعران دوره بیداری گاه با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماع نوآوری‌هایی در عرصه تخیل پدید آوردند.
- ۴) غزل‌گویی کم‌رنگ شد و مضامین سیاسی، اجتماعی و وطنی رونق یافت.

(متوسط - خط به خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - ۱۳۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

نوآوری در عرصه تخیل مربوط به ویژگی‌های ادبی سبک دوره بیداری است.

جمع‌بندی: ویژگی‌های سبکی شعر و نثر بیداری

شعر دوره بیداری		
فکری	ادبی	زبانی
- تغییر نگرش شاعران از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی - رونق مضامین سیاسی، اجتماعی، وطنی - شاخص‌ترین درون‌مایه‌ها: - آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم، دانش‌ها و فنون نوین	- تداوم قالب‌های شعری مثل گذشته - توجه برخی شاعران به قالب‌هایی مثل مستزاد، چهارپاره، سرودن تصنیف و ترانه - توجه به تخیلات شاعران پیشین و نوآوری در آن‌ها با توجه به اوضاع اجتماع - پایبندی گروه سنت‌گرا به قواعد عروض و بی‌توجهی گروه نوگرا به آن‌ها	- سادگی و روانی - کاربرد واژگان کهن در شعر برخی از شاعران - گسترش دایره واژگان - کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی - دو گروه شاعران از جهت کاربرد زبان: ۱) ملک‌الشعرا بهار و ادیب‌الممالک: پایبند به سنت‌ها و زبان ادبی ۲) سیداشرف‌الدین گیلانی، عارف قزوینی: استفاده از زبان ساده و صمیمی، واژه‌های فرنگی
نثر دوره بیداری		
فکری	ادبی	زبانی
- توجه به درون‌مایه‌های شعر - طنز سیاسی - اجتماعی - رواج موضوع دشمنی با استعمار و استبداد - تنفر از خرافات - حقوق مدنی زنان	- کنار گذاشتن قید و بندهای نثر مصنوع و فنی - جدایی صنایع ادبی از نثر - ضعف تکنیکی برخی داستان‌ها: حضور راوی سوم‌شخص در بعضی صحنه‌ها	- کمتر شدن واژه‌ها و ترکیبات عربی ناآشنا - ورود واژه‌های زبان‌های مختلف - کاهش آشکار استفاده از عبارات‌های وصفی دور و دراز، لفظ‌پردازی‌های بی‌جا در نامه‌ها - ساده و قابل فهم

گروه آموزشی ماز

۲۶- در چند مورد از ابیات زیر به درون مایه‌های شعر عصر بیداری اشاره شده است؟

- الف: گر گنه باشد که مردم بر ندارند از تو دیده
ب: چون نگریم ز درد و چون ننگ عالم
ج: وادی عشق نگرده به گرانجانی قطع
د: چون پر و بالی نباشد، راه آزادی است بند
ه: هر بنایی ننهادند بر افکار عموم

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

(دشوار - خط به خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - ۱۳۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

در بیت «ب» به مفهوم «وطن‌دوستی» و در بیت «ه» به مضمون «توجه به مردم» اشاره شده است.

وطن در ادبیات فارسی

وطن در زبان فارسی در گذشته به معنی جایی بوده که آدمی متولد می‌شد و رشد می‌کرد. هرگونه محل تولد و اقامتی برای فرد «وطن» بوده؛ به هیچ‌عنوان به معنای کشور یا جایگاهی که افراد مختلف به‌عنوان شهروند زندگی می‌کنند، نسبت به آن حساسیت دارند و... به کار نمی‌رفته‌است. گاهی اوقات این واژه را در متنی عرفانی می‌بینیم که معمولاً منظور از آن یا این دنیاست یا آن دنیا. در ادبیات مشروطه، وطن به عنوان سرزمینی که مردمی با مشترکات قومی، فرهنگی و زبانی در آن زندگی می‌کنند، به کار رفت. این تلقی و دریافتی است که ما امروزه از واژه وطن داریم در دوره‌های پیش از مشروطه، چنین کاربردی نداشت.

- (۱) تو فکندی ز وطن دور مرا دستم گیر
(۲) این وطن مصر و عراق و شام نیست
(۳) تا به دل‌ها ز ره دیده وطن ساخته‌ای
(۴) ما زاده کیکباد و کیکاووسیم
(۵) آخر ای هم‌وطنان شوکت ایران به کجاست
- که چنین بی‌دل و بی‌صبر ز حب‌الوطنم
این وطن جایی است کاورا نام نیست
هیچ دل نیست که در دیده ندارد وطنی
جان‌باختگان وطن سیروسیم
علم و ناموس وطن‌دوست وزیران به کجاست؟

بررسی سایر موارد:

«الف»: خیره شدن همگان به زیبایی معشوق

«ج»: سختی‌های راه عشق (واژه «وطن» در این بیت به معنای مکان فیزیکی یا جغرافیایی نیست، بلکه اشاره به «وطن درونی» یا همان وضعیت کنونی فرد و مکان آغازین درونی خود او دارد. برای شروع هر مسیر معنوی و عشقی، انسان باید ابتدا با خود و وضعیت موجودش مواجه شود و از همان‌جا حرکت کند.)

«د»: وقتی که انسان پر و بال ندارد، به این معناست که هیچ‌گونه امکانات و توانمندی برای حرکت آزادانه و بدون محدودیت ندارد. در این صورت، به‌نظر می‌رسد که هرچه تلاش کند، آزادی دست نیافتنی است.

دام تستی

دقت کنید در بعضی از سوالات، ابیاتی به کمک واژه‌های زیر که در معنای قدیم به‌کاررفته‌اند و به‌ظاهر مربوط به دوره بیداری هستند، انتخاب می‌شود و شما را به تله می‌اندازد!

«ملت» یعنی «دین، آیین، یا پیروان یک دین».

«آزادی» یعنی «آزادگی / وارستگی / بنده‌نبودن».

«وطن» یعنی «محل تولد».

«تربیت» یعنی «پرورش، آموزش ادب و اخلاق، برکشیدن کسی به جایگاهی بالاتر».

این واژه‌ها در دوره بیداری معانی تازه‌ای یافتند که در نمودار بالا نشان داده‌شد و نشان‌دهنده ارزش‌ها و شاخصه‌های مشروطه هستند.

گروه آموزشی ماز

۲۷- کدام عبارات، بیانگر ویژگی‌های زبانی نثر دوره بیداری است؟

- الف: کاهش ترکیب‌های عربی نا آشنا
ب: کنار گذاشتن قید و بندهای نثر مصنوع و فنی
ج: کم توجهی کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی
د: ساده و قابل فهم بودن نثر

هـ: حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان

- (۱) «الف» - «ب» - «ج» (۲) «ب» - «د» - «ه» (۳) «الف» - «د» (۴) «ج» - «ه»

(متوسط - خط به خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - ۱۴۰۴)

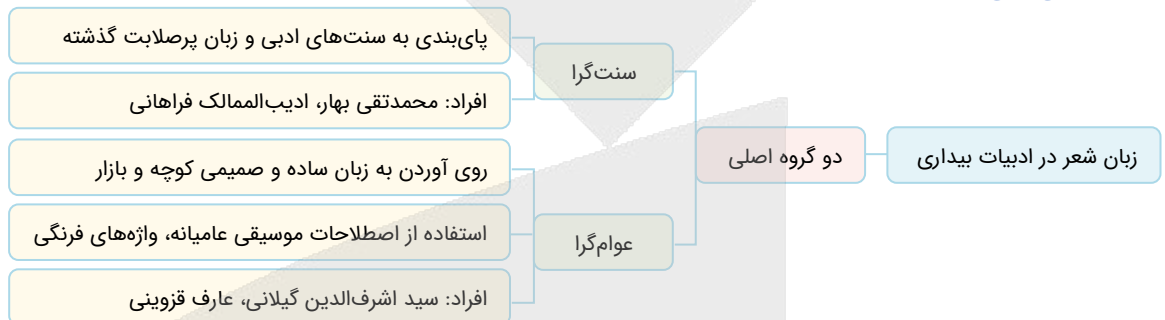
پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

«ب»: ویژگی ادبی نثر دوره بیداری است.

«ج»: در نثر این دوره ساختار و ترکیب دستوری کلام جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هم آهنگ‌تر می‌شود.

«ه»: ویژگی ادبی نثر دوره بیداری است.

گروه آموزشی ماز

۲۸- سراینده کدام بیت غلط معرفی شده است؟

- (۱) گریه را به مستی بهانه کردم
(۲) از ملک ادب حکم‌گزاران همه رفتند
(۳) از چه روی چون ارغنون ننالم؟
(۴) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی

- شکوه‌ها ز دست زمانه کردم (عارف قزوینی)
شو بار سفر بند که یاران همه رفتند (ملک‌الشعرا بهار)
از جفایت ای چرخ دون نالم (سیداشرف‌الدین گیلانی)
دست خود ز جان شستم از برای آزادی (فرخی یزدی)

(متوسط - خط به خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - ۱۴۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

بیت گزینه ۳ «از سروده‌های عارف قزوینی است.

به نام خداوند بینش‌نگار	خردآفرین، آفرینش‌نگار	صبای کاشانی
هوای خود چو نهادم، رضای او چو گزیدم	جهان و هرچه در او، جز به کام خویش ندیدم	نشاط اصفهانی
من نگویم که مرا از قفس آزاد کنید	قفسم برده به باغی و دلم شاد کنید	محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا)
جنگ ننگ است در شریعت من	جز پی پاس دین و حفظ وطن	ادیب‌الممالک فراهانی
غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم	خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم	سیداشرف‌الدین گیلانی
داد معشوقه به عاشق پیغام	که کند مادر تو با من جنگ	ایرج‌میرزا
از خون جوانان وطن لاله دمیده	از ماتم سرو قدشان سرو خمیده	عارف قزوینی
آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی	دست خود ز جان شستم از برای آزادی	فرخی یزدی
گر این‌چنین به خاک وطن شب سحر کنم	خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟	میرزاده عشقی
از ملک ادب حکم‌گزاران همه رفتند	شو بار سفر بند که یاران همه رفتند	محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا)
گریه را به مستی بهانه کردم	شکوه‌ها ز دست زمانه کردم	عارف قزوینی

گروه آموزشی ماز

۲۹- تعداد تلمیح در ابیات کدام گزینه یکسان است؟

- الف: جسم خاک از عشق بر افلاک شد
ب: همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو ببوشی
ج: دلی که غیب‌نمای است و جام جم دارد
د: بر تن از دار فنا بی‌جگران می‌لرزند

- کوه در رقص آمد و چالاک شد
همه بیشی تو بکاهی همه کمی تو فزایی
ز خاتمی که دمی گم شود، چه غم دارد؟
ما از این پنبه چو حلاج رسن ساخته‌ایم

- (۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «ب» - «د» (۴) «الف» - «ج»

(متوسط - خط به خط - آرایه‌های ادبی - ۱۴۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

ابیات گزینه ۴ «۴» هر کدام دو تلمیح دارند:

«الف»: مصراع نخست به معراج پیامبر (ص) و مصراع دوم اشاره به این موضوع دارد که خداوند بر کوه تجلی کرد، کوه به حرکت در آمد و با خاک یکسان شد و حضرت موسی از دیدن این صحنه بی‌هوش گردید.

«ج»: مصراع نخست تلمیح به جام جهان‌نمای جمشید دارد و مصراع دوم نیز به داستان حضرت سلیمان و گم شدن انگشتری ایشان اشاره دارد.

بررسی سایر موارد:

«ب»: سه تلمیح در بیت دیده می‌شود: ۱- خداوند دانای نهانی‌هاست و اشاره به علام‌الغیوب بودن خداوند ۲- خداوند پوشانندهٔ عیب‌ها و گناهان است و اشاره به ستار‌العیوب بودن خداوند ۳- همهٔ عزت‌ها و ذلت‌ها از آن خداست و اشاره به آیهٔ شریفه: «تَعَزَّ مِنْ تَشَاءٍ وَ تَذَلُّ مِنْ تَشَاءٍ».

«د»: یک تلمیح دارد و آن هم اشاره به داستان حسین منصور حلاج و به دار کشیده شدن وی.

گروه آموزشی ماز

۳۰- در ابیات کدام گزینه آرایهٔ لف و نشر به کار رفته است؟

الف: در تماشا‌شای تو حیرانم ندانم چون کنم
ب: حاجت تیر و کمان نبود فتد مرغ از هوا
ج: ز سایه روشن عمرم رسید خاطر من
د: حدیث زلف و رخ دلکش تو خواهد بود
هـ: خط و لب دلکشت طوطی و شکرستان
و: می و نقل و مرغ و قدح خواستند

(۱) «هـ» - «د» - «الف» (۲) «د» - «ب» - «و» (۳) «ج» - «د» - «ب» (۴) «د» - «الف» - «ج»

زلف و رخ یا خال و خط یا چشم و ابرو بنگرم
در پریدن گر سوی آن چشم و ابرو بنگرد
گذشته‌های سپید و سیه ز عیش و محن
که بر صحیفهٔ لیل و نهار خواهد ماند
زلف و رخ مهوش تیره شب و ماهتاب
یکمی بزم شاهانه آراستند

(متوسط - خط به خط - آرایه‌های ادبی - ۱۲۰۶)

پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی موارد:

بیت‌های «ب»، «ج»، «د»، «هـ» دارای آرایهٔ لف و نشر هستند:

«ب»: تیر، کمان (لف) چشم، ابرو (نشر)

«ج»: سایه، روشن (لف) سپید، سیه (نشر)، عیش، محن (نشر)

«د»: زلف، رخ (لف) لیل، نهار (نشر)

«هـ»: خط، لب (لف) طوطی، شکرستان (نشر) زلف، رخ (لف) تیره‌شب، ماهتاب (نشر)

در بیت‌های «الف» و «و» لف و نشر به کار نرفته است.

گروه آموزشی ماز

۳۱- در کدام گزینه متناقض‌نما دیده می‌شود؟

(۱) امام ما مگر از نرگس تو رخصت یافت
(۲) به هست و نیست مرنجان ضمیر و خوش می‌باش
(۳) از این رباط دو در، چون ضرورت است رَحیل
(۴) شکوهٔ اَصَفی و اسبِ باد و منطقِ طیر

چنین که مست به محراب می‌رود پیوست
که نیستی است سرانجام هر کمال که هست
رواق و طاق معیشت، چه سربلند و چه پست
به باد رفت و از او خواجه هیچ طرف نیست

(دشوار - خط به خط - آرایه‌های ادبی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینهٔ ۱

مست بودن و به سوی قبله ایستادن و نمازخواندن جمع دو مفهوم متضاد با هم است و می‌تواند متناقض‌نما باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ بین هست و نیست فقط تضاد دیده می‌شود.

۳ بین سربلند و پست تضاد به کار رفته است.

۴ تضاد و تناقضی دیده نمی‌شود.

گروه آموزشی ماز

۳۲- تلمیح به کار رفته در کدام ابیات یکسان است؟

الف: سوختند او را و از خاکسترش بر روی آب
ب: یار بی‌پرده از در و دیوار
ج: سخت جانی‌هاست دامنگیر ورنه هر شرار
د: رسد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند

هم انما الله آشکارا بر اولوالابصار شد
در تجلّی است یا اولی‌الابصار
جلوهٔ برق تجلّی می‌کند در طور ما
بنگر که تا چه حد است مکان آدمیت

(دشوار - خط به خط - آرایه‌های ادبی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینهٔ ۴

تلمیحات به کار رفته در ابیات گزینهٔ «۴» از یک نوع است:

«ب»: به آیه، ۱۱۵ سورهٔ بقره تلمیح دارد: «فَإِنَّمَا تُولُوا فِئَمَّ وَجْهُ اللَّهِ». این مفهوم در مصراع اول بیت «د» نیز تکرار شده است.

بررسی سایر موارد:

«الف»: اشاره دارد به داستان حسین منصور حلاج. ماجرا به این شکل بود که چون مشایخ آن زمان سخنان حلاج را درک نمی کردند، همگی فتوا به قتل او دادند. حلاج را به جرم این که حقایق الهی را برملا می کرد و همواره جمله معروفش «أنا الحق» را بر زبان داشت، به دار آویختند.

«ج»: تلمیح به تجلی جلوه خداوند بر کوه طور و اشاره به «آیه ۱۴۳» سورة اعراف و داستان حضرت موسی و تقاضای دیدار خداوند دارد.

گروه آموزشی ماز

۳۳- در تمام گزینه ها آرایه های «متناقض نما» و «تشبیه» به کار رفته است؛ به جز:

۱) می خورم جام غمی هر دم به شادی رخت	خرم آن کس کاو بدین غم شادمانی می کند
۲) این بود همیشه رسم گیتی	شادیش غم است و شکرش سم
۳) در حلاوت خانه وحدت دویی را بار نیست	قند شیرین کار و زهر جانگرای او یکی است
۴) رحم به تیره روزی صائب دلشکسته کن	دور کن از عذار خود طره مشکفام را

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ترکیبی - آرایه های ادبی - ۱۳۰۳)

در بیت گزینه «۱» فقط «متناقض نما» دیده می شود: شادمانی کردن در غم تشبیه ندارد.

بررسی سایر گزینه ها:

۲) متناقض نما: شکرش سم است.	تشبیه: شکر (مشبه) سم (مشبه به)
۳) «حلاوت خانه وحدت» تشبیه دارد.	یکسان بودن قند و زهر متناقض نماست.
۴) طره مشکفام تشبیه دارد.	تیره روزی متناقض نماست.

گروه آموزشی ماز

۳۴- کدام گزینه فاقد آرایه لف و نشر و دارای تشبیه و جناس است؟

۱) جهاندار گفت ای دل افروز من	به روی تو روشن شب و روز من
۲) چو آن نگار پدید آید از میان سپاه	به زلف و روی و لب لعل آن نگار نگر
۳) شب و روز گویی درآمد به کین	وزو تیره شد آسمان و زمین
۴) حدیث زلف و رخ دلکش تو خواهد بود	که بر صحیفه لیل و نهار خواهد ماند

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - ترکیبی - آرایه های ادبی - ۱۳۰۳)

بیت گزینه «۲» لف و نشر ندارد.

تشبیه: لب لعل جناس: نگار، نگر

بررسی سایر گزینه ها:

۱) لف و نشر ندارد.	جناس: روی، روز	تشبیه ندارد.
۳) علاوه بر این که لف و نشر ندارد، تشبیه و جناس نیز ندارد.		
۴) بیت لف و نشر دارد: زلف، رخ (لفها) لیل، نهار (نشرها)	زلف به لیل و نیز رخ به نهار تشبیه شده است.	جناس ندارد.

گروه آموزشی ماز

۳۵- آرایه های مشترک ابیات زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

۱) متناقض نما - تشبیه	۲) متناقض نما - تلمیح	۳) تضاد - تلمیح	۴) تلمیح - تضمین
«منصور بقا از گذر دار فنا یافت دوام عشق اگر خواهی مکن با وصل آمیزش» ناگشته فنا دار بقا را شناسد که آب زندگی هم می کند خاموش آتش را»			

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - ترکیبی - آرایه های ادبی - ۱۳۰۶)

تضاد: «فنا، بقا» (در مصراع دوم بیت نخست) «آب، آتش»

تلمیح: بیت نخست اشاره به داستان حسین بن منصور حلاج دارد و بیت دوم نیز اشاره به داستان زندگی بخشی آب حیات و حضرت خضر نبی دارد.

چون بیت دوم متناقض نما ندارد؛ پس گزینه های «۱» و «۲» حذف می گردد و واضح است که در دو بیت تضمین به کار نرفته است.

گروه آموزشی ماز

۳۶- ترتیب آرایه های «تلمیح، تضاد، لف و نشر، متناقض نما، تضمین» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

الف: گفت ای پسر این نه جای بازی است	بشتاب که جای چاره سازی است
ب: تو نه آن شکر جوابی که جواب من نیابی	مگر احمقم گرفتی که سکوت شد جوابم
ج: این همان مجلس و جایی ست که بربست و برید	ملکان را ز نهیب و ز فزع دست و زبان
د: به ساقیان طرب گو که خواجه فرماید	اگر شراب خوری جرعه ای فشان بر خاک
ه: هیچ کس را از عزیزان دل به حال من نسوخت	همچو یوسف پاک دامانی گناهی شد مرا
- ۱) «ه»، «ب»، «ج»، «الف»، «د»
 ۲) «ه»، «الف»، «د»، «ب»، «ج»
 ۳) «ب»، «الف»، «ج»، «ه»، «د»
 ۴) «الف»، «ه»، «ج»، «ب»، «د»

بررسی موارد:

تلمیح: «ب»: اشاره دارد به مثل معروف «جوابُ الاحمق السکوت».

تضاد: «الف»: نه است (نیست)، است.

لف و نشر: «ج»: بربست، برید (لف‌ها)، دست، زبان (نشرها)

متناقض‌نما: «ه»: پاک‌دامنی گناه باشد.

تضمین: «د»: شهریار در مصراع دوم شعری از حافظ را تضمین نموده است.

اصل بیت حافظ این‌گونه است:

اگر شراب خوری، جرعه‌ای فشان بر خاک!

از آن گناه که نفعی رسد به غیر، چه باک!

گروه آموزشی ماز

۳۷- کدام گزینه وزن بیت زیر را نشان می‌دهد؟

«همه را از عنایت ازلی»

(۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (۲) فاعلاتن فاعلاتن فعلن

(۳) مفتعلن مفتعلن فاعلن

(۴) فاعلاتن مفاعلن فعلن

تقطیع هجایی و وزن بیت:

هـ	م	را	اَز	ع	نا	ی	ت	ا	ز	لی
U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
چش	م	حَق	بی	نُ	گو	ش	را	ز	ن	یوش
-	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
فاعلاتن				مفاعلن				فعلن		

گروه آموزشی ماز

۳۸- اختیارات زبانی به کار رفته در بیت زیر، در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

«تاتار هجر کرد سیاهی و عنبری»

زان مشک‌های آهوی تاتارم آرزوست»

(۱) تغییر مصوت بلند به کوتاه - حذف همزه - تغییر مصوت کوتاه به بلند

(۲) اختیار حذف همزه - تغییر مصوت کوتاه به بلند

(۳) تغییر مصوت بلند به کوتاه - تغییر مصوت کوتاه به بلند

(۴) اختیار حذف همزه - تغییر مصوت بلند به کوتاه

در بیت صورت سؤال یک اختیار زبانی تغییر مصوت بلند به کوتاه (هجای هفتم مصراع دوم) و یک اختیار حذف همزه (هجای دوازدهم مصراع دوم) به کار رفته است.

تا	تا	ر	هَج	ر	کَر	د	سِ	یا	هی	ی	عَن	بَ	ری
-	U	-	U	-	U	U	U	-	-	U	-	U	-
زان	مُش	ک	ها	ی	آ	هو = ه	ی	تا	تا	رَ	ما	ر	زوست
-	U	-	U	-	U	U	U	-	-	U	-	U	-

گروه آموزشی ماز

۳۹- اختیارات زبانی بیت زیر در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

«گوئیا عزم ندارد که شود روز امشب»

یا درآید ز در آن شمع شب‌افروز امشب»

(۱) چهار اختیار زبانی حذف همزه - بدون تغییر کمیت مصوت

(۲) چهار اختیار زبانی حذف همزه - یک تغییر کمیت مصوت

(۳) پنج اختیار زبانی حذف همزه - یک تغییر کمیت مصوت

(۴) پنج اختیار زبانی حذف همزه - بدون تغییر کمیت مصوت

در بیت صورت سؤال پنج مرتبه اختیار زبانی حذف همزه به کار رفته است (هجای سیزدهم مصراع اول و هجاهای سوم، هفتم، یازدهم و سیزدهم مصراع دوم) که در جدول نشان داده شده است. اختیار تغییر کمیت مصوت در این بیت به کار نرفته است.

گو	ء	یا	عَز	م	نَ	دا	رَد	ک	شَ	وَد	رو	زَم	شَب
-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-	-	-
یا	دَ	رَا	یَد	زِ	دَ	رَان	شَم	ع	شَ	بَف	رو	زَم	شَب
-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-	-	-
فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن		فاعلاتن			فع لن		

تقطیع هجایی و وزن بیت:

تو	ب	ک	ند	مَر	دُ	مَز	گُ	نا	ه	ب	شَع	بان
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
دَر	رَ	مَ	ضان	نی	ز	چَش	م	ها	ی	تُ	مَس	تست
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
			مفتعلن				فاعلات				مفتعلن	فَع

بررسی سایر گزینه‌ها:

کَس	نَ	گُ	دَش	ت	بَر	دِ	لَم	تا	تُ	بِ	خا	ط	ر	مَ	نی
-	U	U	-	-	U	-	-	-	U	U	-	U	-	U	-
پَک	نَ	فَ	سَز	دَ	رو	نِ	مَن	خِی	مِ	بِ	دَر	نِ	می	زَ	نی
-	U	U	-	-	U	-	-	-	U	U	-	U	-	U	-
			مفتعلن				مفاعِلن				مفتعلن				مفاعِلن
سَع	دِی	یَ	گَر	عا	قِ	لِی	عِش	قِ	طَ	رِی	قِ	تُ	نیست		
-	U	U	-	-	U	-	-	-	U	U	-	U	-		
با	کَ	فَ	زو	را	زِ	مَی	پَن	جَ	نَ	شا	یَد	فِ	کَند		
-	U	U	-	-	U	-	-	-	U	U	-	U	-		
			مفتعلن				فاعلن				مفتعلن				فاعلن

در هجای هفتم مصراع دوم «مای» هجای کشیده است که چون در پایان نیم مصراع قرار گرفته است در حکم هجای بلند است. در درس‌های بعد با این اختیار بیشتر آشنا خواهید شد.

جُو	رَ	رَ	قِی	بُ	سَر	زَ	نِ	شِ	آه	لِ	رو	زِ	گار
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
با	مَن	هَ	مان	حَ	کَا	یَ	تَ	گا	و	دُ	هَل	زَ	نَسْت
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
			مفعول				فاعلات				مفاعِلن		فاعلن

یا: «- - - U / - U - - / UU - U / - U - - : مستفعلن مفاعِل مستفعلن فَعْل»

گروه آموزشی ماز

۴۲- با توجه به بیت «عود و چنگ و نی و دَف و بربط / شمع و نُقل و گُل و مَل و ریحان» چند هجا باید از نظر کمیت مصوَّت تغییر کند تا وزن بیت به درستی مشخص شود؟

(۴) شش

(۳) هفت

(۲) پنج

(۱) هشت

تقطیع هجایی و وزن بیت:

عو	دُ	چَن	گُ	نِ	یَ	دَ	فُ	بَر	بَط
-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
شَم	عُ	نُق	لُ	گُ	لُ	مُ	لُ	ری	حان
-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
			فاعلاتن				مفاعِلن		فَع لَن (فعلن)

اختیارات زبانی: تغییر کمیت مصوَّت کوتاه «و» عطف: هجای چهارم و ششم و هشتم مصراع اول و هجای چهارم و ششم و هشتم مصراع دوم.

گروه آموزشی ماز

۴۳- در بیت زیر، همهٔ موارد از دیدگاه «عروض» کاملاً درست است، به جز:

افسوس که آن گنج روان رهگذری بود»

«خوش بود لب آب و گل و سبزه و نسرين

(۱) وزن بیت «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مُستَفَّ است.

(۲) پایه‌های آوایی بیت به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود.

(۳) در بیت اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوَّت کوتاه پایان کلمه» و «تغییر کمیت مصوَّت کوتاه کسره اضافه» یافت می‌شود.

(۴) طبق اختیارات زبانی در بیت یک بار «تغییر کمیت مصوَّت کوتاه، به بلند «و» عطف» و یک بار «تغییر کمیت مصوَّت کوتاه کسره اضافه» صورت گرفته است.

تقطیع هجایی و وزن بیت:

خُش	بُو	د	ل	ب	آ	بُ	گُ	لُ	سَب	ز	وُ	نَس	رین
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
أف	سُو	س	ک	أَن	گَن	چ	رَ	وَأَن	رَه	گُ	ذُ	ری	بود
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل

اختیارات زبانی بیت با تغییر کمیت مصوت کوتاه پایان کلمه: -

تغییر کمیت مصوت کوتاه کسره اضافه: هجای پنجم مصراع اول

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ وزن بیت: مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل (همسان) است.

یادآوری

تقطیع این وزن به صورت «مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل» که وزنی همسان است، بر صورت ناهمسان آن، «مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن» ترجیح و برتری دارد.

۲ پایه‌های آوایی بیت به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود: «- U / U - U / U - U / U - - : مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن»

۴ اختیارات زبانی: تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند «و» عطف: هجای نهم مصراع اول. تغییر کمیت مصوت کوتاه کسره اضافه: هجای پنجم مصراع اول

گروه آموزشی ماز

۴۴ - در کدام بیت در دو رکن، هر دو اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه» و «تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند»، صورت گرفته است؟

حلقه بندگی زلف تو در گوشش باد
گر به سوی تو همی تافته مار آید
که کردی گیتی تاریک روشن
موسم عاشقی و کار به بنیاد آمد

۱) به غلامی تو مشهور جهان شد حافظ
۲) گیسوی من به سوی من نه دو ریحانست؟
۳) بجستی هر زمان زان میغ برقی
۴) باده صافی شد و مرغان چمن مست شدند

تقطیع هجایی و وزن بیت:

گی	سُو	ی	مَن	ب	سُو	ی	مَن	نَ	دُ	رِ	حَا	نَسْت
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
گَر	ب	سُو	ی	تُ	هَ	مِ	تَا	ف	ت	مَا	رَا	یَد
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

اختیارات زبانی:

تغییر کمیت مصوت بلند «و» به کوتاه و تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند کسره اضافه در کنار هم در رکن اول و دوم مصراع اول هجاهای دوم و سوم و همچنین ششم و هفتم، صورت گرفته است.

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند کسره اضافه در هجای چهارم مصراع دوم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

ب	غ	لا	مِی	ی	تُ	مَش	هَو	ر	ج	هَان	شُد	حَا	فِظ
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
حَل	ق	ی	بَن	د	گِی	ی	زُل	ف	ت	دَر	گُو	شَش	بَاد
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

اختیارات زبانی:

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه و کوتاه به بلند در رکن دوم مصراع دوم.

تغییر مصوت کوتاه کسره اضافه در رکن اول مصراع دوم.

ب	جَس	تِی	هَر	ز	مَان	زَان	مِی	غ	بَر	قِی
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
ک	کَر	دِی	گِی	تِی	ی	تَا	رِی	ک	رُو	شَن
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

اختیارات زبانی:

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه و کوتاه به بلند در رکن دوم مصراع دوم صورت گرفته است.

۴	با	د	صا	فی	ش	د	مُر	غا	ن	چ	مَن	مَس	ت	ش	دند
-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
مُو	س	م	عا	ش	قی	قی	ی	کا	ر	ب	بُن	یا	دا	مد	-
-	-	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	-
			فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن			فعلن	

اختیارات زبانی:

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه و کوتاه به بلند در رکن دوم مصراع دوم.

تغییر کمیت مصوت کوتاه کسره اضافه در رکن اول مصراع دوم.

گروه آموزشی ماز

۴۵- توضیح کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟

«یک فرقه به عشرت در کاشانه گشادند

یک زمره به حسرت سر انگشت گزیدند»

(۱) بر وزن «مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل» سروده شده است.

(۲) بیت فاقد اختیار زبانی حذف همزه و دارای اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت است.

(۳) بیت دارای آرایه جناس ناهمسان اختلافی و دارای آرایه کنایه است.

(۴) با مصراع «برخیز که در سایه سروی بنشینیم» هم وزن است.

پاسخ: گزینه ۲

در بیت اختیار زبانی به کار نرفته است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱	یک	فر	قی	ب	عش	رت	د	ر	کا	شا	ن	گ	شا	دند
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
یک	زمر	ر	ب	حس	رت	س	ر	آن	گش	ت	گ	زی	دند	-
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
			مستفعل				مستفعل				مستفعل		مستف	

۳ «در» و «سر» دارای جناس اختلافی هستند. سر انگشت گزیدن کنایه از حسرت خوردن است.

۴	بر	خی	ز	ک	در	سا	ی	ی	سر	وی	ب	ن	شی	نیم
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
			مستفعل				مستفعل				مستفعل		مستف	

گروه آموزشی ماز

مشاوره نامه: پاسخگویی به سؤالات قرابت معنایی

برای پاسخگویی درست به سؤالات قرابت معنایی، به مهارت درک و دریافت مفهوم و مضمون ابیات نیاز داریم. این مهارت را تنها با مطالعه و تمرین بسیار می توان کسب کرد؛ با این حال، نکات مهمی هست که دانستن آن ها این راه را بر شما هموارتر می کند.

در ابتدا، با مفاهیمی چون «معنی، مفهوم و مضمون» آشنا شدیم و آن ها را از هم تفکیک کردیم. سپس، به درست خوانی به عنوان اولین مرحله و گام در پاسخگویی به سؤالات قرابت معنایی پرداختیم. در آزمون قبلی هم نگاهی به دستور و نکات آن به عنوان گام سوم داشتیم. در این آزمون با برخی نکات دستوری دیگر آشنا خواهید شد.

مرحله دوم: آشنایی با دستور زبان فارسی (بخش دوم)

• **توجه به ترتیب اجزای جمله:** در دستور زبان معیار، جایگاه طبیعی و عادی اجزای جمله در زبان فارسی به این ترتیب است: «نهاد + مفعول / متمم / مسند + فعل». در شعر کهن فارسی، به دلایل مختلفی از جمله قراردادن تأکید بر یک جزء یا محدودیت های عروضی، این ترتیب به هم می خورد. به هم خوردن این ترتیب منجر به دشواری در درک معنی بیت می شود. برای تسهیل این موضوع، به نکته اولی که در آزمون پیشین بررسی کردیم دقت کنید: «فعل»! نقطه ثقل جمله فعل است و هسته جمله به شمار می آید. فعل را در جملات بیابید (و اگر حذف شده است، آن را درج کنید) و تلاش کنید نهاد و دیگر اجزای مورد نیاز فعل را در بیت پیدا و مرتب کنید. به این بیت دقت کنید: «نه تلخ است صبری که بر یاد اوست / که تلخی شکر باشد از دست دوست». نهاد بعد از فعل آمده است («صبر» نهاد و «تلخ» مسند است). در بیت دیگری، «تو را عشق همچون خودی ز آب و گل / رباید همی صبر و آرام دل»، همان طور که می بینید اجزای جمله کاملاً بهم ریخته است و درک معنی بیت به مرتب کردن بیت بستگی دارد.

• **توجه به ترکیب ها (مسئله اضافه):** چه زمانی کسره اضافه میان دو واژه در نظر بگیریم و چه زمانی آن ها را گسسته و منفصل از هم بخوانیم؟ این یکی از مهم ترین سؤالاتی است که مطمئناً در هنگام مطالعه شعر فارسی به آن برخورداید. متأسفانه هیچ پاسخ سراسری برای این سؤال وجود ندارد. پاسخ این سؤال به عوامل متعددی و در رأس آن ها، فعل، بستگی دارد. اگر با ترکیب دانستن دو واژه جمله تولید شده با در نظر گرفتن دیگر اجزا، خصوصاً فعل، معنی درست و سالمی داشت که با شم و شهود ادبی و زبانی شما سازگار بود، آن وقت باید دو واژه را جزئی از یک ترکیب اضافی یا وصفی دانست. «چندت کنم حکایت شرح این قدر کفایت» در این بیت، باید خواند «چندت کنم حکایت شرح؟ این قدر کفایت» یا «چندت کنم حکایت؟ شرح این قدر کفایت؟ سؤال خوبی است و به ما اولین قاعده را نشان می دهد؛

به وزن شعر فارسی دقت کنید. خوانش اول وزن درستی ندارد و مشخص است که آهنگ آن افتاده و معیوب است. گاهی اوقات (اما نه همیشه) عروض و وزن شعر راهنمای شما در خوانش بیت است. به این نمونه دقت کنید: «به دوستی که اگر زهر باشد از دست / چنان به ذوق ارادت خورم که حلا را». آیا باید «ذوق ارادت» را با کسره اضافی بخوانیم؟ به دستور دقت کنید؛ اگر بخوانید «اگر از دست زهر باشد، [زهر را] چنان به ذوق، ارادت خورم که حلا را [خورم]» باید به این سؤال پاسخ دهید که اگر مفعول «خورم»، همان «زهر» باشد، پس نقش ارادت چیست؟ «ارادت را خورم»؟ معنای آن چیست؟ روشن است که با «ذوق ارادت» دستور آسیمی نمی‌بیند؛ «زهر» که در این جمله به قرینه لفظی حذف شده، مفعول است و «ذوق ارادت» متمم قیدی است. نتیجه آنکه وقتی با بیته مواجه می‌شوید فعالانه با بیت درگیر شوید؛ خوانش‌های مختلف را امتحان کنید و آن را هم براساس معنی و مفهومی که تولید می‌کنند و دستور جمله (خصوصاً با توجه به فعل) بررسی و ارزیابی کنید.

- **توجه به جابه‌جایی ضمیر:** ضمیر واژه‌ای است که به‌جای اسم یا گروه اسمی می‌نشیند یا به شخصی در عالم خارج اشاره می‌کند. ضمیرها دو دسته‌اند؛ یا به واژه‌ای می‌چسبند (متصل) یا به‌طور مستقل به کار می‌روند (منفصل/ناپیوسته). با این تعریف، بیابید درباره جابه‌جایی ضمیرها صحبت کنیم. ضمیرهای متصل اگر به‌جای اسم یا گروه اسمی آمده باشند و نقش مضاف‌الیه داشته باشند، جایگاهشان بعد از اسمی است که مضاف به شمار می‌آید («کتاب علی» به شکل «کتابش»)، اما گاهی این ضمیر از مضاف خود جدا شده و به اسم دیگری می‌چسبد و این می‌تواند فهم معنی را دشوار کند. چه کنیم؟ نخست، ضمائر متصل را منفصل کنید و سپس ببینید اگر میان اسم و ضمیر کسره بگذارید، نتیجه چه معنایی تولید خواهد کرد. اگر نسبت دادن آن ضمیر به آن اسم اصلاً منطقی نبود، پس آن ضمیر متعلق به اسم دیگری است و باید بیت را بررسی کنیم تا واژه اصلی را پیدا کنیم. گاهی اوقات، ضمائر نقش دستوری مفعول یا متمم دارند و جایگاه اصلی آن، بعد از فعل است (من به تو نگفتم؟ ← من نگفتم؟) ولی معمولاً در شعر فارسی در جایگاه اصلی خود قرار ندارد و به یکی از اسامی می‌چسبد (مثل همین «منت نگفتم»). به این دقت کنید: «من از تو روی نیچم گرم بیازاری / که خوش بود ز عزیزان، تحمل خواری». ضمیر «م» متصل به «گر»، نقش مفعول دارد (بیازاری: چه چیزی/کسی را بیازاری؟ مرا).

در آزمون بعدی، نگاهی به دستور تاریخی خواهیم داشت.

۴۶- مفهوم کدام گزینه با بیت «همت طلب از باطن پیران سحر خیز / زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند» متناسب است؟

- ۱) گر عارف حق بینی چشم از همه بر هم زن
- ۲) این جهان و آن جهان مرا مطلب
- ۳) دل به دنیا مده که آن هیچ است
- ۴) نه در این عالم دنیا که در آن عالم عقبی

(متوسط - مفهومی - قرابت معنایی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

در این بیت همچون صورت سؤال سخن از «ترجیح آخرت بر دنیا» است و می‌گوید: به این جهان دل نبند؛ زیرا این جهان بی‌ارزش است و اصل، آن دنیاست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اگر انسانی حقیقت‌بین هستی، زمانی که به خداوند دل بستی، بجز او به هیچ چیز دیگر اهمیت نده!
- ۲) سراغ مرا در این دنیا و آخرت نگیر! زیرا در برابر دنیایی که من در آن هستم، این دو جهان ارزشی ندارند.
- ۴) در هر دو عالم من قصدی جز عشق تو ندارم.

گروه آموزشی ماز

۴۷- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

- ۱) بیستون کندن فرهاد نه کاری است شگفت
- ۲) سپر صبر تحمل نکند تیر فراق
- ۳) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو
- ۴) شرط است سعدیا که به میدان عشق دوست

(متوسط - مفهومی - قرابت معنایی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

در این بیت بر خلاف سایر گزینه‌ها سخن از «شکایت از مشکلات هجران» است. سعدی می‌گوید: بهتر است که با معشوق وارد جنگ نشوی! زیرا تیر هجران او را هیچ سپر صبری نمی‌تواند تحمل کند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اگر فرهاد بیستون را کنده است، کار بزرگی نکرده؛ زیرا هر کس عاشق شیرین شود، سختی‌های راه عشق را به جان می‌خرد.
- ۳) هر کس با معشوق سر و سری داشته باشد باید در مقابل سختی‌ها نیز سینه سپر کند!
- ۴) شرط عاشقی این است که سرزنش دیگران نیز به جان بخری.

گروه آموزشی ماز

۴۸- مفهوم کدام بیت با بیت «چون در این میدان نداری دست و پای همچو گوی / اختیار سر به گوی همچو چوگانش گذار» متفاوت است؟

- ۱) علاج خنجر سیراب عشق تسلیم است
- ۲) به تسلیم از محیط بی‌کران جان می‌توان بردن
- ۳) توان مختار عالم شد به ترک اختیار خود
- ۴) نیچم گردن تسلیم اگر دشمن سرم خواهد

- چه دست و پای تواند زدن در آب نفس
- به جز بیچارگی عاشق ندارد چاره دیگر
- که در بی‌دست و پای آنچه نتوان می‌توان کردن
- اگر چه تنگ‌دست افتاده‌ام دست و دلی دارم

در این بیت برخلاف صورت سؤال و سایر گزینه‌ها که «توصیه به تسلیم» است، درباره «تسلیم نشدن به دشمن» می‌گوید: اگر دشمن قصد جانم را کند، حتی در عین ناتوانی هم توانمند هستم و تسلیم نمی‌شوم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ تنها چاره در مقابل شمشیر تیز عشق، تسلیم شدن است؛ زیرا کسی که در آب افتاده به جز دست و پا زدن راهی برای نفس کشیدن ندارد.
- ۲ کسی که در دریای بی‌کران افتاده چاره‌ای جز تسلیم ندارد و تنها چاره عاشق، بیچارگی و تسلیم است.
- ۳ با سلب اختیار از خود و تسلیم شدن در برابر خدا، می‌توان بسیار توانمند شد؛ زیرا بی‌دست و پای ناشی از تسلیم، عین توانایی است!

گروه آموزشی ماز

۴۹ - مفهوم کدام گزینه با بیت «میرای دوست پیش از مرگ اگر می‌زندگی خواهی / که ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از ما» تناسب دارد؟

- ۱ زندگی بی‌روی خویش بدتر است از مردگی
- ۲ مرگ است چاره زندگی ناگوار را
- ۳ اگر چنان‌که پس از مرگ زندگی خواهی
- ۴ بغل‌وا کرده می‌تازد به استقبال مرگ خود
- مرگ کو تا جان سپارم مرگ به زین زندگی
- جز مرگ اگر تو چاره‌گری یافتی بگو
- به مرگ پیش‌تر از مرگ زینهار بمیر
- دل هرکس به مرگ دیگری خوشنود می‌گردد

در این گزینه و بیت صورت سؤال سخن از «مرگ اختیاری و مبارزه با نفس» در مقابل مرگ اجباری است و می‌گوید: اگر می‌خواهی بعد از مرگت به زندگی واقعی برسی، قبل از مرگ خود، مرگ نفس خود را برگزین و هواهای نفسانی خود را بمیران.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ زندگی بدون معشوق زیبارو از مرگ بدتر است؛ مرگ کجاست تا جان بدهم؟ زیرا مرگ از این زندگی بهتر است.
- ۲ تنها چاره زندگی بد، مرگ است؛ اگر چاره‌ای غیر از مرگ پیدا کردی، مرا هم خبر کن!
- ۴ کسی که از مرگ دیگران خوشحال می‌شود؛ انگار که آغوش خود را برای مرگ خودش باز کرده!

گروه آموزشی ماز

۵۰ - مفهوم کدام بیت در برابر آن نادرست آمده است؟

- ۱ چه حاجت است به گلگشت باغ، گوشه‌نشین را؟
- ۲ گرفتم سهل سوز عشق را اول ندانستم
- ۳ همت سرشار از بی‌سایلی خون می‌خورد
- ۴ خراش درد ز دل می‌توان به چاره زدودن
- که تنگنای رحم باغ دل‌گشاست چنین را (ستایش گوشه‌نشینی)
- که صد دریای آتش از شراری می‌شود پیدا (طغیان‌گر بودن عشق)
- کز گهر باشد هزاران عقده در دل بحر را (محتاج بودن کریم به سائل)
- اگر به دست توان محو کرد نقش نگین را (تلاش برای فراموشی درد و غم)

در این بیت شاعر معتقد است که «هرگاه توانستی نقش را از سنگ پاک کنی می‌توانی درد را نیز از دل بزدايي»؛ پس دقیقاً مفهوم درون کمانک در تضاد با مفهوم بیت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ انسانی که گوشه‌نشینی پیشه کرده است به گلگشت نیازی ندارد همچنان‌که برای چنین نیز رحم مادر مثل باغی دل‌گشاست.
- ۲ عشق را در آغاز سهل و ساده گرفتم در حالی که عشق می‌تواند بسیار مخرب و ویرانگر باشد.
- ۳ انسان بخشنده اگر سائل و نیازمند نبیند ناراحت و درمانده است همان‌گونه که درد دل دریا نیز به خاطر این است که برای گوهرهایی که دارد نیازمندی نمی‌بیند تا به آن‌ها ببخشد. (مصراع دوم حسن تعلیل دارد)

گروه آموزشی ماز

۵۷- کدام گزینه موارد ۱ تا ۳ جدول روبه‌رو را به ترتیب و به درستی کامل می‌کند؟

منابع قدرت	ابزار قدرت	ارزش اجتماعی
.....(۱).....	تنبیهی	قدرت
مالکیت	(۲)....	ثروت
سازمان	اقناعی	(۳)...

- (۱) تشویقی - دانش - شخصیت
 (۲) دانش - شخصیت - تشویقی
 (۳) شخصیت - دانش - تشویقی
 (۴) شخصیت - تشویقی - دانش ✓

(مرحله ۱۵ آزمون‌های سالیانه - جامعه‌شناسی)

۵۶- در جایگاه‌های «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب کدام مورد قرار می‌گیرد؟

منابع یا عوامل	ابزار اعمال	ارزش‌های
قدرت	قدرت	اجتماعی
شخصیت	تنبیهی	«ج»
مالکیت	«الف»	ثروت
سازمان	اقناعی	«ب»

- (۱) تشویقی - ثروت - دانش
 (۲) اقناعی - ثروت - قدرت
 (۳) تنبیهی - دانش - ثروت
 (۴) تشویقی - دانش - قدرت ✓

(کنکور تیر ۱۴۰۳ - جامعه‌شناسی)

اهمین مباحث این آزمون در کنکورهای سراسری چند سال اخیر

برای اطلاع از پراکندگی و بودجه‌بندی مباحث این آزمون در کنکور سراسری جدول زیر را مشاهده کنید:

کنکور داخل کشور					
سال \ درس	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۹۹
درس اول	*	۱	*	*	۱
درس دوم	*	۱	*	*	۱
درس سوم	۱	۱	۱	۱	۱
درس چهارم	۱	۱	۱	۱	۱
درس پنجم	۱	۱	۱	۱	۱

خارج از کشور					
سال \ درس	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۹۹
درس اول	*	۱	*	*	۱
درس دوم	*	۱	*	*	*
درس سوم	۱	۱	۱	۱	۱
درس چهارم	۱	۱	۱	۱	۱
درس پنجم	۱	۱	۱	۱	۱

کتاب جامعه‌شناسی ۳ شامل ده درس است که برای نیم‌سال اول، نیمی از کتاب مورد سنجش و سؤال قرار می‌گیرد. نیمه اول کتاب که شامل درس‌های ۱ تا ۵ است معمولاً در سؤالات کنکور از مباحث مختلف آن سؤالاتی مطرح شده است.

در درس اول مباحث مربوط به **دانش عمومی و دانش علمی و نمودار رابطه دانش عمومی و دانش علمی** از مباحث مهم است. نمودارهای روابط دانش عمومی و دانش علمی و مطالبی که در توضیح نمودار آمده است بسیار مهم هستند که توجه ویژه شما را می‌طلبد.

در درس دوم مباحث مربوط به **فواید علوم طبیعی و علوم انسانی و علوم اجتماعی** مطرح شده است که مقایسه این علوم معمولاً از مباحثی است که مورد توجه طراحان محترم است پس آن را به خوبی فرا بگیرید.

در درس سوم مباحث مربوط به **نظم اجتماعی، قواعد اجتماعی و نظام اجتماعی** مطرح است که تعاریف آن‌ها و ویژگی‌هایشان معمولاً مورد توجه طراحان است. مبحث جامعه‌شناسی تبیینی یکی از مباحث خیلی مهم این درس است که در اکثر سال‌ها، سؤالات متنوعی از این مبحث در آزمون‌های کنکور مطرح شده است. این مبحث را خیلی خوب بخوانید و به حافظه خود بسپارید.

یکی از مباحث مهم کنکور در درس ۴ آمده است. مبحث مربوط به **پیامدهای نادیده گرفتن کنش** که معمولاً از آن در بیشتر سال‌ها سؤالات زیادی طراحی شده است. مطالب این بخش را خیلی خوب و دقیق مطالعه کنید و سعی کنید آن را مفهومی یاد بگیرید تا در مواجهه با سؤالات به راحتی به آن‌ها پاسخ دهید.

در درس ۵ با یکی دیگر از **انواع جامعه‌شناسی یعنی جامعه‌شناسی تفسیری** آشنا شدید. مباحث مربوط به جامعه‌شناسی تفسیری همواره مدنظر طراحان بوده است. پس توجه ویژه شما را به این درس جلب می‌کنم. این مبحث را نیز مفهومی یاد بگیرید تا تفاوت آن را با جامعه‌شناسی تبیینی کشف کنید. معمولاً طراحان سه نوع **جامعه‌شناسی تبیینی، تفسیری و انتقادی** را در سؤالات گوناگون در کنار هم قرار می‌دهند و با هم مقایسه می‌کنند. چون سؤالات جامعه در سال‌های اخیر ترکیبی است، برای پاسخ دادن بهتر به سؤالات به شما توصیه می‌شود مطالب را حفظ نکنید و خوب یاد بگیرید تا وقتی از چند مبحث در کنار هم سؤال می‌شود دچار سردرگمی نشوید.

سه درس ۳ و ۴ و ۵ از درس‌های مهم کتاب هستند که در همه سال‌ها سؤالات زیادی از آن‌ها در کنکورها مطرح شده است. پس به این سه درس در نیمه اول کتاب خیلی خیلی توجه کنید و مطالب آن‌ها را دقیق بخوانید تا در پاسخگویی دچار مشکل نشوید.

الهام میرزایی - مسئول درس علوم اجتماعی آزمون ماز

۵۱- به ترتیب هریک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام نوع از دانش است؟

- پیدا کردن راه حل صحیح برای حل مشکلات
- سهیم و شریک شدن با دیگران در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها
- دانش تخصصی زبان فارسی
- جهان اجتماعی این دانش را در اختیار ما قرار می‌دهد.
- در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌بریم.

- (۱) دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی
- (۲) دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی
- (۳) دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش علمی - دانش عمومی
- (۴) دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی

(آسان - ذخیره دانشی - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- افرادی که درباره مسائل و مشکلات، شناخت علمی دارند، از شناختی دقیق برخوردارند و می‌توانند برای آن‌ها راه‌حل‌هایی صحیح پیدا کنند.
- ما انسان‌ها، در بدو ورود به جهان اجتماعی، با دیگران در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها سهیم و شریک می‌شویم که به آن دانش عمومی می‌گویند.
- زبان یک پدیده اجتماعی است. ما درباره این پدیده اجتماعی هم دانش عمومی و هم دانش علمی داریم. دانش متخصصان زبان فارسی، دانش علمی است و فراتر از دانش عمومی است.
- جهان اجتماعی یا جامعه و فرهنگ، دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد.
- ما درباره دانش عمومی کمتر می‌اندیشیم، بیشتر از آن استفاده می‌کنیم و در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌بریم.

گروه آموزشی ماز

۵۲- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چیست؟

- جهان‌های اجتماعی مختلف بر چه اساس تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند؟
 - راه حل تعارض بین دانش علمی و عمومی چه می‌باشد؟
 - حاصل تلاش‌های علمی در جهان اجتماعی چیست؟
 - انسان چگونه از دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌هایش فراتر می‌رود؟
- (۱) بر اساس هویت فرهنگی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانش علمی به نفع بخشی دیگر - افزایش ذخیره دانش علمی - تمرکز بر حواس
 - (۲) بر اساس هویت فرهنگی - طرح ایده‌های جدید - غنی‌تر شدن دانش عمومی - تفکر و تعقل
 - (۳) بر اساس هویت اجتماعی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانش علمی به نفع بخشی دیگر - حل مشکلات اجتماعی - دانش علمی
 - (۴) بر اساس هویت اجتماعی - تغییر بنیادی دانش عمومی - فراهم شدن زمینه رشد دانش علمی - تفکر و تعقل

بررسی موارد:

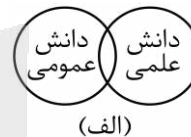
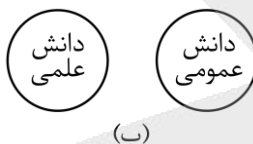
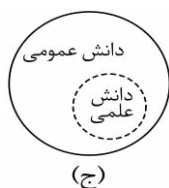
- جهان‌های اجتماعی مختلف بر اساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند.
- حل تعارض‌های میان دانش علمی و عمومی، گاه با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاه با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.
- تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.
- انسان با تفکر و تعقل، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خوانده‌هایش فراتر می‌رود.

تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جهان اجتماعی می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند. دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند؛ یعنی هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌شود. مثلاً کاهش یا افزایش بی‌رویه جمعیت در یک کشور، می‌تواند زمینه فعالیت و رشد علم جمعیت‌شناسی و بروز مسائل اقتصادی در یک جامعه می‌تواند زمینه رشد علم اقتصاد را فراهم کند.

گروه آموزشی ماز

۵۳- در کدام گزینه به ترتیب عباراتی درست در ارتباط با شکل‌های «الف»، «ب»، و «ج» بیان شده است؟

- این ادعا را که دانش علمی، راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است انکار می‌کند - دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است - دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد.
- دانش عمومی و دانش علمی رابطه متقابل دارند - در این دیدگاه، تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست - دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد.
- دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است - دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند - برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند و به‌عکس دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند.
- هر دانش علمی، با هر دانش عمومی سازگار نیست - دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند - در برخی از نحله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرومی‌پاشد.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ «ج» (دیدگاه دوم) - «ب» (دیدگاه اول) - «الف» (دیدگاه سوم)
- ۲ «الف» (دیدگاه سوم) - «ب» (دیدگاه اول) - «الف» (دیدگاه سوم)
- ۳ «الف» (دیدگاه سوم) - «ب» (دیدگاه اول) - «ج» (دیدگاه دوم)
- ۴ «الف» (دیدگاه سوم) - «ج» (دیدگاه دوم) - «ج» (دیدگاه دوم)

سه دیدگاه درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی		
دیدگاه سوم	دیدگاه دوم	دیدگاه اول

گروه آموزشی ماز

۵۴- به ترتیب علت هریک از عبارات زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- پیچیده تر بودن پیش بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- پدید آمدن شاخه ها و دانش های اجتماعی متفاوت

- (۱) آگاهانه و ارادی بودن کنش ها و سایر پدیده های اجتماعی و تنوع آن ها - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی
- (۲) وابستگی کنش های انسانی به زمینه های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - مطالعه کنش های اجتماعی و پیامدهای آن
- (۳) آگاهانه و ارادی بودن کنش ها و سایر پدیده های اجتماعی و تنوع آن ها - دارا بودن ظرفیت داوری درباره ارزش ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن ها - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی
- (۴) وابستگی کنش های انسانی به زمینه های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - دارا بودن ظرفیت داوری درباره ارزش ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن ها - مطالعه کنش های اجتماعی و پیامدهای آن

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - شاخه های علوم اجتماعی - مفهومی - ۱۳۰۲)

بررسی موارد:

- به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش ها و سایر پدیده های اجتماعی و تنوع آن ها، پیش بینی در علوم اجتماعی پیچیده تر از علوم طبیعی است.
- علوم اجتماعی، درباره فرصت ها و محدودیت های فناوری به انسان ها آگاهی می دهند و به آن ها کمک می کنند، از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه درست استفاده کنند. از این رو علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.
- زندگی اجتماعی انسان نیز به دلیل اینکه ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... دارد، شاخه ها و دانش های اجتماعی متفاوتی را پدید آورده است.

علوم اجتماعی با شناخت پدیده های اجتماعی، به انسان ها امکان می دهند که آثار و پیامدهای پدیده های اجتماعی را پیش بینی کنند. دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آن ها با کشف این قواعد می توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند.

گروه آموزشی ماز

۵۵- نتیجه هریک از عبارت های زیر به ترتیب، کدام است؟

- مطالعه علمی اجتماعات انسانی

- تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی

- فراهم شدن زمینه فهم متقابل انسان ها و جوامع مختلف از یکدیگر توسط علوم اجتماعی

- (۱) شکل گیری علوم اجتماعی - عدم حمایت همه جانبه دانش عمومی از دانش علمی - فراهم شدن زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی
- (۲) شکل گیری علوم انسانی جدید - عدم حمایت همه جانبه دانش علمی از دانش عمومی - غنی تر شدن دانش علمی
- (۳) شکل گیری علوم انسانی - قطع ارتباط دو سویه دانش عمومی و دانش علمی - افزایش ذخیره دانش علمی
- (۴) شکل گیری علوم اجتماعی - قطع ارتباط دو سویه دانش عمومی و دانش علمی - کمک به افزایش همدلی و همراهی انسان ها

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - فواید علوم اجتماعی - ترکیبی - ۱۳۰۲)

بررسی موارد:

- ما انسان ها متأثر از اجتماعاتی هستیم که خود پدید می آوریم. مطالعه علمی این اجتماعات به شکل گیری علوم اجتماعی انجامید.
- وقتی میان دانش علمی و دانش عمومی تعارض ایجاد می شود، ارتباط دو سویه دانش علمی و دانش عمومی قطع می شود، دانش عمومی به طور همه جانبه از دانش علمی حمایت نمی کند و دانش علمی از رشد و رونق باز می ماند.
- علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان ها و جوامع مختلف را از یکدیگر فراهم می سازند و به افزایش همدلی و همراهی انسان ها کمک می کنند.

علوم اجتماعی به دانش هایی گفته می شود که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آن ها بر کنش ها و شیوه زندگی ما و همچنین اثرپذیری آن ها از کنش ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می کنند.

گروه آموزشی ماز

۵۶ - کدام گزینه به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر می‌باشد؟

- علوم اجتماعی با کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی چه کاری انجام می‌دهند؟
- علوم اجتماعی با دآوری و انتقاد درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی چه چیزی را برای دانشمندان فراهم می‌کند؟
- علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی چه امکانی را به انسان می‌دهد؟

- (۱) قدرت پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی - فرصت واکنش و موضع‌گیری اجتماعی مناسب - امکان همدلی و همراهی با دیگران
- (۲) توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی ما - فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح - قدرت پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی
- (۳) قدرت پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی - فرصت واکنش و موضع‌گیری اجتماعی مناسب - افزایش همدلی و همراهی با دیگران
- (۴) افزایش همدلی و همراهی با دیگران - فرصت دآوری و موضع‌گیری اجتماعی مناسب - توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی انسان

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - فواید علوم اجتماعی - خط به خط - ۱۲۰۲)

بررسی موارد:

- علوم اجتماعی با کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی، تأثیر اجتماعات را بر زندگی ما توضیح می‌دهند.
- علوم اجتماعی با دآوری و انتقاد درباره ارزش‌ها و هنجارها فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌کند.
- علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی قدرت پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پدید می‌آورد.

علوم اجتماعی، ظرفیت دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را دارند. همچنین علوم اجتماعی ظرفیت دآوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را نیز دارند. علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند.

گروه آموزشی ماز

۵۷ - به ترتیب هریک از عبارات زیر به چه مفهومی اشاره دارند؟

- رویکردی که به وحدت روش علوم اعتقاد دارد.
- نشان دادن علت ایجاد یا زوال پدیده
- چگونگی ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی
- نظم اجتماعی را بیشتر بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد.
- طرح روابط جدید میان پدیده‌هایی که پیش‌تر در ارتباط با هم دیده می‌شده‌اند.
- (۱) رویکرد علوم طبیعی - علت - قواعد اجتماعی - تبیین - جامعه‌شناسی تفسیری
- (۲) رویکرد تبیینی - تبیین - ساختار اجتماعی - جامعه‌شناسی تبیینی - تبیین
- (۳) رویکرد تبیینی - علت - ساختار اجتماعی - تبیین - جامعه‌شناسی تفسیری
- (۴) رویکرد علوم طبیعی - تبیین - قواعد اجتماعی - جامعه‌شناسی تبیینی - تبیین

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - نظم، نظام و قواعد اجتماعی - خط به خط - ۱۲۰۳)

بررسی موارد:

- رویکرد تبیینی یا پوزیتیویسم به معنای وحدت روش علوم است.
- منظور از تبیین بیان چرایی یک پدیده یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن است.
- ساختار اجتماعی چگونگی رابطه و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.
- جامعه‌شناسی تبیینی، نظم اجتماعی را بیشتر بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد.
- در تبیین پدیده‌هایی که قبلاً مستقل از هم به نظر می‌رسیدند در ارتباط با یکدیگر قرار می‌گیرند و میان پدیده‌هایی که پیش‌تر در ارتباط با هم دیده می‌شده‌اند، روابط جدیدی طرح می‌شود.

- جامعه و نظم اجتماعی را بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌داند.
- افراد جامعه بر اساس نوعی قرارداد، قواعد و مقرراتی را می‌پذیرند. این قواعد علاوه بر تأمین نفع افراد جامعه، از آن‌ها در برابر آسیب‌ها محافظت می‌کنند.
- جوامعی که نظم را از این منظر برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر به پیش‌بینی رفتارها باشند ولی در جلب مشارکت و همکاری افراد بر اساس میل، رضایت و رغبت موفق عمل نمی‌کنند.
- از این‌رو، هر روز باید بر حجم قواعد و قوانین نظارتی، نیروها و ابزارهای کنترل‌کننده خود بیفزایند.

جامعه‌شناسی تبیینی

گروه آموزشی ماز

۵۸- هریک از عبارات زیر به ترتیب علت، تعریف و پیامد کدام گزینه را نشان می‌دهد؟

– یکسان دانستن طبیعت و جامعه

– از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف نگاه کردن

– تضمین پیش‌بینی رفتارها با تطمیع، تهدید و اجبار

- (۱) تقلیل انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی – هویت زدایی – توضیح دادن نظم اجتماعی براساس مناسبات بیرونی
- (۲) تسلط انسان بر جامعه – آشنایی‌زدایی – ایجاد قواعد اجتماعی که در جلب مشارکت افراد براساس رضایت موفق عمل نمی‌کند.
- (۳) تقلیل انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی – آشنایی‌زدایی – برقراری نظم اجتماعی براساس الگوی تبیینی
- (۴) مغلوب ساختن جامعه توسط انسان – هویت‌زدایی – افزایش قواعد و قوانین نظارتی و ابزارهای کنترل کننده

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط – نظم، نظام و قواعد اجتماعی – مفهومی – ۱۲۰۳)

بررسی موارد:

- یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد.
- آشنایی‌زدایی یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف خود نگاه می‌کنند.
- جوامعی که نظم اجتماعی را براساس الگوی تبیینی برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع، تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند.

اگر جامعه را همچون طبیعت تصور کنیم و آن را دستاوردی انسانی ندانیم، یعنی آن را واقعیتی بیرونی تصور کنیم که با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود، در آن صورت ما فقط می‌توانیم از دانش‌های ابزاری خود استفاده کنیم و جامعه و پدیده‌های اجتماعی را بشناسیم، اما قادر نخواهیم بود، تغییری بنیادین در جامعه ایجاد کنیم. نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و ما فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم.

گروه آموزشی ماز

۵۹- به ترتیب علت، مفهوم و پیامد عبارت‌های زیر کدام است؟

– انتخاب نام فیزیک اجتماعی برای جامعه‌شناسی توسط کنت

– سامان دادن ارتباط انسان‌ها با یکدیگر

– شناخت قواعد زندگی در اجتماعات

- (۱) در نظر گرفته شدن جامعه همانند طبیعت – نظم اجتماعی – پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی
- (۲) نزدیک شدن جامعه‌شناسی به علم فیزیک – هم‌تغییری – فراهم آوردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح
- (۳) نزدیک شدن جامعه‌شناسی به علم فیزیک – قواعد اجتماعی – برخورداری از فرصت‌ها و در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی آن
- (۴) در نظر گرفته شدن جامعه همانند طبیعت – نظم اجتماعی – افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط – فواید علوم اجتماعی – ترکیبی – ۱۲۰۳)

بررسی موارد:

- جامعه‌شناسی در آغاز سعی کرد به علوم اجتماعی به ویژه علم فیزیک نزدیک شود (علت) به همین دلیل آگوست کنت نام فیزیک اجتماعی را برای این رشته برگزید.
- قواعد اجتماعی ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازد و سامان می‌دهد و کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورد.
- ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات (علت) هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم. (پیامد)

گروه آموزشی ماز

۶۰- به ترتیب، «نظم اجتماعی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی او دارد»، «قابل فهم نبودن ارزش‌های مهربانی و فداکاری و ضد ارزش بودن

کینه‌توزی و خودخواهی» و «محدود شدن مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده» با کدام موضوع مرتبط است؟

- (۱) قفس آهنین – استفاده از روش تجربی – نادیده گرفتن معنای کنش
- (۲) معنزدایی – استفاده از روش تجربی – نادیده گرفتن معنای کنش
- (۳) قفس آهنین – نادیده گرفتن معنای کنش – استفاده از روش تجربی
- (۴) قفس آهنین – استفاده از روش تجربی – استفاده از روش تجربی

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط – پیامدهای ندیدن کنش اجتماعی – مفهومی – ۱۲۰۴)

- قفس آهنین: ماکس وبر از سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، به قفس آهنین تعبیر می‌کند.
- استفاده از روش تجربی: با استفاده از روش تجربی نمی‌توان گفت که مهربانی یک فضیلت اخلاقی و کینه‌توزی یک رذیلت اخلاقی است.

- **نادیده گرفتن معنای کنش:** نادیده گرفتن معنای کنش سبب شده است که بیش تر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.

کنش اجتماعی هدفدار است. برخی اهداف کنشگران مانند کسب درآمد، ساختن خانه و ... قابل مشاهده اند اما انسان ها اغلب در کنش هایشان به دنبال تحقق اهداف و ارزش هایی مانند کسب فضیلت های اخلاقی، جلب رضایت الهی و ... هستند که دیگران نمی توانند آن ها را مشاهده کنند. در جامعه شناسی تبیینی، ارزش بودن مهربانی و فداکاری و ضد ارزش بودن کینه توزی و خودخواهی قابل مشاهده و فهم نیست؛ زیرا با استفاده از روش تجربی نمی توان گفت که مهربانی یک فضیلت اخلاقی و کینه توزی یک رذیلت اخلاقی است.

گروه آموزشی ماز

۶۱- هر یک از عبارات زیر به ترتیب به کدام موارد اشاره دارد؟

- عضویت افراد در جامعه و کنش اجتماعی

- انقلاب های اجتماعی و اختراعات بزرگ

- وقوع کشتار گسترده در جنگ های جهانی میان کشورهای توسعه یافته

(۱) خشت بنای جامعه - فراتر رفتن از نظم موجود - اخلاق گریزی

(۲) زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد یکدیگرند - یکسان انگاری نظم اجتماعی و نظم طبیعی - اخلاق گریزی

(۳) تأثیرگذاری افراد بر مسائل اجتماعی - فراتر رفتن از نظم موجود - پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی

(۴) همراهی همدلانه - یکسان انگاری نظم اجتماعی و نظم طبیعی - پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - پیامدهای ندیدن کنش اجتماعی - خط به خط - ۱۲۰۴)

بررسی موارد:

- عضویت افراد در جامعه و کنش اجتماعی به تأثیرگذاری افراد بر مسائل اجتماعی اشاره دارد.

- انقلاب های اجتماعی و اختراعات بزرگ، نتیجه فراتر رفتن از نظم موجود است.

- وقوع کشتار گسترده در جنگ های جهانی میان کشورهای توسعه یافته به پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی اشاره دارد.

تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می شود افراد بدون آن که بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان ها و ارزش هایی است صرفاً آن را رعایت کنند. به علاوه، این تأکید موجب سرکوب روحیه خلاق انسان ها در بسیاری از عرصه ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه می شود. انقلاب های اجتماعی، اندیشه های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ هنگامی پدید می آیند که انسان از نظم موجود گامی فراتر می گذارد.

گروه آموزشی ماز

۶۲- به ترتیب، پاسخ هر یک از سؤالات زیر کدام است؟

- چگونه علوم طبیعی، امکان پیش بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان ها فراهم می کند؟

- به چه دلیل کنش انسان را نمی توان فقط با روش تجربی تحلیل کرد؟

- چه عاملی موجب می شود افراد بدون آن که بدانند نظم برای تحقق چه آرمان ها و ارزش هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند؟

(۱) همانند در نظر گرفتن پدیده های طبیعی و جامعه - وجود رفتارهای متفاوت انسان ها - سرکوب روحیه خلاق انسان ها

(۲) شناخت نظم اجتماعی - رفتارهای مختلف انسان ها در شرایط متنوع - یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی

(۳) یکسان دانستن روش مطالعه طبیعت و جامعه - عدم توان فهم معنای کنش ها به وسیله روش تجربی - نادیده گرفتن اراده و خلاقیت انسان ها

(۴) شناخت نظم موجود در طبیعت - آگاهانه و معنادار بودن کنش انسان ها - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - نظم، نظام و قواعد اجتماعی - ترکیبی - ۱۲۰۴)

بررسی موارد:

- علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان ها فراهم می کند.

- انسان ها، برخلاف پدیده های طبیعی، آگاهانه عمل می کنند و عملشان معنادار است. آن ها در شرایط گوناگون، رفتارهای متفاوتی از خود نشان می دهند. به همین دلیل کنش انسان را نمی توان فقط با روش تجربی تحلیل کرد.

- تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می شود افراد بدون آن که بدانند نظم برای تحقق چه آرمان ها و ارزش هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند.

همان طور که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان ها فراهم می کند، جامعه شناسی نیز با شناخت نظم اجتماعی، به انسان ها قدرت پیش بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می دهد؛ بنابراین در رویکرد تبیینی، هدف جامعه شناسی همانند هدف علوم طبیعی است.

گروه آموزشی ماز

۶۳- پاسخ هر یک از عبارات زیر کدام گزینه است؟

– عده‌ای از جامعه‌شناسان در تحلیل خود از خودکشی، به عوامل اقتصادی، کاهش رفاه عمومی و ... توجه کردند. این دیدگاه با چه انتقاداتی از طرف دیگر جامعه‌شناسان روبه‌رو شد؟

– چه عاملی باعث تفاوت سه پدیده خودکشی، شهادت‌طلبی و فدا کردن جان برای وطن در عین شباهت میان آن‌ها می‌شود؟

– وجود نظرات متفاوت در جامعه‌شناسی، نشانه چیست؟

(۱) نرخ خودکشی در همه کشورها با سطح رفاه پایین، بیشتر از جوامع با سطح رفاه بالاتر است. – تفاوت در عقیده – نشانه سادگی پدیده‌های طبیعی و انسانی و روش متفاوت بررسی است.

(۲) نرخ خودکشی در همه کشورها با سطح رفاه بالا، بیشتر از جوامع با سطح رفاه پایین‌تر است. – تفاوت در هدف – دلیلی بر تنوع اندیشه و ناقص بودن برداشت‌های انسان از زندگی است.

(۳) نرخ خودکشی در برخی کشورها با سطح رفاه بالا، بیشتر از جوامع با سطح رفاه پایین‌تر است. – تفاوت در معنا – نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌ها است.

(۴) نرخ خودکشی در برخی کشورها با سطح رفاه پایین، بیشتر از جوامع با سطح رفاه بالاتر است. – تفاوت در فرهنگ – دلیلی بر پیچیدگی و تنوع روش‌های بررسی موضوع جامعه‌شناسی است.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان – معنای زندگی و پدیده‌های انسانی – خط به خط – ۱۲۰۵)

بررسی موارد:

– این دسته از جامعه‌شناسان به دنبال اثبات این فرضیه بودند که خودکشی بیشتر در کشورهایی با سطح رفاه عمومی پایین که درگیر فقر و مسائل اقتصادی بودند، صورت می‌گرفت. درحالی‌که منتقدان بر این باور بودند که در بعضی از کشورهای با سطح رفاه عمومی بالا نیز، خودکشی حتی بیشتر از کشورهای با سطح رفاه عمومی پایین‌تر است.

– تفاوت در معنا است که این سه مفهوم را از هم جدا می‌کند.

– وجود نظرات متفاوت در جامعه‌شناسی، نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌ها است.

نکته

برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی درباره چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از پدیده‌های اجتماعی و انسانی هویت‌زدایی می‌کنند.

گروه آموزشی ماز

۶۴- علت هریک از عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

– نتیجه‌گیری‌های اشتباه در بررسی پدیده‌های اجتماعی

– هویت‌زدایی

– استفاده از روش‌های کیفی

(۱) توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های پدیده‌های اجتماعی – دستیابی به پاسخ‌های ساده و سراسر – فهم کنش‌های اجتماعی

(۲) عدم توجه به عمق پدیده‌های اجتماعی – نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی – فهم کنش‌های اجتماعی

(۳) فعال و خلاق بودن کنش‌گران فردی و اجتماعی – دستیابی به پاسخ‌های کاملاً قابل پیش‌بینی – عدم توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های کنش‌های اجتماعی

(۴) عدم توجه به عمق پدیده‌های اجتماعی – توجه توأمان به تفاوت‌های فردی و اجتماعی – عدم توجه به تنوع‌ها و تفاوت‌های کنش‌های انسانی

پاسخ: گزینه ۲

(دشواری – جامعه‌شناسی تفسیری – مفهومی – ۱۲۰۵)

بررسی موارد:

– علت نتیجه‌گیری‌های اشتباه در بررسی پدیده‌های اجتماعی، عدم توجه به عمق پدیده‌های اجتماعی است.

– علت هویت‌زدایی، نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی است.

– دلیل استفاده از روش‌های کیفی، فهم کنش‌های اجتماعی می‌باشد.

نکته

تنوع و تکثر معانی، موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها می‌شود؛ بنابراین برای فهم کنش انسان‌ها باید به سراغ روش‌هایی رفت که این تنوع‌ها و تفاوت‌ها را در نظر می‌گیرد. این روش‌ها در مقابل روش‌های کمی قرار می‌گیرند که در جامعه‌شناسی تبیینی به کار می‌روند و به نام روش‌های کیفی شناخته می‌شوند.

گروه آموزشی ماز

۶۵- به ترتیب مشخص کنید موارد ذکر شده با کدام رویکرد یا کدام نوع جامعه‌شناسی در ارتباط هستند؟
 - از منظر آن برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند.
 - بر آنچه مشاهده می‌شود، تمرکز می‌کند.

- اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند.
 - عبور از ظاهر پدیده‌های اجتماعی و راه‌یابی به معانی نهفته در کنش‌ها برای فهم زندگی اجتماعی را مد نظر قرار می‌دهند.

(۲) تبیینی - تفسیری - تبیینی - تفسیری

(۱) تفسیری - تفسیری - تبیینی - تبیینی

(۴) تبیینی - تبیینی - تفسیری - تفسیری

(۳) تبیینی - تبیینی - تفسیری - تبیینی

(متوسط - جامعه‌شناسی تفسیری - ترکیبی - ۱۲۰۵)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- جامعه‌شناسی تبیینی جامعه را نیز صرفاً یک پدیده طبیعی پیچیده می‌داند و تفاوت میان جوامع مختلف را تنها تفاوت کمی می‌بیند. از این منظر برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند.
- جامعه‌شناسی تبیینی بر آنچه مشاهده می‌شود، تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.
- جامعه‌شناسان تفسیری، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند.
- رویکرد تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی بر این باور است که کنشگران بر اساس معنایی که در ذهن دارند، دست به عمل می‌زنند؛ برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معنای نهفته در کنش‌ها راه یافت.

نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا مطالعه می‌کنند.

گروه آموزشی ماز

۷۳- «مرد پشیمان شد و دست فرزندش را گرفت و او را بوسید!»:

- (۱) نَدَمَ الرَّجُلِ و أَخَذَ يَدَ وَلَدِهِ و قَبَّلَهُ!
(۲) الرَّجُلُ نَادَمَ و أَخَذَ يَدَ طِفْلِهِ و قَبَّلَهُ!
(۳) كَانَ الرَّجُلُ نَادِمًا وَاتَّخَذَ يَدَ وَلَدِهِ و قَبَّلَهُ!
(۴) الرَّجُلُ نَدِمَ وَاتَّخَذَ يَدَ طِفْلِهِ و قَبَّلَهُ!
(مرحله ۱۸ آزمون‌های سالیانه - زبان عربی)

۸۸- «آن مرد پشیمان شد و دست دختر خود را گرفت و آن را بوسید و او را نزد خود نشاند»:

- (۱) ندم الرجل و أخذ يد بنته و قبَّلها و أجلسها عنده! ✓
(۲) أخذ ذلك الرجل يندم و يأخذ يد بنته و يقبِّلها ثم أجلسها!
(۳) ندم ذلك الرجل و أخذ بيد بنته و قبَّلها و أجلسه قريبًا منها!
(۴) أخذ الرجل يندم و يأخذ يد بنته و يقبِّلها و ثم أجلسها عنده!
(کنکور تیر ۱۴۰۳ - زبان عربی)

برای اطلاع از پراگندگی بودجه‌بندی مباحث این آزمون در کنکور سراسری جداول زیر را مشاهده کنید:

درس ۱ دوازدهم در کنکورهای سراسری پنج سال اخیر:

کنکور	ترجمه	تحلیل صرفی	ضبط حرکت	قواعد	کل فصل
کنکور ۱۳۹۸	۲	☒	☒	☒	۲
کنکور ۱۳۹۹	☒	☒	☒	☒	☒
کنکور ۱۴۰۰	☒	☒	☒	☒	☒
کنکور ۱۴۰۱	☒	۱	☒	۱	۲
کنکور ۱۴۰۲ نوبت اول	۲	۱	☒	۱	۴
کنکور ۱۴۰۲ نوبت دوم	۲	☒	☒	۱	☒
کنکور ۱۴۰۳ نوبت اول	۱	☒	☒	☒	۱
کنکور ۱۴۰۳ نوبت دوم	۲	☒	☒	۱	۳
مجموع	۹ سوال	۲ سوال	۰ سوال	۴ سوال	۱۲ سوال

• درس ۱ دوازدهم مربوط به مبحث «حروف مشبّهة بالفعل» و «لا»ی نفی جنس است.

• با توجه به این‌که در ۴ سال اخیر فقط ۱ بار از این مبحث در قواعد سؤال آمده، به احتمال زیاد امسال در قواعد از حروف مشبّهة بالفعل و «لا»ی نفی جنس سؤال خواهیم داشت.

• ماهیت این مبحث به صورتی است که احتمال طرح تست در مبحث ضبط حرکت ممکن است.

درس ۲ عربی دوازدهم در کنکورهای سراسری پنج سال اخیر:

کنکور	ترجمه	تحلیل صرفی	ضبط حرکت	قواعد	کل فصل
کنکور ۱۳۹۸	۱	☒	☒	☒	۱
کنکور ۱۳۹۹	۳	☒	☒	۱	۴
کنکور ۱۴۰۰	☒	☒	☒	☒	☒
کنکور ۱۴۰۱	۱	۱	☒	☒	۲
کنکور ۱۴۰۲ نوبت اول	۱	☒	☒	☒	۱
کنکور ۱۴۰۲ نوبت دوم	☒	☒	☒	۱	☒
کنکور ۱۴۰۳ نوبت اول	☒	☒	☒	☒	☒
کنکور ۱۴۰۳ نوبت دوم	۱	☒	☒	☒	۱
مجموع	۶ سوال در کنکور	۱ سوال در کنکور	۰ سوال در کنکور	۲ سوال در کنکور	۹ سوال در کنکور

• درس ۲ دوازدهم مربوط به مبحث «حال» است.

• تقریباً هر سال از این مبحث ۱ تست رو داشتیم.

• بیشترین تست‌های مربوط به حال در ترجمه است.

• ماهیت این مبحث به صورتی است که احتمال طرح تست در مبحث ضبط حرکت بسیار بعید است.

درس ۳ عربی دوازدهم در کنکورهای سراسری پنج سال اخیر:

کنکور	ترجمه	تحلیل صرفی	ضبط حرکت	قواعد	کل فصل
کنکور ۱۳۹۸	☒	☒	☒	☒	☒
کنکور ۱۳۹۹	☒	☒	☒	۱	۱
کنکور ۱۴۰۰	۱	☒	☒	۱	۲
کنکور ۱۴۰۱	۳	☒	☒	☒	۳
کنکور ۱۴۰۲ نوبت اول	۱	☒	☒	۱	۲
کنکور ۱۴۰۲ نوبت دوم	☒	☒	☒	☒	☒
کنکور ۱۴۰۳ نوبت اول	۳	☒	☒	۱	۴
کنکور ۱۴۰۳ نوبت دوم	☒	☒	☒	☒	☒
مجموع	۸ سوال در کنکور	۰ سوال در کنکور	۰ سوال در کنکور	۴ سوال در کنکور	۱۲ سوال در کنکور

• درس ۳ دوازدهم مربوط به «استثناء» است.

• ماهیت این مبحث به صورتی است که احتمال طرح تست در مبحث ضبط حرکت بعید است.

• تکنیک‌های ترجمه این مبحث تست‌خیز و قابل مانور است.

• تا الان در بخش تحلیل صرفی از این مبحث سؤال طرح نشده اما ماهیت مبحث به صورتی است که احتمال طرح تست در مبحث تحلیل صرفی بعید نیست.

• در مبحث قواعد نیز مبحث تست‌خیزی به شمار می‌آید.

هاله کریمی - مسئول درس عربی آزمون ماز

■ عَنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مَنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٦٦ - ٧٤)

٦٦- ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾:

- ولی شما همانا خدا و رسولش و کسانی هستند که ایمان آوردند، کسانی که نماز را بر پا می‌دارند و با اینکه در رکوع‌اند، زکات را می‌دهند!
- اللَّهُ و پیامبرش و کسانی که ایمان آوردند تنها ولی شما، کسانی که نماز را به پا می‌دارند و در حالیکه در رکوع هستند، زکات را می‌دهند!
- تنها خدا و پیامبر او و کسانی که ایمان آوردند ولی شما می‌باشند، کسانی که نماز را بر پا می‌دارند و در حالیکه در رکوع‌اند، زکات می‌دهند!
- ولی شما فقط الله و پیامبرش و کسانی‌اند که مؤمن هستند، کسانی که نماز را به پا می‌دارند و در حالیکه در رکوع هستند، زکات خواهند داد!

بررسی گزینه‌ها:

«إِنَّمَا: فقط، تنها» در گزینه (۱) به شکل «قید تأکیدی» (همانا) ترجمه شده که اشتباه است. ضمناً در گزینه (۲) در جای مناسبی ترجمه نشده.

نکته «۱»

«إِنَّمَا» به معنای «فقط، تنها» می‌باشد و نباید با «إِنَّ» اشتباه شود و به شکل قیده‌های تأکیدی (همانا، بی‌شک، قطعاً، حتماً و ...) ترجمه شود.

نکته «۲»

کاربرد «إِنَّمَا» در جمله «حصر» می‌باشد که این «انحصار» روی بخش «دوم» عبارت است؛ پس حواستان باشد «فقط، تنها» در ترجمه، حتماً در جای درست (بخش دوم) ترجمه شود.

مثال: إِنَّمَا عَدُوْكُمُ الْجَهْلُ ← تأکید «إِنَّمَا» روی بخش دوم (خبر = الجهل) است.

ترجمه عبارت: دشمن شما فقط (تنها) نادانی است. ✓ فقط (تنها) دشمن شما نادانی است. ✗

مثال: إِنَّمَا يَنْجُ مَنْ لَا يِيَّاسُ ← تأکید «إِنَّمَا» روی بخش دوم (فاعل = مَنْ) است.

ترجمه عبارت: فقط کسی که ناامید نمی‌شود، موفق می‌شود. ✓ کسی که ناامید نمی‌شود، فقط (تنها) موفق می‌شود. ✗

با توجه به نکته گفته شده، در این آیه انحصار «إِنَّمَا» روی بخش دوم (خبر = اللَّئِي) است؛ بنابراین قبل از آن ترجمه می‌شود.

«آمَنُوا: ایمان آوردند» فعل است، نه اسم. ← رد گزینه ۴

«يُؤْتُونَ: می‌دهند» فعل مضارع است، نه آینده. ← رد گزینه ۴

حرف «و» در «و هم راکعون»، «واو» حالیه می‌باشد که در گزینه (۱) به درستی ترجمه نشده.

نکته

در جمله حالیه با ساختار [و + جمله اسمیه (مبتدا + خبر)] حرف «و» را «واو» حالیه می‌نامیم که ترجمه‌اش به شکل «در حالی که، حال آن که یا حال این که» می‌باشد اما به شکل «و» یا «با اینکه» ترجمه نمی‌شود!

مشاوره

حتماً می‌دونید اولین تست درس عربی در کنکور همیشه یکی از آیات قرآن موجود در کتاب درسی هست؛ به خاطر همین موضوع، ما هم برای مطابقت و همگام بودن هرچه بیشتر با مسیر تست‌های کنکور اولین تست آزمون‌های ماز رو با یک آیه از قرآن شروع می‌کنیم و تلامشون بر این هست که نکات ترجمه‌ای مختلف آیه انتخابی رو در قالب تست مطرح کنیم و در قسمت پاسخ‌نامه به صورت کامل براتون بررسی کنیم و توضیح بدیم. بنابراین پیشنهاد می‌کنیم قبل از هر آزمون آیات مربوط به بودجه‌بندی اون آزمون رو با دقت بخونین و نکات ترجمه‌ایشو بررسی کنین.

گروه آموزشی ماز

۶۷- «لَيْتَ هَؤُلَاءِ الظَّالِمُونَ أَنْ الْفِشَل لَيْسَ نِهَایَةُ الطَّرِيقِ بَلْ هُوَ بَابٌ جَدِيدٌ إِلَى النِّجَاحِ!»:

- (۱) ای کاش این دانشجویان بدانند که شکست پایان راه نیست بلکه دری جدید به سوی موفقیت است!
- (۲) شاید این دانش آموزان بدانند که شکست پایان راه نیست بلکه دری جدید برایشان به سمت موفقیت است!
- (۳) ای کاش دانش آموزان می‌دانستند که شکست پایان راهشان نیست بلکه دری جدید به سمت موفقیت است!
- (۴) امید است که این دانشجویان بدانند که شکست پایان راهشان نیست بلکه دری جدید به سوی موفقیت است!

بررسی گزینه‌ها:

«لَيْتَ: کاش، ای کاش» در گزینه‌های (۲) و (۴) به درستی ترجمه نشده.

لَيْتَ ... يعلمون: کاش (ای کاش) بدانند ← رد سایر گزینه‌ها

نکته: به تأثیر مهم «لَعَلَّ» و «لَيْتَ» در ترجمه دقت کنید:

۱. «لَعَلَّ» به معنای «شاید، امید است» و «لَيْتَ» به معنای «کاش، ای کاش» می‌باشد.

توجه: اولین موضوع اینه که حواست باشه این دوتا به جای همدیگه ترجمه نشن!

۲. فعل مضارع در ساختار [لَعَلَّ] یا «لَيْتَ» + فعل مضارع به شکل «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود.

توجه: حواست باشه فعل مضارع توی این ساختار به شکل «ماضی استمراری» یا «ماضی بعید» ترجمه نشه!

مثال:

لعل فریقنا ینجح: شاید تیم ما پیروز شود. ✓

شاید تیم ما پیروز می‌شد. ✗

لیت صدیقی یرجع: کاش دوستم برگردد. ✓

کاش دوستم برمی‌گشت. ✗

شاید تیم ما پیروز شده بود. ✗

کاش دوستم برگشته بود. ✗

نتیجه مهم: «لَعَلَّ» و «لَيْتَ» جزء حروفی هستند که زمان فعل را به صورت کلی تغییر نمی‌دهند؛ یعنی فعل «مضارع» پس از آن‌ها به شکل «ماضی» ترجمه نمی‌شود بلکه با حفظ مضارع بودن، فقط شکل ترجمه‌اش به «مضارع التزامی» تبدیل می‌شود.

«الطَّرِيقُ: راه» ضمیر ندارد ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

۶۸- «إِنَّ النَّاجِحِينَ تَعْلَمُوا كَيْفَ يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يُوَاصِلُوا مُحَاوَلَاتِهِمْ بَعْدَ كُلِّ فِشَلٍ وَلَا يَتَأَثَّرُوا بِكَلَامِ الَّذِينَ يَتَكَلَّمُونَ عَنِ الْمُسْتَقْبَلِ خَائِبِينَ!»:

- ۱) همانا افراد موفق یاد گرفتند چگونه می‌توانند بعد از هر شکستی به تلاش‌های خود ادامه بدهند و سخن کسانی که ناامید هستند و درباره آینده صحبت می‌کنند روی آن‌ها تأثیر نگذارد!
- ۲) افراد موفق این را آموختند چگونه می‌توانند بعد از هر شکستی ادامه‌دهنده تلاش‌های خودشان باشند و از سخن کسانی که درباره آینده با ناامیدی صحبت می‌کنند تأثیر نپذیرند!
- ۳) همانا افراد موفق یاد گرفته‌اند چگونه می‌توانند بعد از هر شکستی به تلاش‌های خویش ادامه دهند و تحت تأثیر سخن کسانی که درباره آینده با ناامیدی صحبت می‌کنند قرار نگیرند!
- ۴) افراد موفق بی‌شک آموخته‌اند چگونه می‌توانند بعد از هر بار شکست به تلاش‌هایشان ادامه بدهند و تحت تأثیر سخن کسانی که درباره آینده با ناامیدی صحبت می‌کنند قرار نگیرند!

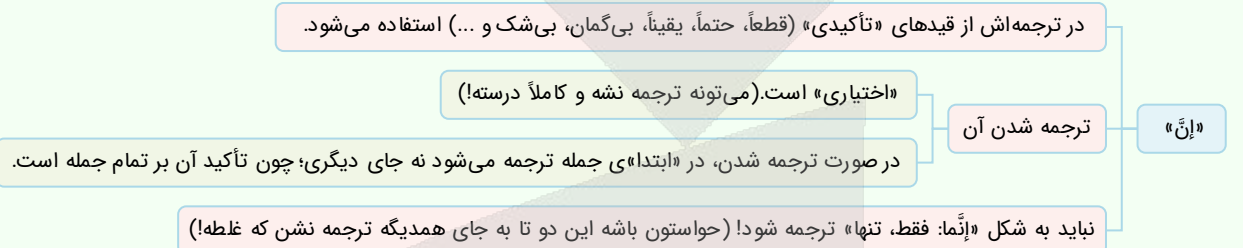
پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - ترکیبی - ترجمه - ۱۴۰۲)

بررسی گزینه‌ها:

«إِنَّ: بی‌شک، همانا، قطعاً» در گزینه (۴) در جای مناسبی ترجمه نشده.

نکته: به نمودار زیر که تأثیر «إِنَّ» در ترجمه را بررسی کرده، دقت کنید:

مثال:

خدا رازهای شما را می‌داند.	✓ «إِنَّ» ترجمه نشده و درسته.
قطعاً رازهای شما را می‌داند.	✓ به شکل قید تأکیدی در ابتدای جمله ترجمه شده و درسته.
خدا قطعاً رازهای شما را می‌داند.	✗ در وسط جمله ترجمه شده و غلطه.
خدا رازهای شما را قطعاً می‌داند.	✗ در انتهای جمله ترجمه شده و غلطه.
خدا فقط (تنها) رازهای شما را می‌داند.	✗ به شکل «إِنَّمَا» ترجمه شده و غلطه.

توجه!

ممکن است «إِنَّ» به شکل «زیرا» نیز ترجمه شود که در این حالت غالباً بعد از یک فعل «امر» یا «نهی» می‌آید.

مثال:

أَحْسِنُوا إِلَى الْآخِرِينَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ: به دیگران نیکی کنید؛ زیرا خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

فعل امر

لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا: ناراحت نشو زیرا خدا با ماست.

فعل نهی

زیر ذره‌بین: طبق نکته فوق:

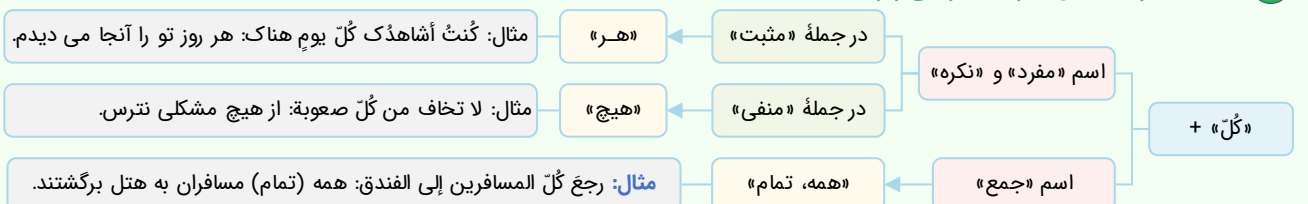
گزینه (۴) «إِنَّ» رو به شکل «بی‌شک» (قید تأکیدی) ترجمه کرده که درسته، اما چون در ابتدای جمله ترجمه‌ش نکرده غلطه و رد می‌شه.

«این را» در گزینه (۲) اضافی است.

«یواصلوا: ادامه دهند» فعل است، نه اسم ← رد گزینه ۲

کُل فشَل: هر شکستی ← رد گزینه ۴

نکته: به ترجمه «كُلُّ» در ساختارهای زیر دقت کنید:

«لا يتأثروا: تحت تأثير قرار نگیرند، از تأثیر نپذیرند» در گزینه (۱) به درستی ترجمه نشده.

نکته: به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	«ماضي»	«مضارع»
۱	«أَثَّرَ: تأثیر گذاشت، تأثیر داشت»	«يُؤَثِّرُ: تأثیر می‌گذارد، تأثیر دارد»
۲	«تَأَثَّرَ: تحت تأثیر قرار گرفت، تأثیر پذیرفت»	«يَتَأَثَّرُ: تحت تأثیر قرار می‌گیرد، تأثیر می‌پذیرد»

«خائبین: ناامیدانه، با ناامیدی» نقش «حال» را دارد و به شکل «خبری» ترجمه نمی‌شود. ← رد گزینه ۱

گروه آموزشی ماز

۶۹- «ما أغفل الشخص الذي يفتخر بالأصل والنسب دائماً؛ كأنه نسي أن الناس خلقوا من طينة ولا فرق بينهم!»: (۱)

(۱) شخصی که به اصل و نسب افتخار می‌کند چه غافل می‌باشد؛ گویا او فراموش کرده است مردم از یک گل آفریده شده‌اند و فرقی بینشان نیست!

(۲) چقدر شخصی که همیشه به اصل و نسب افتخار می‌کند ناآگاه می‌باشد؛ گویا او فراموش کرده که مردم از یک گل خلق شدند و هیچ فرقی بینشان نیست!

(۳) غافل‌ترین شخص کسی است که همواره به اصل و نسب افتخار می‌کند؛ گویا او فراموش می‌کند مردم از یک گل آفریده شدند و هیچ فرقی میان آن‌ها نیست!

(۴) چه غافل است شخصی که به اصل و نسب افتخار می‌کند؛ زیرا او فراموش کرده مردم را از یک گل خلق کرده‌اند و فرقی میان آن‌ها نیست!

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - ترکیبی - ترجمه - ۱۲۰۱)

بررسی گزینه‌ها:

«ما أغفل: چه (چقدر) غافل (ناآگاه) است (می‌باشد)» با «ترین» ترجمه نمی‌شود. ← رد گزینه ۳

نکته

ساختار [ما أفعل + اسم «منصوب» (ـَ)] بیانگر «تعجب» است و در ترجمه‌اش از «چه، چقدر ...» استفاده می‌شود.

توجه

سه حالت زیر برای ترجمه این ساختار **اشتباه** است:

۱. «پرسشی» (چرا، چه چیزی؟) ۲. «اسم تفضیل» (ترجمه به کمک «تر، ترین») ۳. «فعل منفی»

مثال: ما أكثر ارتفاع هذه الشجرة: ارتفاع این درخت چه زیاد است. ✓

چرا ارتفاع این درخت زیاد است؟ ✗ ارتفاع این درخت بیشتر است. ✗ ارتفاع این درخت زیاد نیست. ✗

«دائماً: همیشه، همواره» در گزینه‌های (۱) و (۴) ترجمه نشده.

توجه

حواستان به قیدهایی مانند «أبدأً»، «أيضاً»، «دائماً» و ... باشد و بدانید اگر ترجمه نشوند، غلط محسوب می‌شوند.

کأن: گویا ← رد گزینه ۴

توجه

«كأن: گویی» را با «لأن: زیرا» اشتباه نگیرید.

«نسي: فراموش کرد، فراموش کرده است، فراموش کرده» ماضی است، نه مضارع ← رد گزینه ۳

«خلقوا: خلق (آفریده) شدند، آفریده شده‌اند» فعل **ماضي «ع» دار** می‌باشد؛ بنابراین مجهول است، نه معلوم. ← رد گزینه ۴

«لا فرق» بیانگر ساختار «لا»ی نفی جنس است که همراه با «هیچ» ترجمه می‌شود. ← (هیچ فرقی) ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

نکته

ساختار [لا + اسم بدون «ال» و دارای «فتحه» (ـَ)] به شکل «هیچ ... نیست» ترجمه می‌شود.

مثال: لا عامل في المصنع: هیچ کارگری در کارخانه نیست.

گروه آموزشی ماز

۷۰- «إن تطلب أن تفوز في الدنيا ويذكرك الآخرون بالخير بعد موتك، ففر بعلم حتى ينتفع به جميع الناس!»: (۱)

(۱) اگر بخواهی در دنیا رستگار شوی و آیندگان پس از مرگت از تو به نیکی یاد کنند؛ پس دانشی به دست آور تا همه مردم از آن سود ببرند!

(۲) چنانچه بخواهی در این دنیا رستگار شوی و دیگران پس از مرگت از تو به خوبی یاد کنند؛ پس با دانشی رستگار شو تا به تمام مردم سود برسانی!

(۳) اگر بخواهی در دنیا رستگار شوی و آیندگان پس از مرگت از تو به نیکی یاد کنند؛ پس با دانشی رستگار شو تا همه مردم از آن سود ببرند!

(۴) چنانچه بخواهی در دنیا رستگار شوی و دیگران پس از مرگت از تو به خوبی یاد کنند؛ پس دانشی به دست آور تا به تمام مردم سود برسانی!

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ترکیبی - ترجمه - ۱۲۰۲)

بررسی گزینه‌ها:

«این» در گزینه ۲ اضافی است.

الآخرون: آیندگان ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

نکته: به تشابه دو اسم زیر و تفاوت‌هایشان دقت کنید:

مفرد	مؤنث	وزن	نوع اسم	جمع
«آخر: پایان»	آخِرَة	فاعل	اسم فاعل	«آخرین (آخرون): آیندگان»
«آخر: دیگر»	أُخْرَى	أفعل	اسم تفضیل	«آخرین (آخرون): دیگران»

ضمیر «ك» در «موتك: مرگت» در گزینه (۴) ترجمه نشده.

فـ ب... : به دست آور ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

نکته: به تشابه دو فعل زیر و تفاوت‌شان در ترجمه دقت کنید:

شماره	«ماضی»	«مضارع»	«نوع فعل»
۱	«فاز: رستگار (پیروز) شد»	«يَفُوزُ: رستگار (پیروز) می‌شود»	«ثلاثی مجزء»
۲	«فاز ب: به دست آورد»	«يَفُوزُ ب: به دست می‌آورد»	«ثلاثی مجزء»

ینتفع: سود ببرند ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

نکته: به تشابه دو فعل زیر و تفاوت‌شان در ترجمه دقت کنید:

شماره	«ماضی»	«مضارع»	«نوع فعل»
۱	«نَفَعَ: سود رساند»	«يَنْفَعُ: سود می‌رساند»	«ثلاثی مجزء» - «متعدی»
۲	«إِنْتَفَعَ: سود برد»	«يَنْتَفِعُ: سود می‌برد»	«ثلاثی مزید» - «باب «إفتعال» - «لازم»

گروه آموزشی ماز

۷۱- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- هناك لحظات صعبة في حياة كل إنسان يجب عليه أن يمر بها! لحظه‌های سختی در زندگی هر انسانی وجود دارد که باید از آن‌ها بگذرد!
- إن الزّرافة لا تتكلم مع حيوانات الأخرى لأنها لا تمتلك الأحبال الصوتية! زرافه با حیوانات دیگر صحبت نمی‌کند زیرا تارهای صوتی ندارد!
- اعلم أن التردّد في الأمور يسبب أن لا تقوم بعمل وتشعر بالضعف! بدان که تردید در کارها باعث می‌شود به کاری برنخیزی و احساس ضعف کنی!
- يهتمّ صديقي برأي الناس عنه و هو لا يعلم أن هذا العمل يضيّع عمره! دوستم به نظر مردم درباره خودش اهمیت می‌دهد در حالی که نمی‌داند این کار عمرش را تلف می‌کند!

پاسخ: گزینه ۳

لا تقوم ب: نپردازی، اقدام نکنی

نکته: به تشابه دو فعل زیر و تفاوت‌شان در ترجمه دقت کنید:

شماره	«ماضی»	«مضارع»	«نوع فعل»
۱	«قام: ایستاد، برخاست»	«يَقُومُ: می‌ایستد، برمی‌خیزد»	«ثلاثی مجزء»
۲	«قام ب: به ... پرداخت (اقدام کرد)»	«يَقُومُ ب: به ... می‌پردازد (اقدام می‌کند)»	«ثلاثی مجزء»

گروه آموزشی ماز

۷۲- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- يستفيد الأطباء من هذه التقنيات لمعالجة كثير من الأمراض المختلفة! پزشک از این تکنولوژی‌ها برای درمان بیماری‌های مختلف بسیاری استفاده می‌کند!
- السعادة و الراحة لا يتحققان بالصبر، بل يحتاجان إلى إقدامك أيضاً! خوشبختی و راحتی تنها با صبر کردن محقق نمی‌شود بلکه به قدم‌های تو نیز نیاز دارد!
- ما يرفع منزلة المرء في المجتمع هو عمله الذي يُحسنه! آنچه جایگاه آدمی را در جامعه بالا می‌برد همان کارش است که آن را خوب انجام می‌دهد!
- حفر الغمّال عدّة أنفاق في هذا الطريق حتّى تُسهّل أعمالهم! کارگران تونل‌های بسیار زیادی در این مسیر حفر کردند تا کارهایشان آسان شود!

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - ترکیبی - ترجمه - ۱۴۰۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «الأطباء: پزشکان» جمع است و نباید مفرد ترجمه شود.

«كثير من الأمراض المختلفة: بسیاری از بیماری‌های مختلف»؛ حواستان باشد «كثير» در اینجا صفت نیست.

نکته: به تشابه سه ساختار زیر و تفاوت‌شان در ترجمه دقت کنید:

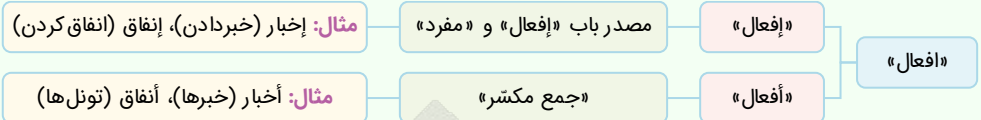
شماره	«ساختار»	«ترجمه»	«مثال»
۱	كثير (كثيراً) من	بسیاری از ...	كثير (كثيراً) من الناس: بسیاری از مردم
۲	اسم + كثير (كثيرة)	بسیاری	مطالعات كثيرة: مطالعات بسیاری
۳	أكثر + اسم	بیشتر، بیشترین	أكثر العلماء: بیشتر دانشمندان - أكثر التنوع: بیشترین تنوع

۲ «تنها» در ترجمه اضافی است.

«اقدام: اقدام کردن» مصدر باب «إفعال» است و «أقدام: گام‌ها» جمع مکسر است.

نکته: وزن «افعال» دو حالت دارد:

۴ عده أنفاق: چند (چندین) تونل

نکته

در ساختار [عده] + «اسم جمع» در جمله، «اسم جمع» به عنوان «مضاف‌الیه» به شکل «مفرد» ترجمه می‌شود.

مثال: «عده جلسات: چند (چندین) جلسه»، «عده محاضرات: چند (چندین) سخنرانی»

گروه آموزشی ماز

۷۳- «هنگامی که این جنگ‌ها در این مناطق رخ داد، مردم با نگرانی روستا را ترک کردند!»:

۱) عندما حدثت هذه الحروب في هذه المنطقة، تركوا الناس المضطربين القرية!

۲) حينما حدثت هذه الحروب في هذه المناطق، ترك الناس القرية مضطربين!

۳) عندما حدثت هذه الحروب في هذه المنطقة، يترك الناس المضطربين الزيف!

۴) حينما حدثت هذه الحروب في هذه المناطق، يترك الناس الزيف مضطربين!

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - ترکیبی - تعریب - ۱۴۰۲)

بررسی گزینه‌ها:

رخ داد: حدث -> رد گزینه‌های ۱ و ۴

نکته: به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	«ماضی»	«مضارع»	«نوع فعل»
۱	«حَدَّث: رخ داد، اتفاق افتاد»	«يَحْدُثُ: رخ می‌دهد، اتفاق می‌افتد»	«ثلاثی مجرد»
۲	«حَدَّث: سخن گفت»	«يُحَدِّثُ: سخن می‌گوید»	«ثلاثی مزید» - باب «تفعیل»

«با نگرانی: مضطربين» نقشی «حال» را دارد نه «صفت»؛ بنابراین باید به شکل «نکره» بیاید نه «معرفه» -> رد گزینه‌های ۱ و ۳

«ترک کردند: ترك» فعل «ماضی» است نه «مضارع» -> رد گزینه‌های ۳ و ۴

ضمناً چون «مردم: الناس» بعد از آن به عنوان یک اسم، در نقشی «فاعل» آمده؛ بنابراین باید به شکل «مفرد» بیاید نه «جمع» -> رد گزینه ۱

توجه!

اگر فاعل یک اسم بعد از فعل باشد، فعلی آن به شکل «مفرد» می‌آید و فقط در «جنس» (مذکر یا مؤنث) با فاعل مطابقت می‌کند.

مثال: رجع الطلاب من المكتبة. -> «الطلاب» فاعل (اسم ظاهر) است و فعل (رجع) به شکل مفرد آمده

گروه آموزشی ماز

۷۴- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَفْهُومِ: «اعلم أَنَّ الصَّبْرَ مفتاح الفرج»:

۱) صبر کردن جان تسبیحات تست

۲) در عشق صبر باید تا وصل رو نماید

۳) من عمر خویش را به صبوری گذاشتم

۴) شکیبایی و صبر کاری نکوست

صبر کن کانست تسبیح درست!

این جا به کار ناید تدبیر کاردانان!

عمری دگر بیاید تا صبر بر دهد!

کسی را که تنها بماند ز دوست!

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - مفهوم - ۱۴۰۱)

بررسی گزینه‌ها:

این عبارت با توجه به ترجمه‌اش (بدان که صبر، کلید گشایش است) به همراه گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به مفهوم کلی «صبر کردن کلید هر مشکل است و راهگشاست» اشاره دارد که با مفهوم گزینه «۳» که بیان می‌کند «صبر کردن فایده‌ای ندارد» ارتباطی ندارد.

گروه آموزشی ماز

■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۷۵ - ۷۹) بما يناسب النَّصَّ:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا عَمَلًا. إِذَا يَعْمَلُ الْإِنْسَانُ عَمَلًا يُفِيدُ النَّاسَ فَاللَّهُ يُعْطِي جَزَاءَهُ. كَانَ الْفَرْدُ نُوْبَلْ عَالَمًا يَهْتَمُّ بِمَادَّةِ النَّيْتِرُوغليسرين و بعد تجارب كثيرة و صعبة استطاع أن يخترع الديناميت. بعد اختراعه أقبل على شرائها رؤساء شركات البناء و المناجم فانتشر الديناميت في أنحاء العالم. الناس استفادوا من الديناميت في وجوه الإعمار و البناء و أيضاً في مجالات القتل و التخريب.

عندما مات أخو نوبل، نشرت إحدى الصحف الفرنسية عنواناً خطأ وقال: مات نوبل تاجر الموت الذي أصبح غنياً من خلال إيجاد طرق لقتل المزيد من الناس. حزن نوبل وشعر بالذنب من هذا العنوان وخاف أن يذكره الناس بالسوء بعد موته. لذلك فقد بنى مؤسسة لمنح الجوائز الشهيرة باسم «جائزة نوبل» في المجالات المختلفة ليصحح خطأه.

ترجمه متن:

همانا خداوند پاداش کسانی را که نیکوکاری کرده اند، تباه نمی سازد. اگر انسان کاری را انجام دهد که به مردم سود برساند، خداوند پاداشش را می دهد. آلفرد نوبل دانشمندی بود که به ماده نیتروگلیسرین اهتمام می ورزید و بعد از تجربه های زیاد و دشوار توانست که دینامیت را اختراع کند. بعد از اختراع آن، رئیس شرکت های ساختمانی و معادن به خرید آن روی آوردند و دینامیت در همه جای جهان گسترش یافت. مردم از دینامیت در زمینه های سازندگی و ساختن و همچنین در عرصه های کشتار و ویران سازی استفاده کردند.

هنگامی که برادر نوبل مُرد، یکی از روزنامه های فرانسوی تیتراشتباهی را منتشر کرد و گفت: نوبل مُرد تاجر مرگی که از طریق ایجاد راه هایی برای کشتار تعداد بیشتری از مردم ثروتمند شد. نوبل غمگین شد و از این تیترا حساس گناه کرد و ترسید که مردم از او بعد از مرگش به بدی یاد کنند. برای همین مؤسسه ای را برای اعطای جوایز مشهور به «جائزة نوبل» در زمینه های مختلف بنیان گذاشت تا خطایش را تصحیح کند.

گروه آموزشی ماز

۷۵- عین الصحیح حسب النص:

- (۱) عندما مات نوبل، نشرت إحدى الصحف عنواناً خطأ!
- (۲) استفاد الناس من الدینامیت في المجالات المفيدة فقط!
- (۳) بنى نوبل مؤسسة ليصحح خطأه!
- (۴) فرح نوبل من العنوان الذي نشرت الصحيفة!

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - مفهومی - درک مطلب - ۱۲۰۲)

بررسی گزینه ها:

- ۱ هنگامی که نوبل مُرد، یکی از روزنامه ها تیتراشتباهی را منتشر کرد. (مطابق متن هنگامی که برادر نوبل مُرد، یکی از روزنامه ها تیتراشتباهی منتشر کرد.)
- ۲ مردم از دینامیت فقط در زمینه های مفید استفاده کردند. (مطابق متن در زمینه های مفید و غیرمفید از دینامیت استفاده کرده اند.)
- ۳ نوبل مؤسسه ای را ساخت تا خطایش را تصحیح کند. (مطابق متن صحیح است.)
- ۴ نوبل از تیترا که آن روزنامه منتشر کرد، خوشحال شد. (مطابق متن وی ناراحت شد و احساس گناه کرد.)

گروه آموزشی ماز

۷۶- عین سؤالاً لیس جوابه في النص:

- (۱) من أقبل علی شراء الدینامیت؟
- (۲) من اهتم بمادة النیتروغلیسرین؟
- (۳) في أين انتشر الدینامیت؟
- (۴) متى اخترع نوبل الدینامیت؟

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - ترکیبی - درک مطلب - ۱۲۰۲)

بررسی گزینه ها:

- ۱ چه کسی به خرید دینامیت روی آورد؟ (مطابق متن رئیس شرکت های ساختمانی و معادن به خرید آن روی آوردند.)
- ۲ چه کسی به ماده نیتروگلیسرین اهتمام ورزید؟ (مطابق متن، این شخص آلفرد نوبل بود.)
- ۳ دینامیت کجا گسترش یافت؟ (مطابق متن در همه جای جهان انتشار یافت.)
- ۴ چه زمانی نوبل دینامیت را اختراع کرد؟ (پاسخ این سؤال در متن ذکر نشده است.)

گروه آموزشی ماز

۷۷- عین الخطأ حسب النص:

- (۱) اخترع الدینامیت بسهولة!
- (۲) تعطي مؤسسة نوبل جوائز في المجالات المختلفة!
- (۳) إن الله لا یضیع أجر المحسنین!
- (۴) عندما نشرت الصحيفة عنواناً خطأ کان نوبل حیاً!

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ترکیبی - درک مطلب - ۱۲۰۲)

بررسی گزینه ها:

- ۱ دینامیت به آسانی اختراع شد! (مطابق متن صحیح نیست زیرا گفته شده پس از تجربه های زیاد و سخت.)
- ۲ مؤسسه نوبل جایزه هایی در زمینه های مختلف می دهد! (مطابق متن صحیح است.)
- ۳ همانا خداوند پاداش نیکوکاران را تباه نمی کند! (مطابق متن صحیح است.)
- ۴ هنگامی که روزنامه، تیتراشتباهی را منتشر کرد، نوبل زنده بود! (مطابق متن صحیح است.)

گروه آموزشی ماز

■ عَيْنِ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٧٨ و ٧٩)

٧٨ - «الله - أحسنوا - تجارب - اخترع»:

- (١) الله: اسم - مفرد - مذکر - معرفه / اسم «إِنَّ» و منصوب بالفتحة
- (٢) أحسنوا: فعل ماض - من باب إفعال - له حرف زائد - معلوم
- (٣) تجارب: اسم - جمع تکسیر - مفردة «تجربة» و مؤنث - معرف - مضاف إليه و مجرور
- (٤) اخترع: فعل مضارع - مجزوء ثلاثي - مصدره «إخترع» على وزن «إفعال» - مجهول - متعد

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - ترکیبی - تحلیل صرفی - ۱۳۰۲)

بررسی موارد نادرست:

مجزوء ثلاثي نادرست است. این فعل ثلاثی مزید است. این فعل از باب «إفْعَال» و مصدرش بر وزن «إفْعَال» می باشد. مجهول نادرست است. این فعل معلوم است.

● گروه آموزشی ماز ●

٧٩ - «الْفَرَنْسِيَّة - غَنِيًّا - بَنَى - الْمَجَالَات»:

- (١) الْفَرَنْسِيَّة: اسم - مفرد - مؤنث - معرفه / صفة لـ «الْصُّحُف» و مجرور
- (٢) غَنِيًّا: اسم - مذکر - معزف بالعلمیة - معرفه / حال و مجرور
- (٣) بَنَى: فعل ماض - ليس له حرف زائد - للمفرد الغائب - معلوم
- (٤) الْمَجَالَات: اسم - مفردة «المجال» - معزف بـأل / مجرور بالحرف الجاز

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - ترکیبی - تحلیل صرفی - ۱۳۰۲)

بررسی موارد نادرست:

معزف بالعلمیة نادرست است؛ زیرا این واژه نکره است.

این کلمه خبر «كَانَ» و منصوب می باشد، نه حال و مجرور.

خبر افعال ناقصه از نظر اعرابی منصوب است و از این جهت با حال مشترک است. اما باید توجه داشته باشیم که حال از نقش هایی است که اگر از جمله حذف شود، اشکالی به معنا وارد نمی شود؛ زیرا حال قید است، اما خبر افعال ناقصه رکن جمله محسوب می شود و با حذف آن، معنا دچار اشکال می شود.

● گروه آموزشی ماز ●

■ عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٨٠ - ٨٥)

٨٠ - عَيْنِ الْخَطَا عَنْ ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) زَمِيلِي يُصْبِحُ فَائِزًا فِي مُسَابَقَاتِ كُرَّةِ الْمَنْصَدَةِ!
- (٢) هَذَا مُعْجَمٌ صَغِيرٌ لَمْ يَأْتِ فِيهِ بَعْضُ الْمُفْرَدَاتِ الَّتِي أَحْتَاجُ إِلَيْهَا!
- (٣) الثُّحَاثُ مِنْ غَنَاصِرٍ فَلَزِيَّةٍ كَالْحَدِيدِ وَ هُوَ مِنْ أَفْضَلِ مُؤَصَّلَاتِ الْكَهْرَبَاءِ!
- (٤) وَالِدُ الْفَرْدِ كَانَ قَدْ أَقَامَ مَصْنَعًا حَتَّى يَسْتَطِيعَ أَنْ يَصْنَعَ مَادَّةً سَرِيعَةَ الْانْفِجَارِ!

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - ترکیبی - حرکت گذاری - ۱۳۰۲)

مشاوره: حل سوالات ضبط حرکت

۱. در سوالات ضبط الحركات یکی از مواردی که حتماً باید موردبررسی قرار بگیرد، فعل ها و مصدرهای ثلاثی مزید هستند. به علامت های آن ها با دقت توجه کنید و ببینید آیا با وزن و جدول فعل های مزید کاملاً همخوانی دارد یا خیر. در جدول روبهرو وزن فعل ها و مصدرهای مزید را می توانید مشاهده کنید:

وزن ماضی	وزن مضارع	وزن مصدر
أَفْعَلْ	يُفْعِلُ	إِفْعَال
فَعَلَ	يُفَعِّلُ	تَفْعِيل
فَاعِلٌ	يُفَاعِلُ	مُفَاعَلَةٌ = فَعَال
إِفْعَتَلْ	يُفْعَتِّلُ	إِفْعِتَال
إِنْفَعَلَ	يَنْفَعِلُ	إِنْفِعَال
تَفَعَّلَ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعُّل
تَفَاعَلَ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعُل
إِسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلُ	إِسْتِفْعَال

۲. یکی دیگر از مواردی که در این نوع از سوالات مهم هستند، کلماتی اند که در زبان فارسی و عربی به صورت مشترک کاربرد دارند، چون گاهی این کلمات نحوه تلفظشان در فارسی و عربی فرق دارد. بعضی از این کلمات را در ادامه می توانید ببینید:

کلمه اصلی	معنی	حرکت گذاری غلط یا متفاوت
جَرم	جرم	جُرم (گناه)
عَالَم	جهان	عالم (دانشمند)
جَهَّة	جهت	جَهَّة
عَفَاف	پاکدامنی	عفاف
كَلِمَة	کلمه	كَلِمَة
جَهَاد	مبارزه	جَهَاد
بَرَكَة	برکت	بَرَكَة
مَمْلَكَة	مملکت	مَمْلِكَة
صَنَاعَة	ساختن	صَنَاعَة

خطاهای حرکت گذاری در گزینه «۱»، عبارت اند از:

- فائِزاً (این کلمه اسم فاعل است و صورت صحیح آن فائِزاً است.)
- «مُسَابِقَات» (این کلمه جمع «مُسَابَقَة» است که بر وزن مُفَاعَلَة می باشد، بنابراین به صورت مُسَابِقَات صحیح است.)
- کُرَة (این کلمه به معنای توپ است و حرکت گذاری صحیح آن به صورت «کُرَة» است و تشدید ندارد.)

گروه آموزشی ماز

۸۱- عَيْنِ مَا لَا نَرْجُو وَقُوعِهِ:

- (۱) لَيْتَ هَؤُلَاءِ التَّلَامِيذُ اِهْتَمَوْا بِدُرُوسِهِمْ أَكْثَرَ مِنَ السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ
(۲) فَقَدْ اسْتَفَادَ الْإِنْسَانُ مِنَ الدِّينَامِيْتِ، وَ سَهَّلَ أَعْمَالَهُ الصَّعْبَةَ!
(۳) «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا»
(۴) «... قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سوال: صورت سؤال از ما گزینه ای را می خواهد که امیدی به وقوع آن نداریم.

هر زمان با این صورت سؤال مواجه شدید دنبال کلمه «لِیت: ای کاش» بگردید. در هر گزینه ای این کلمه را دیدید، جواب همان گزینه است. «لِیت: کاش»: این حرف بیانگر آرزو یا «تَمَنّی» است. این حرف که بعضاً به صورت «یا لِیت: ای کاش» هم به کار می رود، برای بیان چیزی است که امیدی به وقوعش نداریم و می دانیم که نمی شود.

قَلِقْشِ رُو يَاد بَگِير!

در تست ها برای اینکه از شما بخواهند «لَيْتَ» یا «لَعَلَّ» را پیدا کنید، از عبارتهای مختلفی استفاده می کنند:
«لَيْتَ»: «عَيْنِ مَا لَا نَرْجُو وَقُوعِهِ» - «عَيْنِ مَا لَا يُمْكِن حُصُولُهُ» - «عَيْنِ كَلِمَةً جَاءَ لِلتَّمَنِّي»
«لَعَلَّ»: «عَيْنِ مَا نَرْجُو وَقُوعِهِ» - «عَيْنِ كَلِمَةً جَاءَ لِلتَّرَجُّي» - «عَيْنِ جُمْلَةً فِيهَا زَجَاء»

گروه آموزشی ماز

۸۲- عَيْنِ حُرُوفٍ مِنَ الْخُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ:

- (۱) لَعَلَّ فَضْلَ الْخَرِيفِ قَصِيرٌ فِي هَذِهِ الْبِلَادِ!
(۲) هَذَا الْخَيَوَانُ أَبْكَمَ لَيْسَتْ لَهُ أَحْبَالٌ صَوْتِيَّةٌ!
(۳) «كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ...»
(۴) يُصَادُّ هَذَا الْخَيَوَانُ لِيُسْتَخْرَجَ الرُّيْتُ مِنْ كِبْدِهِ لِصِنَاعَةِ الْبَضَائِعِ!

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سوال: صورت سؤال حرفی از حروف مشبّهه را می خواهد.

تمام حروف مشبّهه بالفعل و کاربردشان در جدول زیر آمده است:

حرف	معنا	کاربرد
إِنَّ	همانا، قطعاً، بی گمان...	بر کلّ جمله پس از خود تأکید دارد. ← يُوَكِّدُ عَلَى جُمْلَةٍ بَعْدَهُ بِأَجْمَعِهَا.
أَنَّ	که	ارتباط بین دو جمله را برقرار می کند. ← يَرْتَبِطُ الْجُمْلَتَيْنِ
كَأَنَّ	مانند، مثل اینکه، گویا، پنداری، انگار...	گاهی برای تشبیه ← لِلتَّشْبِيهِ گاهی برای حدس و گمان ← لِلظَّنِّ
لَكِنَّ	افا، ولی	برای کامل کردن پیام عبارت قبلی ← يُكْمِلُ عِبَارَةً قَبْلَهُ رفع ابهام از جمله قبل ← يَرْفَعُ الْإِبْهَامَ عَنْ جُمْلَةٍ قَبْلَهُ
لَيْتَ	کاش	اگر همراه فعل ماضی به کار برود، برای بیان «حسرت» است. ← (لِلخُسْرَةِ) اگر همراه فعل مضارع بیاید، برای بیان آرزوهای غیرممکن است. ← (مَا لَا نَرْجُو وَقُوعَهُ)
لَعَلَّ	امید است که، شاید که	برای بیان امیدواری نسبت به یک موضوع (مَا نَرْجُو وَقُوعَهُ)

در گزینه ۱ «لَعَلَّ» حرف مشبّهه است.

دَقَّتْ کنید که ...

در گزینه ۳ «کان: بود» که از افعال ناقصه است را با «كَأَنَّ: گویا» که از حروف مشبّهه است اشتباه نکنید.

گروه آموزشی ماز

۸۳- عَيْنِ لَا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- (۱) «إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا»
(۲) «وَلَا يَخْزُوكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا...»
(۳) أَنَا لَا أَبْحَثُ عَنْ مَعْنَى «الطَّيْنِ» فِي الْمُعْجَمِ!
(۴) لَا طَالِبَ تَرَى فِي صَفُوفِ هَذِهِ الْمَدْرَسَةِ الْيَوْمَ!

پاسخ: گزینه ۴

بررسی گزینه ها:

۱ «لا» نافییه است: همانا ما پاداش کسی را که کار نیک انجام داد تباه نمی کنیم.

۲ «لا» ناهییه است: و سخنشان تو را نباید ناراحت کند زیرا ارجمندی همه از آن خدا است.

۳ «لا» نافیہ است: من در معجم به دنبال معنی «گل» نمی‌گردم.

۴ «لا» نفی جنس است: امروز هیچ دانش‌آموزی را در کلاس‌های این مدرسه نمی‌بینیم.

انواع لا		
نوع لا	ویژگی‌ها	مثال
لا جواب	- برای پاسخ منفی به یک پرسش به کار می‌رود. - معمولاً جمله قبل آن با «هَلْ» یا «أَمْ» مورد پرسش قرار گرفته است. - معنای «نه» می‌دهد.	- هَلْ أَنْتَ مِنْ مَشْهَدٍ؟ لَا أَنَا مِنْ طَهْرَانِ. - أَمْ أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا؟ لَا أَنَا لَمْ أَفْعَلْ.
لا نفی (نافیه)	- قبل از فعل مضارع می‌آید و آن را منفی می‌کند. - خودش هیچ تغییری در فعل مضارع ایجاد نمی‌کند. - در ترکیب‌های «أَلَا، كَيْلَا، لَيْلَا، إِنَّ لَا، حَتَّى لَا» از نوع لا نفی است.	- لَا نَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. - عَلَيْكُمْ أَلَّا تَكْتُبُوا شَيْئًا عَلَى السُّبُورَةِ.
لا نهی (ناهیه)	- قبل از فعل مضارع می‌آید و معنای نهی از کاری می‌دهد. (امر منفی) - فعل مضارع بعد از خود را تغییر می‌دهد. (مجزوم می‌کند) - اگر بلافاصله بعد از فعلی که به علت آمدن «لا» انتهایش ساکن شده است، اسم «ال» دار بیايد، انتهای فعل برای سهولت در تلفظ، کسرۀ عارضی می‌گیرد.	- لَا تَشَبَّهُوا بِمَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ. - لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ. - لَا تُحْمِلِ الْأَخْرَبِينَ: نباید بر دیگران تحمیل کنیم.
لا نفی جنس	- معنای «هیچ» می‌دهد. - بعد از آن یک اسم نکره بدون تنوین می‌آید که حرکت فتحه (ـَ) دارد.	- لَا شُكْرَ عَلَى الْوَاجِبِ. - إِنَّ الْقَوَانِينَ تُوضَعُ لِجَمِيعِ النَّاسِ فَلَا اسْتِثْنَاءَ فِيهَا.
لا عطف	- معنای «نه» می‌دهد و معمولاً بعد از آن اسم می‌آید.	- رَأَيْتُ طَالِبًا لَا مَعْلَمًا فِي الصَّفِّ.

گروه آموزشی ماز

۸۴- عَيْنُ الْحَالِ يَخْتَلِفُ نَوْعُهُ:

(۲) رَجَعَ الْمُهَنْدِسُونَ إِلَى الْمَصْنَعِ وَهُمْ يَبْتَسِمُونَ!
(۴) شَاهَدَ الطَّالِبُ مُعَلِّمَهُ وَهُوَ وَقِفَ أَمَامَ اللَّوْحِ!

(۱) وَاصَلْتُ مُعَلِّمَتِي تَعْلِيمَهَا فِي تِلْكَ الْمَدَارِسِ دَوَّوْبَةً!
(۳) جَلَسْتُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فِي الْحَدِيقَةِ وَأَنَا مَسْرُورٌ!

(آسان - مفهومی - قواعد - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سوال: صورت سؤال حالی را می‌خواهد که نوعش متفاوت است.

بررسی گزینه‌ها:

- دَوَّوْبَةً حال مفرد (از نوع یک اسم) است.
- وَهُمْ يَبْتَسِمُونَ حال جمله است.
- وَأَنَا مَسْرُورٌ حال جمله است.
- وَهُوَ وَقِفَ حال جمله است.

حال

حال در زبان عربی معادل قید حالت در زبان فارسی است. منظور ما از حال، اسم یا جمله‌ای است که حالت فرد یا افرادی را بیان می‌کند.
مثال: «ذَهَبَ الْوَلَدُ إِلَى الْحَدِيقَةِ ضَاحِكًا»: کودک خندان به سوی باغ رفت.

حال از نوع اسم

- غالباً نکره است. کلمه‌ای که می‌خواهد حال واقع شود نباید دارای «ال» و به‌طور کلی معرفه باشد.
- منصوب است. یعنی در انتهای خود یکی از علامت‌های (ـَ، ـِ، ـُ، ـِین) را دارد.

جمله حالیّه

گاهی برای بیان حالت یک اسم معرفه از جمله استفاده می‌کنیم.

مثال: «رَأَيْتُ الْوَلَدَ وَهُوَ يَضْحَكُ»: کودک را دیدم در حالی که می‌خندید.

- این جمله، یک جمله اسمیه است که بعد از یک حرف «وَ» می‌آید که به آن «واو حالیّه» گفته می‌شود.
- «واو حالیّه» بین دو جمله می‌آید. یعنی لازم است قبل «وَ» هم یک جمله وجود داشته باشد.
- دقت کنید که جمله بعد از «وَ» باید قابلیت بیان حالت را داشته باشد تا بتوانیم آن را حالیّه حساب کنیم.
- در بیشتر اوقات بعد از «واو حالیّه» یک ضمیر در جایگاه مبتدا مشاهده می‌کنیم. اما ممکن است که کلمه‌ای به‌جز ضمیر نیز در جایگاه مبتدا باشد.

حال از نوع اسم: اسم منصوب نکره/ به‌صورت قید ترجمه می‌شود. **مثال:** خندان، با خنده.

حال جمله: واو + ضمیر (اسم) + خبر/ با «درحالی که» یا «حال آن‌که» ترجمه می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۸۵- عَيْنُ مَا لَا يَنْاسِبُ الْفَرَاغَ لِإِيجَادِ الْحَالِ: «هَجَمَ الْمَسْمُورُونَ عَلَى الْأَعْدَاءِ!»

(۴) و هم کانوا متحدین

(۳) و هم یکبَرون

(۲) و متحدین

(۱) مُتَّحِدِينَ

حال وقتی به صورت جمله اسمیه بیاید، باید قواعد جمله اسمیه را رعایت کند. یعنی ابتدا واو حالیه بیاید و «مبتدا» و «خبر» مرفوع باشند.
مثال: «لا تحزنوا و أنتم الأعلون» ← «أنتم الأعلون» جمله حالیه اسمیه است ولی در داخل این جمله، «الأعلون» نقش خبر را دارد برای همین مرفوع بالواو شده است.

در گزینه ۲، حال از نوع اسم است، اما قبل از آن واو حالیه آمده است.
 دقت کنید اگر بخواهد حال از نوع جمله اسمیه باشد، بعد از واو حالیه باید مبتدا و خبر داشته باشیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «متحدین» حال از نوع اسم است که در آن تمام شرایط حال رعایت شده است.
- ۳ در اینجا هم حال از نوع جمله اسمیه آمده که با «و + ضمیر» شروع شده و شرایط حال را دارد.
- ۴ در اینجا هم حال از نوع جمله داریم ولی دقت کنید که «متحدین» به تنهایی نقش خبر «کانوا» را دارد و برای همین منصوب شده است.

گروه آموزشی ماز

۷۷- کدام مورد در سده‌های ۱۲ و ۱۳ م به تقویت حکومت مرکزی در اروپا منجر شد؟

- ۱) تشکیل ارتش منظم و دائمی و کاهش قدرت اشراف فئودال ✓
 - ۲) احیای شهرها و رشد تجارت و روی کار آمدن شاهان نیرومند
 - ۳) افزایش اطلاعات اروپاییان به کمک انتقال دستاوردهای گوناگون تمدن اسلامی
 - ۴) ارتباط و اتحاد کلیسا با پادشاهان و فئودال‌ها
- (مرحله ۱۵ آزمون‌های سالیانه یازدهم - تاریخ)

۱۱۰- کدام موارد از رویدادها و تحولات انگلستان در قرن ۱۳ میلادی است؟

- الف: همراهی با پاپ بر سر انتصاب اسقف‌ها
- ب: به وجود آمدن مجلس (پارلمان)
- ج: تشکیل ارتش منظم دائمی و تقویت حکومت مرکزی
- د: اختلاف با پاپ بر سر اعطای حلقه و عصای اسقفی
- ۱) «ج» و «د» ۲) «الف» - «ب» ۳) «ب» - «د» ۴) «ب» - «ج» ✓
- (کنکور تیر ۱۴۰۳ - تاریخ)

برای اطلاع از پراکندگی و بودجه‌بندی مباحث این آزمون در کنکور سراسری جدول زیر را مشاهده کنید:

کنکورهای سراسری داخل (تاریخ پایه دوازدهم)					
سال	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲ (نوبت دوم)	۱۴۰۳ (نوبت دوم)
اول	۱	*	*	*	*
دوم	۱	*	۱	۱	۱
سوم	*	*	*	*	*
چهارم	۱	۱	۱	*	*
پنجم	*	*	*	۱	۱
ششم	*	۱	*	*	*

کنکورهای سراسری خارج از کشور (تاریخ پایه دوازدهم)					
سال	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲ (نوبت دوم)	۱۴۰۳ (نوبت دوم)
اول	۱	*	۱	*	*
دوم	۱	*	*	*	۲
سوم	*	*	۱	*	*
چهارم	۱	۱	*	۲	۱
پنجم	۱	*	*	*	*
ششم	*	*	*	*	۱

کنکورشناسی: اگر بخواهیم با توجه به بودجه آزمون مرحله ۷، نگاهی به کنکورهای چند سال اخیر داشته باشیم، متوجه یک موضوع می‌شویم و آن اهمیت هر درس در کنکور و از منظر طراحان کنکور است. از مقایسه دو جدول بالا درمی‌یابیم که:

درس اول: کمتر مورد توجه طراحان کنکور بوده و اگر هم از آن سؤالی مطرح شده است، بیشتر ناظر بر **رویکرد منتقدان تاریخ‌نویسی سنتی، اسامی‌شان، آثار و عقایدشان** است. بنابراین بد نیست به این مبحث توجه ویژه‌ای داشته باشید! اما فراموش نکنید که مبحث روزنامه‌ها هم مهم است!

درس دوم: همیشه مورد توجه طراحان کنکور بوده؛ حالا چه به صورت تک‌مبحثی و چه ترکیبی با سایر دروس! اما دوتا نکته وجود دارد و آن این است که یکی مبحث مربوط به **نظام اداری و اقتصادی و وضعیت فرهنگ و هنر در زمان افشار و زندیه** مهم است و **گاه به صورت مقایسه‌ای با دوره صفویه یا حتی قاجار** مطرح شده است، یکی مبحث مربوط به نظام طبقات جامعه چه در اروپای قرن هجدهم به بعد و چه در ایران دوران اسلامی و مبحث و موضوع دیگر مربوط به وضعیت جهان در آستانه قرن جدید است! به هر حال همیشه حواستان به درس دوم باشد.

درس سوم: درس سوم یک درس کاملاً علت - معلولی و البته به شدت حفظی است و بیشتر از اینکه کنکوری باشد، به درد امتحانات نهایی می‌خورد و طراحان امتحان نهایی به آن توجه ویژه‌ای دارند. فقط و فقط سعی کنید از این درس، **قراردادهایی که میان ایران قاجاری با روس و انگلیس بسته شد** را به ذهن بسپارید.

درس چهارم: دقیقاً همین درس است که می‌توان از آن سؤال ترکیبی با درس دوم طرح نمود؛ چطور؟ چون این درس مربوط به **اوضاع فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی جامعه ایران در دوران قاجار** است و درس دوم هم که بخشی مربوط به همین موضوعات در **دوران افشار و زند** دارد. پس این نکته را در نظر داشته باشید که درس چهارم اهمیت ویژه خود را دارد.

درس پنجم: با توجه به آنچه که در جدول ذکر شد، اخیراً به این درس توجه ویژه و بیشتری می‌شود و می‌توان سؤالات مختلفی از آن مطرح نمود؛ البته در نظر داشته باشید که این درس، مقدمه درس ۶ و ۷ و البته تکمیل‌کننده درس ۲ و ۳ است و یک جورایی شبیه لولای میان این دروسی که ذکر کردم می‌شود. به هر حال، **مبحث مشروطه**، مبحث مهمی است و باید حسابی حواستان به آن باشد.

درس ششم: درس ششم با محوریت **جنگ جهانی اول و وضعیت ایران در این بحران و رویداد**، با اینکه به ظاهر مهم و پر نکته است، اما کمتر مورد توجه طراحان کنکور قرار داشته یا به صورت ترکیبی با سایر دروس مطرح شده؛ به خصوص درس هشتم که مربوط به جنگ جهانی دوم است! البته که در کنکور ۱۴۰۳ به هر حال به آن توجه ویژه‌ای گردید و یک سؤال آمد! پس بهتر است مبحث مربوط به وضعیت ایران در جنگ جهانی اول را با دقت بخوانید! البته این را فراموش نکنید که یکی از مباحث مهمش این است که در همان گیرودار جنگ، روسیه تزاری از هم فروپاشید! این گاهی مورد توجه طراحان کنکور بوده ولی با دروس دیگر، ادغام شده است! **نتیجه‌گیری:** یکی از غیرقابل پیش‌بینی‌ترین دروس کنکور انسانی، درس تاریخ است؛ چه از نظر پراکندگی مباحث و چه از نظر شکل و قالب سؤال! البته این رویکرد جدید طراحان این درس است که اجازه نمی‌دهند تا با یک ریتم استاندارد در این درس مواجه شویم! علی‌حال از من به شما نصیحت، چند نکته را در نظر داشته باشید:

۱. مباحث تاریخ دوازدهم و سایر پایه‌ها را به صورت پیوسته و علت - معلولی بخوانید تا بتوانید ترتیب آن‌ها را به ذهن بسپارید.
۲. ترکیبی‌خوانی فراموش نشود! یعنی چی؟ دقیقاً همان نکته‌ای که درباره درس ۶ گفتم؛ این درس پیش‌نیاز درس هشتم هست و قطعاً می‌توان از آن سؤالات مختلفی را طراحی کرد! حتی ممکن است مباحث این درس با درس ۱ یا هر درس دیگر ترکیب شود. پس موقع مطالعه تاریخ، ذهن خلاق داشته باشید و مطالب را به ذهن بسپارید!
۳. مرغ خیال ذهنتان را به پرواز درآورید و موقع مطالعه تاریخ، به پرواز درآیید و خود را در موقعیت‌های تاریخی تصور کنید؛ این‌گونه بهتر می‌توانید مطالب را درک کنید.

علی‌رضا کاهیدوند - مسئول درس تاریخ آزمون ماز

۸۶- هر یک از توصیفات زیر به ترتیب، مربوط به کدام یک از مورخان یا متفکران دوره قاجار است؟

الف: شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها مورد انتقاد قرار داد.

ب: او به حقیقت‌نویسی و مختصر‌نویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد.

ج: گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور کند.

۱) خاوری شیرازی - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه - میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده

۲) خاوری شیرازی - میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه

۳) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - خاوری شیرازی - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه

۴) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه - خاوری شیرازی

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - تحولات تاریخ‌نگاری - خط به خط - ۱۲۰۱)

بررسی موارد:

«الف»: میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده، مورخ نبود اما تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد. او در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را مورد انتقاد قرار داد. چرا؟ به دلیل استفاده از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن از الفاظ مصنوع ادبی.

«ب»: خاوری، برعکس آخوندزاده، مورخ و یکی از پیشگامان انتقاد به تملق‌گویی و متکلف‌نویسی بود. او به حقیقت‌نویسی و مختصر‌نویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد. تاریخ ذوالقرنین، کتاب مشهور این مورخ در زمان فتحعلی‌شاه است.

«ج»: محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه تاریخ‌نویس درباری بود که گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور کند. او در کتاب صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند. پیشتر هم از او خوانده بودیم که یکی از چهره‌های برجسته فرهنگی عصر قاجار بود که به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

چون صحبت از امیرکبیر شد، یادتون باشه که این میرزا محمدجعفر خورموجی بود که برای اولین بار واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داد.

گروه آموزشی ماز

۸۷- به دنبال کدام یک از رویدادهای زیر، اطلاعات جدیدی درباره تاریخ ایران به دست آمد؟

۱) گسترش فعالیت‌های علمی شرق‌شناسان در ایران دوره قاجار

۲) رمزگشایی شدن کتیبه‌های بیستون و طاق بستان

۳) بروز دو دوره جنگ میان ایران و روسیه در زمان فتحعلی‌شاه قاجار

۴) تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعة دولتی و دارالترجمه همایونی

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - گونه‌های منابع تاریخی - خط به خط - ۱۲۰۱)

با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان ← کتیبه‌های بیستون و طاق و بستان رمزگشایی شد ← در نتیجه اطلاعات جدیدی درباره تاریخ ایران به دست آمد. حالا از سوی دیگر، گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران ← نتیجه‌اش شد منابع نوینی پیش روی مورخان قرار گرفت و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد.

دام تستی
ممکنه گزینه ۱ شما رو به اشتباه بندازه و بگی گسترش فعالیت‌های شرق‌شناسان عامل اصلی محسوب می‌شه ولی این گزینه خودش علت گزینه ۲ محسوب می‌شه! یه بار دیگه پاسخ تشریحی رو بخون؛ اینجوری گزینه ۱ علت گزینه ۲ و گزینه ۲ علت اصلی خواسته صورت سؤال و پاسخ درسته!

مشاوره
تو این سؤال باید حواست به علت - معلول باشه! این مهم‌ترین موضوع توی تاریخه!

گزینه‌های ۳ و ۴ عامل توجه به عقب‌ماندگی ایران نسبت به غرب و ترجمه آثار اروپایی‌ها و شکل‌گیری اولیه بینش تاریخ‌نگاری جدید در میان مورخان ایرانی است.

گروه آموزشی ماز

۸۸- کدام موارد زیر بیانگر وضعیت نظام اداری و سیاسی در حکومت نادرشاه است؟

الف: تداوم شیوه اداره ولایات و ایالات دوره صفوی در این دوره

ب: ایجاد زمینه برای ثبات و امنیت پایدار در کشور

ج: اقتدارگرایی و تمرکز برای امور نظامی و تقویت این قوا

د: رونق مناسبات سیاسی و ارتباطات فرهنگی با کشورهای اروپایی

۴) «ج» - «د»

۳) «ب» - «د»

۲) «الف» - «ج»

۱) «الف» - «ب»

بررسی موارد:

دقت کنید که نادر، مرد میدان‌های جنگ بود و نه شاه حاکم مستقر در دربار و قصر! شاید بهتر بود که او بیشتر یک فرمانده نظامی باقی می‌ماند تا اینکه بخواهد زمام حکومت یک کشور را به دست بگیرد. القسه، بهتر است به بررسی موارد مطرح شده در صورت سؤال بپردازیم:

«الف»: در هر دو دوره افشار و زند، شیوه اداره ولایات، ایالات، شهرها و روستاها همانند دوره صفویه بود و صاحب‌منصبانی با همان عناوین سابق این مراکز را اداره می‌کردند.

«ب»: نادر به عنوان شاه توفیق نیافت که زمینه را برای ثبات و امنیت پایدار، انتقال آرام قدرت و تثبیت حکومت افشاریه پس از خود فراهم آورد.

«ج»: حکومت نادرشاه بر اقتدارگرایی، تمرکز بر امور نظامی و ارتش متکی بود و نهادهای اداری در عصر حکومت او رونق چندانی نداشت!

«د»: در دوره افشاریه و زندیه، مناسبات سیاسی و اقتصادی و ارتباطات فرهنگی ایران با کشورهای اروپایی چندان رونقی نداشت.

مشاوره

همیشه لازم نیست که طراحان سؤال برای گیر انداختن دانش‌آموز سطحی‌خوان، سؤال را سخت طرح کنند و در اصطلاح، بیچونند! بعضی مواقع، عدم دقت در نوع فعل از نظر مثبت یا منفی بودن هم می‌تواند دانش‌آموز را در هنگام پاسخ‌دهی، برای یک لحظه دچار شک و تردید کند. (نتیجه شک و تردید؟) یا پاسخ صحیح را از دست می‌دهید یا زمان را ... پس جوری بخوانید که کمتر دچار تردید شوید.

نکته

مطالبی که زیر عنوان اصلی «اوضاع سیاسی، اداری، اقتصادی در عصر فلان و بهمان!» مطرح می‌شوند، چون میدان برای طراحی سؤالات ترکیبی و مقایسه‌ای. اینم گوشه ذهنتون داشته باشید.

گروه آموزشی ماز

۸۹- درباره دو موضوع «الف» و «ب» موارد زیر مطرح است. کدام موارد به ترتیب مربوط به «الف» و «ب» است؟

«الف»: زندیه «ب»: افشاریه

– کاخ خورشید ساخته شد.

– مکتب نقاشی شیراز به اوج رونق و زیبایی رسید.

– شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند.

– اصفهان بازسازی شد.

۲) «ب» – «الف» – «ب» – «الف»

۱) «الف» – «الف» – «الف» – «ب»

۴) «ب» – «الف» – «الف» – «ب»

۳) «الف» – «ب» – «ب» – «الف»

بررسی موارد:

عبارت اول: در منطقه کلات که محل نگهداری خزائن نادرشاه بود، بناهای باشکوهی مانند کاخ خورشید ساخته شد. پس: مربوط به «ب» (رد گزینه‌های «۱» و «۳»)

عبارت دوم: مکتب نقاشی شیراز که در دوره مغولان شکل گرفته بود، در زمان زندیه به اوج رونق و زیبایی رسید. پس: مربوط به «الف»

عبارت سوم: در دوره کریم‌خان زند اقداماتی برای بهبود وضع کشاورزی و بازرگانی صورت گرفت و شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند. پس: مربوط به «الف» (دیگه از اینجا، راه گزینه‌های «۲» و «۴» از هم جدا میشه!)

عبارت چهارم: در دوره نادرشاه اصفهان بازسازی شد و پس: مربوط به «ب»

گروه آموزشی ماز

۹۰- کدام یک از قضاوت‌های زیر درباره شاهان قاجاری تا پیش از ناصرالدین‌شاه درست است؟

۱) فتح‌علی‌شاه در حفظ یکپارچگی کشور و قلمرو که پیش از او آقامحمدخان ایجاد کرده بود، موفق بود.

۲) در زمان مظفرالدین‌شاه و دوران صدارت حاجی میرزا آقاسی، نفوذ دولت‌های روس و انگلیس در کشور افزایش یافت.

۳) در زمان محمدشاه، انگلستان توانست با تحمیل معاهده پاریس به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کند.

۴) از جمله نقدهایی که به محمدعلی‌شاه وارد است، ناکامی او در مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشورهای اروپایی در ایران به شمار می‌رود.

استراتژی سؤال رو با دقت بخونید! اولاً ما به حکومت داریم به اسم قاجار و دوماً به محدوده زمانی داریم (آغاز حکومت ناصرالدین‌شاه پس باید سراغ چه شاهانی برویم؟ آقامحمدخان ← فتح‌علی‌شاه ← محمدشاه! پس محمدعلی‌شاه و مظفرالدین‌شاه به کل نادرست است.

مشاوره

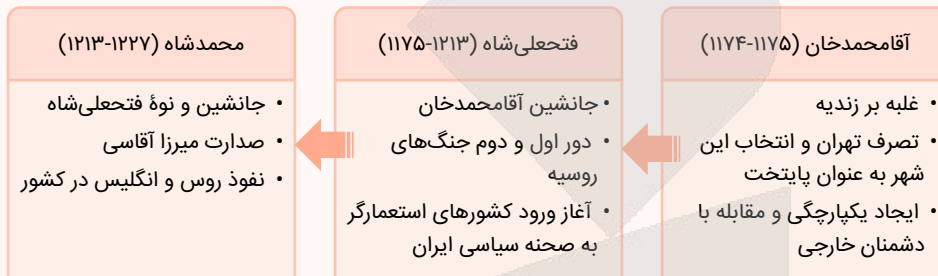
وقتی تاریخ می‌خونید، تو به سلسله، ترتیب شاهان رو بلد باشید تا هم ۱. بتونید توالی حوادث تاریخی رو از هم تشخیص بدید ۲. اسامی و اقدامات رو با هم قاطی نکنید.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ یکی از نکات مثبت آقامحمدخان این است که برای ایجاد یکپارچگی سیاسی و بازگرداندن حاکمیت دولت مرکزی به سرتاسر قلمرو ایران بسیار کوشید و دقیقاً اگر بخواهیم فتحعلی‌شاه را قضاوت کنیم باید بگوییم که وی در حفظ این یکپارچگی و سامان دادن به اوضاع داخلی موفق بود. پس این گزینه درست است.
- ۲ در واقع عبارت و قضاوت مربوط به محمدشاه است!
- ۳ گزینه ددرساز این است. در صورت سؤال گفته شده تا سر دوره ناصرالدین‌شاه یعنی دوره حکومت ۱۲۲۷ تا ۱۲۷۵ محسوب نیست! افغانستان و هرات کی از ایران جدا شدند؟ سال ۱۲۷۳ ق. پس این اتفاق در دوره ناصرالدین‌شاه افتاده و نه محمدشاه!
- ۴ این نقد به فتحعلی‌شاه وارد! محمدعلی‌شاه همان شاه معروف مستبد است!

حکومت قاجار از ۱۱۷۴ تا ۱۲۲۷

به نمودار زیر توجه کنید:

دام تستی

با توجه به بررسی گزینه‌ها، در واقع دام اصلی شما می‌تونه هر سه گزینه دیگه باشه ولی گزینه ۳ گل سرسبد این دام‌هاست و باید حواستون خیلی باشه!

گروه آموزشی ماز

- ۹۱- کدام عبارت زیر درباره دور اول و دوم جنگ‌های ایران و روسیه درست است؟
- الف: دور دوم جنگ‌های ایران و روس حدود ده سال پس از دور اول شروع شد.
- ب: با صدور فتوای جهاد تمام علما، حکومت قاجار به اقدام نظامی برای آزادی سرزمین‌های ایرانی ترغیب شد.
- ج: پیمان‌شکنی دولت‌های فرانسه و انگلستان در پیروزی روسیه در دور اول تأثیرگذار بود.
- د: ادعاهای ارضی جدید روس‌ها از علل شروع دور دوم و عدم توازن قدرت نظامی و اقتصادی دو کشور از علل پیروزی روسیه در دور اول بود.
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «ج» - «د»

(دشوار - تشکیلات نظامی و روابط خارجی قاجاریه - خط به خط - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سایر موارد:

- «الف»: دور دوم جنگ‌های ایران و روس در سال ۱۲۴۱ ق، یعنی حدود ۱۳ سال پس از پایان دور اول در ۱۲۲۸ ق، شروع شد. پس ۱۰ سال چیه؟ هم طول سال‌هایی که دور اول جنگ‌ها طول کشید و هم دام طراح برای به دام انداختن سطحی خون‌ها!
- «ب»: با صدور فتوای جهاد برخی علما، عده زیادی از ایرانیان آماده جهاد شدند و حکومت قاجار را به اقدام نظامی برای آزادی سرزمین‌های ایرانی ترغیب کردند. (به رد قیدها دقت کنید. ضرر نمی‌کنید.)

نکته

حالا که صحبت از «۱۰ سال» و «۱۳ سال» شد، این رو هم گوشه ذهنتون داشته باشید که دور دوم جنگ‌های ایران و روس، «۲ سال» طول کشید.

گروه آموزشی ماز

- ۹۲- کدام عبارت داده شده زیر با متن داخل پرانتز هم‌خوانی لازم را دارد؟
- الف: در زمان این دو شاه قاجار به سبب اختلافات مرزی و مشکلات تجاری، تنش‌هایی میان ایران و عثمانی بروز کرد. (محمدشاه و ناصرالدین‌شاه)
- ب: در زمان این دو شاه قاجار، دولت انگلیس از حاکم نافرمان هرات و دیگر امیران شورشی افغان حمایت کرد. (فتحعلی‌شاه و محمدشاه)
- ج: هم‌زمان با روی کار آمدن قاجارها، ناپلئون بناپارت نخست این کشور را تصرف کرد و درصدد حمله به دیگری برآمد. (مصر، هندوستان)
- د: با وساطت این دو کشور، مذاکراتی میان ایران و عثمانی صورت گرفت که به قراردادهای ارزنه‌الروم اول و دوم منجر شد. (روسیه و انگلستان)
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «د» (۳) «ج» - «د» (۴) «ب» - «د»

بررسی سایر موارد:

الف: در زمان فتحعلی شاه و محمدشاه، به سبب اختلافات مرزی، بدرفتاری عثمانیان با زائران ایرانی عتبات عالیات و مشکلات تجاری، تنش‌هایی میان ایران و عثمانی بروز کرد.

پ: در زمان محمدشاه و ناصرالدین شاه، انگلستان از حاکم نافرمان هرات و دیگر امیران شورشی افغان حمایت کرد و با اقدامات سیاسی و نظامی خود مانع سرکوب این شورش‌ها توسط سپاه ایران شد.

دلیل: از اواخر عهد فتحعلی شاه، دولت انگلیس در صدد برآمد که با جدا کردن سرزمین‌های شرقی ایران، منطقه‌ای حائل و تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به وجود آورد.

گروه آموزشی ماز

۹۳- کدام موارد زیر درباره «رویدادهای اوایل دوره قاجار» درست است؟

الف: رشد و رونق صنایع دستی و فروکش کردن جنگ‌های داخلی

ب: شکل‌گیری دسته‌بندی‌های سیاسی - نظامی تازه در اروپا

ج: کوشش دولت انگلیس به اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مجمل و مفصل

د: تلاش عثمانی برای جلب توجه اندیشمندان ایرانی با شعار «اتحاد اسلام»

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «ج» (۴) «ب» - «د»

بررسی موارد:

الف: با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ‌های داخلی، در اوایل دوره قاجار صنایع دستی در ایران رشد و رونق یافت. (درس چهارم)

پ و د: در اواخر دوره قاجار با شکل‌گیری دسته‌بندی‌های سیاسی - نظامی تازه در اروپا و نفرت تاریخی مردم ایران از انگلستان و روسیه، عثمانی توانست با شعار «اتحاد اسلام» بخشی از اندیشمندان ایرانی را به سمت خود جلب کند. (درس سوم)

ج: در اوایل دوره قاجار، دولت انگلیس کوشید با اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مجمل و مفصل، نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را در مپهن ما گسترش دهد و مانع آن شود که کشورهای رقیبش از طریق ایران به هندوستان برسند. (درس سوم)

ملاحظه می‌کنید که چطور «رویدادهای اوایل دوره قاجار» درس سوم و چهارم را به هم پیوند داد؟ کتاب درسی پُر است از این واژه‌ها و عبارات پیوند دهنده...

گروه آموزشی ماز

۹۴- در کدام گزینه تقدم و تأخر زمانی رویدادهای زیر به درستی آمده است؟

الف: تحصن بازرگانان در حرم حضرت عبدالعظیم (ع)

ب: ماجرای بانک استقراضی روس

ج: ماجرای نوز بلژیکی

د: تحصن روحانیون و مردم در حرم حضرت عبدالعظیم (ع)

(۱) «ب» بعد از «ج» و قبل از «د» رخ داده است.

(۲) «الف» بعد از «د» و قبل از «ج» رخ داده است.

(۳) «ج» بعد از «الف» و قبل از «د» رخ داده است.

(۴) «د» بعد از «ج» و قبل از «ب» رخ داده است.

بررسی موارد:

ترتیب وقوع رویدادها به صورت زیر است:

ماجرای نوز بلژیکی «ج» ← تحصن عده‌ای از بازرگانان در حرم حضرت عبدالعظیم (ع) که در ادامه جریان نوز بلژیکی و همزمان با سفر مظفرالدین شاه به اروپا انجام گرفت «الف» ← ماجرای بانک استقراضی روس «پ» ← تحصن روحانیون و مردم در حرم حضرت عبدالعظیم (ع) به دنبال ماجرای افزایش نرخ قند «د»

بررسی سایر گزینه‌ها:

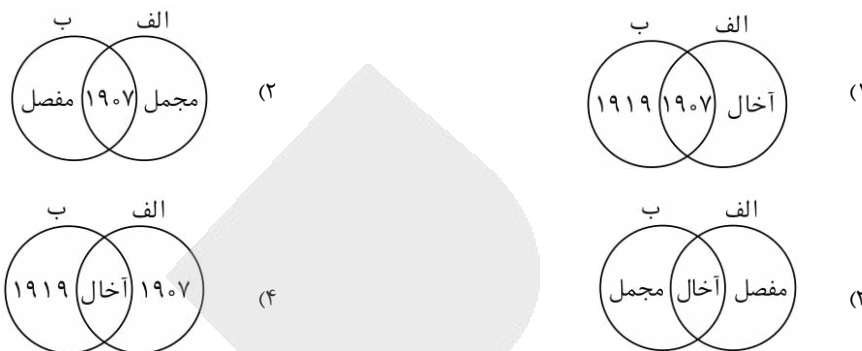
۲ «الف» قبل از «د» و بعد از «ج» رخ داده است.

۳ «ج» قبل از «الف» و قبل از «د» رخ داده است.

۴ «د» بعد از «ج» و بعد از «ب» رخ داده است.

گروه آموزشی ماز

۹۵- در دوره حکومت قاجار در ایران، روس «الف» و انگلیس «ب» معاهدات بسیاری را تحمیل کردند. در این باره، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

(خیلی دشوار - زمینه ها و آغاز مشروطه - ترکیبی - ۱۲۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره

در واقع این سؤال ترکیبی از تمام معاهداتی است که از درس ۲ و ۳ تا درس ۶ خواندید و همگی مربوط به مواردی است که از سوی روس و انگلیس بر ایران تحمیل شد. حالا اصل ماجرا از این قراره که باید حواست باشه کدوم معاهده به صورت مشترک منعقد شد؟ آخال یا ۱۹۰۷؟

بگذارید این گونه به پاسخ صحیح برسیم:

قراردادهای موجود در گزینه ها عبارتند از: آخال، ۱۹۰۷، ۱۹۱۹، مجمل و مفصل! حالا هر کدام مربوط به چه کشوری است؟ آخال قراردادی است که روسیه بعد از جنگ های اولیه بر ایران تحمیل کرد. مجمل و مفصل هر دو از سوی انگلستان بر ایران تحمیل شد؛ ۱۹۱۹ نیز زمانی که روسیه به واسطه انقلاب ۱۹۱۷ نیروهایش را از ایران خارج کرد، توسط انگلستان بر ایران تحمیل گردید. می ماند قرارداد ۱۹۰۷ که در بحبوحه مشروطه و به واسطه خطر تهدید آلمان، برای تقسیم ایران و جلوگیری از مواجهه دو کشور روس و انگلیس و با پادرمیانی فرانسه بسته شد. بنابراین گزینه «۱» درست است.

قراردادهای قاجاری

در جدول زیر با مهم ترین قراردادهایی که دولت قاجار با کشورهای دیگر امضا کرد، آشنا می شوید.

۱. گلستان	• ایران و روسیه
۲. ترکمانچای	• ایران و روسیه
۳. آخال	• ایران و روسیه
۴. مجمل و مفصل	• ایران و انگلستان
۵. فین کن اشتاین	• ایران و فرانسه
۶. پاریس	• ایران و انگلستان
۷. گلدا سمیت	• ایران و انگلستان
۸. تالوت یا رژی	• ایران و انگلستان
۹. ۱۹۱۹	• ایران و انگلستان
۱۰. ۱۹۰۷	• روس و انگلیس بر سر تقسیم ایران

گروه آموزشی ماز

۹۶- کدام موارد درباره زمینه ها و علل جنگ جهانی اول به درستی بیان شده است؟

- الف: رشد اندیشه ملی گرایی و ظهور قدرت های جدید در قرن ۱۹ م، موجب گسترش استعمار در جهان شد.
 ب: پیش گرفتن سیاست توسعه طلبانه مرزی توسط روسیه، سبب مواجهه با سایر کشورهای استعمارگر گردید.
 ج: آمریکا در سده ۱۹ م با بهره گیری از توان نظامی و اقتصادی خود اقدام به مداخله در امور کشورهای آمریکای لاتین کرد.
 د: آلمان از طریق توسعه مناطق تحت نفوذ در اروپا و گسترش مستعمرات، خواهان دستیابی به مقام یک قدرت جهانی بود.

(۴) «ج» - «د»

(۳) «ب» - «د»

(۲) «الف» - «ج»

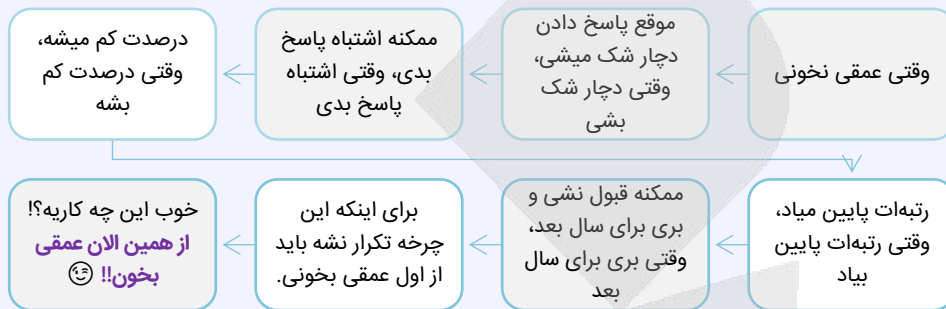
(۱) «الف» - «ب»

بررسی سایر موارد:

الف: انقلاب صنعتی و تولید سلاح‌های پیشرفته مانند توپ و کشتی‌های جنگی، موجب گسترش استعمار در جهان شد.
ب: روسیه با وجود اینکه از نظر علمی و فرهنگی از کشورهای اروپای غربی و مرکزی عقب‌مانده‌تر بود، در قرن ۱۹ م قدرت نظامی خود را به طور فوق‌العاده‌ای تقویت کرد و نسبت به همسایگان جنوبی خود سیاست توسعه‌طلبانه‌ای در پیش گرفت.

مشاوره

طرح تست در قالب: «کدام موارد دربارهٔ درست است؟» در ۲-۳ سال اخیر بسیار مورد توجه طراحان کنکور بوده است. این قالب در واقع نوع پیشرفته‌تر «درست / نادرست» در امتحانات تشریحی (نهایی و داخلی) است. روش طراح، تغییر قسمتی از جمله یا عبارت کتاب است تا دانش‌آموز را به شک و تردید بیندازد. پس:

گروه آموزشی ماز

۹۷- کدام موارد دربارهٔ امپراتوری عثمانی درست است؟

الف: یکی از مسیرهای آشنایی ایرانیان با پیشرفت‌های اروپا و تحولات نظام جهانی بود.

ب: زوال آن تقریباً هم‌زمان با روی کار آمدن زندیان در قرن ۱۸ م در ایران بود.

ج: با شروع جنگ جهانی اول به متحدین پیوست ولی در نهایت توسط متفقین اشغال شد.

د: اقدامات نظامی جانشینان پتر کبیر، موجب جنگ روسیه و آن شد.

(۱) «الف» - «ب» - «ج» (۲) «ب» - «ج» - «د» (۳) «الف» - «ج» - «د» (۴) «الف» - «ب» - «د»

بررسی موارد:

الف: همواره میان ایران و عثمانی روابط بازرگانی و فرهنگی وجود داشت و کشور عثمانی یکی از مسیرهای آشنایی ایرانیان با پیشرفت‌های اروپا و تحولات نظام جهانی بود.

ب: ضعف و زوال عثمانی تقریباً هم‌زمان با روی کار آمدن افشارها بود.

ج: با شروع جنگ جهانی اول دولت عثمانی به متحدین پیوست و هر چند توانست در ابتدا موفقیت‌هایی به دست آورد ولی در نهایت توسط نیروهای متفقین اشغال شد.

د: جانشینان پتر کبیر تلاش کردند به برنامه‌های او عمل کنند و به همین سبب در نواحی شرقی اروپا و حوزه دریاهای بالتیک، سیاه و کاسپی اقدامات نظامی وسیعی انجام دادند. این اقدامات موجب جنگ‌های متعدد روسیه با ایران، عثمانی و برخی کشورهای اروپایی نظیر فرانسه شد.

نکته

بدون هیچ توضیح اضافی فقط خواستم بگویم «رد پای عثمانی» را می‌توانید در درس‌های ۲، ۳، ۵ و ۶ و کمی هم در درس ۱۲ پیدا کنید. خیلی موارد دیگر از جمله اشخاص، دولت‌ها، آثار، کتاب‌ها و ... هم هستند که همین وضعیت را دارند؛ پس: **هوشیار درس بخوانید.**

گروه آموزشی ماز

۹۸- با توجه به ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی (۱) و تاریخ‌نگاری جدید (۲)، هر یک از گزاره‌های زیر مثالی از کدام نوع از تاریخ‌نگاری‌های ذکر شده محسوب می‌شود؟

الف: از جمله دلایلی که سبب گسترش استعمار در جهان گردید، انقلاب صنعتی و تولید سلاح‌های پیشرفته مانند توپ و کشتی‌های جنگی بود.

ب: خدیو بی‌همال (نادرشاه) از بدو حال تا هنگامی که از سفر خوارزم برگشته، عازم داغستان شدند در امر سلطنت و جهان‌داری یگانه و در راه و رسم عاجز‌ناوای مردانه بودند.

ج: شاید بتوان گفت جریان نهضت مشروطه، نخستین رویدادی بود که مردم از هر قشری در آن حضور داشته و طالب عدالت بودند.

د: شاه جهان‌گیر، آقامحمدخان هنگامی که عازم سفر قفقاز بود، توسط چند غلام بی‌مایه، به قتل رسید.

(۱) «الف» و «د» مثالی از (۲)، «ب» و «ج» مثالی از (۱) محسوب می‌شود.

(۲) «الف» و «د» و «ج» مثالی از (۲) و «ب» مثالی از (۱) است.

(۳) «الف» و «ب» و «د» مثالی از (۱) و «ج» مثالی از (۲) است.

(۴) «الف» و «ج» مثالی از (۲) و «ب» و «د» مثالی از (۱) هستند.

بررسی موارد:

«الف»: در این مورد، ما شاهد یک علت و معلول هستیم: انقلاب صنعتی (علت) ← گسترش استعمار (معلول) و این مدل گزاره‌ها مربوط به تاریخ‌نگاری جدید است.

«ب»: خودتان را به زحمت نیندازید. به قدری این گزینه کلمات دشوار دارد که داد می‌زند مربوط به تاریخ‌نگاری سنتی است.

«ج»: توجه به عوامل اجتماعی، فرهنگی و ... در بروز حوادث مربوط به تاریخ‌نگاری جدید است.

«د»: اینجا کمی کار دشوار است. این مورد صرفاً یک شرح حالی از مرگ آقامحمدخان ارائه داده؛ بدون هیچ نظر و قضاوتی ← نتیجه: مصداقی از تاریخ‌نگاری سنتی است.

استراتژی

اول باید یادت بیاد که ویژگی ۱ دشوار بودن زبان و این چیزاست و ویژگی ۲، توجه به همه جوانب یک حادثه! کلیدواژه‌ها رو به ذهن بسپر تا بتونی به پاسخ صحیح برسی!

مشاوره

این سؤال از چند جنبه نیاز به دقت داره؛ اول از همه با تو صورت سؤال و گزینه‌ها با ۱ و ۲ مواجهیم، ازون طرف باید حواست هم به این موضوع باشه که تو گزینه‌ها حواست پرت نشه و «الف»، «ب»، «ج» و «د» رو با هم قاطی نکنی. تو این سؤال باید چشم و حواست مدام بین موارد و صورت سؤال و گزینه‌ها بچرخه! ولی چاره چیه؟ بیا و توی گزینه‌ها بالای ۱ بنویس سنتی و بالای ۲ بنویس جدید تا اینجوری کارت راحت‌تر بشه

مقایسه تطبیقی تاریخ‌نگاری سنتی و جدید

گروه آموزشی ماز

۱۰۳- با توجه به این که در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه

خود از هم تأثیر می‌پذیرند، لازم است که جغرافی‌دان دید ترکیبی داشته باشد و....

(۱) اثرات پدیده‌های طبیعی را بر پدیده‌های انسان ساخت یا بالعکس، در محیط‌های طبیعی یا جغرافیایی مطالعه کند.

(۲) پدیده‌های طبیعی یا انسان ساخت را به صورت همه جانبه و جامع، با تمام ویژگی‌های آن، در یک مکان مطالعه کند.

(۳) اثرات پدیده‌های انسان ساخت را بر پدیده‌های طبیعی، با عملکردهای مختلف متعادل و مخرب انسان مطالعه کند.

(۴) پدیده‌های طبیعی و انسان ساخت را به صورت دو سویه و به کمک یافته‌های سایر علوم، در یک مکان مطالعه کند.

(مرحله ۱ آزمون‌های سالیانه - جغرافیا)

۱۱۵- با توجه به عبارت «در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم

تأثیر می‌پذیرند»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب، با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«در کناره رودها، شهرهای متعددی گسترش یافته است که باعث برهم خوردن تعادل جریان رودها در نواحی

«ج»

«ب»

«الف»

شهری شده است و در نتیجه رودها وادار شده‌اند که خطرات سیلاب را به شهرها تحمیل کنند.»

«د»

(۱) پدیده طبیعی - محیط طبیعی - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت

(۲) مکان - پدیده انسان ساخت - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت

(۳) مکان - پدیده طبیعی - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی

(۴) محیط طبیعی - مکان - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی

(کنکور اردیبهشت ۱۴۰۳ - جغرافیا)

اهمین مباحث این آزمون در کنکورهای سراسری چند سال اخیر

برای اطلاع از پراکندگی و سهم مباحث این آزمون در کنکور سراسری، جدول زیر را مشاهده کنید:

کنکور داخل کشور							
سال	۱۴۰۳	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
درس	نوبت دوم	نوبت اول	نوبت دوم	نوبت اول			
درس ۱	۲	*	*	۱	*	۱	۱
درس ۲	*	۱	۱	۱	۱	۱	۲
فنون و مهارت‌های جغرافیایی ۱	*	*	*	*	*	*	۱
درس ۳	۱	۱	۲	*	*	*	*

کنکور خارج کشور					
سال	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹
درس					
درس ۱	۲	*	۱	۱	۱
درس ۲	*	۱	۱	۱	۲
فنون و مهارت‌های جغرافیایی ۱	*	*	*	*	*
درس ۳	۱	۱	*	*	۱

در آخرین دوره برگزاری کنکور سراسری (چه داخل و چه خارج)، حدود ۲۵ درصد از سؤالات جغرافیا مربوط به مباحث بخش اول (نیمسال اول) جغرافیای ۳ بوده است. برای کسب یک نتیجه خوب در کنکور سراسری، قطعاً پاسخگویی به سؤالات این بخش از کتاب درسی ضروری است!

از درس ۱ جغرافیا در دوره آخر برگزاری کنکور ۲ سؤال طرح شده که اهمیت این درس را نشان می‌دهد. این درس قابلیت طرح سؤال ترکیبی با مباحث درس هفتم جغرافیای دهم (ویژگی‌های جمعیت ایران) و درس هفتم جغرافیای یازدهم (مبحث طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی) را دارد. پس در مطالعه مباحث درس ۱ جغرافیای دوازدهم، حتماً ارتباط آن‌ها را با مباحث گفته شده در جغرافیای پایه مدنظر قرار دهید. مهم‌ترین مباحث درس ۱ جغرافیای دوازدهم که در دوره‌های قبل مورد توجه طراحان کنکور بوده و احتمال طرح سؤال از آن‌ها در کنکور آینده نیز وجود دارد شامل **تفاوت‌های شهر و روستا، سلسله مراتب سکونتگاه و تغییرات جمعیت شهری و روستایی در ایران** است.

از درس ۲، به جزء آخرین دوره کنکور، در تمام ۵ دوره اخیر سؤال طرح شده و یکی از درس‌های مهم جغرافیا در کنکور است. مباحث مختلف این درس در کنکورهای اخیر مورد توجه طراحان قرار گرفتند اما بر مباحثی همچون **مدیریت شهر و روستا (شهر و روستای پایدار) که در آن‌ها روابط بین عوامل مختلف در قالب نمودارهای مثلثی خواسته شده‌اند** بیشتر تأکید شده است. توسعه روستایی در ایران و نیازها و مسائل شهرهای امروز نیز از مباحثی است که امکان طرح سؤال ترکیبی از آن‌ها وجود دارد.

فنون و مهارت‌های جغرافیایی نیز از مباحثی است که گاهی از آن‌ها در کنکور سراسری سؤال طرح می‌شود. حتماً مطالب این بخش‌ها هم مورد بررسی و مطالعه قرار گیرند.

به درس ۳، در دوره‌های اخیر کنکور بیشتر از قبل توجه شده و در دو سال اخیر در کنکورهای داخل و خارج همواره از آن سؤال طرح شده است. سؤالات این بخش بیشتر به شکل **مقایسه انواع شیوه‌های حمل‌ونقل (ترکیبی و طولانی) هستند و در صورت تسلط بر متن این بخش از کتاب درسی، می‌توان به راحتی به سؤالات آن پاسخ داد**. حتماً در هنگام مطالعه مباحث این درس، مزایای و معایب شیوه‌های مختلف حمل‌ونقل را به صورت مقایسه‌ای با هم یاد بگیرید.

فرشید مشعریور - مسئول درس جغرافیا آزمون ماز

۹۹- با بررسی موارد «الف» و «ب» در خصوص مادرشهر، کدام مورد به درستی تدوین شده است؟

الف: مادرشهر، بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.

ب: به زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها، مگالاپلیس گفته می‌شود.

(۱) برخی، مادرشهرها را منطقه ابرشهری نامیده‌اند.

(۲) در مادرشهر، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک شهر به حومه‌ها و شهرک‌های اقماری شهر دیگر پیوند می‌خورند.

(۳) در ایران به مادرشهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر گفته می‌شود.

(۴) به شهرهایی که حوزه و نفوذ بسیاری در سطح جهان دارند مگالاپلیس گفته می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - شهرهای بزرگ - مفهومی - ۱۲۰۱)

معمولاً به مادرشهر، کلان‌شهر نیز گفته می‌شود برخی نیز معتقدند کلان‌شهر ترجمه و معادل واژه مگاسیتی است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود. در کشور ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، به مادرشهرهایی که بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر گفته می‌شود؛ مانند: تهران، مشهد، اصفهان، کرج، قم و ...

مادرشهر یا متروپل

به طور کلی، مادرشهر (متروپل) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد.

از مادرشهر تا زنجیره کلان‌شهرها

اصطلاح	معادل‌های دیگر	توضیحات
مادرشهر	متروپل	- بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. - این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد. - برای حداقل جمعیت مادرشهر، ارقام مختلفی را ذکر کرده‌اند و در این مورد توافقی وجود ندارد. - معمولاً به مادرشهر، کلان‌شهر (megacity) نیز گفته می‌شود.
کلان‌شهر	مگاسیتی	- به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود. - در کشور ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، به مادرشهرهایی که بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر گفته می‌شود؛ مانند: تهران، مشهد، اصفهان، کرج، قم و ... - کلان‌شهر توکیو با ناحیه مادرشهری پیرامون خود ۳۸ میلیون نفر جمعیت دارد و پرجمعیت‌ترین کلان‌شهر دنیاست.
حومه	-	- به بخش‌های پیرامونی یک شهر «حومه» می‌گویند. - عوامل شکل‌گیری حومه‌ها: افزایش شهرنشینی و گسترش حمل‌ونقل و وسایل ارتباطی - انواع مختلف حومه‌ها: حومه‌های خوابگاهی، حومه‌های صنعتی و حومه‌های فقیرنشین و مرفه‌نشین
منطقه مادرشهری	-	- با افزایش جمعیت مادرشهرها و گسترش حومه‌های آنها به تدریج منطقه مادرشهری به وجود می‌آید. - در پیرامون برخی از مادرشهرها، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید آمده‌اند.
جهان‌شهر	-	برخی از شهرها به سبب نقش مهم آنها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آنها «جهان‌شهر» گفته می‌شود.
مگالاپلیس	منطقه آبر شهری	- در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آنها مگالاپلیس گفته می‌شود. - در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد. - مهم‌ترین ویژگی‌های مگالاپلیس: تمرکز و انبوهی جمعیت شهری، تمرکز مؤسسات مالی و پولی، تمرکز صنایع دانش‌بنیان و فراوانی آلوده‌شد بین مادرشهرهای هم‌جوار با انواع وسایل حمل‌ونقل زمینی و هوایی - انواع اشکال مگالاپلیس‌ها: (۱) شکل خطی و کریدوری (در امتداد راه‌های ارتباطی) (مانند مگالاپلیس بوستن - واشنگتن در ایالات متحده آمریکا با بیش از ۵۰ میلیون نفر جمعیت) (۲) شکل خوشه‌ای و کهکشانی (مانند مگالاپلیس سئول - اینچون در کره جنوبی با حدود ۲۵ میلیون نفر جمعیت) - نمونه‌هایی از اولین مگالاپلیس‌های جهان: (۱) مگالاپلیس شمال شرق ایالات متحده آمریکا (از بوستن تا واشنگتن) (۲) مگالاپلیس ژاپن (توکیو - یوکوهاما)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ برخی، مگالاپلیس را منطقه ابرشهری نامیده‌اند.

۲ در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد.

۴ به شهرهایی که حوزه و نفوذ بسیاری در سطح جهان دارند، جهان‌شهر گفته می‌شود.

مشاوره

در این نوع سؤالات، اول باید مفاهیم را خوب درک کنید و متن کتاب را دقیق بخوانید تا بتوانید پاسخ درست رو تشخیص دهید.

۱۰۰- باتوجه به موارد زیر، کدام عبارت به درستی تدوین شده است؟

- الف: از شیوه‌های متداول حمل و نقل
ب: آلاینده‌گی آن برای محیط زیست کمتر است.
ج: ارزان‌ترین روش برای حمل کالاهای حجیم در مسافت طولانی
د: مصرف سوختی بسیار بیشتر از سایر وسایل حمل و نقل دارد.
ه: برای انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی مناسب است.

- (۱) مورد «ج» و «د» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل ریلی و هوایی است و برخلاف مورد «الف» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.
(۲) مورد «ه» و «ج» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل لوله‌ای و حمل‌ونقل آبی است و برخلاف مورد «الف» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.
(۳) مورد «ب» و «د» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل آبی و لوله‌ای است و برخلاف مورد «ه» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.
(۴) مورد «الف» و «ه» به ترتیب مربوط به حمل‌ونقل ریلی و آبی است و برخلاف مورد «ب» برای مسافت دور استفاده می‌شوند.

(متوسط - حمل و نقل آبی و هوایی و خطوط لوله - خط به خط - ۱۳۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

مقایسه انواع شیوه‌های حمل‌ونقل

شیوه حمل‌ونقل	جاده‌ای	ریلی	آبی	هوایی	لوله‌ای
مناسب بودن در مسافت‌های	نزدیک	متوسط و نسبتاً دور	دور	دور	دور
رایج بودن حمل‌ونقل در جهان	از شیوه‌های متداول	از مهم‌ترین شیوه‌ها	پوشش گسترده در جهان	-	-
دسترسی به نقاط (ایستگاه‌های متعدد)	زیاد	کم	خیلی کم	خیلی کم	-
دسترسی به مناطق دورافتاده (روستایی)	✓	✗	✗	✗	✗
هزینه احداث پایانه‌ها (زیرساخت‌ها)	کم	زیاد	بسیار زیاد	بسیار زیاد	سرمایه‌گذاری فراوان
ظرفیت حمل بار	کم	به اندازه ده‌ها کامیون	بسیار زیاد (۹۰ درصد وزن تجارت جهانی)	کم	قابلیت انتقال حجم عظیمی از مایعات
هزینه حمل بار در مسافت زیاد	زیاد	کمتر از جاده	ارزان‌ترین در مسافت‌های زیاد	گران‌تر از روش‌های دیگر	بسیار مقرون به صرفه برای سیالات
میزان مصرف سوخت	بسیار زیاد	یک هفتم جاده‌ای	-	بسیار بیشتر از روش‌های دیگر	-
آلاینده‌گی محیط‌زیست	بسیار زیاد	بسیار کمتر از جاده‌ای	-	-	آسیب کمتر به محیط‌زیست
امنیت سفر	کم	زیاد	-	بسیار زیاد	-
راحتی مسافران	کم	زیاد	-	-	-
تأثیرگذاری ناهم‌واری‌ها بر حمل‌ونقل	کم	زیاد	بی‌تأثیر	بی‌تأثیر	-
سرعت حمل	متوسط	متوسط	کم	سریع‌ترین	-
به منظور جابه‌جایی	بار و مسافر	بار و مسافر	بار و مسافر	بار و مسافر	سیالات

چند نکته:

- ❖ حمل‌ونقل جاده‌ای نسبت به سایر شیوه‌ها، قابلیت جابه‌جایی تعداد کمتری مسافر را دارد.
- ❖ احداث خطوط ریلی برخلاف جاده‌ها به زمین‌های هموار نیاز دارد و هزینه احداث خطوط آهن، به ویژه در نواحی دارای موانع و پستی و بلندی و همچنین تولید یا خرید واگن‌ها و لوکوموتیوها زیاد است.
- ❖ در حمل‌ونقل آبی، هزینه احداث بنادر و اسکله‌ها و تجهیزات بنادر و همچنین ساخت یا خرید کشتی‌ها بسیار زیاد است.
- ❖ در حمل‌ونقل هوایی، احداث فرودگاه‌ها و تجهیزات مربوط به آن و همچنین تولید و خرید هواپیماها به سرمایه‌گذاری هنگفت نیاز دارد.
- ❖ از شیوه هوایی حمل‌ونقل برای حمل کالاهای سبک، کم حجم و ارزشمند یا مواد فاسدشدنی که باید سریع به مقصد برسند، استفاده می‌شود. همچنین در موارد اضطراری مانند تصادفات و سوانح طبیعی و انسانی و یا سم‌پاشی مزارع کشاورزی کاربرد دارد.
- ❖ در حمل‌ونقل هوایی، کنترل ایمنی آن به دقت و مراقبت زیاد نیاز دارد.
- ❖ خطوط لوله از نظر حوادث غیرمترقبه مانند زلزله یا جنگ به مراقبت زیاد نیاز دارند.

بررسی موارد:

- «الف»: اشاره به حمل‌ونقل جاده‌ای دارد.
«ب»: اشاره به حمل‌ونقل ریلی دارد.
«ج»: اشاره به حمل‌ونقل آبی دارد.
«د»: اشاره به حمل‌ونقل هوایی دارد.
«ه»: اشاره به حمل‌ونقل از طریق خط لوله دارد.

برای پاسخ به این تیپ سؤالات که چند مورد و هر کدام دارای ویژگی‌هایی هستند بهتر است موقع مطالعه کتاب موارد و ویژگی‌ها را در جدول یا نموداری بنویسید تا به خوبی به ذهن بسپارید.

گروه آموزشی ماز

۱۰۱- کدام مورد در خصوص موقعیت یک سکونتگاه درست است؟

- (۱) موقعیت یک سکونتگاه، مکان اصلی و دقیق آن و محل استقرار آن روی زمین است.
- (۲) موقعیت هر روستا یا شهر، هسته اولیه آن را شامل می‌شود و هسته اولیه، مکانی است که مردم برای زندگی انتخاب کرده‌اند.
- (۳) موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به کشور را نشان می‌دهد.
- (۴) موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون و جایگاه آن در ناحیه است.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مقرر و موقعیت - خط به خط - ۱۲۰۱)

منظور از موقعیت یک شهر یا روستا وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و همچنین جایگاه آن در سطح ناحیه است. این پدیده‌ها و جایگاه ممکن است عوامل انسانی و طبیعی مانند روستاها و شهرهای اطراف آن، نقش سیاسی و اداری آن، راه‌های ارتباطی، آب و هوا، دسترسی به منابع معدنی و انرژی و ناهمواری‌ها باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ مقرر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.
- ۲ مقرر هر روستا یا شهر، همچنین هسته اولیه آن را شامل می‌شود و هسته اولیه، مکانی است که مردم بر حسب نیاز برای زندگی انتخاب کرده‌اند.
- ۳ موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و همچنین جایگاه آن در سطح ناحیه است.

حتماً تعاریف کلیدواژه‌های اصلی و مهم را خیلی خوب بخوانید.

مفهوم مقرر و موقعیت

مفهوم	تعریف	مثال
مقرر	مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است. مقرر هر روستا یا شهر، همچنین هسته اولیه آن را شامل می‌شود. منظور از هسته اولیه مکانی است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.	۱- برخی پژوهشگران هسته اولیه شهر رشت را بازار و مکان تجارت محصولات کشاورزی و ابریشم با نواحی پیرامون می‌دانند. ۲- روستای هولوکو در مجارستان: هسته اولیه روستا قلعه‌ای است که در اواسط قرن ۱۳ میلادی پس از گسترش امپراتوری مغول به منظور دفاع از حمله‌های احتمالی ساخته شد و در دو قرن بعد به منطقه‌ای مسکونی تبدیل گردید.
موقعیت	وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و همچنین جایگاه آن در سطح ناحیه است. این پدیده‌ها و جایگاه ممکن است عوامل انسانی و طبیعی مانند روستاها و شهرهای اطراف آن، نقش سیاسی و اداری آن، آب و هوا، راه‌های ارتباطی، دسترسی به منابع معدنی و انرژی و ناهمواری‌ها باشند.	۱- شهر قاهره از نظر دسترسی به عوامل طبیعی و انسانی پیرامون خود موقعیت ویژه‌ای دارد. ۲- شهر اهواز در کنار رودخانه کارون و در محل تقاطع راه‌های آبی، جاده‌ای و راه‌آهن قرار گرفته است و موقعیت چهارراهی دارد.

گروه آموزشی ماز

۱۰۲- در خصوص نیازها و مسائل شهرهای امروز، کدام مورد درست است؟

- (۱) یکی از پدیده‌های ناشی از نظام اقتصادی سرمایه‌داری، ایجاد زاغه‌نشینی است.
- (۲) منظور از وندالیسم شهری، خسارت وارد کردن به اموال عمومی، بناها و آثار فرهنگی است.
- (۳) درآمد کم، بیکاری و مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی در نتیجه نابرابری فضایی ایجاد می‌شود.
- (۴) استفاده از انواع حسگرها در جهت مبلمان شهری انجام می‌گیرد.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - نیازها و مسائل شهرهای امروز - خط به خط - ۱۲۰۲)

درآمد کم، بیکاری و مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی به فقر شهری منجر می‌شود. بین فقر و جرم و بزهکاری ارتباط زیادی وجود دارد. در نواحی حاشیه‌نشین و حومه‌های فقیرنشین شهرها، انحرافات و کجروی‌های اجتماعی، سرقت و خشونت، اعتیاد، طلاق و ... گسترش می‌یابد. خسارت وارد کردن به اموال عمومی، بناها و آثار فرهنگی یکی دیگر از انحرافات اجتماعی در شهرهاست. (وندالیسم شهری)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ یکی از پدیده‌های ناشی از نظام اقتصادی سرمایه‌داری، نابرابری فضایی است.
- ۳ درآمد کم، بیکاری و مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی به فقر شهری منجر می‌شود.
- ۴ استفاده از انواع حسگر (سنسور) در جهت هوشمندسازی شهر است.

نیازها و مسائل شهرهای امروز	۱- تجهیزات و خدمات عمومی
	۲- مسکن
	۳- اشتغال شهری
	۴- امنیت شهری و آسیب‌های اجتماعی
	۵- محیط زیست شهری
	۶- زیباسازی و مبلمان شهری
	۷- هوشمندسازی شهر

گروه آموزشی ماز

۱۰۳- در خصوص سلسله‌مراتب سکونتگاه‌های اروپا، در صورتی که علامت «>» کاهش جمعیت را نشان دهد، کدام مورد درست است؟

- ۱) شهر منطقه‌ای < پایتخت < هاملت < روستا
- ۲) پایتخت < شهر متوسط < شهر منطقه‌ای < شهر کوچک
- ۳) پایتخت < شهر منطقه‌ای < شهر کوچک < روستا
- ۴) شهر متوسط < شهر منطقه‌ای < هاملت < شهر کوچک

(متوسط - تفاوت‌ها و حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

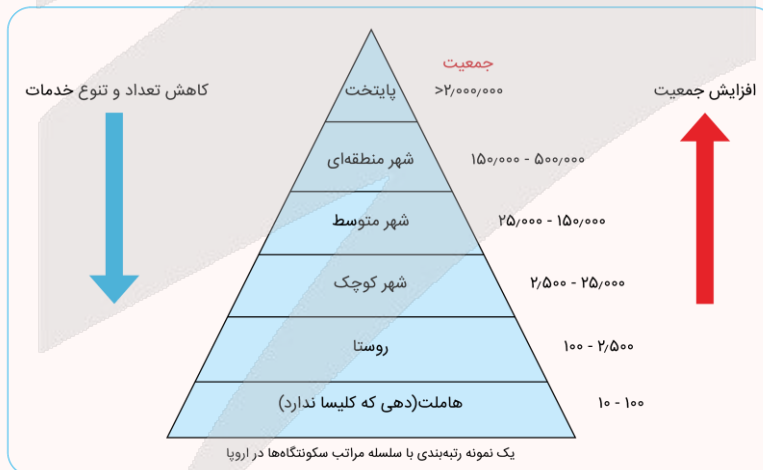
برای پاسخ به این سؤال بهتر است نگاهی به تصویر هرم بیندازید. در قاعده هرم و ردیف‌های پایین، سکونتگاه‌هایی با کمترین میزان جمعیت قرار می‌گیرند. این سکونتگاه‌ها خدمات کمتری نیز ارائه می‌دهند. با حرکت به سوی بالای هرم، جمعیت سکونتگاه‌ها بیشتر می‌شود و خدماتی هم که ارائه می‌دهند، بیشتر و متنوع‌تر است.

پس با توجه به این توضیحات می‌شود گفت:

پایتخت < شهر منطقه‌ای < شهر متوسط < شهر کوچک < روستا < هاملت (دهی که کلیسا ندارد).

سلسله مراتب سکونتگاه‌ها

سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها یعنی رتبه‌بندی آن‌ها بر حسب اهمیت. برای این منظور، سکونتگاه‌ها را بر اساس میزان جمعیت و عملکرد (خدماتی که ارائه می‌کنند) طبقه‌بندی می‌کنند. سکونتگاه‌های کوچک یا کم‌جمعیت معمولاً خدمات محدودی به ساکنان ارائه می‌دهند اما در سکونتگاه‌های بزرگ‌تر، تعداد و تنوع خدمات بسیار زیاد است؛ برای مثال، یک ده کوچک ممکن است چند مغازه و یک صندوق پست و یک مدرسه و یک مرکز بهداشت نیمه‌وقت داشته باشد اما در یک شهر بزرگ، انواع فروشگاه‌ها، مراکز درمانی و بیمارستان‌ها، رستوران‌ها، تئاتر و سینما، بانک‌ها، فرودگاه، استادیوم ورزشی و ... وجود دارد و شهر می‌تواند خدمات زیاد و متنوعی به ساکنان خود و حتی روستاها و شهرهای هم‌جوارش بدهد.

گروه آموزشی ماز

۱۰۴- کدام مورد، عبارت زیر را به‌درستی تکمیل می‌کند؟

«شهر پایدار، شهری است که در آن نیازهای اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی ساکنان به طور مناسب و عادلانه برطرف شود؛»

- ۱) بدون اینکه منافع نسل‌های آینده به خطر بیفتد و فعالیت‌های شهری کمترین تأثیر نامطلوب را بر محیط زیست دارد
- ۲) و با توجه به کاربری زمین یا کاربری اراضی، فضاهای مورد نیاز ایجاد شود
- ۳) و شهروندان از طریق شبکه اینترنت بسیاری از کارهای خود را انجام دهند
- ۴) و آلودگی و تخریب محیط زیست به حداقل برسد

شهر پایدار، شهری است که در آن نیازهای اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی ساکنان به طور مناسب و عادلانه برطرف شود؛ بدون اینکه منافع نسل‌های آینده به خطر بیفتد و شهر و فعالیت‌های شهری کمترین تأثیر نامطلوب را بر محیط زیست دارد. امروزه تحقق «شهر پایدار» هدف اصلی مدیران و برنامه‌ریزان شهری است.

مشاوره

این سؤال، یکی از تعاریف مهم است که با همین عنوان در کتاب درسی هم ذکر شده، پس حتماً دقت کنید.

گروه آموزشی ماز

۱۰۵- با بررسی موارد زیر در چارچوب «مدیریت روستاها» کدام مورد درست است؟

- الف: روستاییان عمدتاً به درآمد حاصل از کشاورزی وابسته‌اند.
 ب: در کشور نیجریه، زنان روستایی در کنار جاده سیب‌زمینی می‌فروشند.
 ج: گسترش انقلاب سبز و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری در کشاورزی
 د: در روستایی در هند، در زمینه بهداشت و پیشگیری از بیماری‌های واگیردار آموزش‌هایی داده می‌شود.
 ۱) «الف» و «ج» بر خلاف «ب» و «د» از مشکلات روستاها به حساب می‌آید.
 ۲) «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» از مشکلات روستاها به حساب می‌آید.
 ۳) «الف» و «د» برخلاف «ب» و «ج» در جهت توسعه روستاها هستند.
 ۴) «ج» و «د» برخلاف «الف» و «ب» در جهت توسعه روستاها هستند.

بررسی موارد:

- «الف»: یکی از مشکلات اقتصادی است؛ زیرا این درآمد، فصلی و ناکافی است.
 «ب»: این مورد نیز از مشکلات اقتصادی است؛ زیرا برای فروش محصولات، دسترسی مناسبی به بازارها ندارند و اغلب گرفتار واسطه‌ها می‌شوند و مجبورند محصولاتشان را با قیمت بسیار کم به آن‌ها بفروشند.
 «ج»: این مورد در راستای توسعه اقتصادی است. البته فناوری‌های مربوط به انقلاب سبز گران است و همه کشاورزان توانایی مالی تهیه آن‌ها را ندارند.
 «د»: این مورد نیز در جهت توسعه تجهیزات و خدمات در روستاهاست.

مدیریت روستاها

بدون تردید باید به بالا بردن کیفیت زندگی در شهر و روستا به طور هماهنگ توجه شود و در صورت بی‌توجهی به مناطق روستایی و خالی شدن این مناطق، مشکلات در مناطق شهری نیز افزایش می‌یابد. مهم‌ترین مشکلات روستاها را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد:

(ب) کمبود تجهیزات و خدمات

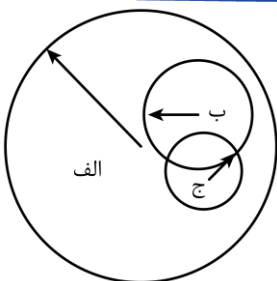
(الف) مشکلات اقتصادی

برنامه توسعه روستایی برنامه‌ای است که با هدف بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی روستائینان طراحی می‌شود. همان‌طور که برای شهر پایدار به سه رکن اشاره کردیم، تحقق روستای پایدار نیز سه رکن دارد: فعال کردن اقتصاد روستا، خدمات اجتماعی و فرهنگی و حفظ محیط زیست روستا و چشم‌اندازهای طبیعی آن

گروه آموزشی ماز

۱۰۶- مطابق با تصویر زیر، اگر مورد «الف» یا مادرشهر باشد، انتظار داریم مورد «ج»

- ۱) متروپل - حوزه نفوذ یک شهر کوچک باشد
 ۲) متروپل - حوزه نفوذ یک روستا باشد
 ۳) کلان‌شهر - حوزه نفوذ یک متروپل باشد
 ۴) شهرک اقماری - حوزه نفوذ یک شهر منطقه‌ای باشد

برخی از سکونتگاه‌ها حوزه نفوذ کم‌وسعتی دارند؛ برای مثال، یک شهر کوچک (مورد «ب») ممکن است فقط به چند روستای (مورد «ج») اطراف خود خدمات بدهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه‌ها و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند. به عکس برخی از شهرها حوزه نفوذ بسیار گسترده‌ای در سطح یک ناحیه یا کشور و حتی جهان دارند؛ برای مثال شهر تهران (مورد «الف») در برخی عملکردها مانند تولید و عرضه خودرو، لوازم خانگی، خدمات پیشرفته پزشکی و مراکز دانشگاهی حوزه نفوذی در سطح کشور ایران دارد. از طرفی مادرشهر (یا متروپل) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.

حوزه نفوذ سکونتگاه

سکونتگاه‌ها از نظر جمعیت و عملکرد متفاوت‌اند. به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت‌وآمد افراد وجود دارد. حوزه نفوذ آن «سکونتگاه» می‌گویند.

گروه آموزشی ماز

۱۰۷- در کدام مورد، مهم‌ترین جنبه‌های حمل‌ونقل در زندگی جوامع، به‌درستی مطرح شده است؟

- (۱) افزایش جمعیت و تقاضا برای حمل‌ونقل - گسترش تجارت
- (۲) اهمیت سیاسی و دفاعی - ارتباط مردم و تبادل فرهنگی
- (۳) پیشرفت‌های علمی و فناوری در حمل‌ونقل - تغییر چهره فضاهاى شهری و خارج از شهرها
- (۴) اقتصاد جهانی - مکان‌یابی

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - گسترش و اهمیت حمل و نقل - خط به خط - ۱۳۰۳)

همان‌طور که در درسنامه اشاره شده است یکی از جنبه‌های اهمیت حمل‌ونقل، اهمیت سیاسی و دفاعی است و جنبه دیگر اهمیت اجتماعی است. در واقع حمل‌ونقل اهمیت بسزایی در ارتباط مردم و تبادل فرهنگی بین نواحی مختلف دارد؛ زیرا مردم برای جابه‌جا شدن بین محل کار و سکونت، دسترسی به مراکز درمانی و بهداشتی و آموزشی، شرکت در فعالیت‌های اجتماعی، هنری و فرهنگی و امور تفریحی و گذران اوقات فراغت به حمل‌ونقل مناسب نیاز دارند.

حمل‌ونقل عبارت است از جابه‌جایی مردم (مسافر)، بار (کالا) و اطلاعات

حمل‌ونقل از جنبه‌های مختلف در زندگی جوامع اهمیت دارد:

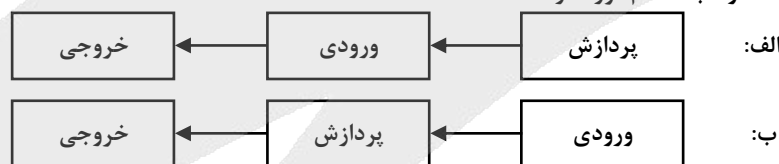

مشاوره

علاوه بر اینکه موارد اصلی در کتاب را حفظ می‌کنید، حتماً به توضیحات گفته شده در آن موارد هم دقت کنید.

گروه آموزشی ماز

۱۰۸- با توجه به دو شکل «الف» و «ب» کدام مورد درست است؟

- (۱) «ب»: زیرا در ابتدا اطلاعات به صورت رقومی درمی‌آید و کدبندی می‌شود و بعداً نتایج بهینه ارائه می‌شود.
- (۲) «الف»: زیرا اطلاعات به صورت اشکال، نمودار و ... ابتدا پردازش می‌شود و مدل‌سازی شده و سپس نتایج ارائه می‌شود.
- (۳) «ب»: زیرا ابتدا اطلاعات به صورت اشکال، نمودار و ... ذخیره می‌شوند و سپس تجزیه و تحلیل می‌شوند.
- (۴) «الف»: زیرا ابتدا اطلاعات از محیط تجزیه و تحلیل می‌شود و سپس به صورت رقومی کدبندی می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - سامانه اطلاعات جغرافیایی - خط به خط - ۱۳۰۱)

به طور کلی هر سامانه از سه بخش ورودی، پردازش و خروجی تشکیل شده است. مراحل کار در سامانه اطلاعات جغرافیایی نیز به صورت زیر است:

ورودی ← پردازش ← خروجی

- داده‌ها و اطلاعات از محیط جمع‌آوری می‌شوند. (آمار پدیده‌های طبیعی و انسانی و ویژگی‌های آن‌ها، تصاویر ماهواره‌ای، نقشه‌ها، گزارش‌های میدانی و ...)
- اطلاعات به صورت رقومی به محیط نرم‌افزار GIS وارد و در آنجا کدبندی و ذخیره می‌شود.

- اطلاعات با توجه به اهداف و نیاز کاربر پردازش و تجزیه و تحلیل فضایی و مدل‌سازی می‌شود.

- اطلاعات به صورت اشکال، نقشه، نمودار، جدول، متن، گزارش و ... نمایش داده می‌شوند.
- نتایج و گزینه‌ها برای تصمیم‌گیری بهینه ارائه می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۱۰۹- با توجه به موارد زیر، اقدامات به طور مشترک منجر به می‌شوند در صورتی که یکی از آسیب‌های اجتماعی است.

الف: ایجاد غرفه‌های ارزان قیمت برای فروشندگان دوره گرد

ب: مهاجرت به شهرها برای درآمد بیشتر

ج: مجهز کردن ساختمان‌ها به حسگر

د: عدم آب آشامیدنی سالم در روستاها

(۲) «ب» و «ج» - مدیریت شهری - اسکان غیررسمی

(۱) «الف» و «ب» - فقر شهری - مهاجرت

(۴) «الف» و «ج» - مدیریت شهری - حاشیه‌نشینی

(۳) «الف» و «د» - زاحه‌نشینی - نابرابری فضایی

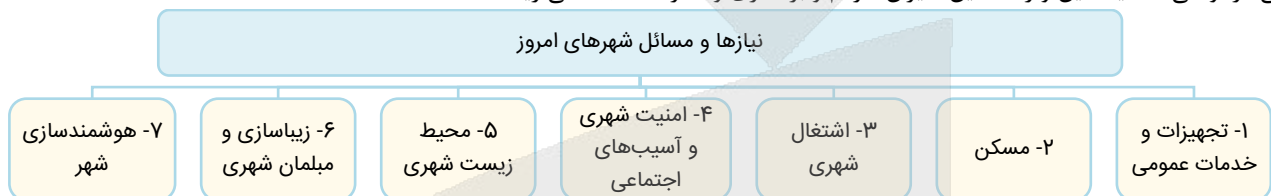
پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مدیریت شهرها و روستاها - مفهومی - ۱۲۰۲)

در ذیل اشتغال شهری، می‌توان گفت، در برنامه‌ریزی و اداره شهر باید به ایجاد فرصت‌های شغلی و سر و سامان دادن به مشاغل بخش غیررسمی توجه کرد. از جمله راهکارهایی که در برخی شهرها به این منظور به کار گرفته شده، حمایت از کارآفرینان و ایجاد غرفه‌های با اجاره ارزان برای فروشندگان دوره گرد و توسعه امکانات گردشگری برای جذب گردشگر و ایجاد شغل است.

همچنین تجهیز ساختمان به انواع حسگر (سنسور) از مواردی است که در هوشمندسازی شهر انجام می‌شود؛ بنابراین این دو مورد در جهت مدیریت و اداره شهر هستند.

از طرفی در نواحی حاشیه‌نشین و زاحه‌نشین، میزان جرائم و بزهکاری و انحرافات اجتماعی زیاد است.

مشاوره

باید گفت این تست نیاز به کمی تحلیل هم دارد. پس موارد رو با دقت بخونید تا بتونید به مورد اصلی ربط دهید و به پاسخ برسید.

گروه آموزشی ماز

۱۱۰- برای منتقل کردن نفت خام، کدام مورد ترتیب این انتقال از خطوط لوله را به درستی مشخص کرده است؟

الف: انتقال نفت خام از چاه‌ها به پالایشگاه

ب: انتقال گازوئیل، بنزین و نفت سفید به مخازن و انبارهای سراسر کشور

ج: حمل فرآورده‌های نفتی با تانکر به جایگاه‌های سوخت

د: استفاده از خطوط لوله ترانزیت برای ارسال فرآورده‌ها به کشور دیگر

(۱) مورد «الف» پس از مورد «ج» و پیش از مورد «ب» انجام می‌شود.

(۲) مورد «ب» پیش از مورد «ج» و پس از مورد «الف» انجام می‌شود.

(۳) مورد «ج» پیش از مورد «الف» و پس از مورد «ب» انجام می‌شود.

(۴) مورد «د» پس از مورد «ب» و سپس مورد «ج» انجام می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - حمل و نقل آبی و هوایی و خطوط لوله - خط به خط - ۱۲۰۳)

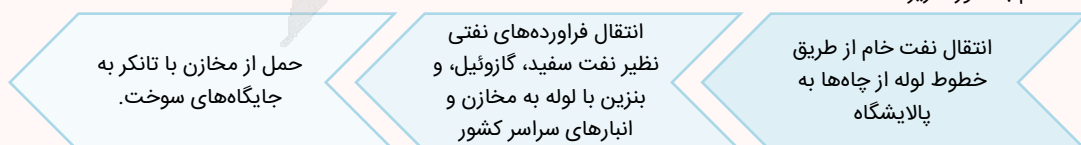
نفت خام از طریق خطوط لوله از چاه‌ها به پالایشگاه منتقل می‌شود. سپس فرآورده‌های نفتی نظیر نفت سفید، گازوئیل و بنزین با لوله به مخازن و انبارهای سراسر کشور منتقل می‌شوند و از مخازن نیز با تانکر به جایگاه‌های سوخت حمل می‌شوند. اساس کار شبکه گازرسانی کشور نیز استفاده از خطوط لوله است.

مشاوره

در این نوع سوالات علاوه بر اینکه موارد را دقیق خونید حتماً گزینه‌ها را هم دقیق بخونید؛ چون با یک کلمه «پس» و «پیش» ممکن است دچار اشتباه شوید.

شیوه انتقال نفت خام

مراحل انتقال نفت خام به صورت زیر است:

نکته

در عرصه تجارت جهانی، کشور ما گاز طبیعی را از طریق خطوط لوله به کشورهای ترکیه، عراق، آذربایجان و ارمنستان صادر می‌کند. همچنین کشور ما قابلیت ایجاد خطوط لوله ترانزیت برای ارسال فرآورده‌ها از کشوری به کشور دیگر را دارا است. برای مثال، انتقال گاز از ترکمنستان به افغانستان از طریق خطوط لوله در ایران انجام می‌شود.

۱۱۱ - کدام عبارت درباره دانش منطق درست است؟

- (۱) قواعد و دستورالعمل‌های نظری در یادگیری آن بی‌فایده است.
 - (۲) همواره قواعد این دانش به‌صورت غیرارادی در تفکر رعایت می‌شوند.
 - (۳) کشف قواعد موجود در این دانش، سبب آغاز اندیشیدن گردیده است.
 - (۴) تأکید این دانش بر جنبهٔ ایجابی و ارائهٔ روش‌های درست اندیشیدن است. ✓
- (مرحله ۱ آزمون‌های سالیانه - فلسفه و منطق)

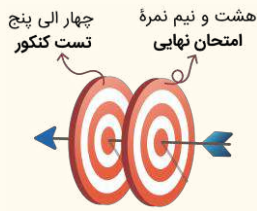
۱۲۶ - کدام عبارت دربارهٔ دانش منطق مناسب‌تر است؟

- (۱) نوعی توجه به فرایند اندیشه، شناخت آن و آسیب‌های آن است. ✓
 - (۲) قواعدی ذهنی است که ارسطو آن‌ها را دسته‌بندی کرده و گسترش داد.
 - (۳) دانستن آن‌ها برای انسان لازم است تا بتواند بیماری‌های ذهن خود را درمان کند.
 - (۴) آموختن آن باعث می‌شود که تعریف‌هایمان دقیق و استدلال‌هایمان پیچیده باشد.
- (کنکور تیر ۱۴۰۳ - فلسفه و منطق)

دانش‌آموزان عزیز ماژ ...

امیدوارم حالتون خوب باشه و امتحانات ترم اول رو به خوبی پشت سر گذاشته باشید.

آزمون مرحله ۷ دوازدهم یک تیر هست و دو نشون. می‌پرسید چرا؟ چون بودجه‌بندی این آزمون، هشت و نیم نمره امتحان نهایی رو شامل میشه و در بسیاری از سؤالات هم از ایده‌های امتحان نهایی استفاده شده و می‌تونید خودتون رو محک بزنید که تا چه اندازه برای امتحان نهایی آماده هستید؛ اما علاوه بر این، درس ۱ تا ۶ فلسفه دوازدهم در کنکور تیرماه ۱۴۰۳، شامل ۵ تست در کنکور بوده و در سال‌های قبل هم حداقل ۴ تست از اون طرح شده؛ یعنی ۲۰ الی ۲۵ درصد سؤالات کنکور از این بخش هست.

آقا چرا شلوغش میکنی؟ ۵ تا تست کنکور توی درس فلسفه که چیزی نیست؛ هنوز ۱۵ تا دیگه مونده....

۵ تا سؤال، یعنی ۲۵ درصد کنکور. می‌دونستی که میانگین درس فلسفه و منطق توی کنکور، بالاتر از ۵ درصد نمیداد و اگر از این ۵ تا تست توی کنکور، فقط ۳ تاش هم جواب بدی، حداقل ۳ برابر میانگین کل کشور به سؤالات جواب دادی و کلی خودت رو جلو انداختی؟

این دفعه سخنرانیم یکم متفاوت بود 😊 تا حوصله‌تون سر نرفته، تمومش می‌کنم و میرم سراغ این جدول کاربردی....
توی جدول زیر، براتون توضیح میدم که اگر هر تست رو اشتباه زدید، احتمالاً توی چه دامی افتادید و چیکار کنید که دیگه این اشتباهات رو تکرار نکنید.

شماره سؤال	دلیل احتمالی اشتباه شما	پیشنهاد برای رفع مشکل
۱۱۲	عدم توجه به صورت سؤال و تمرکز بر محتوای گزینه‌ها	بسیاری از تست‌ها، دارای ۴ گزینه صحیح هستند که فقط یک کدام به صورت سؤال ارتباط دارد؛ پس هیچ‌گاه صورت سؤال را رها نکنید.
۱۱۳	عدم تسلط بر مطالب حفظی گام چهارم و صرفاً تمرکز بر تشخیص انواع حمل در جمله	حتماً متن گام چهارم را نیز بخوانید و فکر نکنید که همیشه به صورت کاربردی از تشخیص انواع حمل به شما سؤال می‌دهند.
۱۱۴	عدم توجه به کلیدواژه «پدید آمدن» و صرفاً تمرکز بر کلیدواژه «نقض قوانین تجربی»	صورت سؤال را با دقت بخوانید؛ وقتی امکان پدید آمدن یک ماهیت وجود دارد؛ پس متمنع‌الوجود بالذات نیست.
۱۱۶	غرق شدن در عبارت‌ها و عدم توجه به اطلاعات عمومی و جمله‌بندی‌های فارسی	برخی تست‌ها در کنکور، بدون نیاز به اطلاعات فلسفی حل می‌شوند؛ مثلاً در گزینه ۴ این تست، کافی بود تا به تناقض‌آمیز بودن عبارت‌ها پی ببرید.
۱۱۷	صرفاً حفظ کردن مطالب درس ۳ و عدم توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌ها	در حاشیه کتاب درسی، شباهت و تفاوت دیدگاه فیلسوفان درس ۳ را یادداشت کنید.
۱۱۸	ترسیدن از کلمات جدیدی همچون «افاضه» و کاهش دقت در تشخیص دقیق‌ترین گزینه	در مواجهه با چنین سؤالاتی، به دنبال ایراد گرفتن از گزینه‌ها باشید؛ یعنی به جای تشخیص گزینه درست، سعی کنید تا گزینه‌های نادرست را تشخیص دهید.
۱۲۰	عدم توجه به کلیدواژه‌ها، ترسیدن از سؤالات دوپهلو	سؤالات دوپهلو که به شکل‌های گوناگون تفسیر می‌شوند، در کنکور زیاد است؛ در این تست کافی بود تا از سایر عبارت‌ها کمک بگیرید تا رد گزینه کنید.
۱۲۴	عدم توجه به تفکیک مقدمه از نتیجه	از رایج‌ترین تست‌های کنکور، تشخیص مقدمه و نتیجه یک استدلال فلسفی است؛ پس از همان ابتدا با این دریچه به سؤال نگاه کنید.
۱۲۶	عدم تفکیک میان سخنان کاتینگهام، ویلیام جیمز و...	حتماً برای دیدگاه فیلسوفانی که در آخر درس ۵ نام آن‌ها آمده، رمزگذاری کنید و تفاوت آن‌ها را در نظر داشته باشید، زیرا سخنانشان مشابه یکدیگر است.
۱۲۸	عدم توجه به کادرهای سبز، بی‌توجهی به جزئیات کلمات؛ مثلاً اینکه بین «هر آنچه هست» و «هر پدیده‌ای» تفاوت وجود دارد.	حتماً کادرهای سبزی که مطابق متن کتاب هستند را بخوانید؛ می‌توانید برای آگاهی از اهمیت آن‌ها از پادکست‌های دیجی‌ماژ استفاده کنید.
۱۳۰	صرفاً حفظ کردن برهان‌های فیلسوفان مسلمان	حتماً به اصلی‌ترین تفاوت و اصلی‌ترین شباهت برهان‌ها توجه داشته باشید.

امیرمحمد نصیری - مسئول درس فلسفه و منطق آزمون ماژ

۱۱۱- کدام عبارت درباره هستی و چیستی و مغایرت میان آنها دقیق تر بیان شده است؟

- ۱) گام اول از مغایرت وجود و ماهیت، حاکی از تشخیص عامل تمایز موجودات است.
- ۲) هستی داشتن برخی موجودات در عالم مادی را می توان محل تردید دانست.
- ۳) چیستی و ماهیت، بدون هستی و وجود، نمی تواند منشأ اثر خارجی باشد.
- ۴) همه مفاهیم ذهنی در عالم خارج از ذهن، دارای وجود واقعی هستند.

(دشوار - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

ماهیت و چیستی اگر صرفاً در ذهن آدمی باشد، دارای منشأ اثر خارجی نیست و تنها زمانی که با هستی و وجود همراه باشد، در جهان خارج اثر می گذارد.

مثال

فکر کردن به ماهیت برف، هیچ اثری در جهان خارج نداشته و سبب سرما نمی شود؛ تنها زمانی می توان برف را دارای اثر دانست که در جهان خارج پدید آید و وجود داشته باشد.

نکته

ماهیت، شرط لازم برای بروز آثار خارجی است.
وجود، شرط لازم و کافی برای بروز آثار خارجی است.

بررسی سایر گزینه ها:

گام اول از تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت این است که «بپذیریم اشیایی در خارج هستند که ما می توانیم به آنها علم پیدا کنیم» و عبارت بیان شده در گزینه ۱ نادرست است.

رد گزینه ۱

تشخیص تمایز میان موجودات مربوط به گام دوم است؛ نه گام اول.

۲

موجوداتی که در عالم مادی (طبیعت) قرار دارند؛ قطعاً وجود دارند. درحالی که این گزینه، هستی و موجودیت آنها را محل تردید دانسته است.

رد گزینه ۲

عبارت های به کار رفته در هر گزینه را کامل بخوانید. مثلاً در گزینه ۲، صراحتاً از لفظ «موجودات» استفاده کرده که اعتراف ضمنی به وجود داشتن آنها است؛ حال آنکه در ابتدای همین گزینه، موجودیت آنها را محل تردید دانسته است.

۴

همه مفاهیم خارجی، در عالم خارج از ذهن، دارای وجود واقعی هستند؛ نه همه مفاهیم ذهنی.

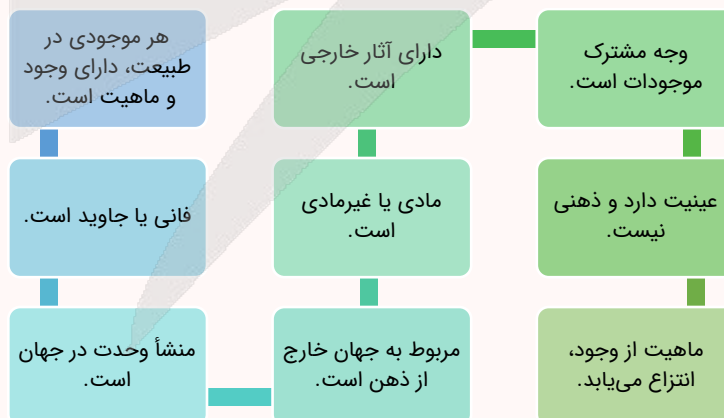
رد گزینه ۴

ماهیت های خیالی، مانند دیو و سیمرغ، کلاً وجود ندارند.

تذکره!

گزینه ۴ می توانست به نحو دیگری مطرح شود؛ پس به تفاوت این ۲ گزاره که یکی درست و دیگری نادرست است، دقت کنید:
وجود، وجه مشترک میان همه موجودات است ← درست است؛ زیرا صرفاً شامل موجودات واقعی در جهان خارج می شود.
وجود، وجه مشترک میان همه مفاهیم است ← نادرست است؛ زیرا شامل مفاهیم خیالی و ذهنی که وجود ندارند نیز می شود.

ویژگی های وجود خارجی

۱۱۲- کدام عبارت در رابطه با گام سوم از تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت درست است؟

- (۱) درباره واقعیت یک موجود در جهان خارج می توان گفت که بخشی به وجود و بخشی به ماهیت مربوط است.
- (۲) ما انسان ها می دانیم که اشیاء و موجوداتی پیرامون ما وجود دارند که حتماً می توانیم به چیستی آنها پی ببریم.
- (۳) هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیزند و این موضوع، بدان معناست که آنها، دو جنبه از یک موجودند.
- (۴) علم به وجود یک واقعیت در جهان خارج، حتماً آگاهی به چیستی و ماهیت آن موجود در ذهن را به دنبال دارد.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

«هستی» و «چیستی» دو مفهوم از یک چیزند و این سخن، به این معنا نیست که آن ها دو جزء از یک موجودند که با هم ترکیب یا جمع شده اند؛ بلکه هستی و چیستی دو حیثیت و جنبه از یک موجودند.

بررسی سایر گزینه ها:

۱ یک واقعیت خارجی، موجودی مرکب نیست که آن را به «وجود» و «ماهیت» تجزیه کنیم؛ بلکه این تفکیک، تنها در عالم ذهن رخ می دهد.

تذکره! وجود و ماهیت، «دو بخش» از یک موجود نیستند؛ بلکه دو جنبه از آن هستند.

گزینه های ۱ و ۳ از نگاهی دیگر...

درست است که بگویند:

وجود و ماهیت...

دو مرتبه از یک موجود هستند.

دو جنبه از یک موجود هستند.

دو وجه از یک موجود هستند.

دو حیث از یک موجود هستند.

دو مفهوم از یک موجود هستند.

نادرست است که بگویند:

وجود و ماهیت...

دو قسمت از یک موجود هستند.

دو جزء از یک موجود هستند.

دو بخش از یک موجود هستند.

اجزای سازنده یک موجود هستند.

دو مصداق از یک موجود هستند.

۲ اولاً این عبارت مربوط به گام اول است؛ نه گام سوم. ثانیاً، اینگونه نیست که حتماً بتوانیم به چیستی موجودات پی ببریم؛ بلکه چیستی آن ها ممکن است مجهول باشد.

۴ اولاً، این عبارت مربوط به گام سوم نیست. ثانیاً، ممکن است گاهی به وجود یک واقعیت علم داشته باشیم؛ اما ماهیت آن را ندانیم.

مثال با مشاهده یک نور در جاده ای تاریک، پی به وجود چیزی در آنجا می بریم؛ اما نمی دانیم چیست و نسبت به ماهیت آن، جهل داریم.

مشاوره مراقب گزینه هایی که از نظر محتوا درست هستند؛ اما ارتباطی با صورت سؤال ندارند، باشید.

گروه آموزشی ماز

۱۱۳- در کدام یک از موارد زیر، نمی توان با اطمینان پذیرفت که حمل موجود، از نوع بی نیاز از دلیل خواهد بود؟

- (۱) محمول، در تکرار موضوع آمده باشد.
- (۲) محمول، تمام ذات موضوع باشد.
- (۳) محمول، جزئی از ذات موضوع باشد.
- (۴) محمول، یکی از ویژگی های موضوع باشد.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

هنگامی که یکی از ویژگی های موضوع بر محمول، حمل می شود؛ اگر آن ویژگی از اوصاف ذاتی موضوع نباشد، حمل نیازمند به دلیل است؛ نه بی نیاز از دلیل.

به زبان ساده تر...

اگر محمول، از ویژگی های ذاتی موضوع باشد ← حمل بی نیاز از دلیل ← مثل: انسان، متفکر است.
اگر محمول، از ویژگی های ذاتی موضوع نباشد ← حمل نیازمند به دلیل ← مثل: انسان، کارمند است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ هنگامی که محمول تکرار موضوع باشد، حمل بی‌نیاز از دلیل است.

مثال

مثلث، مثلث است.
انسان، انسان است.

نکته

به این نوع از حمل، «این همانی» می‌گویند؛ زیرا موضوع، همان محمول است و برعکس.

۲

هنگامی که محمول، تمام ذات موضوع باشد، حمل بی‌نیاز از دلیل است.

مثال

مثلث، شکل سه‌ضلعی است.
انسان، ناطق است.
دایره، منحنی‌الدور است.

نکته

سه‌ضلعی بودن، تمام ذات مثلث است.
حیوان ناطق بودن، تمام ذات انسان است.

۳

هنگامی که محمول، جزئی از ذات موضوع باشد، حمل بی‌نیاز از دلیل است.

مثال

مثلث، شکل است.
انسان، حیوان است.
دایره، کمیت متصل است.
زمان، کمیت منفصل است.

نکته ترکیبی با درس ۳ منطق دهم

نتیجه می‌گیریم که در حمل بی‌نیاز از دلیل، ممکن است نسبت میان موضوع و محمول، «تساوی» یا «عموم و خصوص مطلق» باشد.

گروه آموزشی ماز

۱۱۴- ماهیتی خیالی را تصور کنید که در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار دارد؛ اگر پدید آمدن آن ماهیت در جهان خارج، مستلزم نقض قوانین تجربی باشد؛ آن ماهیت می‌تواند.....

(۲) ممتنع‌الوجود بالذات باشد؛ مانند مربع سه‌ضلعی

(۴) ممتنع‌الوجود بالذات باشد؛ مانند انسان ۶ سر

(۱) ممتنع‌الوجود بالغیر باشد؛ مانند کوه آتش

(۳) ممتنع‌الوجود بالغیر باشد؛ مانند سیاه سفید

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۳۰۲)

صورت سؤال را به ۲ بخش تقسیم می‌کنیم.

بخش اول ← توجه به اینکه ماهیت مذکور، در حالت تساوی میان وجود و عدم (حالت امکانی) قرار دارد:

در میان گزینه‌ها، فقط ممتنع‌الوجود بالغیر در ذات خود امکانی است و در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار دارد (رد گزینه‌های ۲ و ۴).

بخش دوم ← پدید آمدن آن ماهیت، مستلزم نقض قوانین تجربی است:

یعنی در حالت عادی، امکان پدید آمدن آن ماهیت وجود ندارد؛ اما اگر روزی علت آن فراهم شود و به وجود بیاید، قوانین تجربی نقض می‌شوند. مثلاً «کوه آتش» از نظر تجربی امکان تحقق ندارد؛ اما محال عقلی نیست که روزی با نقض قوانین تجربی، «کوه آتش» پا به عرصه وجود گذارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۳

مثال ذکر شده، نادرست است.

تذکرا!

سیاه و سفید ← ممکن‌الوجود

سیاه سفید ← ممتنع‌الوجود بالذات

۴ و ۲

ممتنع‌الوجود بالذات، هیچ‌گاه در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار نداشته است.

نکته

ممتنع‌الوجود بالذات، حتی با نقض قوانین تجربی نیز، امکان تحقق در عالم خارج را ندارد.

۱۱۵- با توجه به آموخته‌های خود در فلسفه اسلامی، کدام گزینه در تفسیر گزاره زیر، دقیق‌تر بیان شده است؟

«شریک خداوند، وجود دارد»

- (۱) برقراری ارتباط میان موضوع و محمول غیرممکن است.
(۲) موضوع، می‌تواند محمول را بپذیرد یا نپذیرد.
(۳) موضوع، گرایشی به‌سوی پذیرش آن محمول ندارد.
(۴) پذیرش محمول برای آن موضوع واجب است.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۲۰۲)

در عبارت «شریک خداوند، وجود دارد»، موضوع و محمول رابطه امتناعی دارند و برقراری ارتباط میان آن‌ها غیرممکن است؛ یعنی محال است که خداوند، دارای شریک باشد.

مفهوم «شریک‌الباری» یا «شریک خداوند» ممتنع‌الوجود بالذات است؛ زیرا همانطور که در درس ۶ خواهید خواند، امکان تصور شریک خداوند در فلسفه اسلامی وجود ندارد.

ممکنه توی کنکور در صورت سؤال از قید «در فلسفه اسلامی» استفاده نکنند؛ حواستون باشه که بازم جواب ممتنع‌الوجود بالذات میشه.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ این گزاره مربوط به «ممکن‌الوجود بالذات» و «رابطه امکانی» است؛ درحالی‌که سؤال، مربوط به «ممتنع‌الوجود بالذات» و «رابطه امتناعی» است.
۳ این گزاره دقیق بیان نشده و «ممکن‌الوجود بالذات» و «رابطه امکانی» را نیز شامل می‌شود؛ زیرا صرفاً گفته شده که «گرایشی به‌سوی پذیرش آن محمول ندارد» و چه بسا ممکن است که «گرایشی به‌سوی رد کردن محمول نیز نداشته باشد» و در حالت تساوی قرار داشته باشد.

به تفاوت این ۲ گزاره دقت کنید:

موضوع، هیچ گرایشی به‌سوی پذیرش محمول ندارد و از آن امتناع دارد ← رابطه امتناعی
موضوع، گرایشی به‌سوی پذیرش محمول ندارد ← دقیق نیست و به‌صورت همزمان، شامل رابطه امتناعی و امکانی می‌شود.

۴ این گزاره مربوط به «واجب‌الوجود بالذات» و «رابطه ضروری» است؛ درحالی‌که سؤال، مربوط به «ممتنع‌الوجود بالذات» و «رابطه امتناعی» است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۶- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) موجودات جهان از حیث موجودیتشان، واجب‌الوجود بالذات یا واجب‌الوجود بالغیر هستند.
(۲) همه ماهیت‌هایی که مشاهده می‌کنیم، به واسطه علت‌هایشان واجب‌الوجود شده‌اند.
(۳) اینگونه نیست که هر موجودی که واجب است، نیازمند به یک علت خارجی باشد.
(۴) موجودی خارجی که حمل هستی بر آن ممکن نیست را ممتنع‌الوجود می‌نامند.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۲۰۲)

برای ممتنع‌الوجود، باید از اصطلاح مفهوم یا موضوع استفاده کرد؛ نه موجود خارجی. در واقع، ممتنع‌الوجود، مفهومی است که حمل هستی بر آن ممکن نیست.

ممتنع‌الوجود، یعنی مفهومی که معدوم است؛ حال آنکه در گزینه ۴ از لفظ «موجود خارجی» برای آن استفاده کرده و خود این گزینه، به‌صورت تناقض‌آمیز بیان شده است.

هرسال، حداقل ۱ سؤال در کنکور وجود دارد که بدون اطلاعات فلسفی و صرفاً با توجه بر جمله‌بندی و تفسیر آن، می‌توانید به پاسخ درست برسید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ موجودات جهان از آن جهت که موجودند واجب‌الوجود بالذات یا واجب‌الوجود بالغیر هستند.

واجب‌الوجود بالذات ← موجود است.

واجب‌الوجود بالغیر ← موجود است.

پس آن‌ها در موجودیتشان شباهت دارند.

۲ همه ماهیت‌هایی که مشاهده می‌کنیم، توسط علت خارجی یا به عرصه وجود گذاشته و واجب‌الوجود بالغیر هستند.

ممکن است این گزینه را انتخاب کرده باشید و فکر کنید که چون شامل «خداوند» نمی‌شود؛ پس نادرست است. درحالی‌که در ابتدای عبارت، عمداً از کلمه «قابل مشاهده» استفاده شده که خداوند را از آن خارج می‌کند و صرفاً به مخلوقات اختصاص پیدا می‌کند.

۳ خداوند، موجودی واجب است که نیاز به علت خارجی ندارد و ذاتاً واجب است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۷- کدام گزینه درست است؟

- (۱) اختلاف تجربه‌گرایان و هیوم ← تنها راه شناخت واقعیت‌های جهان، حس و تجربه است.
- (۲) اختلاف دکارت و مسلمانان ← اصل علیت، پایه و مقدمه هر تجربه و آزمایشی در جهان خارج است.
- (۳) شباهت فیلسوفان مسلمان و هیوم ← نمی‌توان اصل علیت را از راه تجربه و مشاهدات حسی به‌دست آورد.
- (۴) شباهت فیلسوفان مسلمان و دکارت ← علیت از اصول اولیه‌ای محسوب می‌شود که به طور مادرزادی قابل‌درک است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - دیدگاه فیلسوفان مسلمان - ترکیبی - ۱۴۰۳)

هیوم ← تنها راه شناخت واقعیت‌ها، تجربه است؛ اما اصل علیت از طریق حس و تجربه قابل‌درک نیست.
فیلسوفان مسلمان ← اصل علیت از طریق حس و تجربه قابل‌درک نیست؛ اما می‌توان آن را از طریق عقل درک کرد.
وجه مشترک این دو دیدگاه ← اصل علیت، تجربی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ هیوم و همه تجربه‌گرایان، تنها راه شناخت واقعیت‌های جهان را حس و تجربه می‌دانند.
- ۲ هم دکارت و هم مسلمانان عقیده داشتند که اصل علیت، پایه و مقدمه هر تجربه و آزمایشی است.

نکته

دیدگاه بیان‌شده در گزینه ۲ در مقابل دیدگاه کسانی است که معتقدند خود اصل علیت، از طریق تجربه به‌دست می‌آید.

۴ مادرزادی بودن اصل علیت، صرفاً دیدگاه دکارت است.

مشاوره

درس ۳ فلسفه دوازدهم، مستعد طرح سؤالات مقایسه‌ای است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۸- کدام تعریف کامل‌تر است؟

- (۱) تداعی اصل علیت: توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌های ضروری.
- (۲) رابطه علیت: رابطه‌ای حاکی از افاضه وجود به معلول از سوی علت خارجی.
- (۳) امتناع اجتماع نقیضین: یعنی پدیده‌ها خودبه‌خود به وجود نمی‌آیند.
- (۴) قواعد عقلی: اصول اولیه‌ای که به صورت فطری و مادرزادی درک می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

(خیلی دشوار - اصل علیت، دیدگاه فیلسوفان مسلمان، دیدگاه فیلسوفان اروپایی - ترکیبی - ۱۴۰۳)

رابطه وجودبخشی میان علت و معلول را رابطه علیت می‌گویند که در آن، وجود از سوی علت به معلول منتقل (افاضه) می‌شود.

مشاوره

معنی کلمه «افاضه» رو نمی‌دونید؟ اینجا داوطلبین ۲ دسته میشن:

- دسته اول ← دست و پاشون رو گم میکنن و کلاً سؤال رو رها میکنن و به طراح ناسزا میگن 😊
- دسته دوم ← بررسی می‌کنن که آیا می‌تونن با توجه به جمله، معنای اون کلمه رو حدس بزنن؟ شما جزء کدام دسته بودید؟ فکر کردید توی کنکور سؤالات اینجوری نمیدان؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ از نظر هیوم، توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌های طبیعی، علت تداعی اصل علیت در ذهن انسان است؛ نه اینکه تعریف آن باشد.

تذکره!

صورت سؤال را کامل بخوانید! هر چیزی که ظاهراً درست باشد که جواب نیست 😊

- ۳ امتناع اجتماع نقیضین یعنی وجود یک چیز با عدم آن چیز جمع نمی‌شود؛ یعنی یک چیز نمی‌تواند هم موجود باشد و هم موجود نباشد و همچنین یک چیز نمی‌تواند هم خودش باشد هم غیر خودش.

تذکره!

معنای یک اصل را با نتیجه آن اشتباه نگیرید.
نتیجه اصل امتناع اجتماع نقیضین، این است که درمی‌یابیم پدیده‌ها خودبه‌خود به وجود نمی‌آیند؛ نه اینکه این مطلب، معنای آن باشد.

۴ اگر چیزی قاعده عقلی باشد، یعنی مادرزادی و فطری نیست و در نتیجه استدلال عقلی، کسب شده است.

نکته

قواعد فطری و مادرزادی ← انتسابی هستند. قواعد عقلی ← اکتسابی هستند.

مشاوره

ایده طرح این سؤال در نتیجه پیوند امتحانات نهایی و کنکور حاصل شده است؛ از آنجا که این تیپ سؤال تاکنون مورد توجه طراح کنکور نبوده و خارج از چارچوب کتاب نیز نمی باشد؛ ممکن است امسال شاهد آن در کنکور سراسری باشیم.

گروه آموزشی ماز

۱۱۹- انکار اصل سنخیت، همه عواقب زیر را در پی دارد؛ به جز

- (۱) نظم موجود در جهان هستی، قابلیت تبیین عقلانی نخواهد داشت.
(۲) امکان پیش بینی هوا یا بارش باران از انسان سلب خواهد شد.
(۳) علت ویژه پدیده های طبیعی را به دشواری می توان معرفی کرد.
(۴) دانشمندان نمی توانند تحقیقات علمی خود را پیگیری کنند.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - فروع اصل علیت - مفهومی - ۱۴۰۳)

در نتیجه انکار اصل سنخیت، کلاً امکان معرفی علت ویژه پدیده ها، از انسان سلب می شود؛ نه اینکه دستیابی به آن، دشوار شود.

تعبیر

اصل سنخیت، یعنی هر پدیده، دارای علت ویژه ای است. اگر اصل سنخیت را انکار کنیم، یعنی علت ویژه پدیده ها را انکار کرده ایم و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن دانسته ایم.

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱- اصل سنخیت، پشتوانه عقلی نظم دقیق جهان است.
۲- اصل سنخیت، حاکی از یکسان عمل کردن طبیعت است؛ در نتیجه انکار اصل سنخیت، نمی توانیم پیش بینی کنیم که در فلان شرایط، باران می بارد یا هوا سرد می شود.
۴- دانشمندان با تکیه بر اصل سنخیت و در نظر داشتن یکسان عمل کردن طبیعت، تحقیقات علمی خود را پیگیری می کنند.

مثال

بر اساس اصل سنخیت، همیشه نیروی جاذبه ثابت است؛ پس هنگام انجام مطالعات فیزیک یا ارسال موشک به فضا، می توانیم به این اصل اتکا کنیم و تحقیقات علمی خود را بر اساس آن تنظیم کنیم.

نتایج اصل سنخیت

- ۱- وجود نظم در میان پدیده ها
۲- امکان پیش بینی رخدادها و پیشگیری از برخی حوادث
۳- امکان پژوهش و تحقیق
۴- تنظیم امور زندگی
۵- به وجود آمدن شاخه های مختلف دانش
۶- دستیابی به علل ویژه پدیده ها

گروه آموزشی ماز

۱۲۰- هر کدام از مسائل زیر به صورت مستقیم مربوط به کدام اصل است؟

- الف: وارد شدن یک فرد به شغل و کالت و فکر کردن به آینده خاص این شغل.
ب: هنگام بازی دومینو، مهره ها می ریزد و همه به کسی که مهره ها را ریخته نگاه می کنند.
ج: روشن نشدن ماشین و مراجعه مستقیم راننده به کاپوت همان ماشین برای بررسی مشکل.
د: امید به موفقیت قطعی کودک در نتیجه فراهم کردن لوازم مورد نیاز کودک و رسیدگی کامل به او.
(۱) سنخیت - علیت - وجوب علی و معلولی - وجوب علی و معلولی
(۲) وجوب علی و معلولی - علیت - علیت - وجوب علی و معلولی
(۳) علیت - سنخیت - وجوب علی و معلولی - سنخیت
(۴) وجوب علی و معلولی - سنخیت - علیت - سنخیت

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - فروع اصل علیت - ترکیبی - ۱۴۰۳)

بررسی موارد:

«الف»: شخص وارد یک کار خاص (وکالت) شده ← برای آن برنامه ریزی کرده (فکر کردن به آینده آن شغل) ← و می پذیرد که ورود او به وکالت، علت ویژه ای برای آینده خاص همین رشته است ← یعنی، ورود به شغل وکالت، نتایج شغل های روانشناسی یا مهندسی را در پی ندارد و نتایج خاص خود را دارد ← پس اصل سنخیت را به صورت ضمنی پذیرفته است.

توجه به کلیدواژه

مفهوم «پیش بینی کردن آینده» می تواند حاکی از اصل سنخیت باشد.

«پ»: قبول می‌کنیم که هر حادثه، علتی دارد ← ریختن دومینو را حاکی از علتی خارجی می‌دانیم ← در مواجهه با هر پدیده‌ای، در پی کشف منشأ آن برمی‌آییم ← به فرد خرابکار نگاه می‌کنیم ← پس اصل علیت به‌صورت ضمنی پذیرفته شده است.

توجه به کلیدواژه

به علت و معلول دقت کنید. مثلاً در اینجا، معلول «ریختن مهره‌ها» و علت «فرد خرابکار» است.

«ج»: انتظار داریم که با فراهم شدن علت (استارت زدن ماشین)، معلول، ضرورتاً تحقق پیدا کند (ماشین روشن شود) ← پس اگر معلول فراهم نشود، می‌فهمیم که علت مشکلی داشته است (به کاپوت مراجعه می‌کنیم) ← پس اصل وجوب علی و معلولی به‌صورت ضمنی پذیرفته شده است.

توجه به کلیدواژه

راننده می‌داند که ماشین، ضرورتاً باید روشن شود و روشن نشدن آن، قطعاً ایرادی در کاپوت است.

تذکر

اگر تردید کردید که مورد «ج» مربوط به اصل علیت است یا وجوب علی و معلولی، آن را رها کنید و از سایر بخش‌های سؤال کمک بگیرید تا به ذهنیت طراح، نزدیک شوید.

«د»: اگر علت با تمام حقیقت خود تحقق یافت (فراهم کردن لوازم مورد نیاز و رسیدگی به کودک)، یقین پیدا می‌کنیم که تحقق معلول هم ضروری است ← پس اصل وجوب علی و معلولی به‌صورت ضمنی پذیرفته شده است.

توجه به کلیدواژه

مفهوم «قطعیت» و «حتمیت» در اغلب اوقات مربوط به اصل وجوب علی و معلولی است.

مشاوره

در حل این سؤالات بهتر است ابتدا از سنخیت و وجوب‌بخشی علی و معلولی شروع کنید؛ زیرا علیت کلی‌تر است و تشخیص و تمایز آن با بقیه سخت‌تر است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۱- کدام گزینه بیانگر معنای دوم اتفاق است؟

- (۱) تخلف‌پذیری معلول از علت
- (۲) عدم وجود ضرورت علی و معلولی
- (۳) پدید آمدن معلول بدون وجود علت
- (۴) عدم وجود مناسبت میان علت و معلول

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - کدام تصویر از جهان - مفهومی - ۱۲۰۴)

معنای دوم اتفاق این است که سنخیتی میان اشیاء و آثار آنها نیست؛ یعنی میان علت و معلول مناسبت خاصی وجود ندارد و ممکن است از یک علت، معلولی صادر شود که اساساً متناسب و هم‌سنخ با آن نیست.

مثال

ممکن است با کوبیدن مشت بر دیوار خانه‌ای در تهران، در ایالت پنسیلوانیای آمریکا زلزله ایجاد شود!

راز طراح

اگره توقع دارید تا عین لفظ «سنخیت» در پاسخ ذکر بشه؛ شرمنده 😊 اینجا درس دشوار فلسفه و منطق با میانگین پاسخگویی حداکثر ۴-۵ درصد توی کنکوره...

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این گزینه به انکار اصل ضرورت علی و معلولی اشاره می‌کند؛ یعنی با وجود علت، ممکن است معلول پدید نیامده و از واجب شدن، تخلف کند. این موضوع، حاکی از معنای اول اتفاق است.

مثال

با وجود آتش، گرما که معلول آتش است از آن تخلف و سرپیچی می‌کند و به وجود نمی‌آید!

۲ این گزینه صراحتاً به انکار اصل ضرورت علی و معلولی اشاره می‌کند که حاکی از معنای اول اتفاق است.

مثال

ممکن است تمام شرایط جوی برای بارش برف فراهم شود اما برف نیارد؛ زیرا ضرورتی میان علت و معلول نیست.

۳ این گزینه به انکار اصل علیت اشاره می‌کند که حاکی از معنای اول اتفاق است.

مثال

ممکن است بدون وجود شرایط جوی مناسب و هوای سرد و متراکم، ناگهان به طور اتفاقی برف بیارد!

نام دیگر گزاره موجود در گزینه ۳ را می‌توان «ترجیح بلا مرجح» دانست؛ یعنی ترجیح یافتن یک چیز، به چیز دیگر، بدون وجود دلیل خارجی.

معنای اول اتفاق، شامل موارد مختلفی است:

انکار رابطه ضروری میان علت و معلول

اعتقاد به خلقت از عدم (اینکه معتقد باشیم که جهان، از هیچ به وجود آمده است)

اعتقاد به به وجود آمدن پدیده‌ها، بدون علت خارجی

گروه آموزشی ماز

۱۲۲- کدام گزینه به نحو دقیق تری به تفاوت علت تامه و علت ناقصه اشاره می‌کند؟

(۱) عدم وجود علت ناقصه موجب عدم وجود معلول نمی‌شود؛ اما عدم وجود علت تامه، عدم معلول را در پی دارد.

(۲) وجود علت تامه برای وجود معلول لازم و ضروری است؛ اما علت ناقصه برای پدید آمدن معلول، لازم نیست.

(۳) علت تامه در کلیه موارد، از مجموعه علل مختلف و متعدد تشکیل می‌شود؛ اما علت ناقصه، همواره واحد است.

(۴) علت تامه شرط لازم و کافی برای وجود معلول محسوب می‌شود؛ اما علت ناقصه شرط کافی محسوب نمی‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - کدام تصویر از جهان - مفهومی - ۱۴۰۴)

علت تامه علتی است که با وجود آن، وجود معلول حتمی و ضروری می‌شود. به بیان دیگر، علت تامه شرط لازم و کافی برای ایجاد معلول است، درحالی‌که علت ناقصه تنها شرط لازم برای به وجود آوردن معلول است و کافی نیست.

علامه طباطبایی در بدایة الحکمة اینگونه درباره علت تامه و ناقصه گفته‌اند:

علت تامه ← حیثیت تأثیری که تمام نیازمندی‌های معلول را برای تحقق یافتن برطرف می‌کند.

علت ناقصه ← علتی که تمام نیازمندی‌های معلول را برطرف نمی‌کند، بلکه بخشی از نیازمندی‌های معلول برای تحقق یافتن را برطرف می‌کند.

بسیاری از سؤالات کنکور، با رعایت سطح کتاب درسی فلسفه دوازدهم، عیناً از متون اصیل فلسفی طرح می‌شوند؛ به همین جهت در آزمون‌های ماز، در متن سؤال یا پاسخنامه، گاهی به این متون اشاره می‌کنیم تا با آن‌ها آشنا شوید و در صورت مواجهه با آن‌ها در کنکور، عملکرد خوبی نشان دهید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) چه علت ناقصه نباشد و چه علت تامه نباشد؛ معلول به وجود نخواهد آمد. به عبارت دیگر، این امر، وجه اشتراک علت ناقصه و علت تامه است.

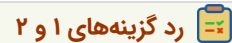

علت ناقصه، شرط لازم برای وجود معلول است؛ پس اگر علت ناقصه نباشد، معلول به وجود نمی‌آید.

اگر آب و کود و باغبان و نور خورشید و ... همگی برای کاشتن نهال و رشد آن موجود باشند، اما فقط یکی از علت‌های ناقصه، مثل خاک موجود نباشد، کاشتن نهال و رشد آن (معلول) رخ نمی‌دهد؛ بنابراین اگر حتی یکی از علل ناقصه هم نباشد، معلول ایجاد نمی‌شود.

۲) هم وجود علت ناقصه برای وجود معلول لازم و ضروری است و هم وجود علت تامه. منتها علت تامه، برای ایجاد معلول لازم و کافی است، درحالی‌که علت ناقصه تنها لازم است.

گزینه ۱ و ۲ هر دو به یک واقعیت اشاره دارند و از آنجا که یک تست، نمی‌تواند دو جواب داشته باشد؛ پس هیچ‌کدام پاسخ نیستند.

۳) علت تامه همواره مجموعه‌ای از علل ناقصه نیست. در برخی موارد، یک علت واحد می‌تواند علت تامه برای ایجاد معلول باشد.

خداوند به تنهایی علت گروهی برای آفرینش جهان است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۳- کدام عبارت درست است؟

(۱) انکار معنای سوم اتفاق معمولاً نفی «علت نخستین» و «آفریننده» را به دنبال دارد.

(۲) فلاسفه‌ای که به وجود خداوند باور دارند، کمال تدریجی برای پدیده‌های عالم، قائل‌اند.

(۳) فیلسوفانی که منکر خداوند هستند، همگی غایت‌مندی جهان را ناممکن می‌دانند.

(۴) باور به وجود غایت از پیش تعیین‌شده، منافاتی با باور نداشتن به وجود خداوند ندارد.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - کدام تصویر از جهان - ترکیبی - ۱۴۰۴)

فلاسفه‌ای که برای جهان علت نخستین و آفریننده (خداوند) را اثبات می‌کنند، معتقدند معنای سوم اتفاق امکان‌پذیر نیست و همه حوادث جهان از ابتدا تاکنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند؛ به عبارت دیگر: جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، به سوی **کمال** خود در حرکت است و **مرحله به مرحله** (به صورت تدریجی) **کامل تر** می‌شود.

نکته

اگر کسی به وجود خداوند باور داشته باشد، لزوماً جهان را در حال تکامل به سوی اهداف خود می‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ پذیرفتن معنای سوم اتفاق معمولاً نفی «علت نخستین» و «آفریننده» را به دنبال دارد؛ نه انکار آن!

دام تستی

پذیرش معنای سوم ← نفی یا انکار علت نخستین و آفریننده یا خداوند

نفی یا انکار معنای سوم ← پذیرش علت نخستین و آفریننده یا خداوند

۳ این سخن درباره همه فیلسوفان صادق نیست؛ زیرا دسته‌ای از فیلسوفان هم هستند که در عین انکار خداوند، می‌خواهند برای جهان و انسان غایت و هدف تعیین کنند (گروه سوم)؛ بنابراین این فیلسوفان غایت‌مندی جهان را ناممکن نمی‌دانند.

دام تستی

به قیدها توجه کنید! اگر در گزینه ۳ گفته می‌شد «بعضی فیلسوفان»، این گزینه نیز درست می‌شد.

۴ قبول غایت برای اشیاء و پدیده‌های جهان وقتی امکان‌پذیر است که آن غایت، قبل از پیدایش اشیاء مشخص شده باشد و چنین غایت و هدفی، بدون قبول وجود خداوند امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین اتفاقاً باور به وجود غایت از پیش تعیین شده با عدم وجود خداوند منافات دارد.

نکته

در فلسفه اسلامی، غایت جهان صرفاً از جانب خدا و پیش از خلقت جهان مشخص شده است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۴- کدام گزینه از مقدمات برهان حرکت ارسطو است؟

- (۱) هر متحرکی، نیازمند محرک است.
(۲) محرک نخستین، ضرورتاً موجود است.
(۳) هر محرکی، نیازمند محرکی دیگر است.
(۴) محرکی وجود دارد که خود متحرک نیست.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - خدا در یونان باستان - ترکیبی - ۱۴۰۵)

این گزینه در واقع به مقدمه دوم برهان حرکت ارسطو اشاره دارد.

کلاس درس: استدلال ارسطو

محرکی در رأس سلسله وجود دارد که خودش، متحرک نیست. این محرک نامتحرک، همان خداست.

نتیجه

در جهان حرکت وجود دارد (موجودات عالم متحرک‌اند)

هر حرکت و متحرکی، نیازمند محرک است

سلسله محرک‌ها نمی‌تواند تا بی‌نهایت ادامه داشته باشد

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ این گزینه به نتیجه برهان حرکت اشاره دارد، نه به مقدمات آن.

کنکورشناسی

پیش از این، چندبار به تفاوت مقدمه و نتیجه در سؤالات کنکور اشاره شده است.

۳ هر محرکی نیازمند محرکی دیگر نیست، زیرا در این صورت تسلسل پیش می‌آید و هیچ حرکتی در عالم محقق نمی‌شود. محرک نخستین (خداوند)، خودش، نیازمند به محرکی دیگر نیست و بنابراین این گزینه نادرست است.

دام تستی

به تفاوت این دو گزاره که یکی نادرست و دیگری درست است، دقت کنید:

هر محرکی نیازمند محرکی دیگر است. ✗

هر محرکی که خود متحرک باشد، نیازمند محرکی دیگر است. ✓

۴ این گزینه نیز نتیجه برهان حرکت را بیان می‌کند نه مقدمات آن را.

رد گزینه‌های ۲ و ۴

گزینه ۲ و ۴ هر دو به یک مطلب اشاره دارند و از آنجا که یک تست، نمی‌تواند دو جواب داشته باشد؛ پس هیچ‌کدام پاسخ نیستند.

گروه آموزشی ماز

۱۲۵- کدام گزینه از برهان دکارت بر اثبات خدا قابل برداشت نیست؟

- (۱) موجود متناهی، نمی‌تواند سازنده تصور موجود نامتناهی باشد.
- (۲) حقیقت نامتناهی با صفاتی همچون دانا و توانا توسط انسان درک می‌شود.
- (۳) انسان، هیچ‌گاه نمی‌تواند درک‌کننده موجودی باشد که آن موجود، نامتناهی است.
- (۴) موجود نامتناهی و دانا و توانا، خالق همه موجودات و عناصر متناهی در جهان هستی است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - خدا در دوره جدید اروپا - مفهومی - ۱۲۰۵)

بر خلاف ادعای گزینه ۳، دکارت می‌گوید که خودش، موجودی متناهی است که **تصور** از حقیقتی نامتناهی دارد؛ بنابراین انسان قابلیت ادراک تصور موجود نامتناهی را دارد.

بازنویسی گزینه ۳ به زبان ساده

انسان هیچ‌وقت نمی‌تواند موجود نامتناهی را تصور کند؛ حال آنکه چنین ادعایی نادرست است.

دام تستی

به تفاوت این دو گزاره که یکی از نظر دکارت نادرست و دیگری درست است، دقت کنید:

- ۱- انسان نمی‌تواند تصویری از موجود نامتناهی داشته باشد. ✖
- ۲- انسان نمی‌تواند تصور موجود نامتناهی را در ذهن خود بسازد. ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ طبق دیدگاه دکارت، تصور موجود نامتناهی نمی‌تواند از خودم باشد و این همان، مقدمه دوم استدلال دکارت است.

نکته

مقدمه دوم استدلال دکارت که در گزینه یک این تست مورد توجه قرار گرفته، حاکی از باور دکارت به اصل سنخیت است.

۲ دکارت می‌گوید که «من از حقیقتی نامتناهی و دانا (اشاره به صفت علم) و توانا (اشاره به صفت قدرت) تصویری دارم».

۴ طبق نظر دکارت، «من از موجودی نامتناهی که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده‌ایم تصویری دارم». همچنین توجه داشته باشید که منظور از موجود نامتناهی، خداوند است که خالق همه موجودات می‌باشد.

کلاس درس: استدلال دکارت

پس یک موجود نامتناهی هست که این تصور از او ناشی شده و توسط او در من قرار داده شده است.

نتیجه

من تصویری از خالق که حقیقتی نامتناهی دارم، دارم.

تصور نامتناهی، نمی‌تواند از یک موجود متناهی ناشی شده باشد.

گروه آموزشی ماز

۱۲۶- طبق دیدگاه کاتینگهام،

- (۱) اگر خدا وجود نداشته باشد، هر کاری به لحاظ اخلاقی مجاز است
- (۲) دلیل وجود خداوند، در تجربه‌های شخصی هر فردی نهفته است
- (۳) ارزش و اهمیت زندگی، معلول پذیرش وجود خداوند است
- (۴) ایمان به خداوند بی‌نیاز از هرگونه استدلال عقلانی است

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - خدا در دوره جدید اروپا - خط به خط - ۱۲۰۵)

از نظر کاتینگهام، قبول خداوند (علت) زندگی ما را در بستری قرار می‌دهد که آن را با ارزش و با اهمیت می‌سازد (معلول).

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این گزینه به دیدگاه داستایوفسکی اشاره دارد که خواندن یا نخواندن آن، تأثیری در پاسخ این تست ندارد.

۲ این گزینه نظر ویلیام جیمز را درباره اعتقاد به خدا بیان می‌کند.

۴ این گزینه دیدگاه کرکگور را بیان می‌کند.

کلاس درس

دیدگاه ویلیام جیمز

او می‌گفت: «من معتقدم که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی ما نهفته است».

دیدگاه کرکگور

او می‌گفت: «ایمان، هدیه‌ای الهی است که خداوند به انسان می‌بخشد و نیازی به استدلال و پشتوانه عقلی ندارد. خدا انسان مؤمن را برمی‌گزیند و به او ایمان هدیه می‌کند و اگر کسی شایسته این بخشش نشود، زندگی تاریکی را سپری خواهد کرد».

دیدگاه کاتینگهام

او می‌گفت: «قبول خداوند زندگی ما را در بستری قرار می‌دهد که آن را با ارزش و با اهمیت می‌سازد و این امید را می‌دهد که به‌جای اینکه احساس کنیم در جهان بیگانه‌ای افتاده‌ایم که در آن هیچ امری در نهایت، اهمیت ندارد، می‌توانیم پناهگاهی بیابیم».

گروه آموزشی ماز

۱۲۷- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) همه فیلسوفان مسلمان، اثبات عقلانی وجود خداوند را امکان‌پذیر می‌دانند.
- (۲) شرط فلسفی بودن بحث یک فیلسوف درباره خدا، پابندی او به روش عقلی است.
- (۳) بحث دکارت و کانت درباره خداوند به همان اندازه بحث ملاصدرا و ابن‌سینا، فلسفی است.
- (۴) فیلسوف کسی نیست که دین و آیینی نداشته باشد؛ بنابراین همه فیلسوفان تاریخ موحد بوده‌اند.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - اثبات خدا نزد فیلسوفان مسلمان - مفهومی - ۱۲۰۶)

برخی فیلسوفان تاریخ به خدای واحد اعتقاد نداشته‌اند. بعضی فیلسوفان نسبت به وجود خدا ندانم‌گرا بوده‌اند (همچون دیوید هیوم)، همچنین بعضی فیلسوفان نیز خداناباور بوده‌اند (همچون برتراند راسل).

مشاوره

از روی اطلاعات عمومی هم می‌تونستید به این سؤال پاسخ بدید؛ دقیقاً عین برخی سؤالات کنکور 😊

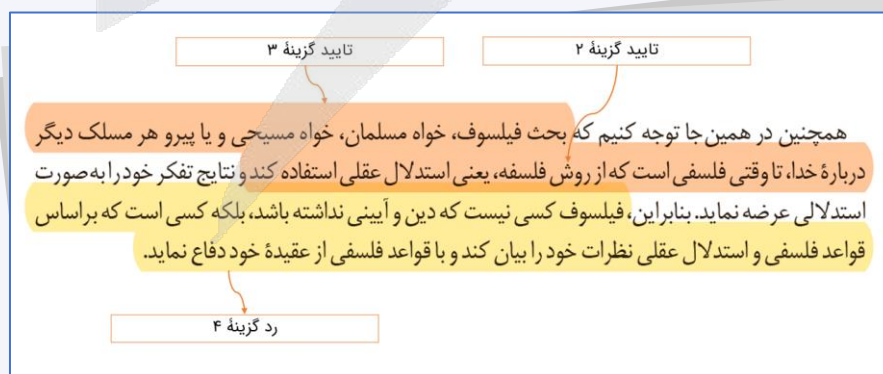
تعبیر

صرف خداناباور بودن باعث نمی‌شود کسی را فیلسوف ندانیم؛ همانطور که خداناباور بودن کسی سبب فیلسوف نامیدن او نمی‌شود. آنچه اهمیت دارد این است که این فلاسفه (چه خداناباور و چه خداناباور) با زبان استدلال دیدگاه خود را بیان کرده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ فیلسوفان مسلمان نظرشان بر این است که اثبات وجود خدا از طریق استدلال عقلی ممکن است.
- ۲ بحث فیلسوف درباره خدا تا جایی فلسفی است که از روش فلسفه، یعنی استدلال عقلی استفاده کند و نتایج تفکر را به صورت استدلالی عرضه نماید. بنابراین، فیلسوف کسی نیست که دین و آیینی نداشته باشد، بلکه کسی است که براساس قواعد فلسفی و استدلال عقلی نظرات خود را بیان کند و با قواعد فلسفی از عقیده خود دفاع نماید.
- ۳ دکارت و کانت، با اینکه مسیحی بودند ولی چون با روش فلسفی به اثبات خداوند پرداخته‌اند، بحث آنها همچون بحث فارابی و ابن‌سینا (که به اثبات عقلانی وجود خدا پرداخته‌اند)، به یک اندازه فلسفی است.

یک برش از صفحه ۴۲ کتاب درسی فلسفه دوازدهم:

گروه آموزشی ماز

۱۲۸- کدام گزینه طبق مقدمات برهان فارابی نادرست است؟

- (۱) علت دارای تقدم ذاتی بر معلول است.
(۲) هر آنچه هست، نیازمند علتی خارجی است.
(۳) واقعیتی مستقل از ذهن ما در خارج موجود است.
(۴) سلسله علت‌ها برخلاف معلول‌ها، نمی‌تواند نامتناهی باشد.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - اثبات خدا نزد فیلسوفان مسلمان - مفهومی - ۱۲۰۶)

طبق برهان فارابی، اینطور نیست که هر آنچه هست نیازمند علتی خارجی باشد؛ بلکه هر آنچه که وجودش از خودش نیست، نیازمند علتی خارجی است که به او وجود ببخشد. خداوند وجود دارد و هست، اما نیازمند علتی خارجی نیست.

مقایسه

تعابیر نادرست از مقدمه دوم فارابی:

هر موجودی نیازمند علت است. * = هر واقعیتی نیازمند علت است. * = هر آنچه هست نیازمند علت است. *

تعابیر درست از مقدمه دوم فارابی:

هر آنچه وجودش از خودش نیست، نیازمند علت است. ✓ = هر پدیده‌ای نیازمند علت است. ✓ = هر معلولی نیازمند علت است. ✓

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، علتی مقدم بر خود دارد که به او وجود می‌دهد.
۳ این گزینه اشاره به مقدمه اول برهان فارابی دارد. در جهان پیرامون ما اشیایی هستند که وجودشان از خودشان نیست. این اشیاء مستقل از ذهن ما وجود دارند.

به بیان ساده‌تر...

چه من باشم و چه نباشم، چه درباره درخت بیرون از خانه خود فکر بکنم و چه نکنم، این درخت مستقل از تفکر ذهنی من وجود دارد.

۴ این گزینه به مقدمه سوم فارابی، یعنی محال بودن تسلسل علل نامتناهی اشاره دارد.

نکته

سلسله «معلول‌ها» می‌تواند نامتناهی باشد؛ مثلاً می‌توانید بی‌نهایت مخلوق تصور کنید که توسط خداوند، خلق شده یا در حال آفرینش است.

تست مذکور مشابه کنکور سراسری نوبت اول ۱۴۰۲ است.

کدام یک، از مقدمات برهان فارابی بر اثبات خدا شمرده نمی‌شود؟

- (۱) فقط در صورتی که علت وجود داشته باشد، معلول هم هست.
(۲) ممکن است یک علت، در عین حال معلول هم باشد.
(۳) هرچه که واقعیت دارد، باید دارای علتی باشد.
(۴) بی‌شک موجوداتی در جهان وجود دارند.

پاسخ: گزینه ۳

کلاس درس: استدلال فارابی

سلسله علت‌های این جهان، منتهی به علتی می‌شود که خودش نیازمند به علت دیگری نیست.

نتیجه

در جهان هستی، اشیایی هستند که وجودشان از خودشان نیست.

هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، علتی مقدم بر خود دارد.

تسلسل علل نامتناهی محال است.

مقدمه ۱

مقدمه ۲

مقدمه ۳

گروه آموزشی ماز

۱۲۹- فارابی، موجودات جهان را «معلول» می‌داند؛ تعبیر دقیق‌تر ابن‌سینا در این خصوص، در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) فقیر و نیازمند (۲) ممکن‌الوجود بالذات (۳) واجب‌الوجود بالذات (۴) ممکن‌الوجود بالغیر

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - اثبات خدا نزد فیلسوفان مسلمان - مفهومی - ۱۲۰۶)

فارابی در مقدمه اول برهان خود، بیان کرد که موجودات این جهان وجودشان از خودشان نیست و معلول چیزهای دیگرند. ابن‌سینا در برهان خود، تعبیر دقیق‌تری ارائه داد و در مقدمه اول برهان خود بیان کرد که موجودات این جهان، از آن جهت که در ذات خود نسبت به وجود و عدم مساوی‌اند، ممکن‌الوجود بالذات هستند.

به بیان دیگر...

ممکن‌الوجود نزد ابن‌سینا، همان معلول نزد فارابی است.

تعبیر ابن سینا نسبت به فارابی دقیق‌تر است. چرا؟

زیرا ابن سینا ملاک نیازمندی معلول به علت را هم مطرح کرد (امکان ذاتی)، اما فارابی صرفاً به معلول بودن پدیده‌های جهان اشاره کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ این گزینه تعبیر ملاصدرا از موجودات جهان است؛ نه ابن سینا.
- ۳ واجب‌الوجود بالذات تنها یک مصداق دارد و آن هم خداوند است.
- ۴ ممکن‌الوجود بالغیر کلاً وجود ندارد.

استدلال ابن سینا

کلاس درس:

موجودات جهان، به واجب‌الوجود بالذاتی وابسته‌اند که هستی، برایش ضرورت دارد.

نتیجه

موجودات جهان، ذاتاً نسبت به وجود و عدم، در حالت تساوی قرار دارند و ذاتاً ممکن‌الوجوداند. پس آن‌ها برای خروج از تساوی، نیازمند علتی هستند که خودش، ممکن‌الوجود نباشد.

مقدمه ۱

مقدمه ۲

گروه آموزشی ماز

۱۳۰- کدام گزینه به نحو دقیق‌تری به تفاوت برهان ابن سینا و ملاصدرا اشاره می‌کند؟

- ۱) ابن سینا برخلاف ملاصدرا، توجهی به مفهوم وجود نداشته است.
- ۲) ملاصدرا به جای امکان ماهوی، از امکان فقری در برهان خود استفاده کرده است.
- ۳) ابن سینا ملاک نیازمندی معلول به علت را در ماهیت می‌داند و ملاصدرا در خود واقعیت معلول.
- ۴) ملاصدرا برخلاف ابن سینا که از مفهوم فقر ماهوی در برهان خود استفاده کرده بود، از مفهوم فقر وجودی بهره می‌برد.

(خیلی دشوار - اثبات خدا نزد فیلسوفان مسلمان - ترکیبی - ۱۴۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

گام اول:

ابن سینا در برهان خود بیان می‌کند که موجودات این جهان از جهت ماهیت و ذات خود، نسبت به وجود و عدم تساوی دارند و بنابراین ممکن‌الوجود بالذات هستند. از این رو، ملاک نیازمندی معلول به علت، در خود ماهیت و ذات موجودات است.

گام دوم:

اما ملاصدرا معتقد بود نیازمندی موجودات این جهان به علت، در خود وجود و واقعیت این موجودات نهفته است و نه در ماهیت آنها؛ بنابراین تفاوت اساسی برهان ابن سینا و ملاصدرا، در اختلاف نظر آنها درباره ملاک نیازمندی معلول به علت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این گزینه کاملاً نادرست است، زیرا ابن سینا نیز برای تبیین وجود موجودات و اینکه چه کسی آنها را به وجود آورده است، برهان وجوب و امکان را مطرح می‌کند؛ بنابراین اینطور نیست که ابن سینا توجهی به مفهوم وجود نداشته است.

!؟ از خود بپرسید:

آیا امکان دارد ابن سینا که فیلسوفی بزرگ است، توجهی به مفهوم وجود که موضوع اصلی فلسفه و مهم‌ترین وصف بنیادی موجودات است، نداشته باشد؟!

۲ این گزینه به لحاظ محتوایی درست است، اما تفاوت اساسی برهان ابن سینا و ملاصدرا نیست. باید توضیح داده شود که چرا ابن سینا از امکان ماهوی و ملاصدرا از امکان فقری استفاده کرده است.

مشاوره

در سؤالات فلسفه دوازدهم گاهی باید بین گزینه درست و درست‌تر انتخاب کنیم. از آنجایی که صورت سؤال تفاوت اساسی برهان ابن سینا و ملاصدرا را از ما می‌خواهد، هرچند گزینه ۲ نادرست نیست، اما گزینه ۳ نسبت به آن گزینه دقیق‌تری به حساب می‌آید. توصیه می‌شود در پاسخ به این‌گونه سؤالات عجله نکنید و آنها را در دور دوم پاسخ دهید.

۴ ابن سینا از مفهوم فقر ماهوی استفاده نکرد؛ بلکه از مفهوم امکان ماهوی در برهان خود استفاده کرد.

تست مذکور مشابه تست ۲۵۴ کنکور سراسری ۱۳۹۹ است.

در مورد تفاوت اصلی نظریه امکان فقری با نظریه امکان ماهوی، کدام عبارت مناسب‌تر است؟

- ۱) لازمه امکان فقری، فقر وجودی و لازمه امکان ماهوی، وجوب بالغیر است.
- ۲) در نظریه امکان فقری، فقر و نیاز از ناحیه خود ذات است نه از ناحیه امری بیرونی.
- ۳) در نظریه امکان فقری، نیازمندی به وجود موجودات باز می‌گردد نه به ماهیت آن‌ها.
- ۴) در نظریه امکان فقری، به جای نگاه کردن به ماهیت، به حالت امکانی آن نگاه می‌کنیم.

پاسخ: گزینه ۳